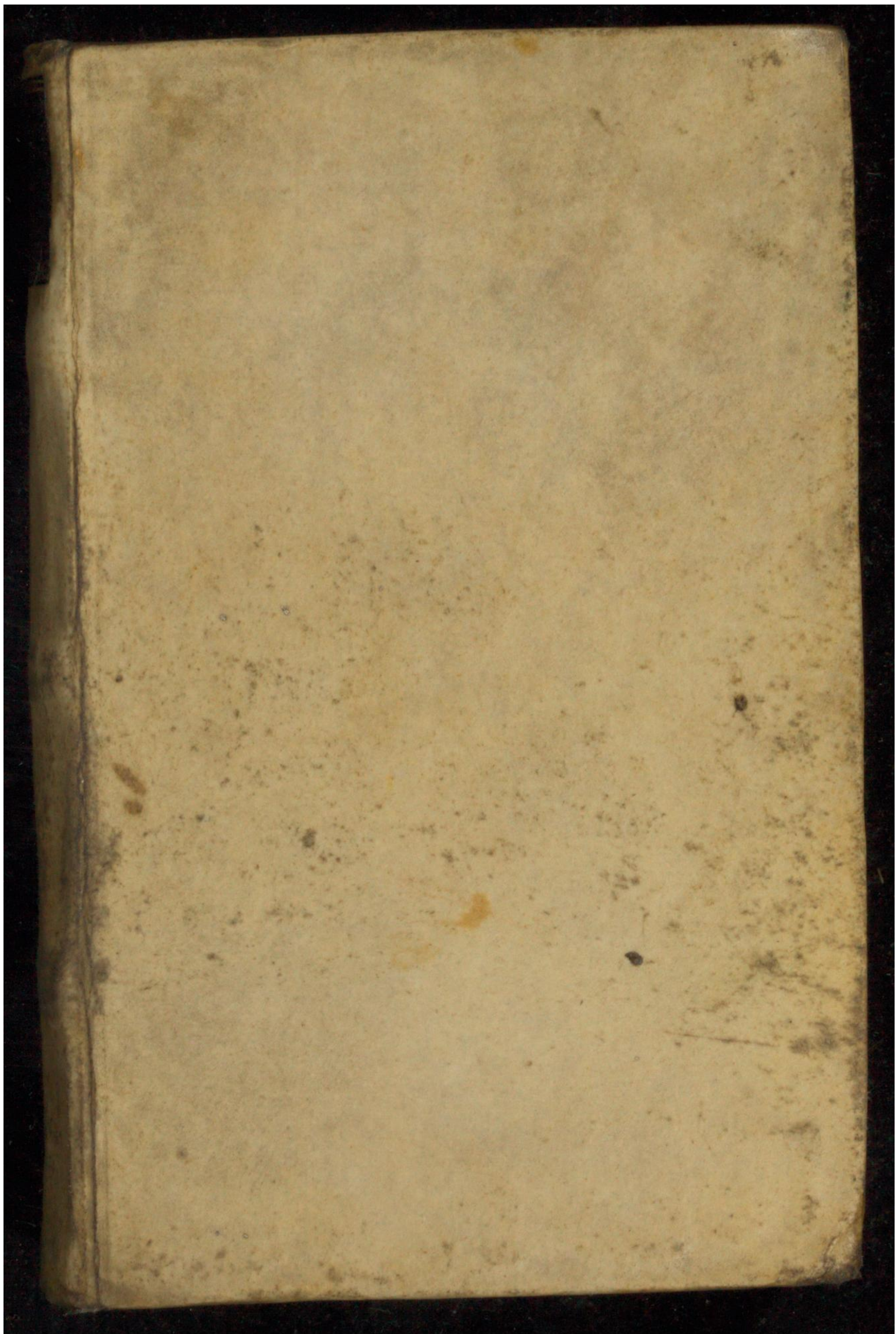
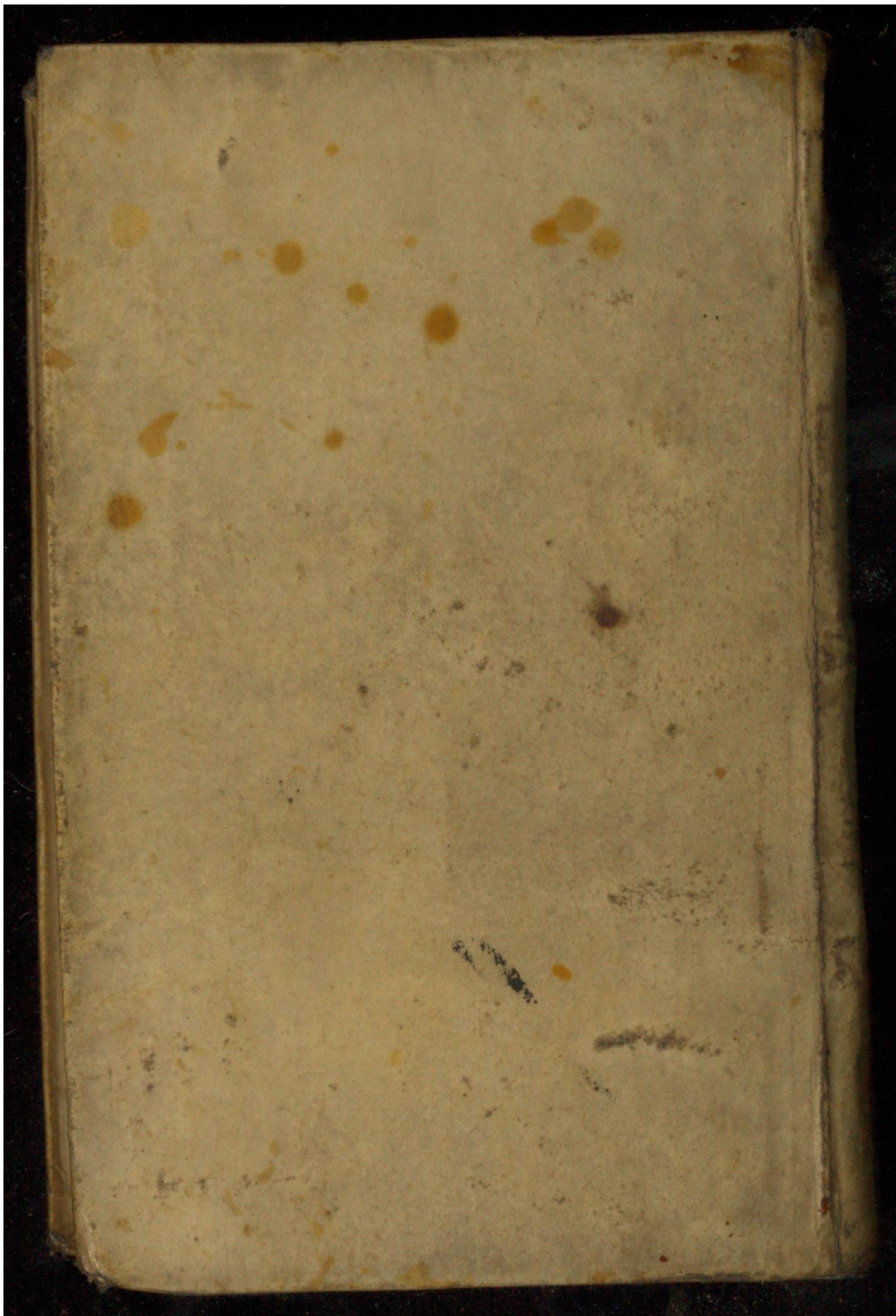
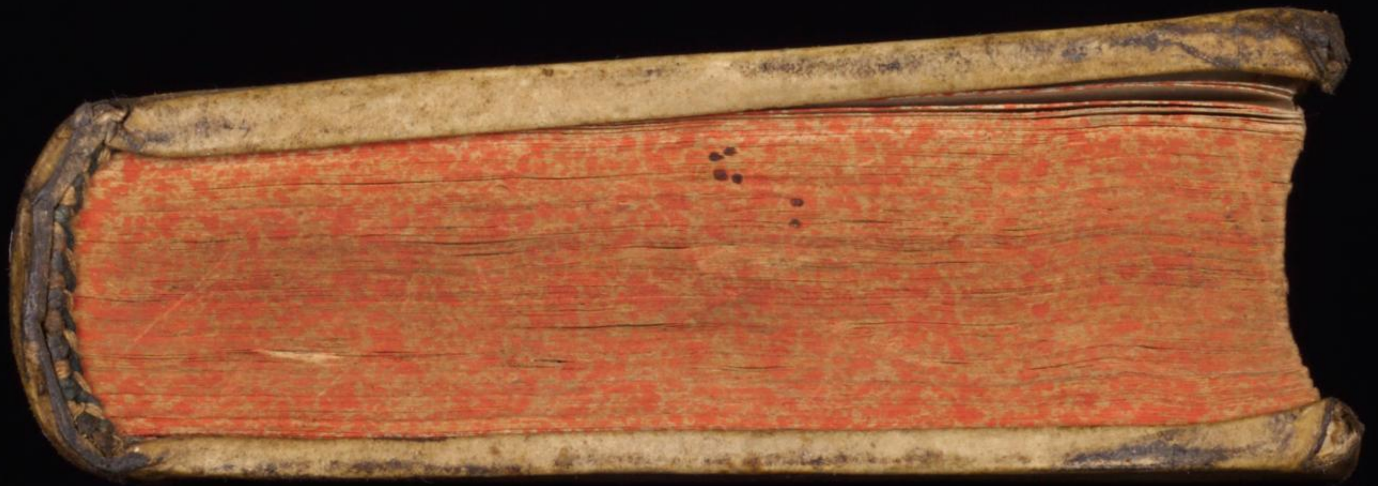

PEDEMONT:
DE
SECRETIS

46

47
30

Alexii

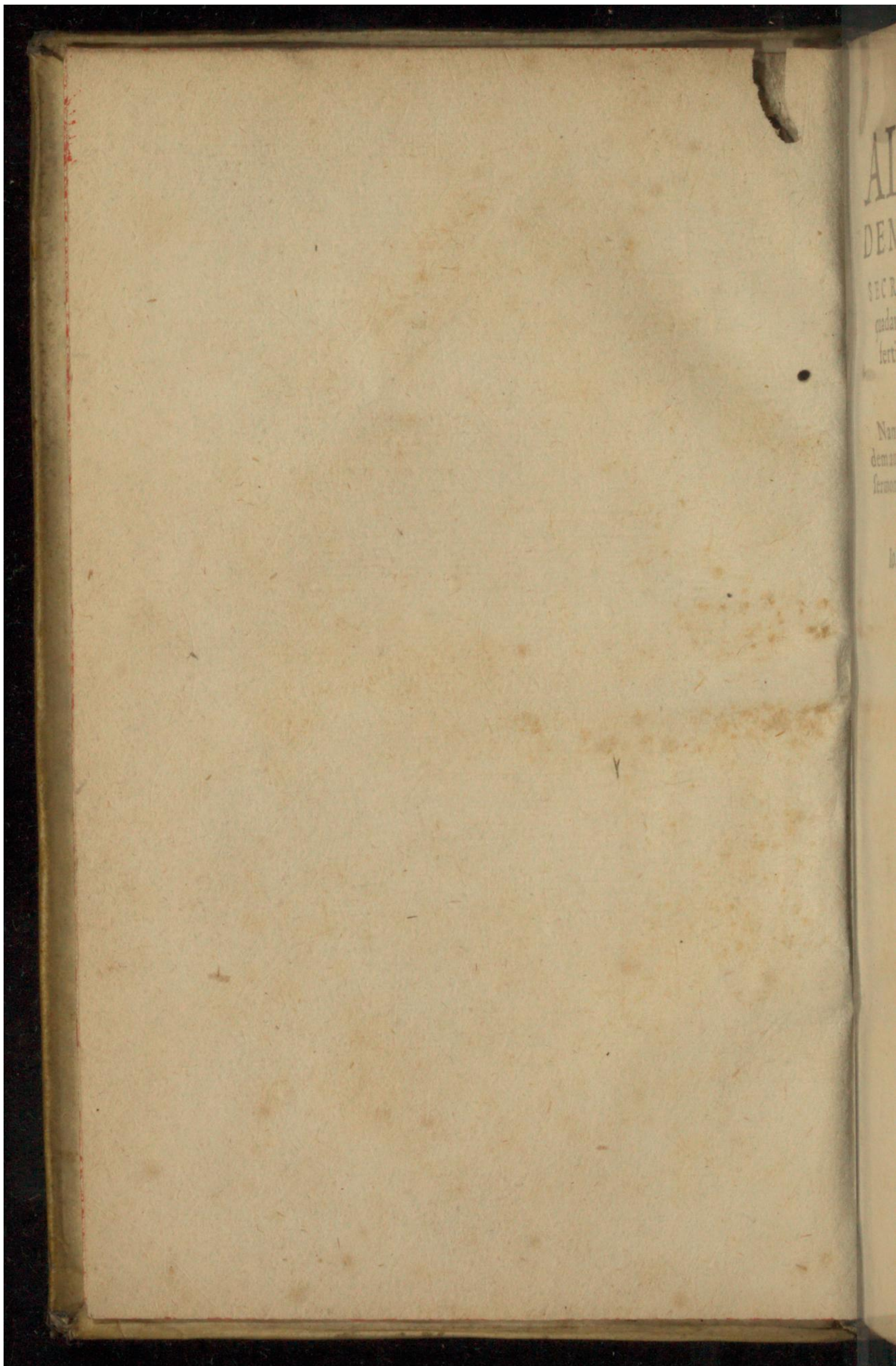
Payne 12/7/11

Alexis of Piedmont

said to be

Hieron. Ruscelli

Trans^d into English

ALEXII PEDEMONTANI DE SECRETIS LIBRI, MIRA

quadam rerum varietate vtilitateq; referti, longe castigatiores & ampliores quàm priore editione.

Nam sex prioribus, septimus accessit ex eiusdem authoris appendice factus: omnes ex Italico sermone in Latinum conuersi.

Io. Iacobo weckero Basiliensi Medico interprete.

BASILEAE,
APVD PETRVM PERNAM
M. D. LX.

NOBILISSIMIS VIRIS, DOMINO IOANNI IACOBO Höcklin à Steinöck, Mombelgardi Gubernatori primario, & Domino Pancratio à Růst præfecto, & cæteris consiliarijs, uiris prudentißimis, dominis ac patronis colendißimis, Ioan. Iacobus weckerus Basiliensis, medicus.

S. P. D.

VPERIORIBVS annis cum ex Italia in patriam rediſſem, anniq; tẽpus, propter ęstatis feruorem, grauiora ſtudia nõ ferret, uiri nobilitate, humanitate, prudentiaq; conſpicui, deliberaui mecum, ne omnino eſſem ocioſus, aliquem authorem Italum, utilem, bonum, in manus ſumere, in quo me aliquo modo exercerem, ne eius linguæ, quam multis in Italia annis didiceram,

prorsus obliuiscerer, ac nonnullam quoque utilitatem eius linguę ignaris afferrem. Verum cum eo tempore libri sex Alexij Pedemontani, Italici tunc primũ editi essent, non solum quampluribus rebus ad artem medicam spectantibus, uerum etiam ad omnis ferè generis artes referti: eos potius, utpote aliqua ex parte ad meam professionem attinentes, suscipere uolui, quàm aliũ quempiam authorem. Quod cum fecissem, & quibusdam uiris eruditis, amicis meis ostendissem, rudes adhuc, nec à me recognitos, typis edendos tradiderunt: quibus uellem nollẽ, ne sine interpretis nomine ederẽtur, præfationẽ aliquam pręfigere oportuit,

tuit, & ſuo genio permittere. Editi ſunt quales quales: placuere tamē, atq; ita placuere, ut ab omni hominum genere, qui quidem Latinè ſcirent, magno concurſu exciperentur. Quod cum intelligerem, operæpretium me facturum putaui, ut ſi eos denuò ſub incudem reuocarem, eosq; recognitos, atq; unà cum eiuſdem authoris appendice, è qua nos ſeptimum confecimus librum, à me ipſo iam primum quoq; translata, feliciore ueſtro auſpicio & nomine, quàm alterius hoc tempore in lucem ederem, non quidem cōmendandi cauſa, ſed obſeruantię erga uos meę teſtificandæ. Vos enim nō ſolùm propter egregiam ueſtram humanitatē,

omnibus planè cognitã, uerum etiã propter uirtutes maximas, quibus cæteros ferè omnes excellitis, admiror, & obſeruo. Quare uiri nobiliſsimi, ſapientiſsimiq́ꝫ, uos rogo, hos ſeptem de ſecretis, & minimè peruulgatis rebus, libros, omni generi humano utiliſsimos, ſic accipiatis, ut non doni magnitudinem, ſed donantis animum reſpiciatis: præterea remedijs ne temerè utamini, præſertim ijs, quæ ad corpus humanum pertinent, niſi prius periti medici conſilio adhibito, quod & author ipſe admonuit. Nam cum morbi ex uarijs, & non ab una eademq́ꝫ ſemper cauſa oriantur, curatio quoqꝫ pro cauſarum diuerſitate uarianda erit, quemadmodum

admodum etiam uetustissimus author Hippocrates dixit, mederi oportere & communia & propria intuentem. Quòd si hos aliquando uobis, ista sapiẽtia & humanitate uiris, gratos fuisse cognouero, dabo operã, ut neq; uestræ omnium, neq; communi utilitati posthac mea opera unquam defuisse uidear. Valete. Basileæ 20. Iulij 1560.

V. D. Io. Iacobus Vveckerus Basiliensis, medicus.

D. ALEXII PEDEMONTANI AD LECTOREM PRAEFATIO.

ON *dubito, quin ij quibus iam per multos annos noti ſumus, etiam illud noſſe potuerint, me* Dei *uoluntate nobili genere (ut cum ijs loquar, qui uulgari, ne dicam inani opinione perſuaſi, nobilitatem magis in aliorum meritis ponũt, quàm proprijs & ſuis) procreatum eſſe, ac ſupra meritum meum,* Fortun*æ reliquis bonis, & commodis fuiſſe cumulatum.* Dicam *etiam, non gloriandi cauſa, ſed* Dei *dona prædicandi, me à puero literis operam dediſſe, cognitionemq; linguarum non ſolùm* La*tinæ,* Gr*æcæ, &* Hebraic*æ: uerùm etiam* Chalde*æ,* Arabic*æ, aliarumq; gentium eſſe conſecutum.* In*primis uerò cum philoſophiæ ſtudijs, arcaniſq; naturæ cognoſcendis deditus eſſem, annos ſeptem & quinquaginta eſſe peregrinatum, ut eruditorum hominum haberem notitiam.* Itaq; *rerum multarum, abditiſsimarumq; cognitionem mihi comparaui: quam quidem non ab eruditis ſolùm, uerùm etiam à mulierculis, opificibus, agricoliſq; haurire non dubitaui.* Ter *enim in* Orientem *ſum profectus, aliaſq; mundi partes peragraui: in quo illud pro certo affirmare poſſum, me aliquo in loco ultra quinq;*

tra quinq; menses non mansisse. Hoc meum studium ac desiderium non modò uniuersales disciplinas, uerùm etiam singularia arcana experimentaq́; cognoscendi, præterquàm quòd, ut & in reliquis naturale erat (omnes enim natura scire desiderant) ambitione quadam, gloriæq; cupiditate sustentabar, maximeq́; auebam ea nosse, quæ alijs essent ignota. Quo factum est, ut ne amicißimis quidem (adeo tenax eram arcanorum) quæ mihi essent comperta, aperire uellem. Semper enim dictitabam, si arcana quæ sunt, omnibus nota essent, arcana dici non posse, sed peruulgata atq; communia. Verùm enimuerò, quũ iam annos LXXXII, mensesq́; septem natus essem, uersarerq́; Mediolani, ibiq́; opifex quidam calculo ita affectus esset, ut duobus diebus urinam reddere nequiret, chirurgus quidam, qui eum curabat, sciẽs me ad eum morbum certa habere remedia, rogauit, ut aliquod remedium ei communicarem, uel medicamentum ipsi præberem, quo ægrum eo morbo laborantem curare posset. Ego uerò cum hunc intelligerem, aliorum inuentis uelle sibi commodum, laudemq́; comparare, quod petebat, facere renui, sed si me ipse ad ægrotum duceret, remedium ægroto, idq́; gratis, adhibiturum. Medicus uerò, siue quòd puderet ab alijs suæ artis præsidium accipere (fortè enim se id arcani habere prædicauerat) siue quæstus gra-

tia, rem in alios duos dies produxit, post quos tandem me ad ægrotum perduxit. Cum autem eò peruenissem, iam miser animam agebat: qui cum paulum sublatis oculis me esset miserabiliter intuitus, uitam cum morte cõmutauit. Qua de causa ita perturbatus, tantaq; miseratione affectus fui, ut mori & ipse cuperem, præsertim cum uiderim mea ambitione, gloriaq; inani effectum esse, quo minus bonus ille uir meis remedijs subleuaretur, quæ Deus & pater ille clementißimus mecum communicauerat. Et quidem tantum in me animi mei dolor potuit, ut iam in oculis hominum uiuere non cupiuerim, sed uitam solitariam agere. Verùm cum ita me cõparatum esse scirem, ut in cœnobijs inter monachos me fortiores, uiuere non possem, locum quendam à ciuitate remotum mihi cõparaui, ubi & agellum habeo ad uitandum otium, & aliquot libros: ibiq; uitam ago, meo iudicio monasticã & religiosam, cum unico famulo, quo utor, cùm ad alia mihi necessaria, tum ad uictum nõ mendicandum nobis, sed pecunia comparandum. Quoniam autem eius ægroti, cuius mortis propemodum author fui, obliuisci non possum, non solùm illud remediũ, uerùm etiam omnia in publicum edere uolui, quæ paucos admodum habere certò scio. Verùm cum non nisi uera, ac re ipsa mihi cõperta atq; explorata edere uelim, hisce diebus partim ex scriptis meis, partim

ex memor

ex memoria, collegi ea tantùm, quæ uerißima certißimaq; esse cognoui. Quòd si qua (quæ tamē sunt pauca) ex iam editis libris collecta uidebūtur, non minus utilia ideo censenda sunt, propterea quòd quæ antea erant dubia, nunc certa firmaq; me authore habeantur. Nam pro certo affirmare possum me ita affectū animo esse, ut nequaquā sim pro certis & ueris ea editurus, quæ uera ac certa esse non scirem: neq; hac præsertim ætate, hacq; animi corporisq; mei affectione quicquā in uulgus proditur, quod æternæ mihi ignominiæ esset futurum. Illud tantùm lectores monitos uelim, ut magna cum diligentia administrent omnia, & quæ ad corpus humanum pertinent, ea medicorū consilio, opeq; aggrediantur: quāuis minimè ignorem, quosdam medicos inueniri, qui quadam rustica inuidia atq; arrogantia, quæ ipsi ignorant, ea soleant uituperare. Quòd si cui ex ijs, quæ hîc scribimus, aliquid parum feliciter cesserit, cogitet, quod fieri potest, se in aliqua parte aberrasse, denuoq; rem ipsam ac maiori diligentia faciat, certum habens, nihil hoc in libro contineri, quod & certißimum non sit, & uerißimum. Deo igitur mecum de his omnibus gratias agētes, præter hæc, alia etiam omnia à me, Deo fauente, expectabitis, quæ tot annis, tot laboribus, itineribus, sumptibus, studio & industria conquisiui.

Errata in libro primo.

Pag.6 lin.13 ſuperinfundatur pag.7.lin.25
Sem. Apij ℥.s.
Mali Citri ℥.ij.
pag.11. lin. ultima potionis pag. 14. lin.7
quamuis pag. 21.lin.14 parum,redundat
pag.30.lin. 24
Olei Porrorum ℥.j.
Amygdalarum amararum pag.33
lin.25 Olei Violati pag. 44. lin.10
Olei Roſacei
Violarum pag. 56 lin.12
Olei Rutacei pag.58 lin.5
Aquarum Roſarum, pocul.j.
Flor.mal.arantiorum pocul.
pag.60 lin.7.coraliorum pag.63. lin.9
Pinguedinis Gallinæ
Anatis pag. 67 lin.14
Aquæ uitæ
pag.70 lin.11 quinquies pag.74.lin.24
dilutum pag.84.lin.28 eris.

In libro ſecundo.

Pag.123 lin.8
Aquarum Florum myrti
Nanphæ
pag.138.lin.8 vt reliquæ.

In libro quarto.

pag.186.lin.18 ad dentes pag.188.lin.26
Amyg

Amygdalarum Belzoini albi, part.ij.

In libro quinto.

pag.200 lin.13 fuerint pag.202 lin.21 è floribus liliorum pag.205.lin.1 aliquandiu pag.205. lin.22 coquatur pag.229.lin.16 lapidis lydij.

In libro sexto.

pag.241 lin.23 colata pag.243 lin.26 in charta hęreat pag.254.lin.10 ita quoq; uacua pag.265.lin.16 diluti coloris pag.269 lin.13 similes pag.270.lin.7 in aquá pag.271 lin.15 esse pag.272.lin.10 si sulphur prius fuerit fixum.

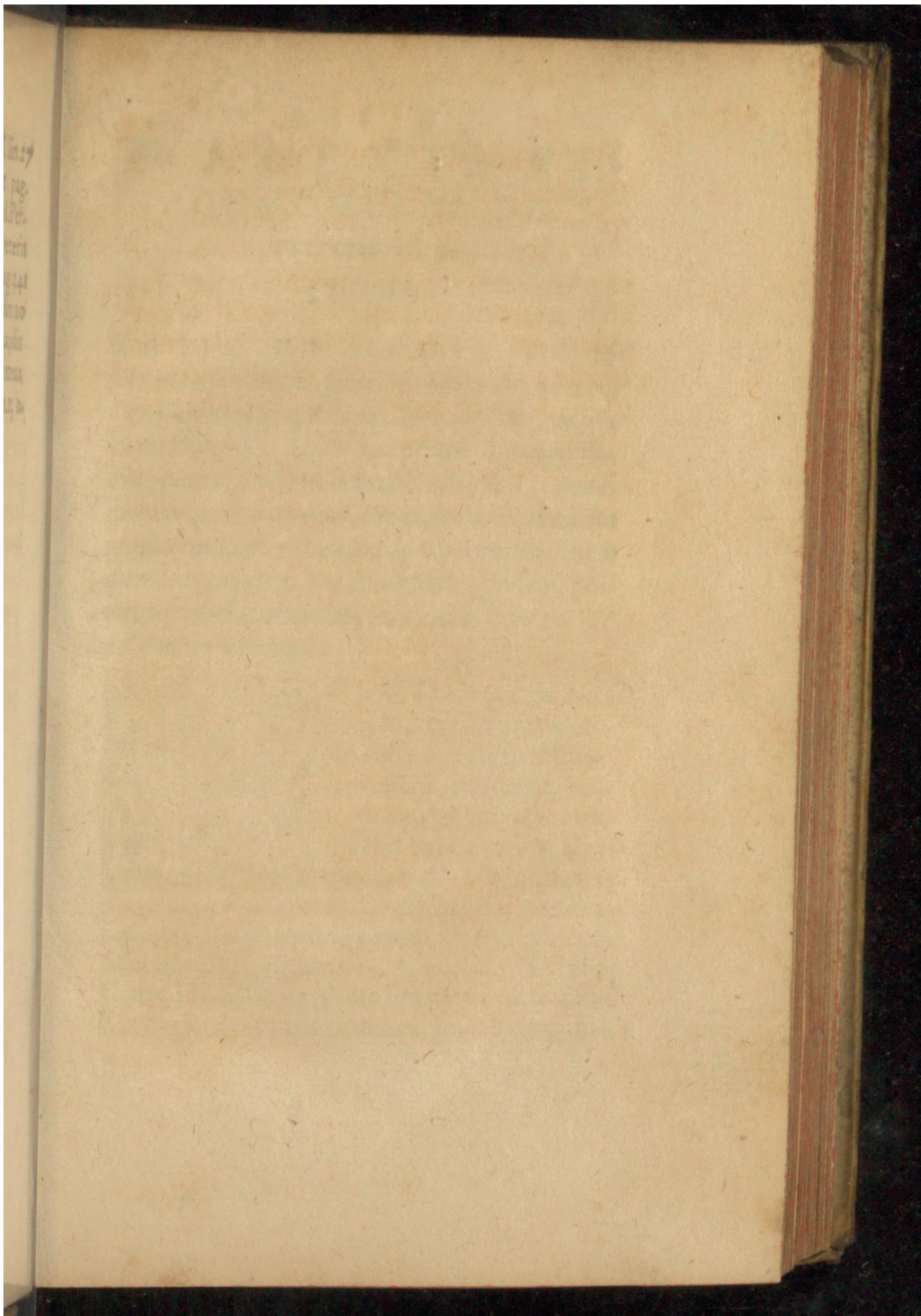
In libro septimo.

pag.278.23 hemicraniam pag.279.lin.23 singulorum, in singulas &c. pag. 281.lin.18 breui pa.284.lin.8 cumulatim pa.302.li.17 Sem. Portulacæ
Lactucæ
Endiuiæ, sing.ʒ.j.
Papaueris albi ℥.ij.

pag.305 lin.26 dura pag.307.lin. 21 pro sed, & pag. 307.lin. 28 pro sumito, finito pag.310.lin.8 contundatur pag.312.lin.vltima, in aqua rosarum pag.313.lin.13 fiantq; pag. 315 lin.18
Olei Rosacei
pag. 320. lin.8 dissoluta & percolata sint pag.324.lin.16 renascentur pag. 325.lin.16

aquæ plantaginis pag. 328. lin. 27
Quod cum ter quotidie factum fuerit pag. 332. lin. 15 siue pag. 335. lin. 3 Sem. mal. Persicorum pag. 337. lin. 17 Fellis veteris pag. 338. lin. 22 Quòd si nondum pag. 341 lin. 8 nouumq; imponito pag. 346. lin. 20 reddentur pag. 346. lin. 21 Lapidis conficiendi pag. 347. lin. 17 olla uitreata pag. 350 lin. 23 leuiter pag. 354. lin. 13 leuiter pag. 254. lin. 21

Pastæ vesicæ, sing. q. s. est.

D. ALEXII PEDEMONTANI DE Secretis liber primus.

RATIO ET MODVS CONSERUANDAE *iuuentutis, senectutis tardandæ, ad tuendum hominem semper sanum & robustum, ac si in ætatis flore esset. Atque hæc partim diuturnis studijs, partim plurimis experimentis, sunt inuenta, quæ uir quidam magnus, pro matrona quadam magnifica confecit: & huiusmodi experimentis senem quendam annorum 70. canum, malè affectum, plurimisq; morbis uexatum, ueluti ad ætatem 36. aut 38. annorum reduxit.*

RIMO semper in animo, & ante oculos positum esse oportet, nullum beneficiũ, nullumq; bonum haberi posse quàm à Deo solo, cuius clementiæ & benignitatis magnus ille propheta, fidei conscientia non incerta, lætabundus clamat: Renouabitur sicut aquila iuuẽtus mea. Cæterùm hac ipsa clementia & benignitate sua Deus nõ solùm Ezechiæ vitam tot numero annorum pro-

longæuit, sed etiam effecit, vt Moises centum & viginti annos vixerit, atque ita, vt ne dens quidem aliquis ei fuerit cõmotus, neq; visus hebetior redditus sit, neq; etiã capitis dolor eum nunquã infestauerit. Quare cum potentissimus benignissimusq́; creator & pater, vitæ terminũ singulis assignauerit, hominemque deinceps in sua reliquerit potestate, virtutes deniq; proprietatesq́; rebus omnibus attribuerit, fieri nequit, quin etiam ijs, vsq; ad prædictum vitæ terminum dederit potestatem conseruandi sanitatem. Verùm cũ ignorantia nostra fiat, vt rebus ipsis, ad naturam nostram, morbosq́; occurrentes, accomodatis vti nesciamus: præterea & victus ratione male, & extra ordinem seruata, fit, vt magna ex parte ægri reddamur, iuuentutem præcipitemus, multumq; vitam nostram cõtrahamus. Itaq; si omnis nostra spes, fidesq́; semper in eo ipso sita esset, nosq́; ipsi sic propter infinitam suam erga nos benignitatem, diceremus: Longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutare meum: haud dubiè securi, atq; ab eo afflati, rebus ab ipso conditis, ad vsum nostrum vteremur. Cum autem secreta quædam, non solùm à me ipso, longa admodum experientia inuestigata, atq; inuenta, sed etiam ab intimo amico meo, alia quædam probata, ad conseruandam restituendamq; tum sanitatem, tum iuuentutem,-

edere

edere voluerim, primò liquorem ſeu potionem quandam, mirabiliter conſeruantem & reſtaurantem calorem innatum, humidumq; radicale, ponam, in quibus ſanitas potiſsimum robur, & vita humana conſiſtit.

Liquor ſeu potio precioſißima, & inæſtimabilis uirtutis, quæ conſeruat, & reſtituit calorem innatum, & humidum radicale retinetq; tum ſanguinem, tum uentriculum purum ab omnibus humoribus noxijs, ac poſtremò cuſtodit, & in ſtatum priſtinũ reducit ſanitatem, iuuentutẽ, producitq; uitã.

IN Maio cum catino vitreo, vel vitreato, mundo, collige rorem in aurora, ſupra roſmarinum, borraginem, & alias herbas bonas præter ſaluiam: propterea quòd certum eſt, quod ſcribit Boccatius: ſub ea, videlicet ſaluia, animalia quædam venenoſa frequenter conuenire, quam venenoſo flatu inficiant. Quare cum folia à venenoſa qualitate, quam ſuſceperunt, mundificari frequẽti lauatione poſsint, & ros minimè, ros qui ſupra ſaluiam decidit, colligendus nequaquam eſt. Itaq; rore, quantum ſatis eſſe videatur collecto, tria vaſa vitrea eiuſdem magnitudinis parata habeas, vt tibi videtur, quorum vnum ſaccharum, alterum mel, tertium mannam teneat, ſintq; omnia paulò ſupra partẽ vaſis dimidiã & quod reliquum eſt vacuum, dicto rore im-

pleatur, obstruanturq; ora eorum cera alba, ne vllo modo expirent, & seruetur in loco frigido, ad vsum, vt infra dicetur. Deinde sume ampullam paruam, & plenam agarici electi, non in puluerem redacti, sed minutatim incisi, & super infunde tantum succi, seu miuæ citoniorum, donec succus emineat, & obstruatur, conserueturq; ad vsum. Postea

R. Succi Rosarum
Cichorij
Endiuiæ
Fumiterræ
Buglossæ
Borraginis
Maluæ
Violarum
Lupulorum Sing: part: j

Et misce. Deinde sume aloes hepatici puluerizati lib. j. aut lib. ij. reponeq; in catino vitreato. Hæc enim aloe sic imbuta atq; præparata, vt dicetur, sancta & familiaris medicina censetur: siquidem singulis septimanis, in introitu lecti sumpta semel, siue in forma pillularum, siue frustulorum, conseruat corpora ab omni putredine, atq; ab omni humore noxio. Valet etiam ad dolores iuncturarum, ad morbum Gallicum, quemadmodũ infra magis particulariter dicetur. Sumatur itaq; tantum huius aloes, quantum sufficere videatur ponaturq in catino vitreato, vt dictum

ctum est, vel in patina munda ad ſolem: deinde prædictis ſuccis imbuatur, vſq; ad pultis craſsioris conſiſtentiam: mox tela aut charta cooperiatur, ne quid pulueris ingrediatur, deinde ad ſolem relinquatur. Exiccata autem ferè aloe, rurſus prædictis ſuccis madefiat, atque vt antea ponatur ad ſolem: hocq́; toties iteretur, quoties aloe tantum ſucci imbiberit, quantum dimidia pars aloes appenderit: exempli gratia: ſi fuerint lib. ij. aloes, facies aloen imbibere lib. j. ſuccorum. Quibus factis:

R. Turbit ℥. s.
Cinnamomi electi
Spicæ
Aſſari
Squinanthi
Carpobalſami
Xilobalſami
Ligni aloes
Bdellij, vel Myrrhæ
Maſtichis Sing: ℥. j.

Croci ℥. s: puluerizentur omnia & coquantur in ſufficienti quantitate aquæ, remiſsè, per horam vnam aut paulò plus, deinde coletur, atque prædicta aloe rurſus imbuatur hac decoctione, vt ſupra factum, ſiccetur & conſeruetur. Eſt enim medicina valde pretioſa. Quoniam interdum ſumpta, vt dictum eſt, conſeruat corpora ſana, vitam robuſtam

atque proſperam, caput mundificat, coloremq́; bonum corpori conciliat. Poſſunt autem hac aloe vti pauperes, qui parandæ huic potioni, de qua in hoc capite ſermo nobis eſt, non ſufficiunt. Hæc itaq; aloes, cum magna diligentia in ligneis vaſis conſeruetur. In quem autem vſum cum reliquis veniat, poſtea dicetur. Cæterum ſumatur aquæ vitæ non quidem primæ aut quartæ diſtillationis, ſed ſecundæ potius aut tertiæ, & impoſitis rebus ſequentibus, inq́; tenuiſsimum puluerem redactis, in diuerſis phialis vitreis, ſcilicet paruis & magnis, ſuper infundetur tantũ, vt ad tres digitos emineat, fiatq́; modo, quo iam dicetur. Res autem ſunt huiuſmodi. Sumatur vncia vna margaritarum, aqua pura ter aut quater ablutarum, quæ ſiccatæ, in ſuccum malorum limoniorum, vel aureorum per tres dies immittantur, poſtea in phialam vitream vnà cum dicto ſucco collocentur, addaturq́; tantum aquæ vitæ, vt ad tres digitos emineat, vt iam dictum eſt. Quo facto ſumatur vncia vna corall. rub. qui ſimiliter in ſuccum, vt de margaritis eſt dictum, immitti debent, deinde madefieri vt antea. Rurſus in aliam phialam vitream Chalcanti ſiue vitrioli Romani ℥.iiij. ſimiliter cum aqua vitæ permiſceantur. Quibus factis;

℞. Florum Roſmarini
Borraginis

Bugl

Buglossæ
Saluiæ
Chelidoniæ
Hyssopi
Scabiosæ
Rutæ
Perforatæ
Calendulæ Sing:part:j. Possunt etiã cum his folia valde tenuissima sumi.

Hæc omnia in mortario ligneo vel lapideo frangantur, non puluerizentur, deinde in vnam, aut plures phialas vitreas simul imponantur, superinfundaturq; tantum aquæ vitæ, donec ad tres digitos emineat, cooperiãtur cera alba, aut lana. Postea R. Croci subtiliter puluerizati, ℥.s. & separatim in phialam cum aqua vitæ positi, vt in alijs. Rursus in aliam phialam vitream conijcito theriacæ optimæ ℥. iiij. cum sua aqua vitæ, vt prædictum est. His omnibus factis:

R. Cinnamomi electi
Ligni aloes
Anisi
Sem: Fœniculi Sing. ℥.j.
Apij ℥.s.
Mali Citri ℥.ij.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Granorum Iuniperi. ℥.iiij. vel v.
Mirrhæ
Ameos Sing. ℥.s.

Belzoini ſeu Aſſæ odoratæ
Sandal. omnium Sing. ℥. j.
Styracis liquidi ʒ. ij.
Cort. mali citri ℥. ij.
Mirobolanorum omnium
Pinearum mundatarum Sing. ℥. iij.
Carabe ℥. ij.
Rad. dictamni albi ℥. iij.
Muſci ʒ. j. aut ℈. ij.

Miſceantur & puluerizentur omnia, & repo nantur in phialam vitream cum aqua vitę, vt prius. His omnibus ſic ſe habentibus, prædictas phialas aut ampullas cera & charta pergamena obturatas, ad ſolem per diem & noctem manere oportet. Sequenti verò die, omnes in alteram phialam, eamq́; amplam & craſſam, euacuandæ ſunt, ita vt ſola aqua vitæ, materia in fundo relicta, eximatur. Euacuatis itaq; omnibus, tam magnis quàm par uis, conſeruanda erit in loco, à ſole remoto. Verùm ſciendum quòd prædictæ tres phialæ, ſcilicet cum ſaccharo, manna & melle, mi nimè ad ſolem collocandæ ſint. Aqua vitæ ab omnibus phialis detracta, vt dictum eſt, rurſus euacuatas implere & obturare, atque ad ſolem collocare conuenit, vt prius: deinde rurſus exinanire, vt antea, atq; hoc ſepties aut decies faciendum, aut toties, quoties aquæ non amplius colore à rebus impoſitis inficiantur, ſed omnem virtutem ab ijs iam ſump

sumpserint. Sępius autem hoc facere melius est. Omnes enim per balneum Mariæ transire oportet, vt mox dicetur, vnde, siue multa siue pauca transeat, atq; ita nihil de virtute & substátia earum rerum amittitur, præsertim omni virtute ab aqua uitæ extracta: qua de causa quatuor aut sex statim à principio paratæ esse debent. Tota igitur aqua vitæ in magnam phialam coniecta, sumatur, & tres reliquæ, cum saccharo, manna & melle: præterea & parua cum agarico, & omnia vnà cum tribus vncijs aloes, superius paratæ, simul misceantur, conijcianturq; in cucurbitá vitream maximam, firmam, vel (ad maiorem securitatem) in plures diuidatur, & alembico super imposito, ne vllo modo respiret, distillentur in balneo Mariæ, vel eodem tempore vel diuersis: atq; sic omnis aqua extrahetur clara vt crystallus. Hęc aqua æquè bona, vt altera, imò multò melior est: quoniam sępius distillata, & tenuior & efficacior redditur. Potest etiam eadem sumi per os: siquidem aliquid etiam virtutis à rebus cum quibus stetit, sibi attraxit. Itaq; operá dare oportet vt cum tantum aquæ distillando exierit, quantum quarta aut tertia, ex quinq; partibus fuerit extracta, reliqua in vitrea cucurbita maneat: qua deinde refrigerata eximetur, auferendo primò alembicum, & vasa recipientia aquam, quæ prius in vase vitreo ali

quo, aut pluribus seruetur ad vsum, vt supra dictum est. Altera verò in fundo cucurbitæ vitreæ relicta, atque colorata, in aliud vas vitreum firmum paleisq;, vt solet in parte ima, munitum, ne frangatur, collocetur: deinde optimè cera, lana & charta pergamena obturetur, ne aliquomodo expirare queat: postremò in loco aliquo clauso, à sole & omni calore remoto, seruetur. Atq; huic potioni, quantum ad eius virtutes nihil æquiparari potest: nam si ea quis singulis hebdomadis vnum cochleare, semel aut bis vtatur, conseruat sanitatem, liberat & sanat omnem malam corporis affectionem, custodit, corroborat atq; restituit calorem innatum & humidum radicale, corpus robustum atque iuuenile retinet: item caput memoriamq; confirmat, colorem corporis emendat cum suaui quoq; anhelitu, ita vt aliter fieri nequeat quin sit inæstimabilis & incomparabilis virtutis. Quare quantum Deo debeatur, qui tam mirabiles, rebus ab ipso creatis, virtutes attribuerit, & postea seruis suis mentem aperuerit, ad hæc cognoscéda vtendaq;, ad mortalium vtilitatem, explicari non potest. Modus autem sumendi hanc potionem, sic se habet: In hyeme nanq; sola, aut cum iure carnium vituli, aut veruecis, aut pulli, vino Cretico, Græco, aut vino albo optimo sumenda erit: in æstate verò, cùm aqua buglossæ, aut

cum

cum prędicto iure, in quo prius bullierit borrago, buglossa, lactuca, cichorium, endiuia, vel saltem horum aliqua: atq; omni tempore valet vnum cochleare plenum, cum dimidio poculo lactis mulieris masculum nutrientis, vel caprini lactis, sumptum. Equidem quantitas aliquando variatur, secundum temperaturam hominis, anni tempus, ætatem, &c. Quoniá senes debiles, infirmi, phtisici & consumpti, maiori quantitate opus habebunt, sępiusq; hac vti poterunt, quàm ij qui firmiores fuerint. Præterea in vere, maiore quantitate, sæpiusq; ea vti licet, quàm ęstate. Quòd si flores & herbæ cæteræq; species vno eodemq; tempore non reperirentur, prædicta quoq; potio vno eodemq; tẽpore fieri haud poterit, nisi lõgiori temporis spacio, nempe incipiendo à prima aut secunda septimana Maij vsq; ad finẽ Septembris vel Octobris. Quare ea quotidie colligantur, quæ in promptu existunt, inijcianturq; vel sæparatim, vel vna cum alijs in phialam, vt dictum est. Collectis nunc omnibus, ad finem reducatur potio, vt est dictum. Quòd si verò omnia haberi non possent, fiat cum ijs, quæ adsunt, cũ non minoris ferè sit virtutis. Verùm melius est vt omnia adsint, maximè cum facilè paruoq; pretio haberi queant. Qui autem rem perfectiorem desiderat, is physicam auri dissolutionem sibi paret, cuius pars vnà cum potio-

nibus duabus misceatur. Nos quidē modū dissoluendi auri, bonum certumq; inferius docebimus. Summum verò optimumq; modum quem studio & diligentia per omnem ætatem nostram acquisiuimus, hoc in loco non ponemus, propterea quòd absq; oculorum intuitu disci nequeat. Quare his sic se habentibus, alium quendam modum, bonum, certum, atq; necessarium, & forsitan à multis hactenus non visum, paulò inferius ponemus.

Potio loco syrupi aut medicinæ sumenda, & maximè ab ijs, qui opus purgatione habent. Conuenit autem omni temperamento, omniq; ætati, potestq; per multos dies absq; periculo sumi. Nam quandiu humores noxios inuenit, tandiu eos purgat & deijcit: quibus deniq; uacuatis non amplius purgat, neque ullam prorsus læsionem affert. Valet ad morbum Gallicum, atq; ad omnem malam, tum uentriculi, tum capitis, affectionem. Præterea sanis etiam confert, dummodo bis in anno, Vere scilicet & Autumno sumpta.

R. Foliorum maluæ, quantum volueris, & coque in tribus aquæ mensuris, vsq; ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, addaturq;

Mellis
Tartari Sing. lib. s.

Bull

Bulliant omnia lento igne per horam dimidiam, despumãdo ipsum mel, pòst coletur, &
R. Foliorum senæ
Ligni guaiaci Sing. ℥.vij.
Salis ammoniaci ʒ.ij.
Terantur omnia & cribrentur, deinde in prędictam colaturam feruentem, paulatim immittantur, continuè miscendo ligno aliquo: mox cooperiatur optimè, ne vllo modo expirare possit: deinde rursus ad ignem per exiguum spatium ponatur: demum auferatur ab igne, atq; puluinari prius calefacto, inuoluito, sicq; per decem aut duodecim horas relinquito. Quibus factis:
R. Rhabarbarĩ optimi, & minutatim incisi ℥.iij. aut iiij. quod infunde in dimidiam mensuram vini per vnum aut duos dies, deinde coletur, addaturq; decocto supradicto, cum vncia vna aloes hepaticæ superius præparatæ, & pulueriζatæ, aut eius, quam seplasiarij lotam, ex succo rosarum, appellant: casiæ ℥.s. Hæc cõpositio seruetur in phiala vitrea, vel alio vase vitreato. Modus autem sumendi hanc potionem, huiusmodi est: mane in aurora sumatur dimidium poculum plenũ, tepidum, aut plus, pro necessitate, deinde maneat in lecto aliquantulum, dormiatq;, si vult, demum surgat, ambuletq; vel domi vel extrà perficiendo negotia sua: verùm in domo manere, semper melius atq; securius est,

propter ventris necessitatem. Potest autem hac potione quiuis vti, per v. vij. viiij. aut xj. dies, propterea quòd sæpius sumpta nequaquam lædat: est enim medicina salubris & pretiosa humano corpori, ita, vt si quis hac vtatur, alia purgatione non indigeat.

Facile & optimum Remedium, ad quanuis pessimam morbi Gallici speciem, siue ea cum doloribus, siue ulceribus, siue iuncturarum tumoribus sit. Est quidem parui pretij, atq; sine periculo, quo etiã in profectionibus uti liceat, suaq; quenq; foris curare negotia.

R. Mellis non despumati lib. iij.
Succi Calendulæ lib. j.
Aloes hepaticæ, superius præparatæ, aut lotæ, puluerizatæ, ℥. iij. misceantur & ponãtur in ollam vitreatam, superinfundaturq; tantum sequentis aquæ, donec ad iiij. aut vj. digitos emineat, quæ huiusmodi est.
R. Ligni guaiaci, lima, aut tornatili instrumento, minutatim concisi ℥. vj. coquatur in aqua communi, quantum satis est, deinde rebus prædictis superinfundatur, vt dictum est, addanturq;
Aceti squillitici ℥. ij. & coquantur omnia simul igne lento per horã dimidiam, aut plus, optimè mel ipsum despumando, in fine denique addãtur: Cinnamomi electi, puluerizati ℥. ij. aut ℥. iij. & remoueatur ab igne, seruetur q;.

turq́;. Huius potionis poculum plenum, tepidum in aurora sumāt ægri, statimq́; mandēt vel malum cotoneum, vel sorbam, vel vuam acerbam, vel malum granatū, vel aliquid rerum astringentium: qua sumpta, maneant in lecto ægri, quandiu voluerint, & dormiāt: postea verò si placet, surgant, domoq́; exeāt, si qua negotia ijs sunt peragenda. Verùm, vt iam supra dictum est, melius est in lecto, aut domo quiescere, quàm foris versari, ptopter euacuationes. Potest autem hæc potio, alternis tantùm diebus sumi, vel saltem, nisi morbus sit admodum vehemens, bis in hebdomada, & mirabilis inde sequetur effectus, neque alia guaiaci decoctione, neq; alijs medicamentis quis opus habebit, quàm hac sola: omnibus enim conuenit, vtpote sæpissimè atq; in plurimis probata.

Modus conficiendi Aurum potabile, ad conseruandam sanitatem & iuuentutem, siue per se sumptum, siue cum ea potione, cuius in capite, huius primi libri, secundo, mentionem fecimus. Præterea sanat omnem morbum incurabilem, septem ad summum diebus.

R. Succi malorum limoniorum, mensuram vnam, quam ad ignem, donec penè ebulliat, sines: deinde remoueatur ab igne atque primò ter, aut quater, per linteum, deinde per pannum laneum coletur, addanturq́;.

Mellis non deſpumati lib.ij.
Salis communis albi in puluerem redacti, lib.s. coquãtur omnia lento igne, donec mel optimè deſpumatum fuerit. Atq; hæc omnia diſtillare conuenit, primò quidem igne perquàm lento, deinde maiori, poſtremò maximo. Materia autem refrigerata, alembicum ſimul cum aqua recipientium vaſorum, tollatur, colloceturq; in phialam vitream, atq; ita, ne aliquo modo exhalare poſsit: quo facto fæces in cucurbitæ fundo relictæ, eximantur, atq; in ollam coopertam, & luto inuolutam, vt igni reſiſtatur, imponantur, atq; vel in figuli, vel vitriarij fornace, calcinentur per dies tres. Hanc igitur materiam ſumito, atque ſubtiliter puluerizato, quæ ſi fuerit libra vna, quatuor vncias mannæ, & duas ſacchari candidi, adiungito: ſi verò libram vnam non appenderit, minus mannæ aut ſacchari addito, ita, vt proportione reſpondeat, omniaq; in cucurbitam vitream bene lutatam, vnà cũ aqua ſuperius in phiala conſeruata, inijcito, bisq; tantum aquæ vitæ efficacisſimæ, addito, quantum dicta aqua fuerit: deinde alembico ſuperimpoſito, primò igne lento diſtilletur, quoniam aſcendit facilè: deinde cum diſtillare ferè deſinat, ignis augeatur, quo omnia diſtillatione eximãtur. Hac deniq; cucurbita, recipientiumq; vaſorum aqua relicta, ac minimè commota vſq; ad

ad vſum. Ad hæc ſumas foliorum auri puriſſimi xxiiij. charactērum, & cum cemento vel antimonio purgati, eo pondere, quo vti volueris, atq; in catino vitreato cum iulappio roſaceo, aut violaceo cōteras, eo modo quo colorum materiæ ad ſcribendum conteruntur, vt in quinto libro docebimus. Quare auro optimè trito, atq; melle aqua calida abluto, vt inferius docebitur, in vitream cucurbitam conijciendum erit. Quibus factis alembicum ſuperius in fornace, vnà cum vaſorũ recipientium aqua relictum, auferas, atq; in phialam vitream anguſti oris reponas, ne vllo modo expiret. Itaq; prædicto auro tãtum huius aquæ ſuperinfundas, donec ad quinq; digitos emineat: deinde alembico ſuperimpoſito, ita vt reſpirare nequeat, igne admodum lento diſtilletur, donec aqua ſupra aurum poſita, omnis exierit: Neq; in fine ignis eſt augendus: neq; etiam mirãdum, ſi aurum ex toto non exiccatum fuerit. Aqua autem omni detracta, alembicum vnà cum vaſe recipiente, eleuetur, atq; rurſus aqua, ſuperius in vitrea phiala anguſti oris, ſeruata, auro ſuperinfundatur, vſq; ad quinq; digitorum altitudinem. Qua de cauſa conſultius eſt, vt duo adſint, quorum alter alembicum extollat, alter nouam aquam infundat. Quo facto alembicum cucurbitæ imponatur, obtureturq; optimè, ne quo modo expirare queat,

deinde diſtilletur igne lento, vt prius. Aqua autem omni extracta, rurſus alter alembicũ extollat, alter verò nouam aquam infundat, vſq; ad quinq; digitos, deinde diſtilletur vt prius, atq; hoc toties iteretur, quoties omnis aqua, auro ſuperinfuſa, atq; deinceps diſtillata fuerit. Poſtremò aurum à cucurbita eximito, atq; in aliam cucurbitam vitream non valde magnam ponito, ſuperinfundendo omnem aquam ſæpius diſtillatam, deinde alembico ſuperaddito, in balneo Mariæ tepido, & non feruenti relinquatur, per quindecim aut viginti dies, ita vt nequaquam diſtillet. Deinde aucto igne, diſtilletur in dicto balneo Mariæ, bulliendo, donec omnis exierit Atq; ſic in cucurbitæ fundo, aurum, in liquorem pretioſiſsimum diſſolutum videre licet, quod in vaſe vitreo bene obturato ſeruetur. Quòd ſi quis ipſum ſubtilius atq; efficacius parare volet, is ſæpius diſtillationes iteret, eoq; modo procedat, vt ſuperius: nempe tantum aquæ ipſius, antea deſtillatæ, rurſus ſuperimponat, vt ad quinque digitos accedat, hocque toties faciat, quoties volet: quanto enim ſæpius diſtillatur, tanto etiam melius, atq; præſtantius aurum euadit. Atq; ſic verũ phyſicum & perfectiſsimum aurum potabile habebis: quo ſi quis ſemel, aut bis in menſe vtatur, ſiue per ſe, ſiue cum potione prædicta, in capite ſecundo, conſeruat iuuẽtutem, ſanit

ſanitatem, omnemq; incurabilem ægritudinem in paucis diebus perſanat. Valet præterea ad multa alia, alijs de cauſis, vt prudentes naturæ inueſtigatores, per ſe ipſi cogitatione comprehendere poſſunt. Hac etiam via ac ratione, argẽtũ in folia redactũ, parari poteſt, atq; rectè argentũ potabile fieri, quod & ſi non tantæ virtutis, atq; aurum potabile ſit, tamen fieri nequit, quin admirandæ etiá ſit virtutis. Ante quinque enim annos, Anglum quendam vidi, qui cum huiuſmodi argento potabili , forſitan alio modo parato (cum varij conficiendi ſint modi, qui ad eundem tamen finem tendunt) plurima veluti miracula faciebat, ſanando ægritudines, corporis humani, grauiſsimas.

Ad ſanandum ulcus carnoſum in uirga, etiam ſi fuerit inueteratum.

R. Fæces, ex melle diſtillato, vel his deficientibus, ſumito mellis, ad iuſtam craſsitudinẽ cocti: deinde ponito in ollam, ad cremãdum vel in figuli, vel vitriarij, fornace, donec auri colorem aſſumat. Hæc materia valet ad omnes plagas, nam carnem putridam, atq; mortuam conſumit, poſtea mundificat, & abſq; vllo dolore perſanat. Qua de cauſa ad ſanandas plagas, multò melior eſt, quàm æris flos pręcipitati, quo plurimi chirurgi ad eundem affectum vtuntur.

R. Igitur huius pulueris ℥.j.
Stercoris canini ℥.ij.
Tartari albi ʒ.s.
Sacchari albiſsimi
Aluminis vſti
Tutiæ, Sing: ʒ.j.

Terãtur omnia atq; cribrentur: deinde R. foliorum oliuæ recentium, contundanturq́; in mortario lapideo optimè, adijciendo parum vini albi, poſtea bene expreſſo ſucco, addatur tantundem ſucci plantaginis, ponaturq́; ad ignem, infundendo paulatim prædictos pulueres, atq; continuè miſcendo: poſtremò parum ceræ viridis adiungatur, parum mellis roſacei, fiat vnguentum molle, atq; ſeruetur. Eſt autem valde pretioſum, ad carnem conſumendam, conſiſtentem præſertim in locis valde ſenſibilibus, quæ fortia medicamenta reſpuunt, propter dolorem. Modus verò vtendi huiuſmodi eſt: Syringa parua, vino albo impleatur, in quo prius roſæ ſiccæ & folia plantaginis cocta, deinde parum lactis mulieris, vel caprini adiectum fuerit, ponatur in virgam, quæ eo vino optimè lauetur: deinde mucronem candelę cereę, longæ ac paruæ, vt virgæ meatũ ingredi valeat, ſumito: in eius mucrone, prædicti vnguenti parum affigito, atque in virgam, candelam prius calefactam, ne frangatur, per paruum temporis ſpatium immittito, quo vſq; ad vl-

cus

cus pertingat, atq; vnguentum ibi relinquat. Hoc bis in die faciendũ, manè ſcilicet, & veſperi: atq; cum hæc adminiſtrantur, ægrotus in lecto ſupinus recumbat, & ſic admirabilem effectum videre licebit: nam paucis diebus, abſq; vllo periculo, æger ſanabitur.

Ad omnem Hepatis calefactionem, atque aliam malam affectionem, ſecretum, quo omnes, qui his de cauſis, faciem ueluti leproſam, pedes tumefactos, manusq; incenſas, atq; ſcabras intus habere uidebantur, fuerunt perſanati.

R. Farinæ hordei, vel amyli, quantum ſatis eſt, & coquatur in aqua fontana ad ſemihoram, deinde coletur, addaturq; parum:

Maluæ
Cichorij
Lupulorum
Endiuiæ
Borraginis Sing. part. j.
Sandali citrini ℥. j.

Coquantur omnia vſq; ad ſufficientiam, deinde colentur, adiungaturq; Caſsię recenter extractę, & per linteum, in dictam decoctionem, expreſſę ℥. j. poſtremò adiecto ſaccharo dulcis potio reddatur. Huius itaq; potionis in aurora, ſumito poculum vnũ, alternis tantùm diebus, & pronè in lecto recumbito aliquantulum, dormitoq;, ſi lubet: deinde ſurgito, atq; negotia, ſi qua ſunt, peragito. Eſt au

tem potio hæc æstate tantũ sumenda, & non hyeme. Præterea si quis ventriculum natura frigidum haberet, is ventrem panno aliquo rubro, seu purpureo, quem vulgus Italorum scarlatum appellat, cooperiat, vngatq; ventriculum interdum oleo, pro ventriculo imbecillo, quod inferius docetur.

Secretum rarum atq; pulchrum, pro hæmorrhoidibus una nocte supprimendis.

Folia sambuci viridia in aqua, supra pannum rubrum, quator digitorum latum, ita vt manui respondeat, distendi, atq; hæmorrhoidibus, sic calida adaptari debent, si quidẽ prius parum olei oliuarum supra additum fuerit: verùm cum hæc administrantur, ægrum pronè in lecto sitũ esse oportet. Quo facto mox supra alium pannum rubrum, similiter alia folia ponantur, vt dictum est, atq; priore ablato, superimponatur, vt prius: atq; sic per integram noctem continuè procedendum. Quod si per integrã noctem continuare non liceat, iteretur toties, quoties fieri potest, interim tamen æger somno permittendus est, modò dormire possit. His quidem sic se habentibus, fieri omnino nequit, quin sequenti die, mane sanus conspiciatur.

Vnguentum nobile ad ignis ustionem, quod sanat, signo nullo relicto.

R. Albuminorum ouorum n°.ij.
Tutiæ Alexandrinæ
Calcis viuæ, atq; nouies lotę Sing. ℥.ij.
Ceræ recentis ℥.j.
Miſceantur atq; cum oleo roſaceo, quantum ſatis eſt, fiat vnguentum.

Remedium rarum, perfectum, ac probatum, ſi quis cibum retinere non poßit, atq; imbecillum uentriculum habeat.

R. Fruſta alabaſtri, incenſa, aliquot, atque ter aut quater in ſcutella olei plena, extincta, quibus deinde ſubtiliter contritis, in oleum, in quo extincta fuêre, ponantur, addanturq; ceræ rubrę lib.ij. & miſceantur omnia, atque diſtillentur donec oleum totum exierit, cui denique adiungito, myrrhæ optimæ, atq; in puluerem redactæ ℥.s. & conſeruato. Quando autem quis hoc oleo vti volet, ſumat parum ex eo, & parum abſinthij, atq; ſimul in vaſe aliquo ferreo, vel fictili coquat, non diu, deinde veſperi in lecto os ventriculi inungat. Qui hoc vtitur oleo, fieri non poteſt, quin ſtomachum robuſtum atq; perfectum ſibi comparet. Cæterùm poteſt etiam quis vti ſæpius roſmarino, ſiue crudo, ſiue cocto, ſiue in vino poſito: atque ſimiliter aqua vitæ, inferius poſita, quæ mirabilis quoq; eſt.

Remedium quo mulier quædam 36. annorum, fuit perſanata, quæ tingendis in ſole capillis, alijsq́; de cauſis, uentriculum ita malè affecit, ut per ſeſquiannum, nullum uentris beneficium habere potuerit, atq; cibo ſumpto, ſtatim euomuerit: Quibus de cauſis pallida atq; ligni inſtar, arida fuerit.

Monachus quidam Auguſtinianus doctiſsimus, atq; ſecretis raris, infinitisq́; abundatiſſimus, mulierem quandam in xxvij. diebus ſequenti remedio à prædicto morbo liberauit, ita vt tam colorem, quàm formam priſtinam, omnino reſumpſerit. Primò itaq; victus rationẽ talem conſtituit: Panes paruos conficiebat, atq; in clibano (quem paratum habebat, ſimilem ijs, in quibus panes coquuntur) roſmarino incenſo, calefacto coquebat, quos ſic mulieri per octo aut decem dies, exhibuit, ſimul cum alijs cibis delicatis, cinnamomo & ſaccharo conditis. Vinum præterea album neq; potens, neq; aqua dilutũ præbuit. Quo facto præcepit, vt ſingulis diebus manè, digitum latum ſequentis aquæ ſumeret. Aqua autem huiuſmodi eſt:

℞. Aquæ vitæ menſuram dimidiam
Corticum malorum aurantiorum ℥.j.
Florum roſmarini m.j.
Cinnamomi electi ℥.j.
Croci ℈.s.
Belzoini ſeu aſſæ dulcis ℥.j.

Muſci

Muſci parum, miſce & ſerua.

Cæterùm lauacrũ ex roſmarino & alijs herbis odoriferis parauit, quo eam ſemel tãtùm in hebdomada lauari permiſit, deinde ſingulis quoq; diebus veſperi in lecto, cum prædicto oleo diſtillato, atq; abſynthio cocto, vt totum pectus vngeret, iuſsit: præterea ſomno plus quàm vigilijs ſtuderet, pannum quoq; ſupra pectus haberet: aliquando etiam confectione Diambræ vteretur. Atq; his omnibus factis, mulier in xxvij. diebus prorſus ſanitatem recuperauit, quam nullus medicorum curare potuerat.

Ad puerorum Vermes tria remedia ſingularia.

Primum.

R. Floris farinæ triticeæ ℥. ij. cui tantum aquæ fontanæ ſuperinfunde, donec lactis modo conſiſtat, deinde pro lacte, in potu exhibeto, eumq́; ſic relinquito: videbis enim in deponendo ventris onere, omnes vermes eiectos: & eſt valde nobile ſecretum.

Secundum.

Accipe malum aurantium, atq; in parte ſuperiore inciſum & perforatum, vt tantum ſucci pulpæq́; exprimatur, excaueturq́;, donec ad dimidiam partem vacuum reddatur: Poſtea ſpatium illud vacuum, imple oleo laurino, & ſucco tam rutæ quàm abſynthij, theriaca & lupinorum farina: demum cum aliquantulum ad ignem cocta fuerint, in dicto pomo,

vmbilicum, cor, tempora, nares, pulsusq́; in vngito, & videbis effectum admiratione dignum.

Tertium Remedium ad vermes, præsertim infantium, & eorum puerorum, qui per os aliquid sumere nolunt.

Infantis venter, pectusq́;, aqua vitæ optima lauetur, deinde statim supra inspargatur aliquantulum myrrhæ, in tenuissimum puluerem redactæ, relinquaturq́; aliquandiu pectore supino, & sic instante ventris necessitate, omnes vermes excernentur.

Ad Lunaticam (Italicè, Mal della luna, fortaßè conuulsionem intelligit) affectionem puerorum, ex qua tremunt, & semimortui apparent, quod nulla alia de causa euenit, quàm quòd sæpius in ijs uermis quidam generatur, cor ipsum petens, tremorem inducens, atq; etiam nonnunquam mortem.

Tanaceti (Ital. Madrogni) ramuli, teneri, in vmbra siccentur, atq; in puluerem redigantur, cribrenturq́;, deinde drachmæ duæ sequentis pulueris addátur, qui huiusmodi est.

℞. Radicum gentianæ
Pæoniæ longæ Sing. ʒ.ij.
Myrrhæ ʒ.j.

Misceantur & terantur. Et cum vti voles parum huius pulueris sumito, scilicet quátum duobus digitis comprehendi potest, atque aquæ

aquæ guttam addito, ita vt madefiat, deinde ore & labris infantis, ter, aut quater inunctis fieri nequit, quin vermes omnes vnà cum reliquis excrementis excernantur. Est autem hoc expertum sæpius: quoniam in plurimis, qui ob talem affectum interierunt, & postea dissecti fuerunt, vermis ille inuentus, atque cordi appensus fuit. Ad hũc etiam affectum tria supra dicta remedia valent.

Ad morbum Comitialem.

In Maio, sumito chamædryos (nam tũ temporis maximè floret) quę in vmbra siccetur, & in puluerem redigatur. Deinde cũ vti voles, accipe ouorũ vitellorum vnum aut duo & vnum cochleare prędicti pulueris, quibus deniq; optimè mistis, & coctis, ęgro per octo dies, manè scilicet & vesperi, ad commedendum detur. Verùm interim à coitu, leguminibus, acetarijs, carnibus duris, cæterisq; cibis vitiosis abstinere oportet: & est secretum nobile & bonum.

Oleum ex sulphure ad Cancrum, Fistulas, & alia antiqua ulcera.

Sulphuri contrito, tantum olei cõmunis addito, donec pastæ modo consistat: deinde in cucurbitam vitream ponito, & distilla. Atq; de hoc oleo sumito ℥. iiij. aquæ plantaginis, succi cardui benedicti: Sing. ℥. ij. bulliant

omnia simul, in olla vitreata, per modicum tempus: cum vti voles, plaga cum aqua vitę, vel vino albo prius optimè lauetur, demum oleum superaddito, per paucis diebus æger sanabitur.

Ad extrahendum, ex uulnere, Venenum.

℞. Assæ fœtidæ
Galbani Sing. ℥.j.

Infundantur in aceto per noctem vnam, deinde ad ignem ponantur, donec liquescant, dissoluanturq; demum, per linteum colentur, addanturq; vnguẽti Diabasiliconis ℥.iij. & fiat vnguentum. Hoc vnguentũ supra vulnera positum, omne venenum ad se trahit, atq; extinguit. Extracto autem veneno, vulnera, vt reliqua, curari possunt. Verùm instante necessitate magna, sola assa fœtida idem potest.

Ad omnis generis animalis, Venenosos morsus.

Statim cum quis morsus ab animali venenoso fuerit, & quàm primum fieri potest, ramulos fici virides colligat, ex quibus tres, aut quatuor guttas lactis, supra vulnus exprimat. Similiter valent etiam semina sinapis, cum aceto mista.

Ad sagittam, aut aliud ferrum, ex Vulneribus extrahendam.

Specillum, in succo valerianę tinctum, ac primo

mò ſupra vulnus poſitum, poſtea herba contuſa, demum faſcia, ferrum extrahit, deinde etiam vulnus, aut plagam perſanat.

Ad uehementem infantium Tuſsim.

R. Succi petroſelini
Cymini contriti
Lactis mulieris Sing. quantum ſatis.
Quibus miſtis, potio puero bibenda detur.
Poteſt etiam fieri tale vnguentum,
R. Sem. lini
Fœni græ. Sing. p. j.
Bulliant in aqua fontana, deinde cum omnis ſubſtantia benè expreſſa fuerit, addatur aliquantum butyri, & fiat vnguentum molle, quo pectus infantis inungatur, calido.

Ad Capitis percuſsiones, tumores, ſiue caſu, ſiue aliter euenerint.

R. Salis communis ℥. j.
Mellis non deſpumati
Cymini, Sing. ℥. iij.
Terebinthinæ ℥. ij.
Miſceantur omnia ad ignem, fiatq́; vnguentum, quo ſi quis vtatur, calido, perfectè ſanabitur.

Ad Surditatem remedium perfectiſsimum.

R. Menthæ

Saluiæ
Pulegij
Rosmarini
Hyssopi
Arthemisiæ
Mentastri
Calamenthi
Chamomillæ
Millefolij
Perforatæ
Absinthij
Abrotani
Centauri Sing.m.j.

Coquantur omnia, in sufficienti quantitate vini, donec tertia pars absumatur, deinde cũ vti quis volet, prius decoctum calefaciat, ac vapores qui inde ascendũt, in aures recipiat. Et hoc cum per semihoram in introitu lecti factũ fuerit, duæ aut tres guttæ, olei sequentis, calidæ, infundendæ sunt, atq; statim aures obturandæ bombice muscato, deinde dormiendum est. Oleum autem sic se habet.

R. Olei antiqui ℥.ij.
Porrorum ℥.j.
Amigdal.amar.
Succi rutæ Sing.℥.s.
Vini Cretici ℥.j.s.

Ponantur omnia in phialam collo longo, bulliantq; igne lento, donec succus & vinum ferè consumpta fuerint, deinde remoueatur

ueatur ab igne, addaturq́;

Spicę nardi
Colocynthidis
Caſtorij
Maſtichis Sing. gr j.s.

Miſceantur atque in tenuem puluerem redigantur, & cum prędicto oleo addita fuerint, obturetur os bene, ne quouis modo reſpiret deinde phiala, in olla aqua plena, poſita, bulliant per horas tres, atq; ab igne auferantur, infundáturq́; in aliam phialam, vel catinum, & relinquantur ad ſolem, donec reſideant, demum coletur per linteum ſubtile, ita vt omnis ſubſtátia exprimatur: quo facto, adiungatur Muſci gr. j. s. & cum omnia bene cum ligno, aut ſpatula, miſta fuerint, ſeruetur in vaſe bene obturato. Verùm cum ſuffimenta fiunt, fabas exiccatas mandere oportet, & deinde expuere: & hoc nulla alia ratione fit, quam vt aurium meatus, poriq́; aperiantur. His omnibus ritè adminiſtratis, aliter fieri non poteſt, quin gratia Dei ægri ſanentur, modò medicamentis, ſanari queant: ſunt autem plurimi hac via ad ſanitatem reducti. Quòd ſi his remedijs non curētur, alijs opus non habebunt. Cęterùm ſi ab huiuſmodi remedijs ſonitus, ſiue bombi, in auribus fierēt, non ſtatim ab inſtituto recedendum, ſed potius pergendum, ſiquidem fieri nequit, quin mirabilia conſpiciantur, præſertim cùm

omnes, & si per 30. annos surdi fuerint, modò surdi non fuerint nati, auditum recuperauerint. Porrò vtatur etiam pilulis, quæ caput purgare valent, & cibis bonis, qui morbo huic conueniunt.

Ad procidentiam Matricis.

Sumito lapidem viuum, sub terra, quem aer nunquam attigerit, & cũ crucibulo cooperto, ad ignem maximum, donec optimè calefiat, ponito: deinde cùm in vas aliquod coniectum, superq; acetum aspersum fuerit, mulier ita se collocet supra, vt fumum matrix bene recipiat. Quo facto, in lecto mulier recumbat, atq; pessi in succo rutæ intincti, supponãtur, ac sic matrix vnà cum pessis, ad interiora, ad locum suum pristinum reuertentur. Quare pessi ligandi erunt, vt rursus extrahi valeant. Cæterùm tale vnguentum pro renibus parandum erit,

R. Cyclaminis,
Rutæ Sing. part. j.

Quibus contusis optimè, atq; in oleo antiquo vsque ad consumptionem tertiæ partis, coctis, remoueantur ab igne, exprimanturq; bene, donec omnis substãtia exierit: deinde cùm in aliud vas coniectum, & parum ceræ additum fuerit, rursus ad ignem calefiat, quo omnia perfectè misceantur, & fiat vnguentũ quo renes inungantur, super quos stuppa liganda

ganda erit calida. Verùm illud faciendũ erit, vt mulier supinè recumbat capite decliui, & natibus altis. Et hæc alternis tantùm diebus facienda: cumq; ter adhibita fuerint, fieri nõ potest, quin mulier liberetur. Cæterùm victus rationem ad calidum inclinare oportet, quod fiet, si columbis, gallinis, & similibus cum aromatibus vtatur: & sic absq; dubio liberabitur, etiási per 30. annos affecta fuerit.

Ad Lac mulieribus restituendum, & multiplicandum.

R. foliorum fœniculi viridium, quantum satis est, bulliát in vino, vel aqua ad sufficientiam, deinde coletur, vtaturq; in prandio, cœna, & alijs temporibus, pro potu ordinario: fieri autem nequit, quin lac abundet. Valet etiam ad menstruorum retentionem.

Ad Morbi Gallici tumores antiquos, & nouos, remedium ualde bonum.

R. Boli Armeni, aceti, & olei rosacei, singulorum quantum satis est: misceantur, & inungantur partes circum tumores, ad quatuor digitorum latitudinem: deinde

R. Olei Euphorbij ℥. ij.
Violati ℥. s.

Misce & inunge tumores, vbi prius vino rubro calido bene loti fuerint, demum cum linteum butyro inunctum, per tres, quatuor

aut ſex horas ſuperadditum fuerit, auferatur & ſi nulla inde veſica nata conſpiciatur, iteretur vt prius, donec veſicã aliquam effecerit. Veſica, ſi per ſe non rumpatur, ferro aliquo aperienda eſt, deinde vnguentis conſolidantibus curanda, & ſic perfectè ſanabitur.

Aliud ad morbi Gallici tumores.

Tumoribus vino rubro, vt dictum eſt, lotis, ſumito:

Vnguenti aurei ℥.iij.
Argenti viui ſublimati. ℥.j.

Miſce, & tumori ſuperimponito, cum panno linteo per diem vnum, aut plus, quo vſq; tumor omnino conſumptus, & caro æqualis reddita fuerit. Quòd ſi nondum cõſumptus videatur (vt in antiquis tumoribus) bis aut ter inungendus, vt dictum, & videbis effectũ admiratione dignum. Abſumptis autem tumoribus, pannus linteus butyro prius inunctus, deinde vino lotus, ſuperponendus erit. Verùm notandum, quòd prædictum vnguentum omnes aquoſitates, vitioſosq; humores ex toto illo membro, in quo tumores extiterint, extrahit. Quare nõ ſolùm locum, ſupra quem poſitum fuerit, ſanat, verùm etiã totum membrum purgat, atq; à mala eius diſpoſitione liberat. His etiam de cauſis aqua ad ſcabiẽ paratur, quemadmodum paulò inferius docebimus. Hac itaq; ratione, omnes huius

huius generis morbi externi curari valent, propterea quòd aquositates, vitiososq; humores, à toto illo membro, cui imposita fuerint, extrahēt: id quod facilè conspici potest, non solùm pannis, fascijsq; madefactis, verùm etiam aqua ab illo membro, promanante. Quare hoc remedio varij digniq; admiratione morbi curabuntur, modò rectè quis eo vtatur.

Ad percußiones siue ligno, siue lapide, factas, facile & perfectum remedium, etiam si uulnus accesserit.

R. succi foliorum verbasci contusorum, atq; expressorũ quantũ satis est: deinde cùm plagæ appositus fuerit, folia quoq; contusa fascijs supra ligentur, relinquáturq; sic per diẽ integrum. Quòd si vulnus quoq; adsit, vino prius lauetur, deinde vt dictum est, succus & folia contusa supra ponantur, & effectum videbis admirabilem.

Aqua ad sanandum, omnis generis, uulnera, paucißimis diebus, quam quisq; domi paratam habere deberet, cùm paruo pretio, & facilè haberi queat, sitq; diuinæ, admirandæq; uirtutis.

Cera flaua, noua, atq; ad ignem liquata, in vas aliquod vino Cretico, vel albo plenũ, septies conijciatur: deinde ceræ liquefactæ, addatur lateris contriti, m. j. distilletur in cu-

curbita vitrea luto inducta, vſq; ad dimidiũ collum igne admodũ lento per horas octo, deinde paulatim aucto, donec vehemẽs euadat: verùm ſupra omnia iuncturas optimè obturatas eſſe oportet. Cùm autem omnia frigida fuerint, aqua à recipiente extrahatur atque in phiala vitrea bene obturata, ne vllo modo expirare queat, ſeruetur in loco minimè calido. Eſt enim partium valde tenuium ita, vt facilè euaneſcat, euaporetq;. Hęc aqua omnis generis vulnera mirabiliter perſanat, ſi quidem cum hac lauentur, linteumq; in ea intinctum, ijs ſuper ligetur. Hoc autem verũ eſſe, præter alia experimenta, hoc quoque in ſeruo quodam Illuſtriſsimi domini Leonelli Pij Carpi Venetijs 1548. expertum fuit: qui cum pugionis in pedem caſu, valde eſſet læſus, atq; hac aqua ſola, quam nobis quidam paratam domi habebat, vſus eſſet, duobus tantùm diebus perfectè, atq; nullo ſigno relicto, ſanatus fuit. Valet etiam mirabiliter ad ſpaſmum, & multa alia, quæ ſolent accidere. Cæterùm ſi hæc aqua ritè facta, vel bis diſtillata fuerit, redditur admodum partium tenuium, vt ſi in manu ponatur, ſubitò penetret, ita vt pars omnino ſicca conſpiciatur. Quare prudentes ad multa alia hac vti poterunt, vt cum medicamentis, quæ penetrare ad interiora volunt, ſiue liquores, ſiue pulueres extiterint, non ſolùm ad morbos cu-

randos,

randos, verùm etiam ad faciem venuſtiorem reddendam.

Modus conficiendi Oleum hyperici, quod Venetijs, & alijs quibuſdam in locis, rubrum appellant: quod quidem tantæ uirtutis eſt, ut uix unquam uerbis explicari queat. Valet autem ad uulnera, atque alia innumera, quorum ea tantùm nominabimus, quæ magis neceſſaria, & probata eſſe ſcimus.

In Maio vel etiam Iunio R. Herbę hyperici, antequàm floreat m. ij. quibus bene contuſis, atque in phialam vel in cucurbitam vitream poſitis ſuperinfundito tantum vini albi, donec cooperiatur herba olei communis ad duorum digitorum altitudinem, deinde obturetur, relinquaturq́;. Quo facto die decimo quarto Iunij, mane in aurora, R. Foliorũ hyperici m. j. florum hyperici, m. ix. quæ contundantur optimè: & cum in prædictá phialam vel cucurbitam poſita fuerint, tantum vini & olei addatur, donec omnia cooperiat vt prius, deinde vas obturetur probè, atque ad ſolem ponatur. Cæterùm duodecim, aut quindecim diebus tranſactis, eo inquã tempore quo prædicta herba ſemina profert, R. Seminum hyperici m. iij. quæ contundantur cæterisq́; adiungantur, addendo tantũ olei, & non vini, donec ad quatuor, ſex, aut octo digitos emineat. His omnibus factis, omnia vaſe aperto, in balneo Mariæ coqui debent,

vſq; ad vini conſumptionem (cognoſcitur autem hoc, quando oleum igni iniectum nō amplius ſtridet, ſed ardet) deinde ab igne auferri: quæ ſi quinq; aut ſex librarum fuerint, infraſcriptæ ſpecies, cum ſuis itidem ponderibus, vt dicemus, addi debent: Si verò minus aut plus, ea quæ in cucurbita extiterint, appenderint, infraſcriptarum quoque ſpecierum pondera proportione, vel minuenda, vel augenda erunt. Sunt autem ſpecies huiuſmodi

R. Sulphuris vel viui, vel non viui lib.s.
Salis communis ℥.viij.
Lumbricorum terreſtrium rubrorum, atque lotorum primò aqua, deinde vino, ſcutellá j.
Mellis roſ. vel deſpumati ℥.iiij.
Terebinthinæ, bis lotæ ℥.x.
Axungiæ porcinæ lib.s.
Succorum dictamni albi vel nigri
Verbaſci Sing. ℥.iiij.
Croci ℥.iij.
Rad. dictamni
Gentianæ
Imperatoriæ
*Scarlegiæ *(*Gallitricum nominăt officina*)
Valerianæ
Chelidoniæ Sing. ℥.ij.
Myrrhæ ℥.j.
Ceræ rubræ
Theriacæ Sing. ℥.ij.

Sem.

Sem. { Mali citri ℥.j.
Hederæ maturorum ℥.iij.

Baccarum lauri ℥.iiij.
Cinnamomi ℥.j.
Lignei aloes ℥.s.

Miſceãtur omnia, atq; in puluerem tenuem redigantur, deinde in ſupradictam cucurbitam ponantur, addendo aquæ vitæ ℥.vj. demum obturetur optimè cucurbita, ne quouis modo expirare poſsint, atq; per duos aut tres dies in balneo Mariæ collocentur ita, vt nequaquam bulliant: quanto autem plus in dicto balneo Mariæ ſteterit, tanto etiam melius erit. Cum itaq; per duos, tres, aut plures dies in balneo Mariæ calido ſteterit, eximatur, atq; per integram æſtatem ad ſolem ponatur, deinde reponatur, & conſeruetur ſic obturatum, ne quid pulueris ingredi queat. Hoc quidem oleum, quo antiquius eſt, eo etiam melius. Verùm ſingulis annis, recentem ſuccum ex prædictis herbis, floribus, ſeminibus adiungere oportet: quod fiet, ſi herbæ, flores & ſemina contuſa in oleo communi coquantur, per quatuor aut ſex horas, deinde ſic calida, prædicto oleo veteri addãtur. Tranſactis autem quatuor annis, ſuccus exprimatur, atque materia veteri abiecta, recẽs addatur. Quod ſi ſingulis annis fiat, multo efficacius reddetur. Nos quidem cùm huius ſancti olei virtutes ſint infinitę, eas tantũ

enumerabimus, quas nos ipsi, vel alij nobis præsentibus sæpius experti sunt. Hoc itaque oleum, tot & plures etiam virtutes in se continet, quot legitimum balsamum. Valet ad omnem dolorem ex frigiditate natum internum & externum, ad ischiadam, podagram frigidam, si eo calido inungantur partes. Febri quartanæ, tertianæ, continuæ, conuenit, præsertim si hora vna ante febris accessionē spina dorsi calido inungatur. Colica laborantibus mirificè opem fert, pectore & vētre inuncto, parumq; clysteribus iniecto, quemad modum in capite de eius curatione, dictum est. Cæterùm vrinā prouocat, pectine inuncto. Infantem mortuū expellit, si tres aut quatuor drachmæ, à muliere deuorentur. Omni dolori pectoris, & stomachi confert. Contra pestem remedium optimum est, præsertim si spina dorsi inungatur, & drachmæ duæ cum vino albo bibantur. Verū hæc facienda sunt antequàm sex horę elabantur, postquàm malum apparuerit: inungi quoque debet locus affectus. Porrò ad vulnera remedium nullum est, quod æquè valeat. Sanat omnem plagam tam antiquam quàm nouam, rupturam & percussionem. Ad spasmum vulnerum non est ei remedium simile. Virtutes deniq; alias infinitas possidet, quas prudens vir per se ipse quotidiana exercitatione inuenire poterit.

Modus

Modus parandi oleum ex cane rufo, quo, exceptis alijs ſuis, quas obtinet, uirtutibus, monachum quendam perſanaui, qui per undecim annos, brachium ſiniſtrum, aridi ligni inſtar, habuit.

Canem rubrum iuuenem, qui per dies tres à cibo abſtinuit, ſtrágulato, & ſic per quartam horis partem relinquito, deinde in caldariũ oleo plenum integrum, vel in fruſta inciſum conijcito, & coquito, donec caro ab oſsibus ſecernatur. Quo facto, ſumito octuaginta vel centum ſcorpiones viuos, qui cum tantùm in vaſe æreo, igne vſti fuerint, donec in rabiem mutentur, in prædictum oleum conijcito. Vermium terreſtrium, rubrorum, & mundatorum, ſcutellam j.

Hyperici
Altheæ
Ebuli Sing. m. j.
Croci ℥. j.

Miſceantur, & coquantur omnia ſimul, donec caro prorſus reſoluta fuerit. Cum autem multo oleo opus ſit ponantur partes duæ aquæ, & vna olei, & cùm aqua ferè abſumpta fuerit addatur alia continuè, donec omnia perfectè reſoluta, vt dictum eſt, fuerint. Quo facto, auferatur ab igne, & cùm omnia deferbuerint, herbæ & oſſa bene prius expreſſa abijciantur, deinde quod in parte ſuperiore tantùm permanſit, ſcilicet oleum, & pingue-

do tollatur, aquaq; in fundo relicta, si multa extiterit, abijciatur, si verò pauca, ita vt vix ab ea oleum separari queat, colligatur simul, deinde coletur per linteum, vino prius lotum, addaturq;:

Vnguenti Agrippæ ℥.vij. aut viij.
Medullæ pernæ porcinæ (Sing. lib. j.
Medullæ asinini cruris posterioris
Olei rosacei, scutellam. j.

ponantur ad ignem tandiu, donec bullire incipiant, deinde addatur mastichis in puluerem redacti ℥.iij.

Gummi elemi contriti ℥.ij.
Ceræ rubræ ℥. viij.

Misceantur & coquantur per semihoram, deinde in vase aliquo optimè obturato conseruetur, vbi prius per aliquot dies ad solem steterit. Hoc oleum non solùm ad omnes frigidas ægritudines valet, verumetiam ad alias multas. Nam quemadmodum supra dictum est, Anno 1547. monachum quendam Diui Onophrij qui sinistrum brachiũ, nescio qua de causa, prorsus ligni instar exiccatum habuit, curaui, quem tamẽ nullus medicorum antea curare potuerat. Nam cùm brachium eius hoc oleo aliquandiu inungerem ad solem (erat enim æstas) atq; ita ad solem relinquerem, vt oleum penetraret, 50. diebus venæ brachij manifestè repleri incipiebant sanguine, partesq; nutriri: quod cum per nouẽ deinc

deinceps dies continuarem, brachium omnino vt alterum Dei gratia repletum fuit, ſanumq́; euaſit, ac ſi nũquam affectum fuiſſet. Valet etiam ad omnes dolores à frigido natos, ad podagram frigidam, ſpaſmum, omnis generis vulnera, etiam ſi quis per medium diſſectus eſſet, vel nerui inciſi. Nam cum anno 1518 Hieroſolyma huc nauigio redirem, cuius gubernator quidã Petrus à Foſſa Clodia erat, atque prope inſulam Corcyram, à piratis cum quinque myoparonibus obruti eſſemus, aliquisq́; nautarum noſtrorum vehementer in brachio bombarda eſſet percuſſus, vt medicus totum brachium excindere voluerit, hoc oleo, quod tum temporis mecum ferebam, ſtatim ei brachium inunxi: & ſic in ſeptem diebus fuit perfectè ſanatus. Multa præterea, tum in me ipſo, tum in alijs multis ſum expertus. Cæterùm ſi hoc oleum fiat tempore hyperici, ſcilicet quo floreat, folia, flores, ſemina ponenda ſunt. Si verò tempore quo herba inueniri nequit, paretur, tunc pro his, hyperici oleum ſupra dictum, ſi quidem canis decoctum prius colatum fuerit, tantum addendum erit, vt dimidiæ partis olei, in quo canis coctus fuerit, reſpondeat. Hoc etiam modo ſi althea deficeret, eius loco vnguentum quod dialtheam pharmocopolæ appellant, adiungi poterit. Porrò dum canis coquitur, tres teſtudines

terreſtres vtiliter addi queunt, quoniam ſic paratum vnguentum perfectiſsimum ad podagram erit, id quod in amico quodam meo hoc morbo ſæpius laborante ſum expertus. Nam cum laborantes partes, hoc oleo inungeret, vicinas verò circum ſequenti oleo illiniret, leuamen, ſe admiratione dignũ aiebat ſenſiſſe. Oleum huiuſmodi extitit:

R. Olei canis rubri
Roſacei Sing.℥.ij.
Violarum ℥.j.miſce.

Cæterũm cum diuerſis temporibus, quartò malum redijſſet, terq; hoc oleo partes inunxiſſet, tribus poſtea annis, quo tempore ambo Romæ fuimus, ſcilicet 1514. nunquam redijt morbus.

Vnguentum pretioſius alijs omnibus, infinitas uirtutes obtinens, ut infra dicetur. Quare Principes & Reſpublicæ, imperare deberent, ut in præſentia medicorum, ſemper à pharmacopolis fieret, quemadmodum theriaca, uel ſaltem, ut quiſq; domi paratum haberet, etiam in copia magna: quanto enim antiquius, tanto efficacius euadit.

R. Olei Roſacei
Violarum
Nenupharis
Spicæ
Coſtini

Laur

Laurini
Nucis muſcatæ
Iaſmini Sing.lib.j.
Cinnamomi
Xylobalſami
Carpobalſami
Myrrhæ
Olibani
Gummi hederæ
Maſtichini
Caryophyllorum Sing.℥.vj.
Caphuræ ℥.iiij.

Oleum ex nuce muſcata, & alijs aromatum ſpeciebus ad hoc ſic fit, prius in puluerē ſpecies redigantur, deinde in oleo communi coquantur vſq; ad ſufficientiam. Sed oleum ex caphura aliter fieri debet: nempe oleum tantùm calefiat bene, & non bulliat, deinde addatur etiam caphura, & remoueatur ab igne, obturetur, ne vllo modo caphura expiret, cū valde ſit partium tenuium atq; adeò, vt facilè exhalare queat imò inſpecto operculo, manifeſtè caphura circū appenſa cernitur, propter tranſpirationem prohibitam. Cæterùm his omnibus addantur: Olei terebinthinæ diſtillati ℥. xij. olei ſtyracis liquidi ℥. iij. miſceantur & ponantur in caldarium magnum longum, & in parte ſuperiori non latum, ſed anguſtū, operculatumq;, vt ea quę immittuntur, bene à prędicto oleo tegātur: deinde cū

ad ignem lentum poſita fuerint, adijciantur 3 ceraſtes ſerpentes, 3 aſpides ſurdæ, 3 viperę, 3 natrices, 3 rubetæ, 3 bufones, 10 tarantulæ, ſcorpiones 50. aliaq; animalia venenoſa, viua ſiqua haberi poſſunt. Quòd ſi omnia vno tēpore non adſint, ponātur ea, quæ in promptu ſunt, donec reliqua quoq; inueniantur. Nihil nocebit, ſi menſura vini albi quoq; addatur. His itaq; adiectis, coquātur ad ignem lentum, caldario prius obturato, per dies ſex continuos (quòd ſi caldarium in fornacē collocari poſſet, quemadmodum pro parando ſalnitro, vel ſapone, vel lixiuio vtuntur Veneti, optimum foret) deinde poſt vnū, aut alios duos dies, cum ignis auctus, animaliaq; venenoſa bene diſſoluta fuerint, ab igne remoueantur, & eximantur, atq; per linteum, in vino prius madefactū, exprimantur. His factis addatur tantū olei Hyperici ſuperius parati, vt dimidiæ parti iā dicti olei, reſpondeat olei canis rubri pars tertia, miſceātur, addaturq;

Florum {
Chelidonij
Hyperici Sing. quantū ſatis eſt.
}

Salis communis m. j.

Succi {
Verbaſci
Dictamni albi Sing. quātū ſatis eſt
*Senecionis rubri **Ital. Cardocello roſſo*
Cardui benedicti
Flor. cardui bened. Sing. lib. j.
}

Ligni aloes in pul. redacti ℥. j.

Croci

Croci ℥.j. miſceantur omnia bene, ponanturq́; ad ſolem per æſtatem integram in plures phialas vitreas obturatas, diuiſa: deinde pro re ſancta pretioſiſsimaq́; ſeruetur. Valet enim ſuper omnia alia, ad omnis generis vulnera, ſpaſmum, omnemq́; plagam, nouam & veterem, fiſtulas, cancrum, ſcrophulas: ſiquidem luna deficiente eo inungantur: deinde faſcijs etiam, & ſtuppis obligentur: præterea ad omnis generis venena, quæ ſi per os ſumpta fuerint, partes circa cor, eo inungi debẽt, ſi verò morſu animalis venenoſi, aut ferro venenato homo infeſtetur, ſanguis prius exvulnere exprimi, deinde locus affectus inũgi debet. omni deniq; dolori à frigida cauſa conuenit, omnibusq́; ferè ęgritudinibus, quibus remedia forinſecus adaptari queunt.

Contra febrem quartanam remedium certiſsimũ.

Sumito poculum vini Græci, vel Cretici, aſari in puluerem contriti ʒ.j. quibus commiſtis, & calidis ebibitis, in lectum ingreditor, pannisq́; te inuoluito, vt optimè ſudare poſſis. Cùm autẽ bene diuq́; ſudaueris, febrisq́; ceſſauerit, decumbat an ſurgat æger, parum refert, dein ſumito

Saluiæ
Rutæ
Burſæ paſtoris — Sing. p. j.
Aceti albi parum

quibus

quibus optimè cōtusis, supra brachij pulsus ligentur, & cum sic per diem integram relicta fuerint, remoueantur, ac tertiò iterentur, præsertim febris accessione instāte, vt prius. Quibus factis fieri nō potest, quin gratia Dei æger liberetur perfectè. Quidam enim cum semel tantùm hæc fecissent, sanitati fuerunt restituti, quidam cum secundò remedia administrarēt. Atq; hoc facilius certiusq́; remedium pro quartana haberi non potest. Valet etiam ad tertianam. Cęterùm quidam puluere, & sudationibus neglectis, herbis tantùm vsi sunt: quidam neglectis herbis, & sudationibus puluere fuerunt contenti, tamen omnes ab hac affectione liberati fuerunt.

Ad Verrucas facile, bonum, & sæpenumero probatum experimentum.

R. Frustulum auri, vel nummum aureum, vel annulum absq; gemma igni candentem, vel si desit aurum, sumito ferrum vel carbonem accensum, quo verrucas vrito bene, deinde cū lixiuio optimo eas lauato: cumq́; ter hæc facta fuerint, R: Raphanum magnum, intus euacuatum, saleq́; communi impletum deinde cum operculo eius clausum, atq; in catino, per noctem vnam seruatum fuerit, inuenies salem in liquorem prorsus dissolutum, atque ex raphano distillatum: quo cum per duos dies sępius verrucę lauatæ, deinde pan nus

nus in eo madefactus ſuperligatus fuerit, vel ipſę per ſe decident, vel manibus euellentur. His ablatis vnguento aureo, vel prædicto liquore partes inungendæ erunt. Quòd ſi raphanus magnus haberi nequeat, minores ſumantur, hiq; in lata ſed maximè tenuia fruſta concidantur, atq; in patina ita collocabuntur, vt primo ordine fruſtulorum poſito, ſal inſpergatur, deinde in ſecundo ac tertio ordine, alio ſuper alio collocatis, atq; ita liquor fluet: qui etiam valet ad ſurditatem, vt inferius dicetur.

Optimum, facillimumq; remedium, ad Pleuritidem, quo, ut alios taceam, fabrum quendam ſemimortuũ, duobus dicbus mirabiliter perſanauimus.

R. Pomum dulce odoratum, & flauum, ab interioribus nempe ſeminibus mundatũ, atq; olibano eum impleto: deinde operculo eius ſuperaddito, ſub cineribus calidis coquito, donec perfectè, & abſq; vſtione coquatur. Hoc pomum in quator partes ſecato, ęgroq; ad comedendum prębeto. Quod cum ritè factum fuerit, ſtatim aperietur apoſtema, tum apoſtematis pus expuetur, & ſic ęger liberabitur. Quoniam faber quidam, cuius dentes iam erant clauſi, vt inſtrumento aliquo, pro inijciendo pomo aperire conaremur, qui cũ iniecto pomo per ſemihoram quieuiſſet, ſtatim magnã puris copiam expuit, deinde dor

miuit, cibũ petijt, ſanusq́; Dei auxilio euaſit.

ALIVD.

Farinam volatilem, quę circa molatrinas hæret, cum aqua fontana in paſtam redigito, placentasq́; ſiue paſtillos efficito, tam magnos vt coronati magnitudini reſpondeant: deinde in oleo ſcorpionum coquito, partiq́; affectæ ſic calidos apponito: qui vbi erunt frigidi alios calentes ſuper addito. Quod cùm decies iteratum fuerit, frangatur apoſtema neceſſe eſt, atq́; expuatur, ægerq́; perſanetur.

ALIVD.

Panem album recentem per medium incidito, deinde vtranq́; partem, optima theriaca inungito, demum cum optimè ad ignem calefactæ fuerint, alterá loco patienti, alteram ad oppoſitam partem apponito, vt panis partes ſibi inuicem reſpondeant. Tum faſcia ligato, ne qua ratione moueri queant, ſed per diem vnum, vel noctem, vel ad apoſtematis vſq́; ad apertionem maneant. Sæpenumero in vna hora, vel duabus, fractũ fuiſſe conſpeximus. Fracto itaq́; apoſtemate, panis partes auferendę ſunt, ægerq́; ſic collocãdus vt pus è pectore optimè eijciatur: quo facto dormiat æger comedatq́;, & breui ſanabitur.

ALIVD.

R. Dentem apri dextrũ, ſi morbus in dextra parte fuerit, vel ſiniſtrum, ſi in parte ſiniſtra. Verùm experientia compertum eſt, tam de-

xtrum

strum quàm ſiniſtrũ ad hunc affectum eſſe bonos. Hunc dentem cultello radito, eiusq́; ℥.s.vel ℥.j.ſumito,& cum aqua hordei, vel cicerum ruborũ, vel pectorali, vel vino albo diluto ægroto ad bibendũ dato. Hoc autem remediũ ſemper verum fuiſſe compertum eſt.

Aqua pectoralis, ad Pleuritidem, pectus mirum in modum mundificans.

℞.Rad. Altheæ mundat.& inciſ. lib.5.
Scabioſæ mundat.& herbæ.lib.ij.
Cardui benedicti m.j.
Scabioſæ m.iij.
Hordei mundi lib.j.s.
Ficuum ℥.iij.
Iuiubarum ℥.iiij.
Vuarum paſſarum enucleatarum ℥.iij.
Pomorum odorat.inciſorum n°. iij.
Olibani ℥.j.
Mellis roſati vel non deſpumati. lib.5.

Miſceantur, & coquantur omnia in aqua donec omnia diſſoluantur, deinde colentur exprimanturq́; bene & fiat potio, qua continuè æger vtatur: quáto enim plus bibitur, tanto melius. Verùm paulatim bibenda eſt, ne præceps ad pulmones deſcendat. Poſsũt autem hac aqua ſola, vel cum prædictis remedijs ægri vti: nam per ſe ipſa, non ſolũ pectus mundificat, verùm etiã apoſtema ad maturationem perducit, ac frangit. Valet etiam mirabi

liter ad tussim antiquam,& nouã, ad asthma omniaq; ventriculi vitia. Hác autem aquam à Magnifico Domino Hieronymo Ruscello 1543. Bononiæ habui, qua etiam idem eo ipso anno paucis admodũ diebus à tali morbo liberatus fuit absq; sanguinis detractione præcedente,alijsq; remedijs.

Ad omnem Oris, palati, gulæ, affectum, remedium certißimum.

Ex oliuarum folijs cũ aqua plantaginis contusis exprimatur succus, quo, cum solo ad quanuis oris ægritudinem vsus essem, semper perfectum,& bonum esse comperi. Verũ cum affectus in ore, vel palato ita vehemens fuerit vt oris partes computruerint hoc remedio vsus fui,quod sic se habet:

R. Succi supra dicti id est, foliorum oliuarũ
Aquæ ros. Sing. poculum dimidium
Mellis ros. ℥.j.
Pulpæ casiæ ʒ.s.vel ʒ.j.
Aluminis vsti ℥.ij.
Tartari ʒ.j.
Sacchari albi ℥.s.
Aquæ in qua bullierint radices altheæ poculum vnum.

Misceantur, & coquantur aliquandiu igne lento, fiatq; gargarismus: quo si quis sæpius in die vtatur, sanitaté proculdubio recipiet. Aliquandoquoque,cum huiusmodi affectus essent

essent vehemẽtiores adiunxi floris æris ʒ. ij. quæ etiam aqua mirabiliter ad virgæ vlcera, & ad alia huiusmodi valet.

Ad omnia Crurum ulcera, noua & uetera, etiam si caro ad ossa usq; erosa esset.

R. Foliorum oliuæ
Agrimoniæ Sing. m. ij.
Rosarum sicc. m. j.

Contundantur aliquantulum, & coquantur non diu: deinde cum colatum fuerit, eo decocto lauentur pedes, calido. Deinde

R. Aristolochiæ rotundæ & longæ
Mastichis
Myrrhæ
Sanguiuis draconis
Aloes hepaticæ
Tutiæ
Cucurbitæ adustæ Sing. ℥. j.
Mumiæ
Boli Armeni Sing. ʒ. ij.

Misceátur omnia, fiatq; puluis subtilissimus quo locus affectus inspergatur: mox dictæ herbæ in vino coctæ, supra ligẽtur, & sic per sex aut octo horas relictę, deinde rursus mutatæ, in paucis admodum diebus vlcera ad sanitatem perducent.

Ad Genuum, crurumq; tumores, ruborem, & humiditates.

R. Resinæ lib. ij.

Galbani ℥.v.
Musci
Ambræ
Zibetti Sing.ʒ.j.℈.ij.

Misceantur, ponanturq́; ad ignem lentum: deinde cum omnia bene liquata fuerint, addito mastichis in puluerem redacti ℥.j. misce & fiat emplastrum, quod calidum, super alutam seu pellem canis, vel damæ, vel hœdi, vel veruecis manus latitudinem, duarum verò longitudinem habentem, distendatur, ac decem aut quindecim millepedes cũ axungiæ porcinæ frustulo contundantur, fiatq́; vnguentum: quod cum super iam dictum emplastrum positũ fuerit, sub genu aut sura applicetur per dies tres. Quòd si multis pilis abundet æger, prius radantur, ne emplastrum vehementer eis inhæreat. Cæterùm si ablato emplastro, vesiculæ appareant, aperiantur, vt aqua inde emanet, siccenturq́;: deinde cũ vino, in quo cocta fuerint, agrimonia, folia oliuæ, rosæ, plantago, lauetur & siccetur, demum absterso, & calefacto emplastro, rursus vt prius applicetur. Quod cum tertio aut quarto die factum fuerit, in paucis admodum diebus persanabitur, ita vt neq; rubor, neque tumor, neque humores amplius conspiciantur. Si verò vlcus aliquod coniunctum esset, eo modo curandum, quo supra dictum est.

Ad

Ad Iſchiadam, remedium ſæpe, multisq; & diuerſis regionibus, probatum.

R. Mellis deſpumati lib. iij.
Rad. *Acori mundatarum & contuſarum lib. j.

* *Pro Acoro non calamus aromaticus ſumendus, ſed qui hodie communiter apud ſeplaſiarios habetur.*

Coquantur ad ignem lentũ, per horam vnã, deinde remoueantur ab igne addaturq; cinnamomi electi & in tenuem puluerem redacti, ℥. j. & fiat conditum, quo ſingulis diebus, manè ſcilicet, cochlearia quinq;, veſperiq; totidem vtatur. Interim tamen prædictum emplaſtrum ex reſina, & millepedibus factum, ſuper loco affecto tenendum erit, per dies decem: deinde per alios decem, paulò infra ponendum, & tertio adhuc magis infra, per alios dies decẽ, quoniam ſic veſicas efficiet, aquoſitates omnes extrahet, dolorem, affectumq; deniq; auferet. Quare non ſolùm erit ſecretum vtile & rarum, ſed etiam paucis admodum cognitum. Nam contra hanc ægritudinem, certum aliquod remedium, in hodiernum vſq; diem, viſum fuit nunquam, neque à recentioribus neq; à veteribus medicis. Quòd ſi inuetera eſſet, atq; his remedijs non cederet, ſequenti, interdũ, clyſteri, vtendum erit, quod ſic ſe habet.

R. Maluæ

Mercurialis
Fœniculi
Abſinthij
Rutæ
Cucumeris ſyluestris Sing.m.s.
Furfuris m.ij.

Coquantur omnia vſq; ad conſumptionem tertię partis, fiat colatura, de qua accipe lib.j. & adde:

Mellis roſ. ℥.vj.
Olei chamomil,
Rutacei Sing.℥.j.s.

Miſce & fiat clyſter. Quo accepto, poſt duos dies alium, deinde poſt tres alios dies rurſus alium, poſt quatuor alium, atque ſic die vno ſuperaddito, ad menſem vnnm procedendũ. Quòd ſi dolor etiam hæreret, neque à prædictis remedijs, aliquod leuamen ſumeret, primò poterit vti die tertio, deinde quarto, deinde quinto, infra ſcriptis pilulis, vſq; ad ſextũ & ſeptimum. Pilulę autem neq; ventrem perturbant, neque alia victus ratione opus erit, niſi quòd abſtineat à ſalſis, acetoſis, leguminibus, vino albo, & aqua. Quibus bene adminiſtratis, multi à dicto emplaſtro ſolo, ſanati fuerunt, multi ab emplaſtro, & condito ſimul. Duos tantùm ſenes, & longo tempore affectos, habui, qui clyſterijs pilulisq; opus habuerunt, quibus cum vſi eſſent, perfectè ſanitati reſtituti ſunt. Cæterùm cum primo-

rum

rum alter, cuius os, quod Iſchium appellant, à ſua ſede, propter callum, intus contra-ctum, remotum erat, ſolo emplaſtro, & condito vſus fuiſſet, in 70. diebus perfectè ſanus factus eſt. Verùm non ſolum, (quemadmodum poſtea ab eo intellexi) emplaſtro & condito vſus fuit, ſed etiam terebinthina, aqua borraginis, lota alternis diebus, me neſciente, quam monacha quædam ei conſuluerat.

Catapotia ſiue pilulæ, mirandæ uirtutis, contra iſchiadem.

R. Maſſæ pilularum. { Alephanginarum, Hermodactil. maior., Minor. } Sing. ℈.j.
Salis gemmæ gr.iij.

Miſce, & cum ſyrupo roſarum, fiant pilulæ v. quibus vtatur, præſertim in morbi principio, ſingulis quaternis diebus: in declinatione verò ſingulis quinque diebus, deinde ſingulis ſex, mox ſingulis ſeptem, quo vſque opus fuerit. Sunt autem ſumendæ ſtomacho ieiuno, deinde poſt ſex horas, cibandi ſunt ægri. Cæterùm nulla alia victus ratione opus habebunt, niſi vt abſtineant à vino albo, aqua, cibis ſalſis, leguminibus, cæpis, & huiuſmodi, præſertim ſi morbus vehemens & inueteratus ſit.

Aqua lucida, & odorata, ad omnis generis scabiem, quinque diebus, sanandam, quauis illustri fœmina & regina digna.

℞. Aquarum plantaginis pocul.ij.
Rosarum pocul.j.
Flor.mal.arantiorum pocul.s.
Argenti viui sublimati ac in puluerem redacti ℥.j.

Misceantur, & coquantur omnia lento igne, per quartá horæ parté deinde remoueantur ab igne, & cũ deferbuerint, in phialam aliquá conijciantur: demum partes scabiæ infectæ, alternis diebus, semel lauẽtur, & per se siccari permittantur. Cùm verò tertiò partes lotę fuerint, videbis primam & secũdam lotioné, omnem scabiem foras extraxisse, tertiá verò partes exiccasse, sanasseq;. Quare ad scabiem remedium melius, faciliusq; non erit, præsertim cum neq; vnguẽtis fœtidis, neq; balneis, neq; purgationibus, vt communiter omnes facere solent opus non sit. Hæc etiam aqua cuti candoré conciliat, atq; cũ omnes humores vitiosos, salsos & putridos à profundo corpore extrahat, veri simile quoq; est, eam ad morbum Gallicum, podagrá, aliaq; huiusmodi permulta vim habere præsertim cũ argentum viuũ sublimatũ, ad carnem non solũ putridá optimũ sit remedium, verùm etiam ad alia vlcera immedicab. vt infra dicetur.

Remed

Remedium ad laterum, siue lumborum dolores, in multis tam uiris quàm mulieribus probatum.

Quoniam cum renum calculus, cum hoc dolore semper coniunctus videatur, optimum erit, vt quis continuè his duobus præseruatiuis sequentibus, quæ quisq; per se parare poterit, vtatur. Quorũ primum est, amygdalarum amararum, vel nucleorum persicorum commestio, quibus si quis ieiuno stomacho quotidie quinq;, aut sex, cũ sale, & pane vtatur, non solùm à lumborum doloribus, verùm etiã, ab ebrietate, appetitu prostrato, pectoris, stomachi ægritudinibus, vermibusq; tutus erit. Secundũ verò est, quotidiana cõmestio Arthemisiæ simul cum alijs cibis: quę vltra etiam suas, quas ad lumborum dolores renumq; calculos, virtutes obtinet humano corpori amica est. Hæc herba cum semper recens haberi nequeat, siccanda, vel in puluerem redigenda, vel distillanda erit, siquidem semper bona est. Verùm si quis quacunq; ex causa laboret, optimum erit vti sequentibus clysterijs, qui huiusmodi sunt.

℞. Stercoris asini, nigri vel cinericij, recentis, quantum satis est
Anisi
Furfuris Sing. m. j.
Olei chamomillini ℥. ij.
Capparorum ℥. j.

Misc

Miſceantur & coquantur omnia parumper in vino, deinde coletur, exprimatur omnis ſubſtantia, & fiat clyſter, quo calido vtatur, & ſanabitur.

ALIVD PROBATVM.

R. Succi de Berberis, vel Rob de Berberis, poculum dimidium. Coralorū rub. in puluerem redactorum ʒ.j. miſce & bibendū dato.

Aliud perfectum, & ad urinæ retentionem, à calculo, etiam ſi quis morti eſſet uicinus, tamen urinam ſtatim prouocans, calculosq; magnos, in decē, aut duodecim diebus frangens.

R. Pulueris virgæ aureæ, cochleare vnum, & cum ouo ſorbili ſumito, ſtomacho ieiuno, deinde poſt quatuor horas comedat, & abſq; dubio, poſt dimidiam horam, vrinam reddet. Quod cum vt dictum eſt, per decem aut duodecim dies continuauerit, calculos omnes franget, eijcietq; abſq; dolore.

Aliud præſtantius, pro calculo, & alijs renum affectionibus.

R. Foliorum quercus ℥.iiij.
Saxifragiæ lib.s.
Baccarum lauri ℥.v.
Lappæ capitulorum
Sem. violarum Sing. lib.j.

Miſceantur omnia, atq; in tenuiſsimum puluerem redigantur. Deinde ſumito leporem

ſtrang

ſtrangulatum, atq; in cinerem combuſtum, miſce omnia, & fiat puluis. Valet autẽ ad renum calculos, aliosq; affectus eorum mirũ in modũ, ſi quis per aliquot dies, ſtomacho ieiuno, ſumat ʒ.s. vel ʒ.j. cum vino albo. Verùm ſciẽdum, maiorem copiam pulueris, eſſe ſumendam pro calculis, quã pro arenulis.

Aliud optimum & perfectiſsimum remedium, tam pro renum calculo, quàm ueſicæ.

In Maio ſuper campos, ſumito ſtercoris bouis, neq; nimium recentis, neq; etiam nimiũ ſicci, quantum ſatis eſt, quod cum igne lento, diſtillatum fuerit, aqua exibit inſipida, atque inodorata, quæ etiam ad lentigines & alias faciei maculas valet, modò manè & ſero ea lauentur. Deinde ſumito raphanos minutatim inciſos, & in vinũ Græcũ, Creticum aut album, bonum, inijcito, mox ad ſolẽ per diem aut noctem ponito. Quibus factis:

℞. Huius vini
Aquæ ſuperius diſtillatæ Sing. ℥.ij.
Aquæ fragariæ ℥.j.
Succi limoniorum iij. aut iiij. guttas
Pulueris ſuperius, in cap. præced. præparati ʒ.s. vel ʒ.j.

Sacchari vel mellis roſ. quantum ſatis, & fiat potio, quæ mirabiliter ad calculos comminuendos valet. Nã aliqui hac potione vſi, circiter horam dimidiam, tot lapillos, vnà cũ

vrina excreuerunt, vt simul iuncti, nucis magnitudinem referrent. Nobilis quidam Mediolanensis, quem medici omni spe frustrati, secare volebant, cum hac mea potione vsus esset, in dicto temporis spatio, tot lapillos eiecit, vt simul coniuncti, oui magnitudini responderent. Tertio verò die cum potionem auxisset, paulò pòst maximo cũ dolore lapidem, æquè, vt faba magnum, vnà cum vrina excreuit. Equidem ad hanc ægritudinem, remedium securius, facilius, atq; melius, haberi non potest, quanuis infinita ad hunc affectum remedia habeantur. Cæterùm prædictę aquæ, & pulueres, diu cõseruari possunt, præter vinum raphanite, & succum limoniorum, siquidem facilè putrescunt.

Remedium, contra sanguinis, per os, reiectionem propter uenam aliquam, in pulmone, ruptam.

R. Stercoris muris contriti ℥.s. vel ℈.ij.
Succi plantaginis poculum dimidium.
Sacchari parum: misce, & fiat potio, in aurora stomacho ieiuno, & vesperi, in lecti introitu, danda: qua si per aliquot dies vsus fuerit æger, sanabitur.

Ad Phthisim, remedium probatum & facile.

R. Tussilaginis
Lardi porcini bene contusi
Sing. quant. satis est.

Ouor

Ouorum recentium n°.j.

Miſce & coque pro placenta, qua cũ per nouem dies, manè vſus fuerit æger, effectum admiratione dignum videre licebit. Valet etiam ad impinguanda corpora macilenta.

Ad Laterum, ſeu lumborum, renum, omnemq; alium dolorem, illico tollendum.

℞. Pinguedinis caponis
Gallinæ
Anſeris
Anatis Sing.ʒ.v.
Olei roſacei ʒ.iiij.
Butyri ʒ.s.

Miſceantur, & ad ignem liquefiant, deinde colentur, addanturq;.

Styracis liquidi ʒ.vj.
Ceræ rubræ ʒ.ij.s.

Miſce bene, & fiat vnguentum, quo calido, prius ſuper linteũ poſito, vtitor, & ſanaberis.

Ad Oris, & anhelitus tetrum odorem.

℞. Foliorum & florum roſmarini quantum ſatis eſt.
Myrrhæ
Cinnamomi
Belzoini, ſeu aſſæ odoratæ, Sing. parũ

Miſceãtur & coquantur, in vino albo, & fiat decoctum, quo ſæpius lauetur os.

Ad rabidi canis morsum, & ad maniam, quæ ex eo sequitur, remedium.

R. Cardui syluestris, in vmbra siccati, & in puluerem redacti, ʒ. s. & cum vino albo ægroto ad bibendum dato, tribus vicibus, & persanabitur.

Ad carnem putridam, in Naribus natam, rarum & bonum.

R. Succi porrorũ non plantatorum, quantum satis est.
Tartari in puluerem contriti, parum
Ceræ viridis, quantum satis est, & fiat vnguentum, quo sæpius vtatur, & sanabitur.

Ad casum ex alto loco, etiam si periculum sit ruptionis partium internarum.

R. Olei communis poculum. s.
Seminis nasturtij in puluerem redacti ʒ. s.

Misce, atq; ægro bibendum prębeto. Verùm melius est, vt antequàm hanc potionem sumat, venam prius secet. Quòd si ab oleo abhorreat ęger, sumat prędictum puluerem, cũ vino. Cæterùm si forinsecus tumores à casu, liuidi appareant, vel caro contusa videatur, inungantur oleo rosaceo, deinde sequens puluis super inspergatur, quod sic se habet:

R. Foliorum myrti
Rosarum Sing. quantum satis est.

Misce

Misce,& in puluerem redigito,quo vtitor,vt dictum est.

Ad Scrophulas remedium facile, & bonum.

R. Tussilaginis,cum suis radicib.contusis
Farinæ seminis lini,
Pinguedinis porcini masculi Sing. quantum satis est.

Misce & fiat emplastrũ,quo bis in die vtitor, & videbis scrophulas per sudorem resolui. Quibus resolutis, locus cum vino calido lauetur,per decem, aut quindecim dies: & est probatum.

Aliud ad idem.

R. Testiculorum equi, in puluerem combustorum ℥.s.& cum vino albo, ægro dato bibẽdum, per dies xxj. & sic per os morbum eijciet,& sanabitur.

Vt scias an mulier conceptioni apta sit, certissimum.

R. Coagulum leporis, aliquantulum, & dissolue in aqua calida,mulieri dato bibendum stomacho ieiuno,in balneo aquæ dulcis,quę si in ventre sentiat dolores, apta erit conceptioni,sin minus, sterilis censebitur.

Ad Strumas in quinquaginta diebus,ad summum absumendas,rarum.

R. Spongiæ vstæ lib.s.

Piperis grana 200.

Redigantur in puluerem, deinde coquantur in vino albo, in quo radices ebuli coctæ fuerint, coletur, & phiala vitrea obturata, in loco frigido seruetur. Quando autem hoc vti volueris, sumito huius vini in aurora poculũ vnum, à prãdio aliud, vesperi aliud, ita vt ter in die sumas. Interim tamẽ pane hordeaceo vtendum erit, & vino puro, non aqua diluto præterea ab omni genere olerum, piscibus iusculis, & alijs huius generis abstinendum. Verùm hæc omnia fieri debent, luna decrescente, vsq; ad nouam, deinde rursus decrescente, vsq; ad secundum nouilunium, & sic in 45. diebus persanabitur.

Aliud ad Strumas.

R. Chamomillæ, in puluerem contritæ
Mellis Sing. quantum satis est.

Misce, de hoc sumito bis in die, cochlearium vnum, scilicet manè, & vesperi, vt sensim, & per se descendat. Interim tamen victus rationem obserues, vt antea dictum.

Aliud uerum & probatum.

R. Polypodij castaneani, vel quercini, in puluerem contriti ℥. j. & cum vino, vel melle bis in die, bibendum dato. Sũt autem hæc Luna decrescente, facienda per dies 21 obseruata, & victus ratione competenti.

Ad

Ad reſtituendam, extendendamq́; cutem, ſtrumis ablatis.

R. Baccarum ex roſis
Aluminis
Balauſtij Sing. ℥.j.

Coquantur in aceto albo, vſque ad conſumptionẽ medietatis, deinde addatur ſumach ℥.s. & iterum coquantur, donec acetum ferè conſumptum fuerit, quibus denique ab igne remotis, partes inungantur.

Ad Anginam, tria remedia certiſsima.

PRIMVM.

R. Aquæ ſcabioſæ lib.j.
Vitæ ℥.j.

Quibus miſtis, & ſuper affectum locum poſitis, in tribus horis ſanabitur.

SECVNDVM.

R. Cineris hirundinum combuſtorum, quantum ſatis eſt, & ſuper affectam partem ponito, ſi fieri poteſt, vel ſi non, parum mellis & amyli addito, & ſumito per os, vt paulatim deſcendat.

TERTIVM.

R. Olei vitrioli Romani, guttas tres, quibus in vinum iniectis, fiat gargariſmus.

Ad Scrophulas remedium optimum.

R. Ceruſſæ optimæ contritæ ℥.iiij.
Olei communis ℥.viij.

Coquantur ſimul, per quinq; aut ſex horas, donec egregiè nigreſcant, miſcendo continuè, deinde remoueantur ab igne, & fiat vnguentum, quod cum ſuper plagulam aluteā, aut linteam, expanſum & applicatum fuerit, ſcrophulæ, ſiue integræ, ſiue ruptæ antea fuerint, curabuntur.

Ad Scrophulas aliud remedium, ore ſumendum.

Sumito gallinā, à plumis & viſceribus mundatam, quam coquito in aqua, abſq; ſale, donec caro ab oſsibus ſecernatur, quibus deinde in fornace aliqua abſq; vſtione ſiccatis, & in puluerem cōtritis, addito, ſeminis ſeſami, in puluerem redacti tātundem, miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus: quando autem quis vti volet, ſumat cochleare vnum, cum melle, bis in die, manè ſcilicet, & cum cubitum it. Verùm hæc facienda, & incipiēda à plenilunio, vſq; ad nouilunium. Quòd ſi ita inueteratæ eſſent ſcrophulæ, vt eo puluere non curarentur, ſequenti quoq; oleo forinſecus vti poterit, quod ſic ſe habet.

R. Cæcā ſerpentē, quæ Cęcilia dicitur, vnam
Olei communis, quantum ſatis eſt.

Coquantur optimè, vſq; ad diſſolutionē ſerpentis: fiat oleū, quo inungantur ſcrophulæ.

Aqua cœleſtis, plures & notabiles uirtutes obtinens, ut infra dicetur.

R. Caryophyllorum

Nucis

Nucis muſcatæ
Gingiberis
Zedoariæ
Piperis { Longi / Nigri
Granarum iuniperi
Cort. mali arantij
Florum { Saluiæ / Ocymi / Roſmarini
Maioranæ
Menthæ
Baccarum lauri
Pulegij
Gentianæ
Calamenthi
Florum ſambuci
Roſarum albarum, & rubrarum
Spicæ nardi
Ligni aloes
Cubebarum
Cardamomi
Cinnamomi electi
Calami aromatici
Stœchados
Chamædrios
Chamæpyteos
Melligetæ
Maſtichis
Thuris maſculi

Aloes hepaticæ Sing. ℥. j.

Sem. { Anethi
Matricariæ }

Ficuum
Vuarum paſſarum
Pulpæ dactylorum
Amygdalarum dul.
Pinei nucleorum
Mellis candidi Sing. ℥. vj.
Sacchari albiſsimi ad pondus omniũ,
Aquæ vitæ, quinque dies diſtillatæ, tantundem.

Miſceantur omnia, & ponantur in cucurbitam vitream, bene obturatam, per dies duos, deinde alembico ſuperimpoſito, diſtillentur igne admodum lento, & exibit aqua perlucida, & pretioſa, quæ cum colorem mutare, albaq; exire incipit, auferatur à recipiente. Valet autem hæc ad faciem dealbandam, lentigines & alias faciei maculas expellendas, ſiquidem facies per dies quindecim, ea lauetur. Sumito igitur primam aquam lucidam, cui adde aquæ vitæ, quam Mel Balſami vocant, tantundem: miſce, & cum in cucurbita vitrea, bene clauſa, per duos dies ſteterint, diſtillentur igne perlento, & exibit aqua primò lucida, odorata, quę auferri, ac ſeruari debet. Poſt verò hanc alia exibit aqua, ſimilis aquæ pluuiali, quæ cum exierit (id autem cognoſcitur quando rubra apparere incipit) ſimil

similiter tolli, ac conseruari, vt prima. Quæ cum omnis exierit, tertia quæ sanguini similis est, colligenda, ac diligenter in phiala vitrea conseruanda, pro re pretiosissima. Nam nobilissimas virtutes in se continet, quarum hæ præcipuæ sunt. Valet enim ad vulnera recentia mirum in modum, ita, vt si parum huius aquæ infundas, alio remedio opus nō sit. Præterea vulnera antiqua, cancrum, lupam, noli me tágere, & id genus alia, in quindecim, aut viginti dies curat, modò alternis, vel tertio quoque die ea quis inungatur. Curat, & extinguit carbunculos, erysipelas, seu ignem sacrum, & omnem affectum pestilentialem, ad terminum horæ vnius. Ad omnem oculorum ægritudinem, modò oculus non sit perditus, valet mirabiliter: nam quindecim diebus eas perfectè sanat. Verum est, quòd oculis, primo occursu, dolorem infert, sed cum statim cesset, nullum ijs periculum adfert. Cæterùm tam renum quàm vesicæ calculos frangit, modo ʒ.s. vel ʒ.j. vel cum vino albo, vel iure cicerum, sumat æger. Sanat hæmorrhoides, si singulis diebus partes semel inungantur. Valet insuper ad matricis suffocationem, ad colicam passionem, siquidem cochleare vnum, cum iure gallinarum, vel brassicæ bibatur, nam subito dolores aufert. Neruos cōuulsos, induratos, statim persanat, si ea lauentur. Ad lippitudinem, ocu-

lorum lacrymas, mirificè valet, si gutta vna manè in aurora, ijs infundatur. Scabiẽ, morpheam, & id genus alia curat, si partes aliquando ea lauentur. Omnem præterea affectum aurium, & dolorem, vermes quoque in eis cõtentos, occidit, modò manè, aut vesperi, guttula aliqua in aures inijciatur. Contra morsum venenatorum, plus valet quàm theriaca, si locus affectus illinatur: omnis item generis vermes, in corpore humano occidit, & eijcit, si prius nares inungantur, deinde parum etiam per os sumatur. Valet denique ad omne vulnus venenosum, omnia immedicabilia, scrophulas ad omnes alias ęgritudines extrinsecas, modò lauari posſint, & per os sumatur aqua: ad omnem corporis frigidam intemperiem, ad restaurandos senes, & qui fame, morbo, animi ægritudine, consumpti sunt. Ad conseruandum humidum radicale, calorem innatum, iuuentutem, sanitatem, vitam longam, modò ritè hac vtantur.

Remedium rarum & perfectum, quod sanat fatuos, siue à cerebri aliqua ægritudine, siue aliquo ueneficio, sic redditos.

Primò per quatuor dies, vtatur quatuor sequentibus clysteribus, quorũ primus ex furfure, sale & oleo factus esse debet: Secundus ex aqua, in qua cocta fuerint malua, mercurialis, parietaria, violæ cum oleo & sale: Ter-

tius

tius ex aqua, oleo, ſale, ſapa, & melle. Quartus & vltimus, ex aqua, ſale, oleo, ſapa, melle, endiuia, bugloſſa, ebuli folijs, quæ cum ſatis cocta fuerint, fiat colatura, de qua accipe lib. j. cui adde pulpæ caſsiæ ℥.j. mithridati ʒ.j. & fiat clyſter, quarto, & vltimo die ſumendus. Quibus adhibitis, ſequenti medicina vti conuenit, quæ ſic ſe habet:

℞. Polypodij quercini, contuſi optimè, m.j. aut ij. & fiat inde ſuccus, de quo ſumito ℥.iij.
Mellis roſ. ℥.ij.
Electuarij roſ. Meſ.
Diaphœniconis Sing. ʒ.ij.

Miſce & fiat potio, in introitu lecti ſumenda. Qua ſumpta ſi ſit hyems, curandum, vt aliquandiu in lecto maneat æger pannis bene coopertus: ſi verò æſtas, nihil nocebit, ſi deambulet, modò ædes nō egrediatur. Verùm ſi hanc ſumere æger nollet, vi cogendus erit. Cæterùm his omnibus factis, vnguentum conficiendum erit huiuſmodi:

℞. Succi rad. ebuli
Butyri recentis Sing. lib. j. s.

Coquantur ſimul, donec ſuccus ferè fuerit conſumptus, deinde adde:

Olei { Chamomillæ, Roſacei, Hyperici }

Miſceantur omnia bene, & fiat vnguentum,

quo inungatur æger totus, à collo vsq; ad pedes, bis in die, manè scilicet, & vesperi, continuando per mensem vnum. Porrò quarto ab inunctionibus die, fiat cauterium iuxta capitis commissuram, super quod plagulam cum axungia porcina, conijciatur, per octo vel decem horas, sed hoc in principio faciendũ, deinde cicerem imponas, deinde folium hederæ, deniq; plagulam, & ligentur, ne aliquo modo decidant. Verùm hæc bis in die, nempe manè, & vesperi commutanda veniunt. Quòd si æger à prædictis non persanaretur, iterentur omnia, vt prius, & fieri haud poterit, quin gratia Dei perfectè curetur. Equidem ratio quoq; victus hîc obseruanda venit, quod fiet, si vtatur carnibus vitulinis, veruecinis, pullorum, caponum, &c. & maximè assis, ouis recentibus, iusculis carnium. Ex oleribus eligenda sunt, borrago, buglossa, spinachia, malua, betonica, saluia, maiorana, mentha. Ab omni genere leguminum abstineat, quemadmodum ab omnibus salsis, acetosis, & similibus. Vinum bibat album, odoriferum, aqua diluũt. Vitet tristitiam, mœstitiam, iram, timorẽ & omnes animi affectus. Audiat instrumenta musica, & omnia, quæ animum recreare possunt. Sæpenumero ab aliquo prudenter reprehendatur, propter falsas eius animi impressiones, quod melius à muliere formosa, prudenteq; fieri potest,

quibus

quibus magis pudore affici ſoleant huiuſmodi homines.

Pilulæ Michaelis Scoti, ad capitis antiquum dolorem, quæ cerebrum purgant, uiſum clarificant, memoriam conſeruant, colorem faciei bonum reddũt, ualent præterea ad multas alias ægritudines.

R. Aloes lotæ ℈.iij.
Rad. cucum. ſylueſtris
Mirobalanorum omnium
Diagridij
Maſtichis
Baccarum lauri
Roſarum Sing. ʒ.s.
Croci ℈.j.
Myrrhæ ℈.s.

Miſceantur omnia, atq; in tenuiſsimum puluerem redigantur, deinde cum ſucco braſsicæ, fiant pilulæ, de quibus ſingulis quaternis diebus ſumito tres aut quatuor, à cœna in introitu lecti.

Ad Mamillarum ægritudines, doloresq;, remedium optimum, & probatum.

R. Vitellorum ouorum n°.ij.
Ceræ nouæ
Tutiæ præparatæ
Olei roſacei Sing. parum.

Miſceantur & liquefiant ad ignem, & fiat vn-

guentum. Verùm antequàm hoc vnguento vtantur mulieres, oportet vt prius mammillarum capita, vino albo, in quo cocta fuerint rosarum folia, plantaginis, oliuarum, lauentur, deinde cum bene siccata sint, super linteum vnguentum expandatur, appliceturq; & sanabuntur.

Ad maturandos inguinum Bubones, *aliarumq; partium.*

R. Medullæ panis
Vuarum passarum contusarum
Butyri
Axungiæ porcinæ
Fermenti
Lactis vaccini, Sing. quantum satis est.
Croci parum

Misce & fiat vnguentũ, quo bis in die vtatur, & citò aperietur. Verùm in ea parte, in qua ruptionem vel apertionem fieri cupis, parũ croci superponito. Cæterùm rupto apostemate, vlcus, vnguentis mundificantibus, deinde consolidantibus curandum erit.

Ad repellendos inguinum Bubones, *ita, ut euanescant, modò in principio statim fiat.*

Sumito stuppam in vrina madefactam, & deinde expressam, saleq; aspersam, & calidam affectæ parti superponito, deinde dimidiam partem citri, aut arantij mali super addito.

Quod

Quod cum bis in die factum fuerit, paucis diebus euanescet tumor.

Emplastrum aureum ad uulnera, quod admirandæ est uirtutis.

R. Picis Græcæ
Sulphuris
Olibani albi Sing. part. j.

Misceantur, conterantur, & cum albuminibus ouorum, fiat emplastrum, quod cum super pergamenum expansum, vulnerumq; labra bene vnita, & sanguis absterfus fuerit, vulneri applicetur, fasciaq; obligetur. Hoc remedium chirurgicus quidam Neapolitanus cum diu abscondisset, tandemq; ipse vulnus recepisset, & per alium quendam parandum curauisset, cognitum fuit.

Secretum ex India allatum, ad ægritudines diuersas probatum.

Carduus benedictus valet (modò edatur) ad omnem capitis dolorem, auditum exquisitum, memoriam conseruat, curat vertiginem, cerebrum, visum confortat, non solùm esus, verùm etiam in oculos positus. Purgat ventriculum, pituitam, appetentiam excitat pectus dilatat, catarrhum consumit, ventris dolorem aufert. Vino ex eo paratum, vel aqua, vitiosos humores consumit. Si verò edatur, sanat lienis affectiones, calculos renum

comminuit, ad flatus apostemata, si per clysteres inijciatur, pestilentiam, præsertim, si subitò, vel aliquantulum eius succi, vel pulueris bibatur. Sanat etiam vlcera, vulnera non mortalia, tribus diebus, si lana eius, seu bombyx super applicetur. Oris halitum fœtentem emendat, gingiuas, dentesq; confortat, siquidem mandatur. Valet ad vteri suffocationes, cor lætificat. Cæterùm cum infantis vrina, fiant clysteres, sanat morbum comitialem, laterum seu lumborum dolores, si cũ vino albo bibatur. Porrò si cum aqua bibatur, tribus aut quatuor horis, ante febrium accessiones, deinde æger sudet, febres persanat. Ad ramicem & morsum, omnium animalium venenosorum, prodest.

Ad Tußim recentem, & antiquam, optimum & tutißimum.

℞. Sulphuris contriti ℥.s.
Belzoini seu assæ ℈.s.

Misce, & in tenuissimũ puluerẽ redigito, sumitoq; cum ouo sorbili. Quòd cum per tres dies, & bis in die, manè scilicet, & vesperi, cũ dormitum it, continuauerit, sanabitur.

Syrupus, ad Tußim, pectorisq; angustiã, optimus, qui & uentriculum mundificat, uocem, coloremq; faciei emendat.

℞. Liquiritiæ

Hyss

Hyſſopi
Saluiæ
Roſmarini
Cardui benedicti
Ficuum
Vuarum paſſarum
Amyli Sing. quantum ſatis eſt.
Cichorij cum ſuis rad. m.j.

Miſceâtur, & coquantur omnia in aqua fontana, per horam vnam, deinde exprimantur omnia bene, colentur, cuiq; addantur radicũ altheæ, mundatarum, & contuſarũ, lib. ij. vel iij. & iterum coquâtur, per horas tres, aut plus, deinde colentur, addaturq; tantũ mellis, quantum colatura appenderit, quod cum aliquandiu coctum, & deſpumatum, deinde ab igne remotum fuerit, adiungatur.

Cinnamomi electi ℥.j.
Belzoini ſeu aſſæ odoratæ ʒ.ij.
Muſci parum

Miſce & fiat ſyrupus, quo ſi quis vtatur, per hyemem, atq; bis in die, manè ſcilicet, & veſperi, ad duorum, aut trium cochleariũ menſuram, calida, à tuſsi, catarrho, atq; alia ſimili ægritudine, curabitur.

Vnguentum ad Tußim, uerum & facile.

℞. Alliorum n°. iij.
Axungiæ porcinæ, quantum ſatis eſt.

Contundantur optimè, & fiat vnguentum,

quo inungantur pedum plantæ, ad ignem vesperi, cum itur dormitum, deinde in lecto inungatur aliquantulum etiam spina dorsi. Quod cum per tres dies continuos factum fuerit, liberabitur ab omni tussi vehementi æger. Potest etiam vti ęger, prędicto syrupo, vel alia pectorali decoctione, tam in prandio, quàm cœna, & alijs temporibus.

Ad Vlcera uetera, putrida, incurabilia, facile & bonum, quod uno aut altero die sanat.

R. Terebinthinæ ter lotæ, primò aqua fontana, deinde rosarum, aut plantaginis ℥.iij.
Vitelli ouorum n°.j.
Olei rosacei ℥.j.s.
Argenti viui sublimati ʒ.s.

Misceantur omnia optimè, & fiat vnguentum, quo vtitor. Quoniam autem aliquantulum trahit hoc vnguentum, tale defensiuum faciendum erit, vt

R. Olei rosacei ℥.ij.
Aceti ℥.s.
Boli Armeni parum,

Misce, & inunge partes, circum vlcus, ad quatuor, aut sex digitos. Interim tamen membrum in quo vlcus consistit, propè ignem positum esse oportet: quo fiet, vt æger, dum caro à medicamento exeditur, dolorem notabilem nō sentiat. Cæterùm cum iam omnem carnem putridam exederit, butyro inungendum

dum erit vlcus, per diem vnum, & videbis effectum mirabilem.

Contra Pestem sæpius probatum.

Sumito cæpam vnam, quæ cum per mediũ incisa, excauata, & optima deinde theriaca impleta fuerit, coquatur sub cineribus, in linteo madefacto, deinde auferatur, & succus exprimatur, de quo sumat æger cochleare vnum, & statim persanabitur.

Contra Pestem suffimentum.

R. Thuris
Macis
Absinthij
Myrrhæ
Ligni aloes
Ocillietti
Narcaphthi
Musci
Ambræ
Nucis muscatæ
Myrti
Mastichis
Cupressi
Lauri
Rosmarini
Saluiæ
Rosarum
Sambuci

Caryophyllorum
Iuniperi
Rutæ
Picis
Reſinæ Sing.part.j.

Miſceantur & in tenuiſsimũ puluerem conterantur, & ſuper carbones accenſos, conijciantur, fiat ſuffimentum.

Ad Peſtem remedium optimum.

Sumito pulueris baccarum lauri excorticatarum, cochleare vnum, cum aceto, & aqua tepida, maximè ſi febris ſit ardẽs, deinde dormiat, ſudetq; & ſanabitur. Verùm ſi febris nõ fuerit ardens, ſed cum rigore inuaſerit, puluerem cum vino accipiat.

ALIVD.

R. Dictamni albi
Tormentillæ
Coral. alb.
Gentianæ
Boli Armeni
Terræ ſigillatæ Sing. quant. ſatis eſt.

Miſce & fiat puluis, cui adde:

R. Aquarum { Endiuiæ, Rutæ, Roſarum, Scabioſæ }
Aceti albi Sing. part. j.

Miſce omnia, & fiat potio, ſumenda tepida, anteq

antequàm quatuor horæ euaſerint, deinde maneat in lecto, & ſudet.

Contra Peſtem, antidotum præſeruans.

R. Dictamni albi
Ariſtolochiæ rotundæ
Carlinæ, ſiue hormini
Verbenæ
Gentianæ
Zeduariæ
Cornu ceruini Sing. ℥.j.
Rutæ m. j.

Contundantur parum, ponanturq; in phialam vitream, magnam, ſuperinfundendo vini albi, optimi, menſuras quatuor, aut quinq; relinquaturq;. Peſtis autem tempore de hoc vino ſumito, poculum dimidium, ſingulis diebus, manè in aurora, vbi prius nucem & ficum, cũ duobus aut tribus folijs rutæ ſumpſeris, & præſeruaberis à peſte.

Emplaſtrum, aperiens Peſtem.

R. Olei communis quartam. j. s.
Ceruſſæ contritæ ℥. iiij.
Lithargyrij cribrati ℥. iij.
Ceræ ℥. iiij.

Miſceantur & coquantur, deinde ab igne remotis, addatur aceti parum, & fiat emplaſtrum. Et cum vti voles, primò ſuper linteũ, perforatum in medio, diſtendito, deinde, ſu-

per foramen, aliud linteolum, cum vnguento mortificante addito. Quo facto aliud linteum absq; foramine, emplastro illitum, super addito, relinquaturq; per horas vigintiquatuor, deinde auferatur tãtùm linteolum, super foramen positum, atq; aliud recens cũ prædicto vnguento mortificante, applicetur per alias 24 horas, deinde partes etiam circum inungantur, cum axungia porcina. His omnibus factis, auferatur emplastrum, appliceturq; linteum, cum axungia porcina, aut gallinæ pinguedine, & sic exibit, & cadet caro illa mortificata, & sic foramen illud inde factum curetur, vnguento aliquo competente. Quòd si caro supercrescat, cũ vnguento superponito alumnis vsti, aliquantulum.

Contra Pestem aliud.

Sumito duo aut tria folia rutæ, allij spicam, nucis nucleum vnum, salis granum, misce & stomacho ieiuno capito, singulis diebus, vsq; ad mensem vnum. Valet etiam ad vermes.

Aliud probatum.

R.
Aquæ { Vitæ
Melissæ
Plantaginis } Sing. lib. j.

Misce & serua. Quando autem vti voles, sumito huius aquę ℥. ij. alternis tantùm diebus & æris tutus à peste. Hæc etiam valet ad fistulas & vlcera.

Aliud

ALIVD.

R. Theriacæ
Aquæ vitæ
Vrinæ infantis masculi Sing. part. j.

Misceantur, & quotidie manè in aurora, sumat æger, poculum vnum, per dies tres, & sanabitur.

ALIVD.

Subitò, cum pestis aliquem inuadit, sumat theriacæ aliquantum per os, deinde super partem affectam ponat etiam aliquantulum. Quo facto illico columbam viuam in duas partes secato, partem vnam sic calentem, super theriacam, affectamq; partem ponito, donec columbæ pars viridis fiat, theriacaq; rubescat, quòd cum ita fiat videbis ex columba aquam viridem emanantem, quæ nihil aliud est, quàm venenum. His factis bubonem ad maturitatem sequenti emplastro reducas, quod est huiusmodi:

R. Axungiæ porcinæ ℥. iiij.
Absinthij contusi ℥ ij.

Misce, & fiat emplastrũ, applicandũ tumori.

Aliud ad Pestem.

R. Mastichis ℥. ij.
Euphorbij ℥. j.
Spicæ nardi ℥. v.

Misce & fiat puluis, de quo sumat æger, siquidem puer sit ℈. j. si adolescens, ʒ. s. si vir ʒ. j.

Quo facto, ſumito quinquefolij, quantum ſatis eſt, ex qua decuſſatim collocata, fiat pila, quæ ſub cineribus ponatur cum linteo, mox auferatur, ſcindaturq; in partes duas, quæ ſi deniq; ſuper partem affectam collocata fuerit, illico dolorem remouebit.

Aliud ad idem.

Sumito tempore peſtis, duo aut tria folia rutæ, nucem, & ficum vnũ, & ſimul comedito.

ALIVD.

℞. Stercoris pueri, ſicci, & in puluerem redacti, cochlearia duo, muſci parum: miſce, & ſumito cum vino albo, antequàm ſex horæ elapſæ fuerint, ab ea hora, qua correptus fuit peſte.

ALIVD.

℞. Cæparum albarum n°. j.
Mellis
Aceti
Succi rutæ
Millefolij Sing. part. j.

Miſce, & fiat potus, de quo ſumat æger poculum dimidium calidum, deinde maneat in lecto, & ſudet. Hoc autem faciendum, antequã ſex horæ præterierint, vt antè dictum eſt.

ALIVD.

℞. Pulegij
Conſeruæ roſ. Sing. quantum ſatis eſt.

Miſce, & fiat electuarium, quo vtendum erit,

temp

tempore pestis, stomacho ieiuno, ad quantitatem castaneæ.

Aliud, ad idem, probatißimum.

Sumito nuces immaturas, quátum satis est, quæ cum in aceto, per dies octo fuerint, eximantur, & contundantur, demũ distillentur, donec omnis aqua exierit. Quando autem quis vti volet, sumat huius aquæ ℥.iij. vel iiij. per aliquot dies, & maneat in lecto, bene coopertus.

Aliud perfectißimum.

R. Aloes hepaticæ ℥.j.
Myrrhæ
Croci Sing. ℥.s.

Misce, & cum vino albo odorifero fiat massa pilularum. Quòd si medicamentum efficacius reddere voles, adde diagridij, caphuræ Sing. ℥.j. Dixit mihi Dominus Octauianus, D. Franciscum de Albertis medicum, cum tres octauas, absq; diagridio, prædictarum pilularum, in vino dissolutarum, ægrotis præbuisset, statim ab initio accesionis, deinde mandasset, vt in lecto sudarent, eos liberasse, quia per sudorem illud venenum expellebatur.

ALIVD.

R. Florum nucum, in vmbra exiccatorum
Nucum immaturarum, minutatim

incisarum Sing. quantum satis est.
Nuces in aceto ponito per dies tres, deinde eximantur, & vnà cum floribus distillentur, donec aqua omnis effluxerit. Quòd si vti voles, sumito ℥. ij. s. vel iij. Hoc autem fiat statim ab initio accessionis, & sanabitur. Nam hæc aqua virus euacuat, vel per secessum, vel vomitũ, vel si apostema auctũ esset, rũpatur eo ruptorio, quod hoc in opere docebitur.

Ad perimendum Apostema pestiferum, facile.

R. Salis communis contriti quantum satis
Vitell. ouorum n°. j.

Misce, quibus mistis, & super affectũ positis, breui tempore, Dei gratia, sanabitur æger.

Ad liuidas & pestilentes Pustulas, in cute apparentes, quas quidam Itali, Petechias, alij signa uocant.

R. Rhapontici recentis
Radicum graminis
Tormentillæ
Dictamni albi Sing. ℥. ij.

Misceantur, & contũdantur, deinde coquantur in aqua fontana, vsq; ad consumptionem tertiæ partis, igne lento, demum coletur, & seruetur. Quando autẽ quis vti volet, sumat poculum vnum, calidum, bis in die, manè scilicet & vesperi, duabus horis ante cœná, deinde maneat in lecto, pánis optimè inuolutus,

tus, & ſudet. Quando autem ſigna per corporis cutem ſubliuida ſpargentur, & ſimilis leproſis apparebit æger, ſanabitur.

Contra Peſtem probatum.

R. Gentianæ
Zeduariæ
Rad. tormentillæ Sing. ℥. ij.
Dictamni albi recentis, vel non multum antiqui
Cornu ceruini vſti
Margaritarum albarum
Boli Armeni
Ariſtolochiæ rotundę Sing. ℥. j.
Caphuræ ℥. s.
Sacchari albiſsimi ℥. ij.

Miſce omnia, & fiat puluis ſubtiliſsimus. Quòd ſi vti voles, ſumito theriacæ optimæ, inſtar nucis, pulueris prædicti ʒ. j. aquæ endiuiæ, vel acetoſę ℥. iij. miſce, & fiat potus, quo vtatur ęger antequàm à principio morbi, horę duodecim pręterierint. Verùm ſi æger eſſet adhuc puer, ſumat tantùm drachmam dimidiam pulueris, aquę, theriacæ, ſingulorum ſimiliter ʒ. s. Valet etiam hęc potio ad venenum ſumptum per os, & ad febrem ardentem. Quòd ſi ſanguinis detractio fieri poſsit ante potionem, fiat ex eodem latere, in quo affectus conſiſtit, ſi verò non, fiat poſt potionem ſumptam.

Globi contra Peſtem.

℞. Ladani ℥.s.
Styracis calamitæ ℥.j.
Diambræ
Diamuſci
Nucis muſcatę
Macis
Cinnamomi electi Sing. ʒ.s.
Roſarum Damaſc. ℈.j.
Spicę nardi ℈.s.
Muſci gr. viij.
Pulueris violettę ʒ.s.
Ligni aloes gr. iiij.
Calami aromatici, ad fabæ magnitudinem
Ambrę gr. iiij.
Myrrhę ʒ.s.

Conterantur ſingula, per ſe, in mortario calido, deinde miſceantur optimè cum aqua roſarum, & ſtyrace liquida, quantum pro orbiculis formandis ſatis eſſe videtur.

Vnguentum perimens Peſtem.

℞. Ligni ſalicis, aut fabarum, idq́; combure, atq; in aceto extingue, & ſicca in vmbra, & contere, quantum ſatis eſt, calcis viuæ, quantum ſatis videtur, miſce. Quibus factis ſumito, aquæ ſaponariæ ℥. iiij. & coque ad ſpiſsitudinem, cui adde:
Pulueris prædicti, quantum ſatis eſt
Axungiæ porcinæ ℥.s.

Cant

Cantharidum contritarum ℥.s.
Miſce & fiat vnguentum. Quòd ſi nimis durum eſſet, adde mellis parum, & conſeruetur in vaſe bene obturato.

Oleum contra Peſtem & uenena.

R. Olei communis lib.ij.
Scorpionum n°.centum
Miſceantur, & coquátur in vaſe duplici, vſq; ad conſumptionem tertiæ, deinde extractis prius ſcorpionibus, fiat colatura, cui adde:
Rhabarbari ℥.ij.
Vnicornu ℥.ij.
Theriacæ ℥.j.
Aquę vitæ ℥.iij.
Miſceantur omnia, & ponantur ad ſolem per duos aut tres menſes, in vaſe aliquo optimè obturato. Quod ſi ſit hyems, ponantur per dies tres, ſub calidis cineribus. Modus autē vtendi ſic ſe habet, nempe inunganturpartes circa cor, omnes arterię, & videbis effectum admiratione dignum.

Præſeruatiuum contra Peſtem, optimum, quod in Anglia, tempore magnæ illius peſtilentiæ, Anni 1348. ab omnibus medicis probatum fuit. Nam omnes *qui hoc uſi ſunt, euaſerunt.*

R. Aloes hepaticæ
Cinnamomi electi
Myrrhæ Sing.ʒ. iij.
Caryophyllorum

Macis

Macis
Ligni aloes
Maſtichis
Boli Armeni Sing.ʒ.s.

Miſceátur & fiat puluis ſubtiliſsimus, de quo ſumito ſingulis diebus, mane in aurora, cum vino albo, aqua diluto, & gratia Dei à peſte, tutus præſeruaberis.

Præſentißimum remedium ad eos, qui peſte correpti ſunt, quod ualet etiam ad liuidas puſtulas in cuti, ex febre peſtilentiali ſubortas: itemq; ad carbunculos, ignem ſacrum, & id genus alia.

R. Hederę baccas, maturas, & in vmbra ſiccatas, deinde contritas, & fiat puluis, de quo accipiant ægri ʒ.s. cum poculo dimidio vini albi, deinde maneant in lecto, vt optimè ſudent. Poſtquàm autem ſudauerint ægri, induſium, linteamina lecti, & ſtragula mutentur, ſi quidem fieri poteſt, ſin minus, induſium tantùm cum linteaminibus. Atque ſic aliqui vna ſola nocte ſani euaſerunt. Mediolanenſem quendam vidi ipſe Aleppæ, correptum peſte, vnà cum bubone in inguinibus, & ſub axilla altero, hoc puluere bis in die, manè ſcilicet & veſperi, vteretur, ſequenti die, bubonibus ruptis conualuiſſe.

Contra Peſtem remedium facile, trahens uenenum à parte affecta, ſiue in ea ſit bubo, ſiue carbunculus, aut alius quiuis tumor.

Sumit

Sumito gallinam viuam, atque in ea parte, qua oua parit, deplumatá, ponito super partem affectam, sinasq; aliquandiu, deinde auferatur, & sic omnem aut maiorem veneni partem eam attraxisse, & paulò post mori videbis. Verùm melius est, si bis aut ter fiat, cũ alijs recentibus gallinis, quoniam sic omne venenum attrahent. Quibus factis: inungatur pars affecta theriaca optima, vtanturq; ægri supra dictis remedijs, per os, & maximè hæderę, vel lauri baccis, vel alijs huiusmodi. Quòd si bubones, propter pestis vehementiã, non aperirentur, superioribus remedijs, quę frangendi aperiendiq; vim habent, vtendum erit, vt melius omne venenum inde eximi, ac deriuari queat.

Modus, quo quisque tempore pestis præseruari poßit.

Primò cum vitiosi, & semiputrefacti humores, facilius ab aere pestilenti corrumpantur, opera danda erit, vt caput, ventriculusq;, humoribus vitiosis vacent, quod fiet, si aliquando vtatur medicinis purgantibus, vt casßia, pilulis vel mastichinis, vel de aloe, & similibus: & supra omnia conuenit vsus tartari, si quidem in puluerem redigatur, dissoluatúrque in aqua calida, & coletur, deinde siccetur, vt aqua salis, & seruetur. Quando autem quis vti volet.

R. Huius pulueris ℥.iij.
Conseruæ rosarum ℥.xij.
Misce,& fiat electuarium,de quo sumito ℥.j. manè in aurora,alternis tãtùm diebus : facit enim ventrem lubricum & mũdum.Quòd si conserua haberi nequeat, dissoluetur, vel cũ iure carnium,aut brassicæ,relinquatur sic parum, donec fæces subsideant: quibus abiectis,ius bibat alternis diebus,vt dictum. Cęterùm à multis cibis abstinendum erit,& maximè fumosis,durisq;. Vtatur cibis,qui sanguinem purgant, vt buglossa, borragine, cichorio,lactuca, & huiusmodi. Vitet repletionem,& nimiam inanitionem. Quare bonum erit, vt singulis diebus in aurora sumat aliquod prædictorũ præseruatiuorũ, vt pulueris vltimi in Anglia probati,vel similium.Deinde duabus horis ante prandiũ, aliud quoddam pręseruatiuum sumendum,vt rutam,ficum& nucem,vel conseruam aliquam supra positam, vel frustum mali citri, conditi, vel aliquantulum syrupi acetositatis citri, vt inferius docebimus, quo etiam in prandijs & cœnis pro sapore, siue condito, vti licebit, quemadmodum à cibo sumpto, seminibus mali citri conditis, quę optima contra venena habentur. Cæterùm optimum erit,vt singulis diebus,manè scilicet & vesperi,manus, tempora,pulsus,nares illinantur,aceto rosaceo,in quo iniectum sit parũ caphuræ, aquæ rosar

rosarum, ligni aloes, parum xilobalsami, si habeti potest, sin minus, parum cinnamomi. Quòd si hæc omnia desint, vtatur aceto puro. Ferant secum homines, odorifera, aut in chirothecis, indusijs, strophiolis, capillis, barbis, orbiculis supra dictis. Cæterùm habitationes sint mundę, maximè ab omnibus fœtidis excrementis, quod fiat, si talia loca sæpius purgentur, obstruanturq́;. Vitet tapetia, peristromata, pannos è lana, & id genus. Diuites sæpius vtantur suffimentis, maximè ijs, quę sequenti libro docebuntur. Pauperes verò suffimenta parent ex folijs, & ligno lauri, rosmarini, iuniperi, cupressi, item ex corticibus citri, aurantiorum & limoniorum malorum, & similibus, præterea ex styrace, calamita, ladano. Vitet omnes animi affectus, tristitiam, mœstitiam, timorem, iram, &c. quæ corrumpũt sanguinem, aliosq́; humores, cor debilitant, spiritus offendunt, prosternantq́;, & per consequens naturam debilitant. Vitet pręterea lætitiam seu gaudium nimium, præsertim cum poros, & meatus corporis facilè dilatet, & mala aeris affectio per eos recipiatur. A Venere nimia abstineat, sed quantum fieri potest, vtatur victus ratione media, ac temperata. Super omnia teneat animũ philosophicum, & Christianũ, non timeat mortem, neq; magnipendat vitam, sed tandiu in hoc mundo viuere desideret, quandiu Deo

patri noſtro benignisſimo, qui omnia ad noſtram vtilitatem facit, placeat, & tunc vitam ſuam amittere non grauetur, quando ad meliorem nos ducere, ei placeat. Quare omnis ſpes noſtra in eo ſemper poſita eſſe debet: Nam ſic gratia ſua efficiet, vt nobis ipſis prouideamus, ipſeq; nobis adiumento erit, vt ea conficere queamus vel ipſe ſolus tanquam ſapientisſimus, & potentisſimus medicus, nos vel conſeruabit, vel ad ſe tum recipiet, quando expedire nobis cenſebit, & nõ quando nos deſideramus, cum ſæpenumero quid optandum ſit, ignoremus.

Modus conficiendi ſuccum, acetoſitatis citri, ad eum uſum, de quo ſupra dictum eſt.

R. Succi acetoſitatis citri, quantum volueris
Mellis deſpumati, in ſingulas ſucci libras, ℥. ij.
Sacchari, quantum ſatis eſt
Cinnamomi contriti, parum.

Miſceantur, & coquantur non diu, deinde ſeruetur. Hoc vti licebit ante prandium, & etiam in prandio, & cœna, pro condimentis, vt dictum eſt. Eſt nãq; remedium optimũ, tã ad præſeruandum, quàm ad peſtẽ depellendam. Eſt quoq; eius continuus vſus, pro ijs, qui ſuſpitionem veneni habent, vtilisſimus.

FINIS LIBRI PRIMI.

D. ALEXII PEDEMONTANI, DE Secretis liber secundus.

Modus conficiendi Oleum imperiale, ad capillos, barbam, manus, chirothecas inungendas. Potest etiam poni in lixiuio, ad indusia, sudariaq; lauanda, quod quidem oleum magno, & paruo pretio confici potest.

R. Ambræ, minutatim incisæ, ℥.s.
Styracis calamitæ, minut. incisi, ℥.viij.
Aquæ rosarum
Olei ros. Dam. sing. lib. ij.
Caryophyllorum, crassè contritorum n°. vj.
Cinnamomi contriti ʒ.j.

Misceantur omnia, & ponantur in phialam aliquam vitream, optimè cera, deinde pergameno, obturatam, sub fimo, per dies octo, deinde auferantur, inijcianturq; in ollam vitream, coquantur per horas duas, igne lento. Quibus factis, remoueantur ab igne, & cum omnia frigida sint, cochleare aliquo, vel argenteo, vel aureo, vel frusto poculi vitrei, colligetur oleum super natans optimè, serueturq; in phiala aliqua vitrea, optimè obturata, siquidem tantùm musci & zibetti additũ

ſit, quantum ſatis eſſe viſum fuerit. Hoc oleũ pretioſiſsimum eſt, confortat cerebrum, putrefactioni ab aere peſtifero reſiſtit. Cęterùm materia in fundo relicta, optima eſt, pro conficiendis orbiculis, ſuffimentis. Quòd ſi minori pretio parare voles, facies abſq; ambro, & muſco, vel parum admodum addendo.

Modus conficiendi olei Balanini, *uel de* Ben, *quo ſuffitores utuntur, odorati per ſe, & non magni pretij, ad chirothecas, & alia huiuſmodi odore imbuenda.*

Oleum Balaninum, ſiue de Ben fit, vt oleum amygdalinum. Hoc quidã vtũtur ſuffitores, duabus de cauſis, quarum vna eſt, quòd nullo odore præditum ſit, quo fit, vt odorata omnia, quæ eo condiuntur, nullum alienum odorem acquirant, ſed proprium eorum ſeruent. Altera eſt, quòd longo tempore duret, neq; vllo modo rancidum fiat, neq; corrumpatur, quemadmodum aliud oleum omne. His itaq; de cauſis ſuffumitores, in hoc oleo, ambram, muſcum, & alia id genus diſſoluũt, pro ſuffiendis chirothecis, & alijs. Verùm cum ſic paratum non penetret bene, ac ſi alio modo, vt nunc dicetur, paratũ eſſet, propterea quòd pulueres admiſti, ei corpus, ſoliditatemque concilient. Quare cum non bene ad interiora penetret, ita vt odor diu conſeruari poſsit, modum alium eumq; perfectiſsimum,

perfic

perficiendi illud, hîc adſcribam. Itaq; ſumito glandes vnguentarias, mundatas, & in quatuor partes inciſas, easq; in cribro rariore ponito: deinde ſumito muſci, zibetti, quantum ſatis eſſe videtur, & cum aqua roſarum diſſoluito, in vaſe aliquo ſuffitorio, demũ ad ignẽ ponito, cum glandibus vnguentarijs ſupra poſitis, ita, vt fumum omnem in ſe recipiant. Quibus factis, oleum ex glandibus extrahetur, ſerueturq;: & ſic habebis oleum perfectiſſimum, atq; Imperatore dignum, ſiue pro ſuffiendis chirothecis, ſiue alijs huiuſmodi.

Aqua odorata ualde Prima.

℞. Aquarum { Roſ. Damaſch lib. xij. / Lauendulæ

Caryophyllorum
Cinamomi electi ſing. ℥. j.
Macis
Cardamomi
Muſci
Ambræ ſing. ℈. s.
Cort. mali citri
Sandali citrini
Ireos ſing. ℥. s.
Belzoini ſiue aſſæ dulcis
Styracis calamitæ ſing. ℈. j.

Quibus omnibus miſtis, atq; in phialam vitream poſitis, per dies quindecim, diſtillentur per balneum Mariȩ: deinde cum per alios

dies quindecim, ad ſolem poſita fuerit, optima atq; perfectiſsima erit.

Aqua Secunda.

R. Roſarum Damaſch.
Florum { Caryophyllorum ſing. lib.j.
Roſmarini
Lauendulæ
Iaſmini }
Maioranæ
Serpilli
Satureiæ ſing. ℥.iij.
Cinnamomi electi
Belzoini ſeu aſſæ odoratæ
Styracis calamitæ ſing. ʒ.ij.
Nucis muſcatæ
Mahaleb ſing. ℥.j.
Cort. mali citri ℥.j.

Contundátur herbæ, & flores craſsè, reliqua verò in puluerẽ redigantur, deinde miſceantur, atq; in vaſe aliquo vitreato, relinquantur ad ſolem, per dies duos. Quibus factis, aqua, in balneo Mariæ, extrahenda erit, cui deniq; addatur muſci ℈. j. reliquatur ad ſolem per dies xx. vel xxx. in vaſe aliquo vitreo, optimè obturato, & erit perfectiſsima.

Aqua Tertia.

R. Aquæ roſarum lib. vj.
Vini Cretici poculum j.

Flor

Florum { Rof.Damafch.recent.lib.iij.
Lauendulæ
Spicæ nardi fing.℥.iiij.
Matr.faluiæ
Iafmini
Liguftri fing. lib.j.s.
Malorum arantiorũ ficcorũ ℥.iij. }

Cort.mali Citri ʒ.iiij.
Caryophyllorum ʒ.j.s.
Cinnamomi
Ireos
Styracis calamitæ
Belzoini fing.℈.ij.
Nucis mufcatæ ℈.j.

Contundantur, & puluerizentur, deinde cũ per dies decem, in phiala aliqua vitrea, bene obturata, recondita fuerint, aqua per balneũ Mariæ extrahatur, cui deniq; adde mufci, ambræ, fing. ℈.j.s. relinquatur aliquandiu ad folem, deinde feruetur.

Aqua Quarta.

R.
Aquarum { Rof.Damafch.lib.x.
Odoratæ lib.iiij.
Lauendulæ lib.j. }

Caryophyllorum ʒ.ij.
Sandali citrini
Mahaleb. fing.℈.j.

Redigantur in puluerem, & mifceantur omnia, fimul cum aquis prædictis, deinde cum

ſic per dies quatuor relicta fuerint, diſtillentur in balneo Mariæ, donec omnis aqua exierit, cui deniq; addantur ſequentia, in puluerem redacta, nempe:

Cinnamomi
Caryophyllorum
Belzoini
Styracis calamitæ ſing. ℥.s.

Quibus miſtis, denuò diſtillentur in balneo Mariæ, addendo in fine, parum muſci & ambræ, deinde in vaſe vitreo, optimè clauſo, ſeruetur ad vſum.

Aqua Quinta.

R.
Aquarum
Roſ. Damaſch. lib. iiij.
Lauendulæ
Spicæ nardi ſing. ℥.iij.
Ex floribus malorum arantiorum
Ex floribus myrti
Ex floribus iaſmini
Maioranæ
Ex flor. mal. limoniorum ſing. lib. s.
Belzoini
Styracis calamitæ ſing. ℥.j.
Muſci ℈.s.

Miſceatur omnia ſimul, deinde cum per dies ſex in phiala vitrea, bene cooperta, fuerint relicta, diſtillentur in balneo Mariæ, deinde

ponat

ponatur ad ſolem, per dies quindecim, & ad vſum conſeruetur.

Aqua Sexta.

R. Aquæ Odoratæ, ex floribus mali citri, & alijs rebus odoratis compoſitæ, quam inuentores Nanpham appellant lib.iij.
Flor. Roſmarini recent. lib.ij.
Ambræ ℈.j.
Contundantur & miſceantur, deinde cum in vaſe aliquo vitreo, per dies decem, repoſita fuerint, diſtillentur in balneo Mariæ, & ſeruetur aqua.

Aqua Septima.

R. Aquarum { Nanphæ lib.iiij. Roſ. Damaſch. lib.ij.
Ambræ ℈.s.

Aqua Nanpha, eſt ex floribus mali citri, & alijs rebus odoratis compoſita.

Miſceantur omnia, deinde in vaſe aliquo vitreo, optimè clauſo, ponantur ad ſolem, per menſem vnum, ac ſeruentur.

Aqua Octaua.

R. Aquarum { Roſ. Damaſch. lib.iiij. Lauendulæ ℥.vj. Florum iaſmini lib.iij.
Muſci ℈.j.
Miſceantur, deinde cum per dies decem, in vaſe optimè recluſa, fuerint, diſtillentur in

balneo Mariæ, seruenturq; ad vsum.

Aqua Nona.

R. Aquæ rof. Damasch. lib. vj.
Cort. { Mali citri / Arantij sing. ℥. s.
Caryophyllorum ℈. j.
Florum spicæ nardi recent. ℥. vj.

Quibus mistis omnibus, & aliquandiu in vase aliquo vitreo obturato, relictis, distillētur in balneo Mariæ, & seruetur odoratus latex.

Aqua Decima & ultima, odorata.

R. Aquæ rof. Damasch. lib. x.
Foliorum rof. Damasch. lib. ij.
Mahaleb ʒ. s.
Ambræ ℈. s.

Contundantur, & in puluerem redigantur, misceanturq; : deinde cū sic per decem dies, in vase aliquo, bene obturato, condita fuerint, atq; deinceps quoq;, sub cineribus calidis, per dies tres, distillentur in balneo Mariæ, si prius per dies quindecim in sole ponantur, quo facto, conseruentur.

Modus parandi Oleum ex floribus malorū arantiorum, pretiosum.

R. Amygdalarum dulcium mundatarum lib. j.

Florum

Florum mal.arantiorum,quantũ ſatis eſt,
Quos in tres partes diuidito, quarum vna ſuper pannum linteum,ſubtile,in cribro ponatur,deinde partemdimidiam amygdalarum, ſuper addito, quæ cum à ſecunda parte florum,coopertæ fuerint, alteram amygdalarũ partem,ſuperponito, rurſusq; eas cum floribus tegito, ita vt amygdalæ medium inter flores obtineant locum. Hocq; per dies ſex facito addendo ſingulis diebus flores recentes. Quibus factis, amygdalæ primò contundantur optimè,deinde per pannum linteum mundum, torculari exprimantur bene, donec oleum omne emanarit, cui addatur parum zibetti, muſci, belzoini, & relinquatur ad ſolem per dies octo.

Olei Iaſmini, & ex floribus Caryophyllorum, conficiendi modus.

R. Amygdalarum dulcium, contuſarum, & mundatarum,quantum ſatis eſt.
Florum Iaſmini,quantum volueris.
Quibus ordine ſuper diſpoſitis,inq; loco aliquo humido, per dies decem, relictis, auferantur,atq; oleum extrahatur,quod varię eſt virtutis. Sic etiam conficitur oleum ex floribus caryophyllorum,& alijs floribus.

Oleum ex Nuce muſcata perfectißimum.

R. Nucis muſcatæ quantum pro olei quan-

titate ſatis eſt, incidantur minutatim, atq; in Cretico vino immergantur: deinde cum ſic per tres dies relictæ fuerint, auferantur, ſiccenturq; in loco aliquo mundo per biduum. Quo facto ſuperaſpergatur aliquantulum aquæ roſarum, deinde cum igne bene fuerint calefactæ, exprimatur oleum, vt ſupra, & ſeruetur in vaſe mundo, optimè obturato. Valet hoc oleum mirum in modum ad varia & multa.

Oleum Belzoinum, ſeu aſſæ odoratæ.

R. Belzoini, ſeu aſſæ odoratæ, in pul. redactæ ℥.vj.
Olei tartari
Aquæ roſarum ſing.lib.j.

Miſceantur & relinquantur ſic, per diem integrum, deinde diſtillentur, ſeruenturq; pro re pretioſa.

Oleum ex Styrace, excellentiſsimum.

R. Styracis liquidæ, quantum ſatis eſt, ponatur in aqua roſarũ, per duos aut tres dies, deinde alembico ſuperaddito, diſtilletur, vt oleum belzoini. Primò enim aqua emanat, deinde oleum, quod valde pretioſum eſt.

Oleum Myrrhinum, quod efficit cutem mollem, candidam & uenuſtam.

R. Ouorum ad duritiem coctorum, quæ diuiſa

diuiſa in duas partes, atque ab interioribus id eſt, à vitellis purgata, impleantur myrrha, in tenuem puluerem redacta, deinde in loco aliquo humido collocentur, donec omnino in oleum reſoluta ſit. Hoc oleum non ſolùm cutem mollem, lucidamq́; efficit, verùm etiã vulnerum cicatrices delet.

Ratio, oleum omnis generis, conſeruandi à putredine.

Sumito in ſingulas libras olei, ſalis gr.ij.
Limaturæ æris gr.j.
Aluminis gr.ij.

Miſceantur omnia ſimul cum oleo, deinde aliquantulum in balneo Mariæ coquantur, demum coletur, relinquaturq́; ad ſolem per dies octo, & ſic incorruptum ſeruabitur diutiſsimè.

Oleum Belzoinum.

R. Belzoini, quantum ſatis eſt, & in phialam vitream, bene obturatã, in fimo per dies xv. aut xx. ſinito. Quo facto: coletur, & ſeruetur in ampulla, & eſt omnium optimum.

Aliud oleum Belzoinum præſtantius.

R. Belzoini in pul. redacti lib.j.
Aquæ roſarum lib.ij.

Miſceantur, & ponantur in cucurbitam, amplioris deinde alembico optimè ſuperpoſi-

to, ne vllo modo expirare poſsit, diſtilletur igne admodū lento, donec aqua omnis exierit (& hæc eſt aqua illa, de qua ſupra dictum eſt) poſtea paulatim augeatur ignis, donec oleum emanare incipiat, tunc vas recipiens mutetur, augeaturq́; eouſq; ignis, quouſque totum oleum perſtillauerit. Quod cum factum erit, ſequetur genus quoddam gummi, ſpeciem Mannæ præ ſe ferens. Hoc quidem optimum eſt ad odorem, aquis conciliandū, modo parum in aquam fontaná inijcias, miſceasq́; optimè, vel etiam in aquam roſarum, ſi magis odoratam deſideras. Hac etiam ratione poteſt fieri oleum ex ſtyrace calamita.

Oleum ex Styrace calamita.

℞. Styracis calamitæ
Aquę roſarum ſing. quantum ſatis eſt. Miſceantur & ponantur in cucurbitam vitream amplioris, mox alembico ſuperimpoſito, ita, vt aliquomodo nequeat exhalare, nō augendo ignem, niſi quantum fuerit opus. Quando autem oleum emanare incipit, vas recipiens mutetur, deinde augeatur ignis, donec omne exierit & ſeruetur.

Oleum Ladani.

℞. Ladani optimi & mundi quantum ſatis eſt, & confice, vt oleum belzoinum, vel ſi mauis hoc modo:

R. Lad

R. Ladani contriti, quantum ſatis eſt, ponito in ollam æneam, addendo aquæ roſarũ lib.j. Olei amygdalarum dulcium ℥.vj. deinde cooperiatur olla bene, ne vllo modo reſpiret, atq; ad ignem coquantur paulatim, per horas tres, poſtea cum ablata deferbuerint, auferatur operculũ, infundaturq́; paulatim in ampullam aliquam vitream. Et vt melius conſeruetur, addito parum aluminis vſti, & erit perfectiſsimum.

Oleum Nucis muſcatæ.

R. Nucum muſcatarum contuſarum, quantum ſatis eſt, ponantur in cucurbitam amplá bene obturatam, ſuperinfundendo parum aquæ vitæ, & humefiant, relinquantur ſic per biduum, aut triduum, miſcendo ſingulis diebus. Quibus factis ſuperinfundito tantum aquæ roſarum, donec ad duos, aut tres digitos emineat, deinde alembico ſuperaddito, ne quo vis modo exhalare poſsit, diſtilletur, primò quidem igne lento, donec aqua exierit, deinde vehementiore, quo vſq; oleum omne perfluxerit.

ALIVD.

R. Nucum muſcatarum contuſarum lib.j. ponantur in ollam vitream, nouam, ſuperinfundendo tantum vini Cretici, aut albi optimi, donec à vino cooperiantur, butyri recentis, lib.ij. miſceantur bene, & per quatuor aut

quinque dies, in loco calido, obturato bene vase, relinquantur. Quibus factis, coquantur igne admodum lento, donec vinũ omne fuerit consumptum: deinde coletur, antequàm infrigidatum fuerit, seruetur q; in vase vitreo ad solem, donec residuum crassum faciat, demum rursus coletur, & alio vase seruetur.

Oleum Caryophyllorum ualde nobile.

R. Amygdalarum dulcium, mundatarum & incisarum, & ponito in aqua rosarum, hoc modo parata. Sumito caryophyllorum contusorum, quantum satis est, quibus superinfundito aquam rosarum, relinquaturq; , donec omnes caryophyllorum vires attraxerit. Quo facto, amygdalæ tandiu macerentur in ea, donec optimè mollescant, deinde extrahantur, siccenturq ad solem, & rursus macerentur denuoq; siccẽtur. Hoc quinquies aut sexies facto, extrahatur oleum, vt supra dictum, seruetur q; in vase aliquo vitreo, bene oppilato. Hac etiam via oleum belzoinum, ex musco, styrace calamita, aloe, cinnamomo, mace, nuce muscata, &c. confici potest: præterea etiam simul variè componi.

Puluis Ireos.

R. Ireos electæ, atq; in puluerem redactæ, quantum satis est, cui superinfundito parum aquæ rosarum, vt inde humefiat, deinde super

per cribro ſetaceo, cooperto, diſtendito. Quibus factis, R. Styracis calamitæ, in puluerem redactæ, belzoini contriti, ſingulorum ℥.s. aquæ roſarum poculum dimidium: miſceantur, atque ad ignem ponantur, ita vt cribrum coopertum, cum puluere ireos ſuper poſitum ſit, vt fumum in ſe recipiat totum. Quare ſic ſuper ponendum erit, ne quo modo reſpirare poſsit, & ſic habebis puluerem ireos, valde perfectum, & bonum ad odorē gratum, pannis & alijs rebus conciliandum.

Puluis, quem Violettam Itali appellant.

R. Ireos
Roſarum nondum apertarū ſing. lib. j.
Cort. mali citri ℥.iiij.
Caryophyllorum ℥.ij.
Sandali citrini
Lauendulæ
Coriandri ſing. ℥.ij.
Nucis muſcatæ ℥.j.
Maioranæ
Styracis calamitæ ſing. ℥.j.s.
Belzoini electi, ſeu aſſæ dulcis ℥.vj.

Miſceantur, atq; in tenuiſsimum puluerem redigantur: deinde cribretur, & ſeruetur in vaſe aliquo vitreo, optimè obturato, ne exhalare queat.

Puluis albus ad ſacculos.

R. Sandali citrini ℥.ij.

Belzoini
Ireos sing.℥.j.

Redigantur in puluerem, deinde in aqua rosarum, quantum satis est, aliquantulum bulliant, demum addito aluminis squamosi vsti, & in puluerem redacti, & formentur pilulæ, vel trochisci qui cum in vmbra fuerint exiccati, rursus in puluerem redigantur, cribrenturq́;, & erit puluis confectus. Verùm si cum musco parare velis, adde:

Musci
Ambræ sing.gr.xxiiij.
Zibetti gr.xviij.

Misceantur omnia simul, pro sacculis, inter vestimenta ponendis.

Modus parandi Puluerem Cyprium.

R. Musci quercini, aut nucis, in Ianuario, vel Februario, sudo cœlo, siccetur, deinde lauetur aqua fontana, ter aut quater, & semper invmbra siccetur. His factis, ponatur in aqua rosarum per horam vnã, deinde siccetur, & in puluerem tenuissimũ redigatur, demum ponatur in cribrũ aliquantulum, aqua rosarum humectatũ, suffigaturq; hoc suffimẽto.

R. Belzoini
Styracis calamitæ sing.℥.ij.
Thymiamatis ʒ.j.
Lauendulæ ʒ.s.
Ligni Aloes ʒ.ij.

Cont

Contundantur leuiter ſingula, deinde miſceantur omnia ſimul, diuidanturq; in partes quatuor, quarum vna poſt aliam ponatur in fornace, in vaſe aliquo, vnà cum cribro ſuperaddito, & ſic relinquatur, donec omnes partes ſuffimenti, fuerint combuſtę. Animaduertendum tamen, vt cribrum ita ſupra poſitum ſit, & obturatum, vt fumum totum in ſe recipiat. His factis ſumito huius pulueris ℥.j. cui paulatim adiungito, zibetti gr. vj. muſci gr. xxvj. omnia diligenter in puluerem contrita, demum recõdito in vaſe aliquo vitreo, optimè clauſo, ne vllo modo expirare queat & ſic habebis modum omnium optimum. Ex Cypro tamen & Oriente, Venetias adue hunt globulos quoſdam, colore ſubflauos, quos vocant Butri. Sunt huiuſmodi pilæ, vt aiunt, ex boum ſtercore, in Maio confectæ, nempe ſtercore, ſæpius in aqua roſarum infuſo, deinde rurſus exiccato, atq; in globulorum formam redacto. Hos deniq; globulos ſuffitores contundunt, & abſque ſuffimento addunt aliquantulum muſci, zibetti, belzoini, atq; ita per cribrum tranſmittunt.

Puluis Magiſtralis optimus.

℞. Roſarum Damaſc.
Cyperi Alexandrini
Sandali citrini ſing. ℥.j.
Ireos ℥. s.

Ligni aloes
Calami aromatici
Galangæ
Belzoini ſing. ℈.s.
Caryophyllorum gr.j.s.
Moſchi gr.v.
Zibetti gr.iij.

Miſceantur,& fiat puluis tenuiſsimus,ſeruetur q; in vaſe aliquo clauſo.

Puluis albus Odoratus.

R. Ireos electi ℥.iij.
Sandali albi
Roſarum Damaſc.
Ligni aloes
Belzoini
Cyperi Alexandrini ſing. ℥.ij.
Moſchi gr.iiij.
Zibetti gr.iij.

Redigantur in puluerem ſingula per ſe, dein de miſceantur, & fiat puluis,ſeruandus in vaſe cooperto,probè.

Puluis Ruber.

R. Roſ.Damaſc. ℥.ij.
Sandali rubri ℥.j.
Ligni aloes
Cyperi Alexandrini ſing. ℈.s.
Ireos gr.j.s.
Caryophyllorum ℈.j.

Muſci

Moſchi gr.iij.
Zibetti
Ambræ ſing. gr.ij.

Terantur omnia, miſceanturq́;, & ſeruetur puluis.

Puluis Niger.

R. Cyperi Alexandrini
Ligni aloes ſing. ℥.ſ.
Sandali citrini
Roſarum Damaſch.
Ladani ſing. ʒ.ij.
Caryophyllorum ℈.ſ.
Moſchi gr.iij.
Zibetti gr.ij.

Redigantur in puluerem omnia, miſceantur & fiat puluis.

Puluis Cyprius nobiliſsimus.

R. Muſci quercini mundati, & aqua fontana optimè loti, quantum ſatis eſt: deinde cum ad ſolem bene fuerit exiccatus, ſuper aſpergatur tantum aquæ roſarum, quantum ad humectationem ſatis eſſe videatur, poſtea ſiccetur ad ſolem, contundatur & cribretur, fiatq́; puluis ſubtiliſsimus. Quibus factis, puluis aqua roſarum humectandus erit: deinde in cribro ponendus, ſub quo tale ſuffimentum fuerit collocatum ita, vt nullo modo expirare poſsit. Suffimentũ autem ſic ſe habet.

R. Belzoini
Styracis calamitæ ſing. ℈.j.
Ladani
Ligni aloes ſing. gr.j.s.
Muſci gr.s.

Quibus contuſis craſsè, ſingillatim miſceantur, & fiat puluis, paulatim ponendus in vas aliquod fictile, in quo contineatur ignis, ita, vt puluis in cribro contentus, totum fumum in ſe recipiat, donec fuerit cõſumptus omnino. Deinde ſumito puluerem in cribro contentum, cui addito in ſingulas vncias, præſertim ſi perfectiorem deſideras:

Belzoini ℈.s.
Muſci gr.iiij.
Zibetti gr.ij.

Redigantur in puluerem ſingula, per ſe, deinde miſceantur cum vncia vna prædicti pulueris, & ſeruetur.

Puluis Cyprius, aliter paratus, perfectiſsimus.

R. Stercoris bubuli recentis, quantum ſatis eſt, ſiccetur ad ſolem, vel in fornace, deinde cum in tenuiſsimum puluerem redactum fuerit, humefiat aqua roſarum, in qua ſic relinquatur, per diem integrum, poſtea ſiccetur ad ſolem, idq́; fiat ter aut quater. Verùm in fine plus humectandum erit, ita vt aliquo modo in vaſis vitrei fundo, adhæreat. His factis, ſuffiatur prædicto ſuffimento optimè, deind

deinde ſiccetur, & fiat puluis ſubtiliſsimus, qui ſeruetur in vaſe aliquo, optimè clauſo.

Puluis Odoratus & perfectus, ſeruandus in ciſtis.

R. Roſarum nondum apertarum, in vmbra ſiccatarũ, quantum volueris, deinde in maximo feruore æſtatis, ponantur in vaſe mundo ſuperinfundendo tantum aquæ roſarum, donec ea cooperiatur, relinquaturq́; donec inflentur. Quibus factis, immiſce, & confunde probè, & pone ad ſolem, quouſque calefiant bene: interim tamen vas optimè clauſum eſſe oportet. Cùm autem probè ſiccatę fuerint deinde omnem aquam roſarum imbiberint, ſumito pro vnaquaque libra roſarum, muſci gr. x. caryophyllorum in puluerem redactorum quart. j. miſceãtur paulatim ſupradictis: antequàm autem miſceantur, ſi quid aquę roſarum infundo relictum fuerit, abijciendum. His factis, ponantur roſæ in pelui ęneo bene cooperto, ad ſolem feruentiſsimũ, vt ſiccentur, deinde fiat puluis ſubtiliſsimus, & ſeruetur in vaſe obturato. Quòd ſi voles veſtimenta vel linteamina reddere odorata, ſumito harum roſarum, antequàm in puluerem redactæ fuerint, quantum ſatis eſt, quæ cum in pannis lineis ſubtilibus ligatæ fuerint, ponantur inter veſtimenta.

Puluis Odoratus.

R. Roſarum rubrarum, vix apertarum, quan

tum volueris, contundantur in mortario: deinde ponantur ad solem calidissimum, super infundẽdo aquam rosarum muscatam. Quæ cũ sæpius humectatæ, & deinde siccatæ fuerint, fiat puluis subtilissimus, cum Cyprio puluere, vt suprà, & seruetur.

Puluis optimus & odoratus, quem qui uis secum ferre poßit, uel in capsis seruare.

R. Rosarum siccarum recentium lib.j.
Caryophyllorum electorum ʒ.ij.
Sem. Spicæ ʒ.j.
Styracis ℥.s.
Cinnamomi ʒ.s.
Redigãtur in puluerem tenuissimum, & fiat puluis, cui addi quoq; possunt.
Moschi gr.ij.
Ligni aloes ʒ.s.

Orbiculi odorati, contra Pestem.

R. Styracis
Ladani sing.part.j.
Caryophyllorum part.s.
Caphuræ parum
Spicæ nardi
Nucis moschatæ sing.q.s.est
Redigantur in puluerem tenuissimum, misceantur, deinde cum aqua rosarum, in qua dissolutum fuerit dragacanthum, gummi Arabicum, demum optimè incorporentur, fiantq;

ſtantq́; orbiculi.

Ad odorem, puluinis conciliandum.

R. Roſarum rubrarum, non apertarum, & mundatarum, quantum voles, deinde cum in vmbra exiccatæ fuerint, humectentur aqua roſarum, rurſusq́; ſiccentur, idq́; ſexies fiat. Quo facto ſumito pulueris Cyprini, cui adiunctum fuerit aliquantulum muſci, ambræ, ligni aloes, omnia bene in puluerem redacta, miſceantur cum roſis ſic humectatis optimè, relinquanturq́; per noctem vnam, coopertæ linteo aliquo. Deinde cum in ſacculis roſæ, vnà cum puluere poſitæ fuerint, claudantur, ita, vt futuræ cum muſco, ambra zibetto bene oblinitæ ſint, quemadmodum panni cera oblineantur. Hoc autem fit, vt foramina ſuturarum obturentur. Cæterùm ſuper ſuturas lineæ aureæ, aut ex holoſerico factæ, vel ſimilibus. Et hic eſt modus optimus. Quòd ſi minore pretio parare voles, ſumantur roſæ, præparatę vt ſuprà, & pro muſco, ambra, addatur puluis ſequens.

R Caryophyllorum
Cinnamomi
Ireos ſing. part. j.

Macis parum: miſceantur parenturq́;, vt ſuprà dictum, pro ſuffimentis.

Suffimentum Damaſcenum.

R. Moſchi fini gr. iiij.

Suffimentum ad Lucernas.

℞. Ligni aloes ʒ.ij.
Belzoini ℥.j.
Styracis calamitæ ℥.s.
Moſchi ℈.j.
Ambræ ℈.s.
Aquæ roſarum quantum ſatis eſt.
Et trita omnia ponantur in lucerna.

Aliud Suffimentum.

℞. Aquæ roſarum muſcatæ poculum j.
Caryophyllorum tritorum obolum j.
Miſceantur, deinde ſumito paleam ignitam, & aquam roſarum, vnà cum caryophyllis, imponito, & ſic conſumendo paulatim odorem facient gratum.

Suffimentum aliud ad cubicula.

℞. Thymiamatis lib.j.
Styracis liquidæ ℥. ij.
Calamitæ ℥.iij.
Ladani ℥.j.
Carbonum ſalicis
Tragacanthi ſing.q.ſ.eſt.
Terantur omnia, deinde carbones, & dragacanthum tritum, per dies tres, ponantur in aqua roſarum, demum miſceantur & fiat ſuffimentum.

Comp

Compositio moschata optima ad chirothecas odore commendandas.

Chirothecæ ſatis magnæ, circa ſuturas ſeuo primò inungantur, deinde bis aut ter aqua roſarum lauentur, comprimendo eas optimè. Quo facto:

R. Aqua roſarum part. ij.
Florum myrti part. j.
Nanphæ part. ij.

Miſceantur, deinde toties chirothecæ lauentur, donec nullum amplius odorem corij referant, demum per duos aut tres dies in prædicta aqua, quæ puluere Cyprio reſperſa ſit, relinquantur: deinde cum in vmbra mediocriter ſiccatæ fuerint, inungantur ſeuo ſequenti. Sumito ſeui quãtum ſatis eſt, & cum pauco oleo iaſmini diſſoluito ad ignem, deinde inungantur bene chirothecæ calido, donec optimè imbiberint. Quibus ſic ſe habentibus, cum panno aliquo fricentur bene, quo melius ſeuum penetret: deinde diſtendantur, & inflentur bene, & relinquantur ſic per diem integrum: demum cum aliquoties inflatæ & tractæ fuerint, ita vt fermè ſiccatę videantur, ſuffiantur ſuffimento aliquo bono, per dies viginti, ſingulis diebus ter, aperiendo bene chirothecas, vt fumus ingredi valeat. Interim tamen ſemper humectandæ, aquarum odoratarũ aliqua, deinde etiam in-

Zibetti gr.ij.
Ambræ
Sachari sing.gr.iiij.
Belzoini gr.j.
Styracis calamitæ gr.iij.
Ligni aloes gr.ij.

Redigantur in puluerem singula, deinde ponantur in vase suffitorio, addendo aquæ rosarum tantum, vt ad duos digitos emineat, vel aquæ Nanphæ: postea ponantur ad ignẽ lentum, & non bulliat. Quòd si aqua consumpta fuerit, adiungatur semper noua, & erit perfectum.

Aliud Suffimentum Damascenum.

R. Styracis calamitæ ℥.iiij.
Belzoini ℥.iij.
Ladani
Ligni aloes
Cinnamomi sing.℥.j.
Spermatis ceti ʒ.j.
Musci ℈.iiij.
Caryophyllorum ʒ.j.
Aquæ rosarum ℥.viij.

Redigantur in puluerem, & ponantur in suffitorio, fiatq; suffimentum.

Lumen Odoratum.

R. Caphuræ ℥.j.
Olibani ℥.ij.

Redigantur in puluerem, & cum pauca cera fiat pila, quæ cum in vaſe aliquo cum roſarū aqua impoſita fuerit, accendatur candela aliqua, & faciet lumen valde odoratum.

Compoſitio ex Muſco, zibetto, & ambra.

R. Ambræ ʒ.j. s. & ſuper lapide porphyrite, cum oleo iaſmini, primò per ſe terito, deinde etiam muſci, quantum ſatis eſſe videtur addito. His factis ſumito:

Roſ. Damaſc.
Belzoini ſing. ℥.j.
Ireos ʒ.j.s.

Quibus tritis, addantur prædictis, ſcilicet muſco & ambræ, adiungendo zibetti ʒ.j. miſcendo optimè, & fiat ad modum vnguenti: deinde ſeruetur vel in vaſe oſſeo, vel vitreo, bene obturato.

Suffimentum ad cubicula perfectum.

R Styracis calamitæ
Belzoini
Ligni aloes ſing. ℥.j.
Carbonū ſalicis optimè tritorum ℥.v.

Miſceantur omnia, cum tanto aquæ vitæ, quantum ad formandam paſtam ſatis ſit, deinde formentur ſuffimenta, & ſeruentur. Quando vti voles, accendito ea, & ſic paulatim odorem gratiſsimum reddent.

uoluendæ in ſtrophiolo mundo: Poſtremò:
R. Muſci
Ambræ
Olei iaſmini aut belzoini ſing. quantum ſatis eſt
Aquæ odoratæ parum.

Miſceantur, & in vaſe aliquo ſtanneo, liquefiant ad ignem, deinde penna aliqua, chirothecas extrinſecus optimè inungito. Quòd cum factum fuerit, inungito ſuturas cum zibetto, deinde inter roſas ſiccas ponito chirothecas, per dies aliquot, demũ per dies duos inter duas culcitras, & ſic habebis chirothecas, vel Imperatore dignas.

Suffimentum Imperatorium ad cubicula, ueſtes, culcitras, linteos, & ſimilia.

R. Corticum mali citri, vel limonij, vel mali arantij, vel ſi deſint, foliorum roſarum viridium, vel ſiccarum non tritarum, quantum volueris, inungantur zibetto, ex omni parte; deinde cum ſuper carbones accenſos, iniecta fuerint, fieri non poteſt, quin odorem ſuauiſsimum, per totum reddant cubiculum. Quòd ſi melius parare volueris, adde muſci pauxillum & ambræ. Si autem minori pretio componere mauis:
R. Aquarum roſarum
Mal. arantiorum
Olei iaſmini

Caryophyllorum aut huiusmodi sing. quantum satis esse videtur.
Ligni aloes parum
Styracis calamitæ
Zibetti sing. q.s.

Misceantur omnia optimè, & fiat ad modum vnguenti, quo inungantur cortices mali citri vel arantij: deinde ponantur super carbones accensos, & sic reddent odorem iucundissimum, qui diutius durat, quàm si odoramenta tantùm, per se, absq; corticibus, carbonibus iniecta essent. Quòd si vestimenta, pannos & alia odorū concipere voles, ponito vestes vel huiusmodi in capsulis, bene obturatis, ita, vt in medio vacuum spatium existat, in quo suffimentum cum carbonibus accensis ponatur, relinquaturq; sic capsula, optimè clausa. Possunt etiam vestimenta interius, operculo affigi, quo fumum melius recipi valeant. His factis, & aliquandiu sic relictis: aperienda erit capsa, vestimentaq; mouenda, vertendaq; vt partes quoque reliquæ odorem cōcipiant, & rursus aliud suffimentum vt prius imponendum, atque sic relinquendum in capsa, optimè obturata, & habebis vestimenta non solùm odorata, verùm etiam ipsam capsam, quæ alijs postea vestimentis absque alio suffitu odorem conciliare potest. Cæterùm possunt etiam canistri, fiscellæ, huiusmodi odore afflari, in quibus

postea ea collocari possunt, quæ odorata habere cupimus.

Compositio ad orbiculos odoratos, cosq; optimos conficiendos.

R. Terræ nigræ, contritæ optimè lib.j.s.
Tragacanthi ℥.iiij.

Mox aqua rosarum cooperiatur, deinde in mortario contundantur bene, per horam dimidiam, quibus deniq; addatur.

Styracis calamitæ ℥.j.
Caryophyllorum
Ladani
Cinnamomi
Sandali citrini sing.℥.s.

Trita omnia, addantur supradictę pastæ, deinde eximatur, & manibus bene tractetur pasta, per horam dimidiam, atq; sic licebit tibi ex ea orbiculos conficere.

Liquor Regius.

R. Moschi
Ambræ
Zibetti sing. gr.iiij.

Terantur simul, & cum oleo amygdalarum dulcium, fiat liquor, ad modũ vnguenti mollis, deinde seruetur in vase aliquo, ex ebore facto, optimè obturato, vteturq; vt zibetto.

Smegma, siue sapo, album, muscatum.

R. Smegmatis rasi, atque cum aqua rosarum

rum bene ſubacti, quantum ſatis eſt, inſoletur per dies octo, deinde addatur aqua, vel lactis ex mahaleb ℥.j. muſci gr.xij. zibetti gr.vj. Miſceantur, & fiat paſta, qua formentur pilæ.

Modus extrahendi lactis, ex Mahaleb.

Cum varius ſit vſus huius lactis, vt ſuperius dictum eſt, vt modum extrahendi quoq; doceamus, operæpretium eſſe videtur. Itaque R. Mahaleb, quantum ſatis eſt, & cum aqua roſarum, optimè in mortario contundito, ad modum pultis craſsioris, deinde cum linteolo, ſub torculari, aut inter duos orbes ſuccum extrahito. Quo facto, materia in linteolo relicta, rurſus cum aqua roſarum contundenda erit, deinde etiam exprimenda: hocq; tandiu faciēdum, donec nihil lactis amplius emaneat. Hoc autem lac, vltra dies duos, vel tres incorruptum manere non poteſt. Quare eo citò vtendum erit.

Smegma album odoratum.

R. Smegmatis Veneti, antiqui, raſi, atque per ſex dies ad ſolem poſiti, quantum ſatis eſſe videtur, contundatur probè, cum aquæ roſarum optimę lib.j. deinde cum igne lento reſolutum fuerit, addatur:

Ireos contriti ℥.iiij.
Amyli ℥.vj.

Sandali albi ℥.ij.
Styracis liquidæ ℥.j.
Olei ſpicæ ℥.j.
Miſceantur optimè, deinde cum refrixerit, formentur pilæ.

Smegma muſcatum Damſcenum.

R. Smegmatis optimi, atq; ſubtiliter raſi, lib.j.
Cinnamomi electi
Nucis muſcatæ
Styracis calamitæ ſing.℥.j.
Ligni aloes ʒ.ij.
Belzoini perfecti ℥.ij.
Caryophyllorum ℥.j.
Conterantur omnia in puluerem tenuiſsimum, addendo pulueris Cyprici ʒ.j. parum muſci, zibetti, deinde mergantur in aqua roſarum, poſtea cum ad ſolem, dies xxxx. fuerint relicta, fiant pilæ, quæ ſeruandæ ſunt in vaſis ligneis cum bombyce.

Smegma liquidum Neapolitanum.

R. Lixiuij fortis, quantum ſatis eſt.
Cineris cerri, part. ij.
Cineris calcis viuæ, part.j.
Miſceantur, & fiat lixiuium ita forte, vt oua recentia inter duas aquas natent. Huius lixiuij calidi, ſumito menſuras viij. ſeui ceruini, colati, & mundi, menſ.j. miſceantur, ponanturq;

turq́;, ad ignem, ita, vt non bulliant, deinde ponantur in vaſe amplo, maximè in fundo, vitreo, ad ſolem, tempore æſtiuo, quotidie quater, aut quinquies, optimè cum ligno aliquo miſceantur. Quod cum per octo dies factum fuerit, optimum atque perfectum erit: & quanto magis inueteraſcit, eo etiam melius euadet. Poſtremò ſumito, huius ſmegmatis, quantum voles, & in vaſe aliquo vitreo ponito, eoq́; ligno aliquo optimè ſubacto, tantum aquæ roſarum moſchatæ, quantũ ſatis eſſe videtur, ſuperinfundito, deinde ad ſolem per dies octo relinquito, agitando ſingulis diebus, vt dictum eſt. Quòd ſi nimium denſaretur, aliam aquam nouam, maximè roſarum, adiungito, ita, vt neque ſiccum nimis, neque molle appareat. Si verò cum moſcho parare voles, ſumito moſchi, in mortario, optimè contriti, quantũ ſatis eſſe videtur, deinde cum aqua roſarum calida, bene miſceatur, addaturq́; ſaponi prædicto, ac diligenter ſæpeq́; agitato: demum cum ſic aliquantulum relicta fuerint, impleantur vaſcula, vt tibi videbitur.

Smegma Optimum, ex diuerſis rebus.

℞. Aluminis catinæ, part. iij.
Calcis viuæ, part. j.
Lixiuij fortiſsimi, menſ. iij.
Olei communis, menſ. j.

Miſceantur, deinde addatur:

Album ouorum, n°.j.
Farinæ amyli, ſcutellam j.
Vitrioli Romani, contriti ℥.j.

Miſcendo continuè, per horas tres, deinde quieſcere per diem integrum ſinito, pòſt eximito, in fruſta ſecato, eas ad ventum, non ad ſolem, biduo ſiccato, & erit perfectum: quo vtere in capitis lotionibus, quoniam ſalubre eſt, redditq; capillos venuſtos.

Smegma cum Zibetto.

R. Iam dicti ſmegmatis, aliquandiu cum aqua roſarum, ad ſolem poſiti, quantum ſatis eſſe videtur, cui adde zibetti, in puluerẽ contriti, aliquãtulum, & miſce. Quòd ſi etiam addas parũ moſchi, erit melius, modò moſchus prius cum aqua roſarum ſit maceratus.

Smegma, ex Oleis diuerſis, odoratis.

Sumito iam ſupra dicti ſmegmatis, aliquandiu cum aqua roſarum ad ſolem poſiti, quantum volueris, cui adde olei belzoini, vel alterius olei odorati, quantum pro ſmegmatis portione ſatis eſt, miſce, & fiat ſmegma.

Smegma cum Roſis.

Sumito roſarum recentiũ, contuſarum, quãtum ſatis eſt, & miſce cum dicto ſmegmate, vt

vt iam dictum est. Hac etiam ratione, potest confici smegma, ex alijs floribus diuersis.

Smegma album, Odoratum, Damascenum.

R. Smegmatis communis antiqui, rasi, quantum satis est, siccetur bene, per dies octo, aut decem, deinde contundatur, & cribretur fiatq; puluis, cui adde pro libris x.

Ireos ℥. iiij.
Sandali albi ℥. iij.
Mahaleb ℥. ij.
Farinæ amyli ℥. j.

Redigantur in puluerem omnia, misceantur cum prædictis x. libris, & ponantur in mortario, vnà cum vncia vna styracis liquidæ, & pauco oleo spicæ: cõtundantur bene omnia simul, demum cum farina amyli formentur pilæ, seu globi, siccẽtur in vmbra & seruẽtur.

Aliud Smegma optimum.

R. Moschi in aqua rosarum dissoluti gr. vj.
Zibetti contriti gr. iiij.

Misceantur cum supra dicto smegmate. Verùm moschum in aqua rosarum calidum esse oportet: & erit optimum.

Smegma Nigrum, & durum.

R. Pulueris supra dicti smegmatis lib. x.
Caryophyllorum ℥. iiij.
Macis ℥. ij.

Mahaleb
Cyperi
Sandali citrini
Styracis liquidæ sing. ℥.j.
Olei odorati q.s.est.

Terantur, quæ terenda sunt, & confice modo prædicto, & erit perfectum. Quòd si perfectius voles, adde moschi, dissoluti, in aqua rosarum, vt suprà, zibetti, sing. q. s. est, misceantur omnia, & formentur pilæ, quæ siccentur in vmbra.

Smegma Neapolitanum aliud.

℞. Adipis ceruini, aut vaccini, vel vitulini, vel caprini, iuuenis, lib. j ponatur in vase vitreato, & liquefiat ad ignem, coletur optimè, cui adde lixiuij (quod magistram saponis vocant, nimirum primam, quoniam tres fieri solent) quantum satis esse videtur, deinde ponatur ad solem, miscendo continuè, donec ferè exiccatum fuerit: demum adde lixiuij secundæ, & tertiæ coctionis, simul, quantum opus est. Quando autem probare volueris, sumito parum, atque inter manus confricato, quòd si spumam reddat, rem iam confectam habes.

Smegma ad Serica, optimum.

℞. Caulium fabarum m.iiij.
Calcis viuæ m.j.

Misc

Misceantur, & ponantur in colatorio, bene pressa, in medio caua, in qua toties aquam infundito, donec colare incipiat. Sæpius enim exiccabitur, antequàm stillare incipiat. Quibus factis, sumito huius colaturæ mens. iiij. seui dissoluti, & colati, mens. j. misceantur, & coquantur ad ignem, donec sexta pars euanuerit, deinde ponatur in vase aliquo ad solem, miscendo per diem integrum, donec bene imbiberit lixiuium omne, durumq; euaserit, & erit perfectum.

Seuum nobilißimum ad manus, & chirothecas.

R. Vini albi lib. iij.
Seui caprini masculi, vel
Veruecis lib. j.

Coquantur simul, igne lento, cooperta, deinde auferantur ab igne, & cum iam deferbuerint, ponantur in patina aliqua, lauenturque aqua pura, quinquies, aut sexies, deinde per noctem vnam sic in aqua relinquantur. His factis, sumito aquæ rosarum lib. j. vini albi lib. ij. misceantur, & cum dicto seuo coquantur ad ignem lentum, vt nō recipiat fumum, ad consumptionem medietatis. Deinde sumito raparum sub cineribus coctarum, & mundatarum, lib. s. pro quaq; libra seui, coquantur cum aqua rosarum, per horam dimidiam, deinde colentur, & ponantur in mortario, cum oleo iasmini aut citri, aut cum pau-

ca caphura. Quibus peractis, ſumito ſcutellam, in aqua roſarum lotam, in qua formetur ſeuum, adiunctis prius ceruſſæ cõtritæ, ℥.iij. in ſingulas libras ſeui, aut olei roſacei, & pone inter flores odoriferos, velut roſarum, per octo dies. Deinde ſumito ſacculum linteum, in aqua roſarum lotum, & ſeminum melonum, quantum ſatis eſt, imponito, atque ſic oleum torculari extrahito, quod ſeruetur in vaſe bene obturato.

Seuum optimum ex pomis, quod Pomatam uocant.

Sumito pomorum odoratorum & mundatorum n°. xvj. vel xx. incidantur in quatuor partes, in quarum qualibet, ponantur quatuor aut ſex caryophylli, deinde cum aqua roſarum, in patinam vitreatam coopertam, ita, vt roſarum liquor emineat, & relinquantur per diem integrum. His factis eximantur, ponanturq; in ollam vitreatam, vnà cum tribus libris axungiæ porcinæ, recentis, concisæ, ad ignem lentum, deinde coletur, ita, vt colatura cadat in vas, aquæ frigidæ plenum. Hoc autem per triduum, vel quatriduum faciendum, vt purior reddatur axungia, aqua quotidie mutata. Quæ cum facta fuerint, ſumito ſeuum illud purgatum, & colatum, cui adde ſpicæ nardi parum, caryophyllorum ℥.ij. Cinnamomi ℥.j. ſandali citrini ʒ. ij. belzoini, ſtyracis calamitæ, ſing. ℥.j. Contundantur

dantur, & ponantur in panno lineo, ſubtili, ita, vt non excidant, deinde bulliant omnia ſimul igne lento, & procul à flamma, per horas quatuor aut ſex, donec roſarum aqua omnis euaneſcat, miſcendo aliquando, ne fumum oleat. Quando autem ſatis coctum fuerit, adde ceræ albæ, ℥.viij. coquantur per horæ quadrantem, ſubinde miſcendo, deinde auferatur ab igne, maneatq́; ſic per alterum horæ quadrantem, donec fæces reſideant. Quibus factis, coletur paulatim per pannum lineum, ſubtile, ita, vt fæces in fundo remaneant, in vas aliquod vitreatum, in quo aqua roſarum ſit infuſa. Quum verò deferbuerit, & concretum fuerit, in quatuor diuidatur partes, ponaturq́; in ollam vitreatam, cum aqua roſarum, moſchata pauca, miſcendo bene, vt in vnum confluat corpus. Si verò miſceri non poſſent, aliquandiu ad ignem ponito, admodum lentum, quouſq; optimè miſceantur, deinde ſeruetur.

Seuum Pomatum aliud.

R. Pomorum odoratorum, quantum ſatis eſt, quæ coquantur, & ſeminibus exemptis, contundantur, perq́; linteum exprimantur deinde adde axungiæ caprinæ colatæ, æquale pondus, coquantur in vaſe vitreato, donec roſarum aqua omnis fuerit conſumpta, demum addatur, moſchi, caryophyllorum,

nucis moſchatæ, leuiter contritæ, ſing. q. ſ. eſt, coquantur ſimul, coletur materia, vt ſuprà, & ſeruetur.

Aliud Pomatum.

Axungia porcina recens, vnà cum roſarum aqua ponatur in ollam vitreatam ad ignem, deinde coletur, immittaturq́; in aquam frigidam, per dies decem, lauando diebus ſingulis, decies, toties aqua mutata. Poſtea ſumito poma odorifera, à ſeminibus purgata, atque in partes aliquot inciſa, ponantur in aqua roſarum per triduum, deinde accipito quindecim caryophyllos, per integrũ diem, in aqua frigida, purgatos, atq; inciſos, miſceantur, & coquantur omnia, igne lento, in aqua roſarum, per horam vnam, ſpumando bene, quibus poſtea addito, ceræ albæ ℥. iij. & rurſus bulliant aliquandiu: deinde cum colatum optimè fuerit, relinquatur ſic per noctem, deinde totum ſeuum album colligito. Quoniam autem in fundo fæces hæſerunt, oportet, vt in mortario, cum aqua roſarum, optimè ſpatula agitentur: & quanto melius agitatum fuerit, plusq́; aquæ roſarum adiunxeris, tanto purius euadet. Quibus factis, ſumito axungiæ, tenelli porci, quantum ſatis eſt, ponito in aquam frigidam per dies quatuor, aquis, diebus ſingulis, mutatis, pòſt membranis, cartilaginibus, & id genus alijs exéptis.

R. Pom

R. Poma viginti odorata, ac ſingula in quatuor partes ſecato, corticem ſeminaq́; eximito, & contundito, ſingulis pomis quatuor caryophyllis adiectis. Quando autem axungia in roſarum aqua, cocta fuerit tandiu, donec omnis roſarum aqua emanauerit, igne admodum lento, addantur poma contuſa, parum cinnamomi, ſpicæ nardi, nucis moſchatæ, & huiuſmodi, & coquantur, deinde coletur & ſeruetur. Quòd ſi parum ſeui vitulini colati adiungatur, melius erit.

Pilæ ad tollendas maculas olei, & ſeui.

Accipito ſmegmatis liquidi, quo panni è lana purgantur, quantum par eſt, cui addito cineris vitium, aluminis vſti, tartari in puluerem redacti, ſing. quantum ſatis videatur, miſceantur omnia ſimul diligenter, & formentur pilæ, quibus vtere maculis delendis.

Dulciaria ſiue confectiones Moſchatæ.

R. Tragacanthi, in aqua roſarum liquefacti, & dealbati, q. ſ. eſt, ex quo in maſſam adducto, nucis auellanæ inſtar ſumito, in mortario tundito, ſubinde ſacchari optimi addito: itemq́; moſchi, in roſarũ aqua diſſoluti, gr. s. Miſce, & fiat paſta, quæ incidetur prout placuerit. Quòd ſi meliores conficere volueris, adde plus moſchi, & ſacchari, deinde etiã aliquantulum macis, in puluerem redacti, mi-

ſcendo continuè: præterea adiungito etiam parum farinæ amyli, vel quod melius eſt, pulueris ſandali rubri miſcendo, vt in maſſam cogatur. Hanc in partes aliquot ſecato, atque in vmbra ſiccato. Quòd ſi hos coloribus libet variare, quos volueris addere, licebit, bene attritos, modò ne venenati ſint. Poſſunt quoq; auro, vel argento tegi, vel reliquę confectiones.

Dulciaria Regia.

R. Gummi Arabici ℥.v.
Sacchari perfecti ℥.iiij.
Amyli ℥.iij.
Moſchi gr.cxx.
Miſceantur vt ſuprà.

Dentifricium perfectiſsimum.

R. Coral.rub. ℥. iiij.
Terræ Maioricæ ℥. ij.
Oſsium ſepiarum
Pumicis ſing. ℥.j.
Caryophyllorum
Cinnamomi
Maſtichis ſing. ʒ.j.
Margarit.alb. ℥.s.
Sang.drac. ℥.j.
Moſchi gr.iij.
Redigantur in puluerem ſingula, & cribrentur, deinde miſceantur, cum tragacantho, in

roſar

ſarum aqua, macerato ad modum paſtæ, & fiant dentifricia, quo dentes confricati, reddentur albiſsimi, & à corruptione conſeruabuntur.

Vinum Hippocraticum perfectum.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.
Gingiberis ʒ.ij.
Granorum paradiſi ʒ.iij.
Caryophyllorum ℈.j.
Nucis moſchatæ
Galangæ ſing.℈.s.

Redigantur in puluerem, & miſceantur, ponanturq; in colatario. Deinde ſextarij quadrantem, boni vini, albi, aut rubri, vini Cretici vel alterius optimi quartarium: deinde ſumito ſacchari albiſsimi, lib.j. diſſoluti, in alio vino, atque reliquis ſuperinfundito, toties iterando, donec clarum lucidumq; euadat. Atque hæc pro ea menſura vini ſatis ſunt. Quòd ſi plus facere voles, ſpecies quoq; pro vini portione augeto. Poteſt etiam addi aliquattulum moſchi, in linteo poſiti, circa colatorij fundum alligati, vt moſchi odorem recipiat.

FINIS LIBRI SECVNDI.

D. ALEXII PEDEMONTANI, DE Secretis liber tertius.

Secretum elegans, ad condiendum mala Citria, atque huius generis alia.

MALA CITRIA VEL arantia, vel alterius generis fructus, incisa, & ab interioribus mundata, bulliant in aqua fontana, per semihoram, donec aliquantulum mollescant, deinde eximantur, ponanturque in aliam aquam frigidam, per dies octo, bis quotidie aqua mutata, manè scilicet, & vesperi, ad ignem ponatur, donec calefiant tantùm non bulliant, quod itidem bis faciẽdum est. Quidam verò, semel tantùm in die, ponunt ad ignem, ne nimium poma mollescant, mutantq; aquam vesperi tantùm, vt amaritudo omnis auferatur. Quæ cum ablata fuerit, sumito sacchari, vel mellis purgati, atque præparati, vt inferius docebitur, in quo ponantur mala citria, prius aliquo modo exiccata, quod fiet, si relinquatur per noctem integrã, maximè tempore æstiuo: in hyeme verò in loco aliquo commodo per horas tres, deinde in saccharo vel melle, per diem naturalem,

lem, maneant. Quibus ſic factis, eximantur ex melle, vel ſaccharo, atque ipſum mel, vel ſaccharum, ad ignem lentum bulliant per horam dimidiam, deinde cum deferbuerit bene, inijciantur mala rurſus. Atque ſic per biduum faciendum, donec ad iuſtam craſsitudinem ipſum mel, vel ſaccharum coctum fuerit. Quòd ſi melle vti velis, bis erit purgandum, & colandum, ſecundum artem, vt infra docebitur. Quod cum factum erit, immittantur mala citria, & bulliant igne lento, ad horæ quadrantem, poſtea auferantur ab igne, ſicq; diem integrum maneant. Sequenti verò die iterum ad ignem coquantur, per horam dimidiam, atq; ſic per duos dies faciendum, vt mel, vel ſaccharum vnà cum malis citrijs, perfectè conficiatur. Tota enim ars conſiſtit in coquẽdo omnia ſimul, aut etiam in ſolo melle, vel ſaccharo. Nam ſi minus rectè coquatur, facilè fumum redolebit: ſin verò optimè, & rectè coquatur, res erit ſtomacho amica, & pretioſa. Hac etiam via, & ratione, alij fructus condiri queunt, vt mala Perſica, matura, integra, limonia, arantia, poma, nuces virides immaturæ, & earum nuclei, & ſimilia pro diuerſitate fructuum.

Modus purgandi & præparandi mellis, uel ſacchari, ad condienda mala Citria, uel alia huiuſmodi.

Sumito in decem libras mellis, duodecim

alba ouorum, aquæ fontanæ poculum dimidium, miſceantur bene, contundendo, deinde vnà cum melle, ponantur ad ignem lentum per quartam horæ partem; poſtea cum ab igne remotum, & optimè deſpumatum fuerit, coletur, & erit clarum, & purũ ad condiendos omnis generis fructus. Quando autem mala citria condire voles, ſumito in ſingulas libras, mellis libras duas. Hoc etiã modo ſaccharum præparari poteſt. Verùm ſi cũ ſaccharo condienda ſint, ſumito in ſex libras malorũ, ſacchari libras nouem, & erunt optimè condita. Hoc autem hac ratione fit, quoniam mel plus in ſe continet excrementorũ, quàm ſaccharum, ideo tertia parte plus mellis eſt opus. Quòd ſi hanc rationem ſequaris, ſemper opus perfectum facies.

Mala Perſica, Hiſpanorum modo confecta.

R. Malorum Perſicorum, magnorum, mundatorum, & inciſorum, quantum volueris, ponantur ad ſolem biduum, & manè & veſperi voluantur, deinde ſic calida in ſyrupum ſacchari, dicto modo præparati, conijciantur, demum eximantur, atq; rurſus ad ſolem ponantur, eodem modo ſępius reuoluendo, donec ſiccentur optimè. Quibus peractis, rurſus in ſaccharum inijciantur, mox etiam ad ſolem exponantur. Hoc autem tertiò & quartò faciendum, donec cruſta inducetur.

Quod

Quod cum factum fuerit, seruetur in tempus hybernum, & erunt pretiosa.

Diacitonium simplex, paratum modo Valentinorum, quo etiam utuntur Genuenses, in frusta uel placentarum formam confectum.

R. Malorum citoniorum, mundatorum, quantum volueris, coquantur in aqua donec aperiantur, deinde per pannum linteum pulpa exprimatur optimè, addendo in libras octo, tres libras sacchari cādidissimi, miscendo continuè, cum spatula lignea, & coquendo, igne admodum lento, quo vsq; perfectè cocta fuerint. Satis autem cocta esse cognoscuntur ex hoc, nempe cum è cacabo exempta, minimè adhærescunt, sed sponte sequuntur. Quòd si cum moscho parare voles, sumito moschi parum, & cum saccharo in puluerem redigito, deinde cum in cacabo positum fuerit, misce bene. Sin verò cum aromatis voles, accipito cinnamomi, caryophyllorum, nucis moschatæ, gingiberis sing. q. s. est, & misceātur. Verùm moschus, cū pauco aceto antea erit parum coquēdus. His omnibus ritè administratis, sumito tantum ex caldario, quantum ad vnam placentam satis esse videtur, & supra mensam, supra quam saccharum in puluerem redactum, sparsum fuerit, deinde formentur placentæ ad libitum, demum siccentur ad solem. Cum verò omnes simul

positæ fuerint, muta, & reuolue sæpius, interposito semper aliquantulum sacchari contriti, hocq; toties cum saccharo faciendum, donec inducetur crusta. Atque sic habebis Diacitonium optimum, suauissimum omnium, & cordi amicum. Hac etiam ratione licet mala Persica, pyra, & alia huiusmodi cōdire: & est res optima, pulcherrima, & quouis principe digna.

Ad condiendum mala insana, cum saccharo, modo Genuensium, quæ Longobardis mala Disdegnosa uocantur.

R. Mala insana, non matura, sed instar nucis, parua, coquantur in aqua, donec mollescant, deinde siccentur bene, & immergantur in syrupum sacchari, superius præparati, & in eo relinquantur, per dies viginti, demū eximantur, & syrupus per se coquatur secundum artem, vt superius dictum est. Postea rursus immergantur, per dies quatuor, quo vsque tota humiditas extracta fuerit: qua extracta, seruentur in vasis, & erunt optima.

Pasta ex saccharo facta, ex qua uariæ fructuum, uasorum, & animalium formæ, confici queunt, quæ tamen esui non solùm sunt apta, sed etiā suauißima.

R. Tragacanthi, in aqua rosarum liquefacti, quantum satis est, deinde in singulas vncias quatuor sacchari, sumito huius tragacanthi lique

liquefacti, ad fabæ magnitudinem, ſucci malorum limoniorum ʒ.j. vel ʒ.j.s. ex albo ouorum parum, contundatur primò tragacanthum, in mortario bene, donec ferè in aquá reſolutum fuerit, deinde adde ſuccum limoniorum, vnà cum ouorum albo, miſcendo probé. His factis, adde ſacchari albiſsimi, in puluerem contriti ℥.iiij. paulatim quidem, & fiat paſta, quę eximatur, atque cum ſaccharo optimè ſupra menſam ſubigatur, vt farina, donec reducatur in mollem paſtam, ex qua deinde variæ formæ fieri poſsint. Quod cum factum fuerit, ligneo cylindro, hoc eſt, tereti ligno complanetur, tenueturq; paſta, vt variæ inde formæ confici queant. His formis, & confectionibus, in conuiuijs vti licebit, pro alijs vaſis, modò cibis calidis non impleantur, in fine verò, ijs omnibus veſci, vt pote guſtui ſuauibus & gratis. Quòd ſi ſuauiores volueris, ſumito amygdalarum dulcium, mundatarum, & contuſarum optimè, ſacchari optimi, aquæ roſarum, ſing. q.ſ. eſt. miſceantur, & fiat paſta, vt in Mazapanibus fieri ſolet: deinde ponatur inter partes duas, prædictæ paſtæ, vel formę, ita, vt in medio ſita fuerint, abſq; perceptione extrinſeca, & habebis vaſa admodum iucunda, & elegantia.

Conditum ex Melonibus perfectum.

R. Melonum, non bene maturorum, inciſo,

rum, & mundatorum quantum volueris, qui cum in aceto optimo, per dies decē fuerint, eximantur, atque aliud acetum optimum superinfundatur, in quo maneant per totidem dies, diebus singulis miscendo. Quibus sic se habentibus, eximantur, & ponātur super pānum lineum, per diem & noctem, vt siccētur aliquo modo in vmbra, postea ponantur in melle per dies decem, bulliantq; singulis diebus semel, demum eximantur, ponanturque in vase aliquo, aspersa puluere sequenti.

R. Caryophyllorum
Gingiberis
Nucis moschatæ
Cinnamomi sing. q. s.

Misceantur & fiat puluis subtilissimus, qui cum supradictis, vbicunque aspersus fuerit, adde mellis albi, optimiq;, quantum satis est, & serua.

Melones siue Pepones, quomodo dulces, perfectiq; reddi poßint.

Melonum siue peponum semina, in ea parte qua paulum hiant, ponantur in saccharum dissolutum in aqua, per tres, aut quatuor horas, addendo parum aquæ rosarum, deinde extracta, & exiccata, plantentur, nascentur melones optimi, & suauissimi. Quòd si moschatos voles, adiunge aquæ moschi, & cinnamomi aliquantulum, & habebis perfectissimos.

ſimos. Hoc eodem modo, cucumeris ſemina emendari poſſunt.

Ad condiendos Arantiorum cortices, quouis anni tempore, potiſsimum uerò in Maio, cum mala maiora, corticesq; craſsiores fuerint.

R. Corticum arantiorum, in quatuor aut ſex partes inciſorum, quantum volueris, ponantur in aqua fontana, per dies decem, plus minúſve, donec perlucidi ſint, deinde ſiccentur in aere, linteo inuoluti panno, donec fuerint ſatis ſicci, demum in ahenum immittantur, vbi tantũ mellis ſit, vt media pars extet, coquendo aliquantum, miſceantur, mox auferantur ab igne, ne mel nimium coquatur, relinquaturq; ſic per dies quatuor, in iam dicto melle, miſcendo quotidie. Hoc autem tertiò faciendum erit, coquendo prius parum, deinde relinquendo, vt iam dictum, per dies tres. Quibus omnibus factis, cortices ex melle eximantur, coquanturq; in tanto melle, quantum tibi ſatis eſſe videbitur, nõ quidem diu, deinde ponantur in vaſe aliquo, addito gingiberis, caryophyllorum, cinnamomi, ſing. q. ſ. eſt: miſce, & ſerua tanquam rem optimam. Scito, mel illud ipſum, valere etiam ad condienda alia.

Ad condiendas Nuces.

R. Nucum, dum adhuc teneræ ſunt, & vi-

rides, quantum volueris perforentur quatuor, aut ſex locis, & immittãtur in aqua fontana, per vndecim dies, plus minúſve, pro vt videbitur, deinde coquantur in melle, vt de arantijs dictum eſt, niſi quòd quater plus coqui debeant, propterea, quòd plures etiam ſint. Illud autem obſeruandum, vt mel recẽs ſubinde addatur, propterea, quòd coquendo minuatur. Poſtremò adiungenda quoq; ſunt aromata, quemadmodum de arantijs factũ eſt, niſi quod minus caryophyllorum addatur, quoniam nuces amaras reddunt.

Ad condiendas Cucurbitas.

R. Cucurbitarum, in partes, ſecundum longitudinem inciſarum, & mundatarum, quantum volueris, deinde aquam feruentem ſuper aſpergito cucurbitis, deinde cum ſic per nouem dies factum fuerit, coquantur ad ignem mediocriter, nimirum tantùm, vt nimium ne molleſcant. Quæ cum deinceps in vmbra in panno linteo exiccatæ biduum fuerint, coquantur in melle, vt de arantijs dictum eſt.

Ad condienda Pyra Appiana, quæ Moſchatella dicuntur.

Pyra moſchatella ſemel tantùm in melle coquantur, additis aromatibus vt ſuprá. Verùm condimenta hæc omnia, maiorem aromatum

matum copiam desiderant, pro ventriculi remedijs.

Mustacea Neapolitana, nobilißima, & suauissima, quæ & recreant uentriculum, & halitum bonum reddunt.

R. Sacchari albissimi lib.iij.
Floris farinæ lib.vj.
Cinnamomi ℥.iij.
Nucum moschatarum
Gingiberis sing.℥.s.
Piperis ℥.j.
Mellis albi, crudi, non despumati ℥.iij.

Fiat prius cum farina circulus, in quo ponatur saccharum, ita vt in medio contineatur, cui deinde addito aquæ rosarum moschatæ, lib.j. miscendo & agitando continuè, donec saccharum reddatur inuisibile. His factis, adde aromata, & mel, miscendo probè manibus, vnà cum farina, è qua tantum dematur, quantum satis erit, ad spargendum testum. Quo facto, manu mustacea secentur, ea magnitudine vt singula vncias tres contineant. Quibus omnibus peractis, ponantur in testum, in cuius fundo, farina sit sparsa, & coquantur sic in fornace, donec satis est, deinde auro obducantur.

FINIS LIBRI TERTII.

D. ALEXII PEDEMONTANI, de Secretis liber quartus.

Aqua odoris præstantißimi, ad Faciem, qua sudaria imbuta, atq; ad tergendam faciem adhibita, reddunt cutem albam, coloratamq́; : quantoq́; plus fricatur, tanto uenustior redditur, seruant autem eam uim sudaria, per menses sex, ut experientia docuit.

℞. Aluminis loti & vsti lib.j.
Vini Cretici non dulcis mens.ij.
Pastæ chrysocollæ ℥.vj.
Tragacanthi albi lib.j.
Gummi Arabici ℥.iij.

Infundantur omnia, in vino Cretico, per biduum, donec liquescant, in vase optimè obturato, ne quo vis modo exhalare queant, addendo mensuras duas lactis caprini. Deinde sumito:

Argenti viui sublimati, calcinati in fornace, bene clausa, ℥.ix.

Cerussæ Alexandrinæ, sine plumbo, primò in panno lineo, cum oui albo inuolutæ, deinde in lixiuio coctæ, vsq; ad consumptionem tertiæ partis, lib.ij.

Mellis crudi & albi lib.ij.

Tereb

Terebinthinæ Alex.lotæ lib.iij.
Aceti diſtillati pocula iij.
Gingiberis,in puluerem contriti, ℥.vj.
Coquantur ſimul cum aceto, donec tertia pars fuerit abſumpta,adde:
Myrrhæ contritæ ℥.iij.
Lithargyrij contriti, & in tribus poculis,vini albi, cocti vſque ad conſumptionem tertiæ partis, ℥.iij.
Miſceantur continuè per horas ſex. Quibus omnibus factis, addantur cochleæ abſq; teſtis n°.50.
Caphuræ ℥.j.
Gallinam pinguem deplumatam, atq; in partes ſectam
Arantiorum mundatorum, à cortice & ſem. n°.ij.
Limoniorum mundatorum, à cortice & ſem.n°.xij.
Alba ouorum ad duritiem cocta & cũ cinnamomo ſubacta n°.xxv.
Sacchari candidi ℥. vj.
Miſceantur omnia, & ponantur in cucurbitam vitream,diſtillenturq; in balneo Mariæ. Et ſic prima aqua, quæ exit, erit alba, ſecunda albior,tertia albiſsima, quæ per ſe poſita, miſceatur poſtea cum vltima,atque cum iterum confecta fuerit,ſeruetur, & erit optima, excepta media, quæ omnium eſt ad faciem venuſtandam præſtantiſsima. Quòd ſi ſtro-

phiola, vt ſupra dictum eſt, conficere voles, ſumito ſtrophiola, non valde ſubtilia, quæ cum in catino poſita fuerint, aqua iſta cooperiantur, relinquanturq; ſic per horas ſex, deinde diſtendantur ita, vt aqua rurſus in catinum defluat: & cum iam bene fuerint exiccata, denuò in prædictam aquam immittantur, vt antea, per ſex horas, & exiccentur. Quod cùm ſepties factum fuerit, rem confectam habebis ad faciem, vel ipſis dignam Reginis.

Aqua Cutem, ex pallida, coloratam reddens.

Sumito pullos columbinos, albos, hos diebus quindecim, nucibus pineis, paſcito, deinde eos aperito: capita, pedes inteſtinaq; abijcito. His peractis:

℞. Panem dimidium
Aluminis zuccharini q.ſ.
Foliorum auri n°.500.
Argenti n°.300.

Medullas panis candidiſsimi, in lacte amygdalarum dulcium mollitas, n°.iiij.
Medullæ vituli, aut bubuli, aut axungiæ porcinæ recentis, lib.j.
Miſceantur omnia, & diſtillentur, & habebis aquàm perfectiſsimam.

Aqua ad Faciem commendandam, ita, ut mulier, ea utens etiam natu grandior, non uideatur excedere

dere annum uigesimum, aut uigesimum quintum.

Sumito pedes vituli, duos & in libr. xviij. aquæ fluuialis, coquito, vsq; ad consumptionem medietatis. Deinde adde:

Orizæ lib. j.
Medullas panis, in lacte mollitas, n°. j.
Butyri recentis lib. ij.
Alba ouorum cum cort. n°. x.

Misceantur omnia, & coquantur, deinde distillentur, quousq; omnis aqua exierit, cui denique adde, caphuræ, aluminis zuccharini, sing. parum, & erit optima.

Aqua ad Faciem, & alias corporis partes commendandas.

R. Chrysocollæ, siue boracis ℥. ij.
Aluminis { Rupei / Scissilis / Squamosi } sing. ℥. j.
Caphuræ ʒ. ij.

Redigantur in puluerem singula, deinde misceantur, ponanturque in phialam vitream, quam, aqua fontana repletam, diligenter obturabis. His factis, ponatur ad ignem, per horas duas, deinde auferatur, & cum refrixerit, ponatur in aliam phialam, addendo duo alba ouorum recentium, bene cum omphacio agitata, misceantur, sintq; in sole, per dies viginti, & habebis aquam perfectissimam.

Aqua Cutem reddens albam, solisq; adustionem auferens.

R. Aquæ pluuiæ
Omphacij, sing. mens. dimidiam

Coquantur simul, vsque ad consumptionem medietatis, deinde inter bulliendum, addito succi limoniorum tantum, quantum bullien do antea euanuit, demum cum cocta satis fuerint, auferantur ab igne, addanturq; ouorum recentium alba, concussa, n°. iiij. postquàm deferbuerint, seruetur ad vsum.

Aqua, quæ reddit Faciem iuuenilem, ita ut quintumdecimum annũ mulier non uideatur excedere.

R. Sulphuris viui ℥. j.
Olibani albi ℥. ij.
Myrrhæ ℥. ij.
Ambræ ʒ. vj.

Redigantur in puluerem singula, deinde misceantur addendo aquæ rosarum lib. j. & distillentur. Aqua deinde, in vase aliquo obturato, erit seruanda, qua si quis vti volet, vespe ri, cum itur cubitum, hac lauet faciem, deinde manè lauet faciem aqua fontana, & erit facies venustissima.

Aqua Facilis, ad idem.

R. Alba ouorum recentium, concussa bene, n°. viij.

Colentur, quibus deinde adde:

Alum

Aluminis { Zuccharini
Squamosi
Chrysocollæ siue borracis
Capharæ sing. ℥.j.
Aceti ℥.viij.
Aquæ florum fabarum ℥.ij.

Conterantur omnia, & misceantur, deinde ponantur in phialam aliquam vitream, obturatam, ad solem, per dies quindecim, miscendo quotidie bis, aut ter. Hæc aqua cum postea in aliam phialam fuerit iniecta, ea vti poteris hoc modo. Lauetur primò facies, deinde paulò post fricetur facies purpureo. Hac quidem aqua, si vtentur mulieres, etiam sexaginta annos natæ, facies earum ita reddetur venusta, vt videantur annorum quindecim.

Medicamen faciei aliud, splendidum, & quauis Regina dignum.

Sumito malum limonium magnum, in superiori parte paululum incisum, ita, vt carnis succosæ instar nucis, extrahi queat. Deinde saccharo candido, vnà cum sex auri folijs impleto, clauditoq; rursus foramen, operculo suo, acicula infixa, ne decidat. Quo facto inter prunas rectū collocato, ne effluat: dumq; ebullit, reuoluito, donec aliquandiu sudauerit, mox ab igne auferto: cumq; vti voles, digitum in foramen inferto, faciemq; panno lineo, subtili, fricato, & est res optima.

Ad maculas Faciei, probatum.

R. Farinæ lupinorum
Fellis capræ
Succi limoniorum
Aluminis zuccharini ſing. q. ſ. eſt.

Miſceantur, & fiat vnguentum, quo inungatur pani, cùm cubitum itur, & ſanabitur.

Modus parandi aquam, ſeu lacrymam uitium.

R. Florum vitrorum ℥.j.
Aluminis { Rupei ℥.j. Zuccharini
Chryſocollæ ſing ℥.ij.
Caphuræ ℥.j.
Aquæ vitium menſ j.

Miſceantur omnia, & ponãtur ad ſolem, per menſem vnum, & ſeruentur.

Aqua ad Faciem illuſtrandam.

R. Pineorum viridium, mundatorum, & inciſorum, quantum ſatis eſt, ponantur in lacte per dies tres, quotidie addendo nouum lac, deinde cum ſequentibus rebus diſtillentur, quæ ſunt huiuſmodi.

R. Vitri contriti ℥.iiij.
Coral. rub. ℥.iij.
Sacchari candidi ℥.iiij.
Aluminis ℥.j.

Miſce & fiat puluis. Deinde:

R. Arg

R. Argenti viui, cum ſaluia mortificati ℥.j.s.
Oua recentia, vnà cum corticibus, rupta, & concuſſa n°.xij.
Terebinthinæ, nouies lotæ, ℥.iiij.
Cochleas marinas, candidas, quas vendunt ſuffitores ℥.ij.
Cochleas terreſtres, n°.50.

Contundantur ſingula, & miſceantur, deinde pars aliqua ponatur in cucurbitam vitream, deinde pars aliqua pulueris, poſt pars terebinthinæ, demum pars cochlearũ, aliud ſuper aliud ponendo, donec cucurbita ſit plena. Poſtremò addito vini albi, menſuram vnam, & diſtilla igne lento, & ſeruetur in vaſe vitreo. Hæc autem aqua cutem reddit albam ſplendidam, etiam ſi rugoſa fuerit.

Aqua melonum alborum, ad Faciem illuſtrandã.

R. Melones albos, à corticibus mundatos quot opus erit: eosque in fruſta, vnius digiti craſsitudine, ſecato. Deinde:

Aluminis { Zuccharini ℥.iiij. / Vſti ℥.j. }
Argenti viui mortificati ℥.j.
Cochlearum marinarum alb. ℥.ij.
Terebinthinæ lotæ lib.j.
Oua recentia, & cum cort. contuſa, n°.xij.
Limoniorum alb. in fruſta inciſo-

rum quantum volueris.
Sacchari ℥. iiij.
Lactis caprini
Vini albi sing. mens. j.

Hæc omnia ponantur in cucurbitam vitreã, aliud super aliud, vt antea dictum est: deinde distillentur igne lento, donec aqua omnis exierit, demum seruetur in vase vitreo, ad vsum, & erit optima. Similiter parãtur aquæ, ex anguineis cucurbitis, ex rubi cimis, & floribus, nec non ex floribus fabarum, & maluæ, & labruscarum, & similium.

Aqua Cucurbitarum perfecta.

R. Cucurbitas, à corticibus mundatas, & in partes rotundas incisas, quot volueris.

Aluminis { Zuccharini ℥. vj.
Aluminis { Scissilis ℥. j.
Myrrhæ ʒ. j.
Terebinthinæ lotæ lib. s.
Oua recentia & contusa n°. iiij.
Limonia incisa, n°. vj.
Cochlearum, quantum volueris
Vini albi mens. j.

In puluerem redigenda, redigantur, & misceantur, faciendo ordinem primum ex saccharo, deinde ex pulueribus, tertium ex cochleis, demum ex vino, limonijs & ouis, atq; sic igne lento distillentur, donec omnis aqua extracta fuerit, postea seruetur in vase aliquo vitreo,

vitreo, per dies octo, aut quindecim. Similiter fit etiam aqua, ex cucurbitis marinis, omni tempore.

Pulcherrimum ad Faciem, generans cutem nouam, & pulcherrimam.

R. Oua recentia n°.iiij.

Ponantur in aceto per dies octo, donec ita mollescant, vt corticem, vnà cum vitellis, dextrè, manibus, separare posſitis, deinde ponantur in scutellam vitreatam, addendo:

Terebinthinæ lotæ
Sacchari candidi
Caphuræ
Floris æris
Aluminis ſing. quantum ſex obolis emi poteſt.

Quibus redactis in puluerem, ſumito:

Argenti viui cum ſaliua, vel ſucco limoniorum macerati quart.ij.
Olei tartari ℥.iiij.

Cæparum liliorum, in vino coctarum, deinde per linteum expreſſarum n°.j. quibus miſtis omnibus, vnà cum ouorum vitellis, bene contuſis, cum ſucco limoniorum duorũ, mane & veſperi, inungatur facies, collum, & pectus, deinde cum per ſe ſiccata, ſicque per octo dies relicta fuerint, ſequenti medicina auferantur, quæ huiuſmodi eſt:

R. Furfuris

Maluæ
Matris violarum
Corticum fabarum
Medullæ panis ſing.q.ſ. eſt.
Mellis non deſpumati,non ita parum.

Miſceantur & tandiu coquantur, in ſatis copioſa aqua, donec ea tactui appareat molliſſima, deinde auferatur ab igne, atque in vas anguſti oris effundatur,vt fumum, tanquam ex vaporario, facies in eum prona, ad ſudorem vſque recipiat. Quando autem probè ſudaueris,ſumito medullam panis,in prædicta aqua,ſed prius colata,imbutam,cum qua faciem, & partes omnes, eo medicamine illitas, confricato leuiter:quoniam cutis illa noua admodum ſubtilis eſt. Quum verò facies à prædicto vnguento purgata fuerit, ſubitò aqua ſimplici lauetur, & ſiccetur, ac rurſus lauetur aqua aliqua diſtillata, in qua nihil erodens ſit, quater aut ſexies. Quòd ſi fortè fortuna aliquid vnguenti eſſet relictum in facie, vel in alijs partibus, partes, ſupra dicta medulla panis, fricentur, aut panno aliquo linteo,in aqua diſtillata,immerſo,& ſic videbis primam cutem aſperam, & craſſam, eſſe mutatam,& nouam, id eſt, pulcherrimam & tenuem reductam. Verùm cauendũ, ne quis antè dies octo exeat,neq; in aere degat, neq; etiam ad ignem accedat, ne cutis admodum ſubtilis comburatur,vel corrumpatur.

Oleum

Oleum ad Faciei naturalem, sed nimium ruborem. diluendum, experimento comprobatum.

R. Sem. malorum Persicorum ℥.iiij.
Cucurbitarum ℥.ij.

Contundantur, & fiat oleum, quo inungatur facies, manè & vesperi, & faciei rubor ille extinguetur.

Aqua ex talco, perfectißima, ad Faciem.

R. Talci foliati subtiliter lib.j.

Redigatur in puluerem, cum pauco oleo amygdalarũ dulcium, addendo salnitri combusti, lib.ij. quibus mistis & in ollam positis, in fornace reflexa relinquatur, per dies quatuor. Quod cum factum fuerit, dissoluantur omnia in aqua calida, & colentur, donec salnitrum omne exierit. His factis, talcum exiccandum erit, atque in panno lineo vel laneo, in pilæ formam inuoluendum, & luto diligenter obducendum, deinde in ollam aliquam, tartari crudi, leuiterq; contriti, plenam, in medio exquisitè sepeliendum. Quod cum factum erit, ponatur in fornace reflexa, per dies quindecim, aut viginti, & inuenies tartarum album cum talco, in medio sistente: quod auferatur, atq; in puluerem conteratur, deinde cum in aqua vitæ dissolutum fuerit, extrahatur aqua, per decantationem, demum talcum exiccetur, atque sic in loco

humido, ad diſſolutionem vſque maneat, & ſic reſoluetur in aquam, lacti ſimilem, precioſiſsimam.

Vnguentum argenteum, reddens Faciem albam, rubram, ſplendentem, quo utuntur mulieres nobiles in Italia, non quidem omnes: quoniam non omnes hoc rectè norunt.

R. Argenti ſublimati, in mortario lapideo contriti, ℥.iiij.
Argenti viui, in ſingulas vncias ſublimati obolum j.

Miſceantur, & ponantur in aceto optimo, per dies octo, deinde in aliud vas ponito, acetum aliud recens infundito, & coquantur ſimul aliquantulum. Quibus factis, eximatur argentum viuum ex aceto, ponaturq; in ſcutellam, vnà cum aliquantulo medullæ panis, contundantur optimè ſimul, donec clarum & purum argentum euadat. Deinde cum panis medulla ſufflando abiecta, argentumque viuum purum remanſerit, miſceatur cũ prædicto ſublimato, agitando omnia bene manu, tandiu, donec candidum, vt nix euadat. Quod cum factum fuerit, ponatur in aquam feruentem, miſceatur optimè, cumq; ſic aliquandiu fuerint relicta, auferatur aqua diligenter (quæ ad ſcabiem optima eſt) atq; rurſus alia feruens ſuperinfundatur, lauando vt prius. Vbi verò quater aut quinquies ſic lotum

tum fuerit, sumito margaritas candidas, xv. folia auri contriti, vel argenti n°. v. caphuræ, chrysocollæ, talci combusti, sing. parum. Misceantur probè, relinquantur ad solem, per dies quadraginta, miscendo quotidie per semihoram. Quibus transactis, accipito oua recentia, ad ignem calefacta iiij. frangantur, & lac illud, quod in se continent, misceatur supra dictis, quibus etiam addatur tantum sequentis aquæ distillatæ, quantum satis esse videatur. Aqua autem huiusmodi est. R. Limonia matura, aliquot, & cortice flauo subtiliter detracto, in partes subtiles aliquot secabis, oua recentia cum corticibus contusa xij. terebinthinæ ℥. ij. misceantur & ponantur in cucurbitam vitream, & distillentur, igne perquàm lento, donec vna mensura aquæ exierit. Cùm hac aqua confundatur, & temperetur præcedens compositio, & seruetur in phiala vitrea, loco frigido, bene obturata. Quando autem vti voles, abluito prius faciem bene, deinde inungito, atq; sic relinquito, donec siccetur. Quòd si ruborem quoque addere velis, quam appellant peciam orientalem, adhibito, rubricámve ex testis Valentinis, vt inferius docebitur.

Quomodo supra dicto unguento argenteo, candor siue splendor, colorq; addi queat.

R. Vitella ouorum recentium, contusa, xij.

ponantur in cucurbitam vitream, & diſtillentur igne lento, aliquantulo moſcho, in fine roſtri poſito, donec aqua omnis emanarit, qua cum bombyce in ea intincto, faciem lauato, quæ cum exiccata fuerit, pulcherrima erit.

Ad Faciem unguentum aliud.

Sume omentum agni pinguis, & pone in aquam frigidam, per dies ſex, aut octo, mutando quotidie quinquagies, deinde cum in minutas partes inciſum fuerit, coquatur aliquandiu in aceto albo, cum caphuræ ʒ. j. in vaſe aliquo inuitreato, demum pingue illud ſuper natans, cum panno aliquo linteo ſubtili auferatur, cui adde olei tartari ℥. ij. miſceatur ad ignem, deinde reponatur in loco aliquo humido, per diem & noctem. Quibus adde, chryſocollæ lotæ, & contritæ, ℥. j. ceruſſæ lotæ, ℥. j. s. miſceantur bene ad ignem, deinde facie inuncta, facias colorem rubrum cocco tinctorio & verzino: quod quidẽ melius eſt, quàm ſolo verzino conficere.

Rubrica ad Faciem.

R. Sandali rubri, contriti,
Aceti fortis bis diſtillati ſing. q. ſ.

Miſceantur, & coquantur igne lento, addendo parum aluminis, & habebis rubricam perfectiſsimam. Quòd ſi odoratum facere voles,

les, adde parum moſchi, aut zibetti, aut alterius odoris.

Ad Faciem uenuſtandam.

R. Fabarum
Faſeolorum
Cicerum ſing. q. ſ. eſt.

Redigantur in puluerem, addendo alba ouorum, lac aſini, aquam, & cum miſta fuerint ſimul, ſiccentur. Quando autem vti voles, contemperentur aqua, qua, ſi facies lauetur, ſplendida & venuſta fiet.

ALIVD.

R. Florum fabarum, recentium, quantum ſatis eſt, diſtillentur, quouſque omnis aqua exierit, qua lauetur facies.

Aliud probatum.

R. Florum roſmarini, quantum volueris, coquantur in vino albo, quo facies lauetur. Poteſt etiam bibi, anhelitum enim ſuauem reddit.

Ad maculas Faciei, quas Pannas uocant, faciemq́; pulchram reddendam.

R. Aluminis contriti, quantum ſatis eſt, album oui vnius, recentis, miſceantur, & ferueant ſemel, miſcendo continuè, hoc inun-

gito faciem, per duos aut tres dies, & cutem pulchram efficies.

Aqua Faciem dealbans.

R. Lithargyrij
Argenti viui ſublimati ſing. quantum obolo emi poteſt.
Aceti, albi, optimi, q.ſ.eſt,

Coquantur ad ignem, donec pars tertia conſumpta fuerit, coletur, addaturq; lactis, ſucci arantiorum, olei tartari, ſing. q.ſ. eſſe videtur, & ſeruentur ad vſum.

Ad Faciem aliud.

R.
Fellis { Leporis
Gallinæ
Galli
Anguillæ }
Mellis ſing. q.ſ. eſt.

Miſceantur, & ponátur in vas aliquod æneũ, obturatum, quo inungatur facies ita, ne oculos ingrediatur, nam inde læderentur.

Ad Faciei lentigines.

Sumito lacertas viuas, virides, quas in oleo coquito, vſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, addaturq; aliquantulum ceræ albæ, & fiat vnguentum, quo ſæpius inungatur facies.

Ad

Ad serpiginem Faciei, uel alterius partis.

Accipito radicem rumicis, lotam, in partes subtiles incidito, quæ cum in aceto albo per duos dies, relictæ fuerint, fricentur inde serpigines, ter aut quater in die, reponendo radices in acetum: & liberaberis.

Ad Pediculos.

R. Olibani
Lardi porcini sing. q. s. videtur.

Coquantur simul in vase vitreato, & fiat vnguentum, quo inungatur pediculorum locus, & sanabitur.

Aqua delens omnes maculas, in manibus opificum, atq; manus albas, & molles reddens. Valet etiam ad solis ustionem.

R. Succi limoniorum q. s. est.
Salis communis, parum

Misce, quo manus lotæ, & per se exiccatæ, aqua lauentur, & delebit maculas omnes. Valet præterea ad scabiem.

Aqua Faciem uenustißimam reddens, eamq; ut balsamum conseruans.

Sumito corui pullum ex nido, vel si ex nido, haberi nequeat, iuuenem tamen, cui per dies quadraginta vitella ouorum, ad duritiem coctorum, comedenda dato, deinde necatum,

plumis nudatum, in frusta secato: mox sumito folia myrti, atque in cucurbitam vitream latam, & depressam ponito, primò ordinem ex folijs faciendo, deinde etiam ex carne corui: postremò addito talci contriti, cum oleo amygdalarum dulciũ, quantum voles. Quòd si quid carnis coruinæ reliquum esset, ex eis alius fiat ordo, deinde ex myrti folijs, postremò ex talco contrito. In fine adde etiam olei myrrhæ, in ouo parati, vt in hoc libro docetur ℥.iij. aut iiij. deinde alembico superposito, ita, ne vllo modo expiret, distillẽtur, primò quidem igne, perquàm lento, quatuor aut quinq; horis, deinde vehementiore, demum vehementissimo, donec aqua omnis exierit, quæ si ignis satis habuerit, flaua erit aut rubra. Aqua autem distillata, in cucurbita vitrea reponenda erit, in eaq; florum rosmarini lib.s. aquæ vitæ, poculum dimidium infundendum: rursusq; ne quouis modo exhalare queat, distillanda. Verùm aliquantulum belzoini albi, in fine rostri, & principio vasis recipientis, adligabis, quæ cum omnis distillata fuerit, seruanda in phiala, optimè obturata, in loco aliquo frigido. Hæc autem aqua est nobilissima, pretiosissimaq;, ad illustrandam faciem, & carnem conseruandam. Quando verò hac quis vti volet, prius facies aqua fontana distillata, lauanda erit, deinde panno purpureo, in prædicta aqua intin-
cto,

cto, fricanda non solùm facies, verum etiam pectus, collum, & aliæ partes. Quo facto, mulierem supinam paulisper cubare oportet: & pannum supradictum, in aqua intinctum aliquandiu super faciem habere. Hoc quidem fieri potest septimo quoque die, vel etiam semel in mense: reliquis verò diebus, vti poterit alia quapiam aqua, ad faciem, vt aqua ex fabarum floribus, cucurbitis, melonibus, fraxinella, liliorum radicibus, vel similibus, excepto argento sublimato, & cerussa. Et sic faciem pulcherrimam iuuenilemq; in multos annos conseruabis.

Aqua nobilissima ad Faciem, *collum & pectus, cuius magna copia parari potest. Quoniam quò magis inueterascit, eò etiam melior euadit.* Hac *aqua omnes possunt uti mulieres, quoniam faciem pulcherrimam reddit, dentibus illæsis, ita, ut non arte, sed natura formosa uideatur.*

R. Columbarum pullos n°.ij.
Carnis vitulinæ lib.ij.
Sem. cataputiorum, à cort. mundatorum, ℥.iiij.
Pineorum nuc.
Amygdalarum dulc.
Amygd. amarum
Rad. liliorum alborum
Cæruleorum

Fabarum contuſarum, & mundatarum
Fellis bubuli
Rad. ſerpentariæ
Fraxinellæ, ſing. q. ſ. eſt.
Limonium vnum, purgatum, & inciſum,
Medullæ panis albi, in lacte madefactæ
Gũmi ammoniaci, in aceto liquefacti,
Florum liguſtri ſing. q. ſ. eſt.

Miſceantur, & diſtillentur igne lento, ponendo aliquantulum moſchi, & belzoini albi, circa principium colli vaſis recipientis, vt aqua ſtillans odorem ſumat, deinde ſeruetur in vaſe vitreo, probè obſtructo.

Aqua rubra, ad Faciem *uenuſto rubore pingendam, multos dies colorem in* Facie *conſeruans.*

Sumito alba ouorum ad duritiem cocta, n°. xxv.

Lactis ficuum, poculum vnum, vel ſi lac deſit, ſumito ficuum paruorum, immaturorum, ac inciſorum, quantum ſatis videbitur: miſceantur, & diſtillentur. Aqua autem hæc cutem per ſe albam reddit, quam ſi rubram efficere voles, addito in ſingulas aquæ menſuras:

Aluminis ſciſsilis, contriti ℥. ij.
Cocci tinctorij, quo lana cõficitur ℥. s.
Cocci, quo ſericum tingi ſolet quod Cremeſinum vocant ℥. ij.

Miſceantur & ponantur in phialam vitream, bene clauſam, in fimo, vel in aqua calida, non feruente, per dies octo, deinde eximantur, colenturq́;, & exprimantur optimé. Quibus factis, addatur rurſus tantundem aluminis, vt prius, cocciq́;, & ſimiliter in fimo, vel aqua calida, per dies octo ponantur, & rurſus, vt prius colentur. Quod cum ter factum fuerit, adde gummi Arabici ℥. s. ſi aqua fuerit menſura vna, & relinquatur per dies octo, in loco calido, vt antea, deinde coletur, & ſeruetur, & habebis aquã rubram, omnium optimam pulcherrimamq́;. Quòd ſi quis hac vti volet, inungat faciem panno, vel ſerico purpureo, fricando aliquantulũ, vt aliquo modo penetret ad interiora: huic aquæ poſſunt etiam adiungi odores. Quòd ſi in fimo, vel aqua calida, phialam ponere noles, ponas ad ignem lentum, per diem vnum, ita vt non ferueat, deinde colentur, fiatq́; vt ſuprà eſt dictum.

Alia facilior, ac pretij minoris.

Sumito glutinis piſcium, in vino albo, per quinque, aut ſex dies, liquefacti, ℥.ij.

Ligni braſilij *Verzini optimi, minutatim inciſi, quantum ſatis eſt & ponatur in aqua fontana, donec remolleſcat, deinde miſceantur, & coquantur igne admodum lento, donec ſatis eſſe videatur: quod agnoſcitur, ſuper car-

ta posita, si eum colorem habeat, quē optas. Quę cum satis cocta fuerit, antequàm tamen ab igne auferatur, addatur:

Aluminis contriti ℥.j.
Gummi Arabici ʒ.ij.

Misceantur, deinde ablata aqua ab igne, seruetur in aliquo vase, optimè obturato. Mulieres pauperes coquunt verzinum, per se in aqua, vel in vino, addendo aliquantulum aluminis, gummi Arabici, donec ad perfectionem coquantur. Quædam verò ponunt aliquantum sandali rubri, in vino, vel aqua vitæ, per noctem vnam, & non coquunt, deinde aquæ, vel vino colato, nouos sandalos adiungunt, parum aluminis, prout color eis arridet.

Vnguentum ad Faciem.

R. Talci contriti
Stanni contusi & loti, sing. quantum volueris.

Misce, & pone in ollam, luto obductam, in fornace figuli, vel vitrearij, per dies duos, aut tres, ad comburendum. Quod cum combustum fuerit, extrahetur, & cum aqua ficuum conteratur, vel aceto distillato, vel aqua columbarum, vel similibus acutis, & viscosis.

ALIVD.

R. Salnitri
Talci combusti

Stanni contriti ſing. quantum volueris. Et cum cornu teſtaceo, vitreato, ſpiritum extrahito, quemadmodum paulò inferius docebitur, deinde vt ſuperius, in aqua vitæ, vel aceto diſtillato, diſſoluito.

Aqua uel lixiuium, reddens Capillos flauos, atq; aurei coloris.

Sumito cortices, aut fruſta vitioſa rhabarbari, atq; in vino vel lixiuio ponito, tandiu, donec molleſcant, deinde cùm hæc lixiuio caput lotum fuerit, cum ſpongia vel panno tingantur capilli, deinde ſiccentur, vel ad ſolem, vel ad ignem. Quod cum ſæpius factum fuerit, reddet capillos abſq; capitis læſione pulcherrimos.

Lixiuium ad lauandum caput, quod non ſolùm cerebrum & memoriam iuuat, uerùm etiam capillos longos, flauos, & lucidos reddit.

℞. Lixiuij communis tantum, quantum decies eo caput lauari poſsit, cui infunde

Cortices { Arantiorum dulcium x.
Mali citri quantum haberi poteſt

Florum chamæmillæ
Foliorum lauri ſing. m. j.
Capill. Veneris. m. j.
Agrimoniæ. m. s.

Paleæ hordei, incisæ, m.ij. aut iij.
Lupinorum aridorum m.j.
Fœni græci m.ij.
Tartari vsti vel non vsti lib.s.
Florum spartij m.iiij. aut v.

Misceantur omnia cum prædicto lixiuio, ponantur in vas aliquod, magnum, & seruetur ad vsum. Hoc lixiuiũ quantò plus inueterascit, eò melius quoq; euadit, nisi quòd quinque, aut sex mensibus elapsis, flores, herbæ, & alia, recentia addenda sunt. Quum hoc lixiuio vti voles, sumito parum ex vase, atque in alio vase calfacito: addeq́;, si lubet, aliquantulum myrrhæ, & cinnamomi, & sic erit optimum, beneq́; faciet capiti, & oculis: prætereaq́; capillos illustrabit.

Lixiuium, Capillos nigros reddens.

R. Lixiuij communis q.s. est.
Foliorum betæ m.j.
Saluiæ m.iij. aut iiij.
Myrrhæ
Foliorum lauri
Cort. nucum viridium, sing. q.s. est.

Misceantur, & coquantur, quo lauetur caput Verùm facies, & collum non multum fricentur, ne nigra fiant; quanuis cutem non ita tingant, vt capillos: deinde in fine abluetur facies, & collum lixiuio simplici, vel aqua pura, vel etiam vino.

Oleum

Oleum, Capillos flauos, longos, splendidos, ut aurum reddens, quo quotidie quis uti poterit.

R. Olei sesamini, mensuram j. vel si desit, olei communis, nec antiqui, nec viridis, sed flaui.
Florum spartij, mundatorum & contusorum, ℥.iij.
Sem. liliorum alborum, croci colorem habentium, ℥.j.
Curcumæ ʒ.ij.
Croci ʒ.s.
Cinnamomi
Belzoini
Moschi
Zibetti sing. parum.

Misceantur omnia, & ponantur in phialam aliquam vitream, ad solem, per æstatem integram, nam quò plus steterit, eò melius. Poteris tamen interea eo vti, & quantum acceperis, tantum olei supradicti reponere: Nam quæ infusa sunt, per multos annos durant, vel etiam si voles, recentes species adiungere, prout opus esse videbitur. Hoc oleo pecten inungendum est: mox capilli ad solem pectendi: aut caput pexum, calfacto velo, tegendum, ita, vt ne velo caput prematur, sed leuiter tegatur. Et est oleum planè Reginarum, quo nihil ad hanc rem aptius excogitari potest.

Ad Capillos, flauo colore tingendos, ſine multo ſole, facillimum & optimum.

R. Antimonij
Tartari ſing. lib. s.
Salnitri ℥. ix.

Miſceantur, & redigantur in puluerem, dein de paulatim & ſenſim ponantur in ollá, igne prius candentem, miſcendo, donec omnia vſta fuerint. Verùm hæc ſub camino, aut ſub dio facienda ſunt, propter fumum. Deinde olla frigefacta, frangatur, & inuenies materiam in fundo, atro pani, duroque ſimilem. Hæc malleo in loco mundo, in particulas comminuenda: reperies enim in medio grana quædam, aut particulas, puriſsimo ſimiles argento, admodum fragiles, quas naturæ inueſtigatores Regulum Antimonij appellant, quod ad multa, maximè ad res metallicas valet, vt inferius dicetur. Hæ autem particulæ, aut grana argentea, cum nihil ad tingendos capillos conducant, ſeruanda ſunt: reliquæ verò fæces nigræ ſubitò (quoniam citò in aquam diſſoluuntur) conterendæ leuiter, addendo in ſingulas libras, vitrioli, rubri facti, vt docebitur ℥. j. lixiuij tantum, vt pultis craſsioris modo conſiſtat. Miſceantur bene, addaturq́; olei ex ouorum vitellis, vel ſi deſit communis, ℥. ij. deinde ſeruetur in vaſe aliquo ad vſum: diu enim incorruptum manet.

manet. Quando autē vti voles, lauetur prius caput lixiuio cōmuni, in quo aluminis contriti, vnciæ tres, positæ fuerint, mox antequā capilli siccentur, inungantur prædicto vnguento calido: demum cum in panno calido inuoluti aliquandiu fuerint, lauentur capilli optimè lixiuio communi, vt vnguentum è capillis pellatur, pòst vino albo calido: demum cum bene siccati fuerint, inungantur prædicto oleo, aut iasmino, aut alio quodam odorato: quoniam conseruat sic capillos integros, vt non corrumpantur, & splendidos. Quòd si semel, bisúe in mense fiat, fieri nequit, quin capilli ita reddantur, vt videantur auro obducti. Verùm animum adhibere oportet, ne lixiuium, quo caput lauatur, nimium sit forte: deinde cum vnguentum, tale quoq; sit, ne capillos corrumpat, frangatq;. Quare infusorum dosis diligenter erit consideranda, deinde etiam tempus, quandiu scilicet sint relinquenda. Itaque ex effectu, mensura, aut pondus erunt æstimanda, & varianda, quoniam in his ita certa regula præscribi non potest, vt etiam aliquid diligentiæ non sit relinquendum.

Vnguentum auferens Pilos, ex quacunque corporis parte.

R. Alba ouorum recentia, contusa, iij.
Calcis viuæ ℥.viij.

Auripigmenti ℥.j.

In his, quæ conteranda ſunt, contere, & miſce, addeq; tantum lixiuij, vt pultis craſsioris corpus recipiat, & fiat vnguentum: hoc adhibita penna aliqua, inungantur partes piloſæ. Quum autem per horę quadrantem inunctę fuerint, eluatur vnguentum, calida aqua, & pili decident. Quòd ſi non decidant, denuò inungãtur partes, & paulò pòſt aqua abluentur calida, & abſq; dubio decident. Cęterùm ablatis pilis, loca oleo roſaceo, aut violaceo inungantur, ne qua ratione à prædicto vnguento lædantur.

Oleum, uel liquor, Pilos auferens, qui diu ſeruari poteſt, cuius eſt uſus commodiſsimus.

R. Eius herbæ, qua alumen catinum conficitur, quã Itali Sodam appellãt ℥.j.

Calcis viuæ ℥.x.

Auripigmenti ℥.viij.

Quibus contritis, adde tantum lixiuij, vt ad quatuor digitos emineat, coquantur per horam vnam, deinde cum per xxiiij. horas repoſita fuerint, fiat colatura, de qua ſumito ℥.iij. quibus adde olei communis, ℥. j. & iterum coquantur, donec conſumptũ lixiuium fuerit, adiuncto moſchi aliquanto, vel (abſumptam aquam eſſe cognoſces, ſi gutta in ignẽ iniecta, non crepitabit aut ſtridebit) zibetti ſi odoratum habere voles. Hoc oleo inungãtur

tur loca pilosa, prius aqua calida optimè lota: deinde cum paulisper sic fuerint, abluantur aqua calida: demum pilis ablatis, partes oleo rosaceo, vel violaceo, vt prius dictum, illinantur. Illud tamen in primis sciendum, pilos, luna deficiente, esse auferendos, præstareq; oleo vel vnguento aliquo, quàm forcipibus glabrare. Nam cùm vi extrahuntur, cutis aliquo modo læditur, sanguis attrahitur, pori dilatantur, vnde pilorum silua horridior succrescit. Cæterùm quomodocunq; fiat, semper partes oleo aliquo frigido, vt rosaceo, aut violaceo oblinire conducit. Quòd si cutis ex prędictis vnguentis, maximè cum auripigmento compositis, videatur ambusta, id solet euenire, cum non ritè omnia fuerint administrata. Nam aut nimis vehemens fuit, aut diutius quàm par est, loca inuncta fuêre: aut illita antequàm aqua calida abluta essent: aut oleo post refrigerante oblita non fuerunt.

Vt Pili non renascantur: uel ut nascantur molles, ut prima lanugo.

Quod difficulter medicamen efficiens, ne pili renascantur, inueniatur, nulla alia de causa fit, quàm quod plurimi ad hoc, medicamentis frigidissimis, vel siccissimis vtantur: hisq; exiguo temporis spatio loca inungunt, vel obstat naturæ vis, quę per suos meatus pilos

quasi corporis excrementa solet emittere: aut vnà cum radicibus, cutem amburunt, signatamq; relinquunt. Quas omnes incommoditates vitabimus, si luna deficiente, vt dictum est, fiat: moxq; partes depilatę oleo rosaceo vel violaceo inungātur, quo fiet vt pili molliores, debiliores & tardius renascantur. Quòd si, ne renascantur prorsus, obtinere voles remedijs sequentibus vtitor, quæ omniū optima & certissima sunt, id quod crebra experientia compertum est.

R. Ossium oliuarum combustorum,
Cort. fabarum siccarum
Sem. hyosciami
Litargyrij
Testarum siue ossium tellinarum, combust.
Opij sing. part. j.
Auripigmenti part. s.

Redigantur in puluerem omnia, & superinfundatur tantum olei communis, vel rosacei donec ad quatuor digitos emineat, deinde coquātur ad ignem, per horas duas, aut tres, miscendo continuè, demum cum refrixerit, coletur, & seruetur oleū, cui adde succi chelidonię, quartam partem, proportione suprà dictorum. Quando autem vti voles, panno linteo hoc liquore imbuto, & calido, loca pilosa foueto, per noctem integram, manè panno remoto, oleo rosaceo inungito, vesperi rursus

rurſus pannum, oleo imbutum, applicato, vt prius per noctem integram. Quod cũ ſexies, aut ſepties factum fuerit, luna decreſcente, & pili renati fuerint, iteretur vt prius, atque ſic pro certo habeto, pilòs nunquam pòſt vllos renaturos.

Plagula auferens Pilos ex quacunque corporis parte.

R. Terebinthinæ ℥.ij.
Ceræ albæ raſæ ℥.s.
Belzoini
Styracis calamitæ ſing. parum:

Primò ad ignẽ liquefiat cera, deinde belzoinum, & ſtyrax, demum addendo terebinthinam, cum paruo ceruſſæ cõtritę & maſtichis fiat vnguentum, nec ſpiſſum nimis, nec rarũ. Hoc facto, plagulas, quàm latas voles, lineas capito, has ſupra menſam expandito, & cochleari emplaſtrum ſuper eas ponito, vt cooperiantur, atque vbi refrixerint, aliam ſuper aliam collocato: nam complicatis, crepat emplaſtrum iam durum. Quãdo autem vti quis volet, prius partes, aqua tepida abluat, fricãdo bene panno aliquo, vel manibus, deinde his ſiccatis, ſupra dictarum plagularum vnã, prius optimè calefactam, vt liquida fiat, ſuperponito probè, vt ab omni parte adhæreſcat: demum cum ſic per noctem integram applicita fuerit, auferatur ſenſim, coram ſpe-

culo, atque ſic videbis pilos omnes eſſe ablatos, cutemq; glabellam, & pulchram. Quòd ſi aliquid emplaſtri cuti adhæſerit, abluatur aqua calida, cum furfure, & panno fricetur, deinde facies aqua vitæ, vel vino albo abluatur, vel aquarum aliqua diſtillatarũ non forti, velut melonum, vel cucurbitarum, vel huiuſmodi. His factis, poterit vti poſtea reliquis aquis, ad faciem, & ſic tanquam ſpeculum, lucida erit.

Secretum rarum, quo mulieres nobiles Mauræ efficiunt, ne Pili filiabus ſuis ulla in corporis parte, unquam enaſcantur. Hoc autem ſecretum habui in Syria, ab illuſtri quadam muliere, Anno Domini M.L.XXI. cuius filiã, mania laborantẽ, perſanaui.

Fruſtum aliquod aureum, vel numum, vel annulum candentem per infantis loca, quæ volunt pilis carere, leuiter ducunt. Quo facto, illico oleo roſaceo vel violaceo inungunt. Idem poſt horas xxiiij. iterant: atque ita pili nunquam redeunt. Quòd ſi tamen aliqui renaſcerentur, eos vnguentis, & ſimilibus, & auro candente, vt prius auferunt, & ſic nullo modo poſtea renaſcũtur. Hoc remedio cum ſæpius, ad auferendos pilos, ex facie, vſus eſſem, ſemper verum eſſe comperi. Verùm aurum purum eſſe oportet. Nam vſtio ex auro puro candente, nullum veſtigium, aut cicatricem

tricem

triem relinquit, quemadmodum cętera me
tali. Cæterùm hoc ſecretũ diutiſsimè apud
me ſeruaui occultè, & charè, ita vt nemini cõ
municare voluerim, quemadmodum & alia,
quæ in hoc libro ſcribuntur, à quibus nõ do-
naruia habere potuiſſem. Verùm cum ętas,
amrq; erga homines meus tantùm valeát,
non potui aliter facere, quin omnibus hæc
mea ſecreta communicarem.

Plagula orientalis, qua mulieres utuntur, ad Faciem colorandam.

Lana è purpureo panno detonſa, coquatur
in qua, in qua prius calx viua ferbuerit, quæ
cum aliquandiu fuerint cocta, fiat colatura,
de qua ſumito menſuram vnam cui addito
verzini ſubtiliter inciſi ℥. ij. aluminis ℥. j.
floris æris ℥. j. gummi Arabici ʒ. ij. miſcean-
tur & coquantur per ſemihoram, deinde ſu-
mo plagulas linteas veteres, & molliculas,
latas, ſiue anguſtas, vt lubet, easq; vt colore
imbuantur, per diem vnum, in vaſe bene ob-
turato, eiuſdem tincturæ, ſinito : pòſt exem-
ptis, inde, in vmbra ſiccato, & ad vſum re-
ponito.

Alia Plagula perfecta.

℞ Aquæ vitæ menſ. j.
Cocci laccæ ʒ. ij.
Verzini ℥. s.

Gummi ammonici ℥.s.

Miſceantur, & ponantur in vaſe aliquo vitreo, non pleno, & coquantur igne admodū lento, aut etiam ponantur ad ſolem, per dies duos. Quibus factis coletur immerganturq́; plagulæ linteæ, per diem integrum, vt ſuprà dictum eſt. Quòd ſi non ſatis rubra videantur, coccum & verzinū adijcito. Si verò hæc deſint, cocci & verzini laccam ſumito: quæ quomodo fiant, in hoc opere docemus.

Vt Barba, capilliue, nigri atq; elegantes fiant.

℞. Gallæ optimæ, in oleo coctæ, abſque vſtione, deinde tritæ & cribratæ, part. ij.

Ferreti Hiſpanici, in puluerem redacti part. j.

Lixiuij menſ. j.

Cort. { Mal. granatorum, Nucum, Pineorum }

Myrrhæ

Saluiæ ſing. q. ſ. eſt.

Miſceantur optimè, & coquantur, vſque ad conſumptionem tertiæ partis, vel donec ſatis nigrum appareat, deinde cum capilli, vel barba, lixiuio prius bene fuerint lota, ſubitò inungantur, antequàm frigeſcant. Vbi verò ſic aliquandiu fuerint, abluantur lixiuio, deinde etiam aqua calida, & videbis barbam

vel

vel capillos omnino abſq; læſione aliqua venuſtè nigreſcere.

Dentifricium, omnium perfectißimum, non ſolum tergens Dentes, eosq; albos reddens, uerùm etiam Gingiuas conſeruans.

℞. Laccæ coccineæ part.x.
Panis hordeacei, vſti, part.vij.
Ligni aloes part.ij.
Pumicis candentis, deinde in vino & aceto extincti part. viij.
Lacrymæ ſanguinis draconis, part.iiij.
Aluminis vſti, part.iiij.
Mellis, ad nigritiem combuſti, part.iij.
Carbonum roſmarini, part.iij.
Cinnamomi
Tartari albi ſing.part.ij.
Belzoini
Alabaſtri ſing.part.j.
Boli Armeni, part.ix.
Margaritarum paruarum, part.iiij.
Succini, part.v.
Coraliorum rub.part.xij.
Eboris raſi, part.ij.
Malorum cotoneorum, nondum maturorum, combuſtorum, part.vj.
Maſtichis part.viij.

Redigantur in puluerem ſubtiliſsimū ſingula, & cribrentur, deinde miſceátur, addendo aliquantulum moſchi, aliquot folia auri, & ar

genti, & seruetur in vase obturato, pro re preciosissima. Quum autem vti voles, abluantur prius dentes aqua, vel vino, deinde cum dicto puluere fricentur optimè, vel digito, vel panno aliquo linteo: deinde abluantur bene, & apparebunt albissimi & firmissimi.

Conditum siue conserua ad tergendos Dentes, Gingiuas roborandas, & ad anhelitum commendandum.

Cum dẽtifricia è puluere facta, non tam grata ori videãtur, vt ea, quæ liquore aliquo, vel condito parantur, idcirco optimũ omnium, atque principibus dignum conficere volumus, quod est huiusmodi.

R. Syrupi { Rosati, part. j. / Myrtini, aut lentiscini, part. ij.

Misceantur, quibus addatur prædicti pulueris addentes tantum, vt liquidissimi conditi modum accipiat, deinde coquantur ad ignẽ, admodum lentum, donec ad mellis similitudinem accedat, miscendo continuè. Quibus sic se habentibus, auferatur ab igne, cui folia auri, moschiq; parum addi possunt, & habebis conseruam ad dentes talem, vt nulla alia præstantior desiderari posit.

Modus siue ratio parandi pulueres, & conseruas, ad Dentes.

Quòd si quis dentifricia præstantiora parãre voluer

voluerit,ſumat,prædicta omnia,vel ſaltē nobiliora,& ea,quæ in promptu ſunt,vt laccam margaritas, coralia, ſuccinum,lignum aloes bolum Armenum. Verùm panis hordeaceus combuſtus,& reliqua alia,nobilibus,& principibus ſunt vtiliſsima, pręſertim quibus placent dentifricia, iucundo aliquo colore: & qui, ex quibus fiunt, cognoſcere cupiuut, poſſunt fieri ex paucis ijs,quæ dicta ſunt,addendo folia auri, & moſchi aliquantulum. Qui verò minori pretio, maiorem copiam habere deſiderant,poſſunt prędicto pulueri, addere, aliquantulum latericij, & marmorei pulueris,cum cancrorum teſtis,vſtis,& contritis, parumq; candidi ſalis, & fæcis quoq; aquæ fortis communis, qua aurum ab argento ſecernitur,atq; has,vel ſolas, vel cum alijs iam dictis: ſic exiguo ſumptu, magnam habebunt materiæ copiam. Quòd ſi conditum aut conſeruam,paruo pretio, & labore, conficere velis,addito prædicto pulueri,aliquantulum mellis crudi, vel roſati, & fiat conſerua,qua cum dentes bene, vel digito ſolo, vel cum panno aliquo lineo, fricentur, reddentur pulcherrimi, præſertim ſi, vt minimum, octauo quoq; die fricentur.

Puluis albus, & perfectus, ad Dentes, omnium gratiſsimus.

Primò ſciendum, ad dentes dealbandos, ni-

hil aptius esse, pumice solo, candidissimo tamen, quo sutores vtuntur, ad calceos candidiores reddendos, si quidem in puluerem tenuissimum redigatur: deinde dentes eo fricentur. Qua de causa multi hunc puluerem vendunt, pro re pretiosa, addendo parum moschi, & ambræ, vt ei odoris suauitaté concilient. Puluis autem sic se habet: R. Margaritas, leuiter contritas, quot voles, vel etiã integras, quibus tantum limoniorũ vel arantiorum succi colati bene, superinfundito, donec ad tres aut quatuor digitos emineant: relinquantur sic per tres aut quatuor dies in vase aliquo largo, cooperto, donec dissoluantur, & mollescant. Quibus factis, addito aquę lentisci, tantum, donec ad tres aut quatuor digitos emineat, miscẽdo bene: deinde cum aliquandiu steterit, ita vt residuum fecerit, coletur sensim aqua, ita, vt spissum in fundo remaneat, quæ si adhuc subflaua, & non albissima videatur, rursus tantum aquę superfundatur, & coletur, vt prius, deinde siccetur, vel per se, vel ad solem, in vase cooperto, & fiat puluis de quo sumito part.iij.

Pumicis contriti, part.iiij.
Amygdalarum
Belzoini albi, part.ij.
Aluminis vsti, part.j.
Coral.alb.part.j.
Eboris albi

Alab

Alabaſtri, ſing.part.s.

Redigantur in puluerem ſubtiliſsimũ omnia ſuper lapide marmoreo, addẽdo folia argenti, & fiat puluis albiſsimus: quò ſi fricentur dentes, reddentur, niuis inſtar, albiſsimi. Hic puluis poteſt etiam in forma ſyrupi, vel conditi cõfici, adiuncto vel ſyrupo mali citri, vel mellis roſati aliquantum. Quòd ſi rubrum habere velis, vtitor tantùm lacca, coral. rubris, quæ, quòd terendo ſubalbeſcunt, addatur etiam boli Armeni, ſanguinis draconis, ſingulorum parum, folia auri quot voles, conterantur & miſceantur, fiatq; puluis ruber. Cæterùm his omnibus pulueribus, odoramenta quæuis addi poſſunt, niſi quod moſchus & ambra, albo pulueri, non conueniunt, colorem enim corrumpunt. Quòd ſi quis tamẽ moſchi, & ambrę odorem, ei conciliare velit, ponat in ſacculis inter moſchum, & ambram vt ſuprà dictum eſt.

Aqua diſtillata, precioſiſsima, ſubito Dentes reddens albos, eosq́; conſeruans.

℞. Primæ aquæ mellis, diſtillatæ, quæ alba eſt, lib.j.
Salis albi ℥.j.
Aluminis lib.s.
Salnitri ℥.j.
Aquæ ex folijs lentiſci, lib.s.
Maſtichis ℥.ij.

Aceti albi
Vini albi, sing. ℥.ij.

Miſceantur, & ponantur in cucurbitã vitreã, & diſtillentur in balneo Marię, donec omnis aqua exierit, quam ſi rubere deſideras, adde cinnamomi, boli Armeni, ſingulorum parũ, ſi verò ſuauem, adde aliquantulum mellis, deinde ſeruetur pro re optima. Qua ſi quis vti volet, abluat prius dentes, deinde cũ panno aliquo ſiccati fuerint, fricentur vel cum lentiſci ſtylo, intincto, vel cum panno lineo madefacto, paruo. Qui verò aquã albam deſideret, non ponat cinnamomũ, bolum Armenum, lignum aloes in aquam, poſtquàm fuerit diſtillata, vnà cum reliquis, tantum ſingulorum inijciat, quantum maſtix appenderit.

Præcepta tria, ad conſeruandos Dentes *albos, & incorruptos, anhelitum etiam bonum.*

Primũ eſt, quod ij, qui cibo ſumpto, non abluunt dentes, ſemper habeant nigros, & anhelitum fœtentem. Secundum dormientes ore aperto, ſemper nigros dẽtes, atq; anhelitum male olentem habent. Tertium eſt, quòd qui velit dentes retinere pulchros, atque anhelitum bonum, debet manè ſtatim experrectus antequàm ſurgat, expurgare pectus, fauces & alia, per ſputum, eaq́;, quæ per noctem fuerunt collecta, eijcere, quod etiam non ſolùm ventriculo, ſed & capiti prodeſt. Quibus factis,

ctis, panno aliquo linteo, vel linteamine fricentur dentes, optimè, extrinsecus, & intrinsecus, vt scilicet auferatur non solùm fumus, ex cibis contractus, sed etiam fæces illæ flauescentes, per noctem collectæ, quibus dentes & anhelitus corrumpitur. Quòd si etiam quotidie manè aliquantulum mastichis quis mandat, optimum erit.

Decoctum ad Dentes firmandos, Gingiuas purgandas, & consolidandas.

R. Aceti, poculum dimidium

Aquarum { Lentisci
Rosmarini, sing. poculum dimidium

Myrrhæ
Mastichis
Boli Armeni
Sang. draconis
Aluminis vsti, sing. ℥.j.
Cinnamomi electi ℥.s.
Aquæ pluuialis, vel fontanæ, pocula tria,

Misceantur omnia, & coquantur igne admodum lento, per quartam horis partem, addendo mellis despumati lib.s. belzoini parum, & fiat decoctũ, quo sæpius lauẽtur dentes, ante & post cibũ, tenendo in ore aliquádiu, quod caput etiá recreat, atq; anhelitũ bonũ reddit.

FINIS LIBRI QVARTI.

D. ALEXII PEDEMONTANI, de Secretis liber quintus.

Color cœruleus, Indicus, siue transmarinus, perfectus.

R. Lapidis lazuli, optimi, id eſt, marmorei, & colore cœruleo, & venulis quibuſdam aureis, ſubuiridibusq́;, probè tincti (talis autem eſt, qui ſuper carbones accenſos tandiu, donec candeſcat poſitus, deinde frigidus, non friatur, ſed durus, atque cœruleo colore vehementer tinctus remanet) lib. j. frangatur in fruſta parua, & ponantur ſuper carbones accenſos, tandiu, donec optimè candeſcant, deinde cum in aceto diſtillato extincti, & exiccati fuerint, cum ſequenti aqua ſuper lapide, cinnabaris more, terantur, quæ eſt huiuſmodi.

R. Aquæ fontanæ menſuram j.
Mellis crudi albi ℥.ij.

Miſce, & coque, deſpumando optimè, deinde cum ab igne ablatum, atq; frigidum fuerit adde ſenſim, & non affatim, tãtum ſanguinis draconis, optimè contriti, vt nucis magnitudinem referat, deinde coletur per pannum linteum. Verùm animaduertẽdum, ne aqua nimis

nimis rubra, neq; nimis lucida sit, sed medio se habeat modo, nempe sit violacea, clara, ita vt cœruleus color assumat violaceum colorem. Deinde dictũ lapidem sic præparatum, cum hac ipsa aqua, tenuissimè, cinnabaris more per horam, aut amplius contere, mox in vase vitreo lato, & patenti, collectũ, repone, & siccetur in vmbra: deinde in tenuissimum puluerem redige, seruetur q; in pannis lineis, densè contextis, strictè colligatum. Quibus factis, fiat pastillus:

R. Resinæ
Colophoniæ
Mastichis
Olei lini
Terebinthinæ
Ceræ nouæ sing. ℥.ij.

Terenda conterantur in puluerem tenuissimum, misceantur, & coquantur, donec confectum sit, miscendo continuè. confectum autem deprehenditur, si ex eo gutta, in aquã frigidam iniecta, manibus humidis non adhæret: deinde sic calidum, per pannum rarum, in vase, aqua frigida, pleno, coletur (nã frigidum fluere non poest) tandiu in aqua sinendum, donec concretum fuerit: tunc eximatur, sicceturq;, & misceatur cum prædicto puluere hoc modo: Pastillus iam dictus cum in partes minutas redactus fuerit, ponatur in æneo vase, stanno illito, igni subiecto:

vbi feruere incipit, ſtatim amygdalarum amararum olei, ℥.j. infundito, ſimulque ferueant, non diu. Hoc facto, puluerem ex lazuli lapide, in alio vaſe paratum habeas, ad quem ſit aliquis cum bacillo, miſcendo continuè, dum tu in puluerem, ex altero vaſe, materiam paulatim effundis: idq; faciendũ, donec optimè miſta fuerint, quæ deinde frigefacta, manibus, oleo prius lotis, tractentur, & ſubigantur bene, & fiat paſta in forma panis, & ſeruetur in vaſe aliquo vitreo, per dies ſaltem decem. Quum autem cœruleum extrahere voles, ſumito lixiuium, ex vitium cineribus, paratum, atq; ita calefactum, vt manibus tractari, ſine læſione poſsit. Tum paſtillum ſume, atq; in vaſe vitreato repone, in quod tantum lixiuij infunde, quantum ſatis videatur. ibi paſtillum, manibus leuiter tractato, ſubagitatoq;, donec cœruleum exire, atq; apparere videbis: quo viſo, lixiuium ipſum cum cœruleo in vitreatum vas infunde, deinde cùm recenti lixiuio calido, in alio vaſe rurſus agitato, ac tractato, vt prius, atq; ſic ſemper procedendo, atq; iterando, donec cœruleum totum exierit. Verùm notãdum, quod è ſingulis libris, optimi lapidis lazuli, vncia tantùm vna amittitur, remanentq; vndecim, nimirum perfecti, ℥.v. medij iij. vltimi itidem iij. Puri atq; optimi, vncia, vt minimum duobus coronatis cum dimidio æſti-

matur,

matur, medij vno, vltimi tertia coronati parte. Extracto autem Indico prorsus toto, similitudinem diligenter attende, vt simile simili tripartito adiungas, vt dictum est: deinde lixiuio puro, singulas partes, per se eluito, mutatis vasis, donec puræ, atque à pastilli sordibus repurgatæ optimè fuerint: tunc in vmbra siccato in cubiculo clauso. Hoc facto, sumito aquæ vitæ poculum vnum, in eaq; aliquantulum verzini optimi, macerato, eadem aqua Indicum aspergatur, & siccetur: idq; facito triduum, vt Indicum totum, eius aquæ, sit particeps, atq; ita colorabitur bellè, eritq; optimum. Condantur in scorteis sacculis singula.

Modus parandi laccam coccineam.

R. Purpuræ tomentum, lib. j. coquatur in lixiuio, donec colorem assumat lixiuiū, deinde coletur, & exprimatur bene omnis substantia. Quòd si tomentū adhuc colore esset infectum, coquatur rursus in alio lixiuio, vt prius: deinde omne lixiuium sic coloratum ponatur ad ignem, & non bulliat, cui addantur aluminis contriti, atq; in aqua calida dissoluti, ℥. v. coletur in vase aliquo vitreo, superinfundendo aquā calidam, idq; fiat tandiu, donec non amplius rubra, sed sine colore lucida omnino euadat. Quo facto, color in colatorio residens, eximatur, atq; in vmbra siccetur, & seruetur.

Ad Ossa, uiridi colore tingenda.

Calcis viuę, frustum magnum ponatur in aqua fontana, per diem vnum: sequenti die, ligno aliquo, circa meridiem, ac demum vesperi, mista, coletur, & seruetur ad vsum. Interim tamen sumito ossa, quæ tingenda sunt, & in aqua communi, in qua aluminis tantum dissoluti fuerit, vt dissolui queat, coquito. Quæ cum optimè in iam dicta aqua cocta fuerint, eximantur, siccentur, & aliquo modo in superficie radantur: deinde ponantur in supra dictam aquam calcis viuæ, adiuncto floris æris, quantum satis est: coquantur bene omnia simul, demum extrahantur, siccētur, & fiant inde, quęvoles, opera. Quòd si aqua calcis desit, vrinam sumito, quę ęquè bona censetur.

Aliud, ad tingenda Ossa, aut ebur, uiridi colore, ut smaragdi uideantur.

Sumito aquam fortem, qua tantum æris, vel orichalci, quātum fieri potest, erodatur: in ea ossa, prius in formas varias, vt videbitur, elaborata, per noctē vnam, posita, sinantur: atq; ita veros smaragdos colore imitabuntur. Quòd si in supra dicta aqua, argentū ęris loco, dissolutum fuerit, tāto melius erit.

Ad Ossa, rubro cœruleo, uel alijs coloribus tingenda.

Primò ossa in aqua aluminis, vt suprà dictum.

ctum, cocta esse oportet: deinde aqua calcis, vel vrina in promptu existat, in quibus ponatur verzinum, vel rubrica, vel cœruleū, vel alius color, vnà cum ossibus, & coquantur bene, & sic habebis ossa, quo volueris colore, tincta.

Pulcherrimum, ad Ligna tingenda uariè, quibus fabri lignarij utuntur, ad mensas conficiendas, uarijs tessellis, & figuris, insignes.

Manè sumito stercoris equini, recentis, & adhuc humidi cum stramine, quantum satis est, supra quod ligna aliqua, trāsuersa, collocentur, cui subijcito vas aliquod, liquorem recipiens. Quòd si vno die tantū, quantum satis est, extrahi non posit, altero, & tertio, & quarto die colligas, donec satis esse videatur: deinde coletur, addaturq; in singulas mensuras eius liquoris, aluminis, & gummi Arabici, singulorum fabæ instar. In eo liquore, quos voles colores, temperabis, variaq; vasa facies, si varios colores habere velis. His comparatis, frusta lignorum in vasis, vt lubet, condes, eaq; ad solem vel ignem pones: post vbi vti voles, frusta aliqua extrahito, reliqua sinito. Nam quo diutius in vasis manent, eò magis colorem mutant. Et sic habebis ligna variè colorata, alia clariora & dilucidiora, alia magis fusca, alia media, qui colores nulla elui ratione possunt.

Modus conficiendi Hebeni, ut uideatur naturalis.

Omnis generis ligna, Hebeni formam acquirere possunt, præsertim dura, quæ sunt lucidiora, vt buxus, cedrus, morus tam albus quàm niger, quæ ligna omnium sunt ad hoc opus præstantissima, quamuis niger morus aptior. Sumito itaq; huius generis ligna, atq; in aqua aluminosa per tres dies, vel ad solē, vel prope ignem ponito, vt tantùm calefiat: deinde in oleo cōmuni, vel sesamino, in quo vitrioli Romani, sulphuris, singulorum tantum, quantum auellanæ respondeat, coquito aliquandiu: nam quo magis coquuntur eò etiam nigriora fiunt, modò ne nimiū coquātur. Nam tūc & ambusta & fragilia fiunt. Ritè autem cocta si fuerint, nihil pulchrius desiderari posse videtur.

Ad Pelles cœruleo colore tingendas.

Sumito grana ebuli, vel sambuci, quantū satis esse videtur, coquātur, primùm vngantur pelles, & lauētur optimè, post exprimantur. Hoc facto, sumes ebuli vel sambuci acinos, eosq́; in aqua, in qua alumen sit liquefactum, coquito: mox eadē aqua pelles semel inficito, & siccato, rursusq́; tingito, & aqua fontana lauato, atq; cultello, ab auersa parte, aquā abstergito. Quod cum factū fuerit, rursus tingantur, supra dicto colore aliquo, siccenturq́;, & cœruleo colore prestabunt.

Ad Pelles, rubro colore, tingendas.

Pelles prius vnctæ, lotæ, expressę, vt suprà & expansæ, ponantur in aqua, in qua cocta fuerint tartarum, sal: deinde cum expressæ fuerint, addito prædictæ aquæ, cineris cancrorum vstorũ, quantum satis est, ea quàm optimè fricentur pelles, postea aqua cõmuni abluantur, & exprimantur. His factis sumito radicis rubiæ, q.s. est, cum aqua tartari mistæ, qua fricentur pelles bene: deinde rursus addito cinere cancrorum vstorũ, fricentur, lauentur, & exprimantur. Quod cumter factum fuerit, lauentur & exprimantur, deinde ligno brasilio tingantur, præsertim si nondum satis rubere videantur. Radices rubię cum aqua calida, in qua tartarum fuerit coctum, contemperandæ erunt, & per noctẽ relinquendę: deinde addendum aliquantulum aluminis, ex vini fæce, parati, vel catini, in aqua dissoluti. Possunt etiam pelles purpuræ, tomento tingi in lixiuio feruẽti, & cocto, & extracto colore: & erũt pulcherrimæ.

Ad uiridem colorem Pellibus inducendum.

R. Ligustri acinorum, maturorum.
Aluminis sing. q.s. est.
Aquæ fontanæ tantum, vt digitum vnum emineat.

Misceantur, & semel efferueant, deinde cum colatũ fuerit, pelles prius vnctæ lotæ,

& ſiccatæ, fricentur optimè, dictis acinis coctis. Quibus factis, rurſus alumine contrito, fricentur, deinde rurſus ſtercore ouino combuſto, atque in ſupradictam aquam poſito, poſtea iterum granis: quæ cum deinceps aqua lotę ac ſicccatę fuerint, bis prędicto colore tingantur, & erunt perfectæ.

ALITER.

R. Liguſtri acinos, maturos, & contunde: deinde in aqua, alumine temperata, coque, quantũ volueris, qua bis tingantur pelles prius vnctę, lotę, & expreſſę, quę cũ exiccatæ fuerit, tingantur colore flauo, ex liguſtri acinis, coctis in aqua aluminoſa, & pauco croco, & erunt pulchræ.

Ad Pelles, cœruleo colore, alio modo, tingendas.

Pelles tantùm corticibus, vuarum nigrarum, fricentur, donec violaceę fuerint: deinde Indico puluere ſuperaddito, rurſus fricentur, lauentur & ſiccentur. Poteſt etiam puluis Indicus cum vino rubro contemperari, vt eo, pelles lotæ, tingantur.

Ad Pelles, rubro colore, tingendas.

Pelles bene lotæ, deinde in galla poſitæ, per horas duas, atq; expreſſæ, tingantur ſemel, colore ſcotano, qui in aqua aluminoſa vnà cum æris flore fuerit coctus. Quibus factis, inungantur pelles bis, verzino, cum lixiuio

xiuio cocto. Verùm si pelles, damarũ pelles imitantes, tingere voles, in lixiuio scotanus, coquendus erit.

Aliud, ad Pelles, uiridi colore tingendas.

R.
Acinorum { Sambuci contusorum
Ebuli contusorum
Ligustri contusorũ sing. q. s. est
Aluminis quantum volueris,

Misceantur, & primò grana, ligustri acini, in lixiuio semel ferueant: deinde adde acinos ebuli & sambuci, quæ cùm semel quoq; bullierint, cocta auferantur ab igne: quibus frigefactis, fricētur pelles granis primò, deinde ouino stercore vsto, demũ aqua supradicta acinorum, lauentur, cultelloque aqua ex aduerso abstergatur, & pelles siccentur. Quòd si satis tinctæ nō fuerint, penicillo iterum tingātur, addito puluere Indico, vt perfectiores reddantur.

Ad hircinas Pelles, uiridi colore tingendas.

Sumito hirci, aut capræ pelles, pumice expolitas, deinde oleo inunctas, demum lotas. Ad hæc, in aqua calida colata, in qua gallarum tritarum ℥.j. vel ij. positæ sint, fricentur bene: deinde relinquantur sic, per horam vnam, demum eximantur, exprimantur, & expandantur. His peractis, sumito acinos ligustri, mense Iulio collectos, quũ sunt

virides, hoc ſiccatos, tenuiſsimè terito: aluminis contriti, in ſingulas pelles ℥.ij. cum dicto puluere liguſtri acinorum miſceantur, ſuperinfundendo aquam calidam: deinde frigida facta infundatur ſupra pelles, manu colorem imprimendo. Quibus factis, addatur aliquantulum ſtercoris capræ vſti, & contriti, & rurſus fricētur: mox lauentur, aquaq; cultello, vt ſupra, abſtergatur, & expandantur. Deinde ſumito liguſtri acinos, bene maturos, eosq; integros, in aqua aluminoſa coquito aliquantulum, qua vnà cum acinis frigefacta, manu fricentur pelles, & cinere dicto reſpergantur, aqua acinorum calida contemperata, lauentur, & cultello abſtergantur: deinde vbi ſemel aqua viridi penicillo tincta fuerint, ſiccentur, & erunt perfectæ. Quòd ſi obſcuriorem colorem voles, quum acinos & alumen coquis, adde pulueris Indici aliquantulum, tenuiſsimè contriti.

Pellium, è floribus lilium tinctura.

R. Flores liliorum, cœruleorum, recētes
Acinos liguſtri aridos
Alumen

Terantur omnia, & miſceantur cum pauca aqua fontana, & ſeruentur in vaſe aliquo mundo. Deinde pelles prius inunctæ, & lotæ, tingantur cum acinis, & cinere vt dictū: deinde lauentur, aquaq; cultello abſtergantur, &

tur, & ſiccentur. Quo facto, tingantur pelles cum prędicto colore in vaſe ſeruato: deinde ſiccentur, corrugentur, leuigenturq; ſecundum artem.

Ad Oſſa, cœruleo, rubroq; colore, inficienda.

Cum omnia oſſa alba, præſertim cornu cerui, tingi poſsint, ſumantur ea quę placuerint: quæ cum prius fuerint parata, & formata ad vſum, coquantur aliquandiu, in aqua aluminoſa: deinde eximantur & ſiccentur. Quibus factis, ſumito floris æris, ſeri caprini, ſingulorum, quantum ſatis eſt, miſceâtur, & ſimul cum oſsibus, in vas aliquod ęneum, coopertum in fimo, per quindecim ponantur dies: deinde auferantur, & erũt pulcherrima. Quòd ſi pro ſero, vrinam ſumas, optimè feceris. Porrò ſi rubra efficere voles, adde cinnabarim, vel verzinum, vel laccam, & ponantur in vas aliquod ligneum, aut vitreum, & non æneum.

Ad tingendas ſuillas ſetas, aut alia huiuſmodi, quibus ueſtes mundantur.

Sumito ſetas, bene lotas: deinde in aquã in qua alumen coctũ fuerit, tandiu immittito, donec aliquo modo colorem ſubflauum aſſumant. Deinde cape rubiæ tinctorũ, contritę, quantũ ſatis eſt, ponatur in aceto: deinde in aqua ad ignem, cui, poſtquàm feruere

cœperit, infundantur: quæ cum aliquandiu coctæ fuerint, auferantur ab igne, relinquanturq́;, donec frigidæ euaserint, deinde eximantur, & erunt pulcherrimæ.

Ad tingendas Setas, flauo, uel uiridi uel cœruleo, uel alio colore.

Setæ, cum prius fuerint lotæ, & in aqua aluminosa coctæ, scotano, & croco tingantur, siquidem flaua habere velis: vel succo acinorum sambuci, aut ebuli, aut liliorũ cœruleorum, si cœrulea, vel æris flore, si viridia. Atq; ita his adhibitis, factoq́; periculo, an arrideant colores, setas varijs coloribus infectas, habere poteris.

Purpurinæ faciendæ modus, quo colore, aureus color, ad pingendum, & scribendum conficitur.

R. Stanni, igne liquefacti, lib. j. cui adde, si ab igne remotum fuerit,
Argenti viui ℥. viij. vel x. miscendo continuè,
Sulphuris contriti,
Salis ammoniaci contriti sing. lib. j.

Misceantur omnia optimè, & terantur in mortario, vel lapideo, vel ligneo, non æneo: deinde ponãtur in cucurbitam vitream magnam, digitos duos, supra materiam, luto inductam, & coquãtur in fornace, primò igne perquàm lento, deinde aucto, miscendo aliquando

quando baculo, donec flauum colorem assumat. Quo facto, auferatur ignis, & deferuescere permittantur, & sic habebis purpurinam pulcherrimam, aureo colore infectam: quæ pòst lixiuio teritur, & vrina, vel lixiuio, adiũcto croci pusillo, eluitur, aquaq; è gummi temperatur, vt infrà clarius dicetur.

Modus parandæ laccæ è Verzino.

Sumes tomenti, cuiusuis generis lib.j.

Coquatur in lixiuij sextarijs duobus, donec tomentum, in aquam dissoluatur. Quod cum factum fuerit, ponatur in vas aliquod ligneum, vel lapideum, adijciendo sensim aluminis contriti, lib.j. lignea spatula cõtinuè miscendo, deinde etiam aquæ frigidę sextarijs duobus sensim infusis, in sacculo coletur & materia in sacculo residua, in vase vitreo seruetur. Quibus factis, sumito ligni brasilij incisi lib.j. coquatur in sextario lixiuij, donec digitus vnus euanescat: deinde fiat colatura, cui adde gummi Arabici contriti ℥.j. & coquantur iterum, donec medius digitus absumatur. Mox adiungito materiam, in vitreo vase seruatam, & misceto optimè, deinde coletur, & eximatur, ex eoq; quod in colatorio relictum est, fiant pilæ, atq; in vmbra siccentur, & erunt perfectæ.

Modus parandi Tabulas albas, deletiles, in quibus

scribitur stylo æneo, cuiusmodi sunt libelli, qui in Germania fiunt.

Gypsi mundi & cribrati quantum satis est capies, & cum colla ceruina, aut alia dissolues: quod cum exiccatum fuerit, radatur, vt politum fiat, & lucidum. Quibus sic se habentibus rursus vt prius dissoluatur, & radatur: deinde sumito cerussæ, in tenuissimum puluerem redactę, & cribratę, quantum satis est: misceatur cum oleo lini cocto, & fiat vnguentum, quo illinantur tabulæ: quæ cũ bene illitæ fuerint, siccentur in vmbra, per dies quinq; aut sex, deinde panno aliquo, in aqua intincto: deinde expresso, expoliantur tabulæ, & sic relinquantur per dies quindecim, aut viginti, donec optimè siccentur, quibus ad scribendum, delendumq́;, quod scriptum fuerit vtitor.

Scriptoriæ Rubricæ ratio.

R. Ligni brasilij, minutatim incisi ℥.j.
Cerussæ,
Aluminis, sing. ʒ.ij.

Terantur, & misceãtur, quibus tantum vrinę superinfundito, donec cooperiantur, relinquãturq́; sic, per tres dies, miscendo quotidie, ter, aut quater: deinde coletur per linteum, ponaturq́; in catino aliquo vitreato, vel mortario, & siccentur in loco aliquo, ab aerę & sole remoto, & seruetur. Quando autem

tem ad scribendum vti voles, aqua gummi temperata conficito.

Ad Pelles inaurandas quibus cum alia, tum peristromata, & aulæa fiunt.

℞. Olei lini lib.iij.
Sandarachæ, siue vernicis
Colophoniç sing.lib.j.
Croci contriti ℥.s.

Misceantur & coquantur ad ignem tandiu, donec gallinę pēna immissa: deinde extracta, videatur vsta: deinde auferatur subito ab igne, addaturq; sensim, aloes hepaticę, in puluerem redactę lib.j. miscendo continuè baculo aliquo dextrè, ne nimio feruore subleuetur. Nam cū subleuatur, subito ab igne auferendum erit, quousq; resideat: deinde rursus ad ignem ponendum, coquendumq; tādiu, donec optimè permista fuerint: postea auferatur ab igne, & cum aliquantulum quieuerit, coletur, & seruetur in vase aliquo. Quòd si pro croco, sumas alborum liliorum croceos flosculos, optimè feceris. Cæterùm si pelles auro obducere voles, obducantur primò folijs argenti, vel stanni, cum ouorum albo, vel gummi Arabico: deinde prædicto vnguento iungantur, & subito auri colorem recipient: deinde siccentur ad solem, imprimendo formas, vel pingendo, & erunt pulcherrimæ.

Ad tingenda Serica, coccineo colore, quod Cremesinum uocant.

R. Smegmatis duri, & rasi, quantum satis est, dissoluatur in aqua cõmuni: deinde imponantur serica, panno aliquo linteo raro inuoluta, & coquantur simul ad ignem, per semihoram mouendo aliquando, ne vasi adhærescat. Quibus deinde exemptis, & lotis aqua salsa, deinde cõmuni, sumito pro qualibet libra sericorum libram vnam, aut plus, aluminis in aqua frigida sufficienti, dissoluti, in quam serica per se, absq; prędicto panno inijcito, per horas octo. Quod cum factum fuerit, eximantur serica, & lauentur, primò in aqua communi, deinde salsa, atque iterum communi, quibus postea subitò in ca cabo positis, vnà cum sequentibus cocci granis, quod in hunc modum se habet.

R. in singulas libras serici, chermesi, siue cocci contriti, & cribrati ℥.iij. aut iiij. bulliant in tanta aqua cõmuni, donec sericum cooperiatur, ad quatuor aut sex digitos, adde similiter in singulas serici libras, vncias tres gallarum, in puluerẽ contritarũ. Quòd si gallæ desint, adde loco gallarum arsenici cristallini ℥.s. pro libra serici, quòd colorem perfectiorem reddit, nisi quòd tam aqua, quàm eius vapores sunt valde periculosi. Quando autem bullire incipit, tunc sericum ita

ita preparatum, vt suprà, inijcito, & coquito per horas quatuor: deinde cum exemptum fuerit, siccetur in vmbra, & erit perfectum.

Modus parandi Verzini, quatuor colorum.

R. Verzini quantum satis est, coquatur in sufficienti quantitate aquę, vsq; ad consumptionem tertiæ partis, vel donec color pulcher euadat: deinde ablato ab igne, in quatuor diuidatur partes, quarum vna per se seruetur, & erit rosei coloris, alteræ adiungatur parum aquę calcis, & erit punicei: alteræ addatur parum lixiuij, & erit violacei coloris: vltimę deniq; adijciatur aliquantulum aluminis, ex vini fæce, & erit viola obscurior. Verùm cum hæc adduntur, verzinum tepidum esse oportet.

Verzinum rubrum, alio modo.

Sumito mensuram aquæ communis, cui addito tantum calcis, vt nucis magnitudini respondeat: deinde cum sic per integram noctem fuerint relicta, sumito: Verzini rasi tantum, vt ad dimidiam vasis partē perueniat, cui superinfundatur aqua calcis, colata, quę cum per quatuor horas steterint, coquatur, donec dimidia pars euanescat. Quod cum ritè factum fuerit, auferatur ab igne, & sensim in aliud vas infundatur, vt color tantùm auferatur, cui deniq; addatur aluminis contri-

ti, parum, nempe tantum, vt ciceris magnitudinem referat, & seruetur. Quòd si ad scribendum vti velis, adde aliquantulum aquæ gummatæ. Si verò mauis colorem puniceũ, adijcito lixiuij ℥. iij. plus, minúsue, & erit perfectum.

Cœruleum transmarinum, absq; lapide lazuli.

Sumito argenti, cum aqua forti, calcinati ℥.j.
Salis Ammoniaci ℥.ij.s.
Aceti q.s.est.

Misceantur, & aliquandiu relinquantur, donec materia in fundo resideat: deinde cũ acetum eminet, sensim auferatur: materia verò reliqua, in fundo, relicta, ponatur in cucurbitam vitream, optimè obturatam, per dies vigintiquinq;, & habebis Indicum siue transmarinum cœruleum pulcherrimum.

Color Viridis, ad scribendum & miniandum, ut dicitur.

R. Floris æris
Lithargyrij
Argenti viui sing. q.s.est.

Terantur, & misceantur simul cum vrina infantis masculi, & habebis colorẽ pulcherrimum, smaragdo similem, non solùm ad miniandum, sed etiam ad scribendum.

Ad molendum siue terendum Aurum, ad minian-dum & scribendum.

R. Folia auri, quot volueris.
Mellis, tres aut quatuor guttas.

Quibus mistis & contusis, seruetur in vase osseo aliquo, quo, si ad scribendum vti velis, addito aliquantulum aquæ gummatæ, & erit optimum.

ALITER.

R. Folia auri, vel argenti quot volueris, ponantur in catino vitreo, terso, in quo digito tantùm macerentur cum aqua, donec optimè macerata fuerint: deinde impleatur aqua cõmuni, & misceantur, relinquanturq́; per semihoram. Quibus factis sensim auferatur aqua, ita, vt aurum in fundo remaneat, quod siccetur, & seruetur in vase cooperto: Quando autẽ ad scribendum vti voles, addito aquæ gummatæ, parum.

Aliter, cum purpurina.

R. Purpurinæ, quantum volueris, ponatur in catino, cum vrina, aut lixiuio, digitò miscendo & macerando bene. Quod cum factum fuerit, impleatur vrina, vel lixiuio, & relinquatur, donec residuum faciat: deinde rursus macerentur, mutando vrinam, vel lixiuium toties, donec aqua, vel vltima vrina lucida euadat: deinde sensim coletur vri-

na: materiæ verò reliquæ, addatur parũ croci, aquæ gummatæ, & fiat liquor ad ſcribendum, miniandumq́;.

Compoſitio, quæ Siſa uulgo dicitur, in qua aureæ bracteolæ expolitæ, collocantur.

R. Gypſi optimi
Boli Armeni
Aloes hepaticæ
Sacchari candidi ſing. ℥. j.

Terantur ſingula per ſe, quibus alterum ſuper alterum collocatis, addatur parum zibetti, vel mellis.

Ad aurum ponendum, ſimplex compoſitio:

R. Gypſi optimi
Aloes hepaticæ
Boli Armeni ſing. part. j.

Redigantur ſingula in puluerem, & contundantur, cum ouorum albis: deinde colentur. Quòd ſi nimium eſſet fortis, adde aquæ communis.

ALITER.

Sumito aquæ gummatæ, q. ſ. eſt, qua ſola affigatur aurum, vel in carta pergamena, vel corio, & erit perfectum. Valent etiam alba ouorum, lac ficuum.

Modus parandi Colores, ex omni metallorum genere.

R. Lapidem lydium, optimè cum oui albo contritum, & fiat liquor, quo ſcribe, ac ſuper

ſuper literas ducito, vel adfricato aurum, aut quodvis aliud metallum, & colorem eius recipiet.

Ad Aurum, in nigra materia, reponendum.

Sumito fumum ex lucernis, quo tingantur nigra: deinde ſuperaddatur aurum cum aqua gummata.

Marmor aut lignum, quomodo auro abducenda.

R. Boli Armeni
Olei nucum, ſing. q. ſ. eſt.

Cõtundantur, & pinſantur ſimul: deinde quando aurum obducere voles, videas ne liquor nimium humidus, aut nimium ſiccus conſpiciatur.

Ad Literas aureas, ſine auro faciendas.

R. Auripigmenti
Chriſtalli ſing. ℥.j.

Redigantur in puluerem ſingula: deinde miſceantur cum oui albo, & fiat liquor, quo ſcribatur.

Vt literas argenteas, abſq; argento facias.

R. Stanni ℥.j.
Argenti viui ℥.ij.

Miſceantur, & liqueſcant ſimul: deinde cum aqua gummata cõtundantur, & ſcribe.

Vt Literæ uirides fiant.

Sumito folia rutæ, ex quibus ſuccum exprimito, cui addito floris æris, croci, ſingu-

lorum parum, & contere. cum vti voles aqua gummata, vtere & scribe.

Vt Literæ albæ scribantur.

Sumito lactis ficuum q.s.est, & in vase aliquo vitreo ponito ad solem, per semihoram. Cùm verò vti voles, aquã sumito gummi, & misce, & scribe. Vbi scripseris, tota papyrus atramento tingenda erit: deinde cum exiccata fuerit, panno aliquo linteo, optimè fricanda, vt literæ, cum ficuum lacte scriptæ, auferantur, spaciaq; illa alba remaneãt. Nam eo lacte effectum est, quo minus spacia literarum atramento tingerentur. Similiter valent etiam ouorum uitella, modò cum aqua contusa, fiat liquor, & scribatur: deinde cum atramento tincta integra papyrus, atq; exiccata fuerit, fricentur literæ, vel panno aliquo vel cultello, & remanebunt literæ albissimæ.

Liquor Viridis ad scribendum & pingendum.

R. Floris æris quantum satis esse videtur, ponatur in aceto, donec liquefiat: deinde coletur per pãnum subtile. Quod cum factum fuerit, super lapide porphyrite teratur optimè cum aqua communi, addendo parum mellis. Deinde cum bene siccatũ fuerit, rursus super lapide porphyrite, cum aqua gummi teratur, & res erit perfecta.

Cœrul

Cœrulei parandi, ratio alia.

Cœruleum cum melle, vt æris flos, conterendum, ſed purgandum non eſt. Temperatur autem oui albo, agitato, aut glutinis aqua, & non gummi. Aqua hæc glutinis, fit ex viſceris glutine lucido, & liquefacto, & colato, vt ex gummi ſolet.

Cinnabaris parandi modus ad ſcribendum.

Cinnabari, cum ſuper lapide porphyrite optimè, aqua communi contritum: deinde exiccatum fuerit, ponatur in vas aliquod oſſeum, vel vitreum, vrinaq́; ſuperinfundatur, relinquaturq́; ſic aliquandiu: nam fundum materia petet: poſtea auferatur ſenſim vrina, atq; rurſus recens addatur. Quod cum octies, aut decies factum fuerit, optimè purgatum erit. Quibus ſic ſe habentibus, ſumito ouorum alba, optimè agitata, vt in aquam puram diſſoluantur: eam aquam ſuper cinnabarim effundito, vt tranſuerſum digitũ emineat, rurſusq́; ſimul agitato: deinde cum reſiduum fecerit, auferantur ouorum alba, ſenſim, rurſusq́; recentia addantur, fiatq́; hoc toties, quoties cum vrina factũ fuit. Hoc quidem nulla alia ratione fit, quàm vt fœtens ille odor, ex vrina contractus euaneſcat. His omnibus factis, addantur albumina ouorum recentia, miſceantur optimè, & fiat liquor, ad ſcribendum & pingendum. Cæte-

rum hic liquor, in vaſe aliquo obturato, ſeruandus erit: deinde cum quis hoc vti volet, ligno aliquo miſcendus: ſeruatur etiam diutiſsimè incorruptus.

Aqua fortis, ad Serica, marmora, pannosq; linteos inaurandos.

Sumito glutinum, ex pergameno confectum, quo illinatur tela ſerica leuiter, ne aqua illa penetrare queat. Quo facto, ſumito;

Ceruſſæ
Boli Armeni
Floris æris ſing. part. j.

Miſceantur, & redigantur in puluerem, ſuper lapide porphyrite, & fiat puluis, qui ponatur in ollam aliquam vitreatam, adden do ſandarachæ liquidæ, tantum, quantum ſatis eſſe videtur, ad ignem admodum lentum, ne bulliat. Cæterùm ſuper marmora, gluten non erit ponendum, ſed tantùm fortis aqua.

Libri, auro, quomodo obduci queant:

R. Boli Armeni, ad nucis quantitatem.
Sacchari candidi, ad ciceris magnitudinem:

Redigantur in puluerem tenuiſsimum ſimul: deinde addantur alba ouorũ, miſceantur optimè, contundendo. Quo facto, ſumito librum optime ligatum, & ſub prelo, cum

ouorum albo illitum: deinde cum exiccatum fuerit, illinatur prædicta compositione, & siccetur, friceturque bene, vt politum, leueq; fiat. Quum autem auro eos obducere voles, aqua communi prius humectentur: deinde subito auro superposito, bombyce premantur leuiter, & exiccati, dente leuigentur, atq; ferro frigido, formę imprimantur.

Ad conseruanda Ouorum alba incorrupta, ad cinnabarim parandum, aliosq; colores absq; arsenico, res perpaucis admodum cognita.

Sumito ouorum alba recentia, & integra, quibus superinfundito in centum oua, tertias aceti partes, sinitoq; sic ad horas vigintiquator: deinde coletur per pannum linteum, subtile, ne frangãtur ouorum alba, relinquanturq; sic, per dies octo: quæ cum deinde rursus colata fuerint, seruẽtur ad vsum, in vase aliquo cooperto.

Aqua fortis, ad flores effigiandos.

R. Gummi ammoniaci part.iij.
Arabici part.j.
Sagapeni part.iiij.

Misceantur, & ponantur in aceto, donec mollescant: deinde contundantur, colentur, & seruentur ad vsum.

Aliter, ad idem.

R. Gummi ammoniaci ℥.j.
Arabici ℥.iij.

Ponantur in aceto per horas xxiiij. donec mollescant: deinde adde mellis flaui, ad magnitudinem nucis, allij mundati, & contusi, caput vnum, aloes hepaticæ parum: misceantur, & coquantur aliquandiu in aceto: deinde coletur, exprimaturq; bene substantia omnis. Quòd si videatur liquidius, coquatur denuo, donec iustam consistentiam acquirat, & seruetur in vase aliquo vitreo. Quando autem vti voles, tingantur ea, quæ auro obduci velis: deinde cum exiccata, & oris halitu calido humectata fuerint: subito auri folia superponantur, ac penicillo, seu bombyce applicentur.

Modus quidam, hactenus ignoratus, sed facilis, molendi Auri, uel argenti, pulcherrimi coloris, quod expoliri, & gummi illustrari potest.

Sumito foliorum auri tantum, quantum volueris, ponantur in crucibulum, vel testam, ad ignem: deinde sumito argenti viui, quater tantum, & similiter in alium crucibulum, vel testam ponatur ad ignem, sed non propè, vt tãtùm calefiat. Auri verò folia tandiu ad ignem relinquenda, donec rubescere incipiant, sed non liquescant. Quibus factis auferantur ab igne crucibula, & misceatur argentum viuum cum auri folijs, miscendo aliquantulum simul, ligno aliquo: deinde subitò in scutellam aquæ plenam, inijciantur, &

tur, &

tur, & fiat malagma. Verùm si aliter facere voles, folia auri, cum argento viuo, super lapide porphyrite conterantur, donec optimè fuerint mista, atq; contusa: deinde bis, terúe aqua communi lauentur, quòd si parum aceti, vel succi limoniorum addas, optimè feceris: nam melius citiusq; permiscentur. Itaq; hoc malagma quocunque modo paratum, sumito, atq; per pannum lineum, non rarum, exprimatur, vt pars aliqua argenti viui exeat: vel exprimatur per damæ, siue agni candidam pellem, quod melius est: deinde quod in pelle hæsit, conteratur cum sulphure viuo optimè, prius contrito, tanto, vt dimidiam masse mensuram non excedat. Quibus factis, ponatur in vase aliquo ferreo, ad ignem, optimè cooperto, ibiq; relinquatur, donec totum sulphur combustum, & quod relictum, flauum, fuerit: deinde frigidum, in scutella aquæ plena, toties lauetur, donec auri colorem sumat, & seruetur ad vsum. Quando autem quis vti volet, addat tantum aquæ rosarum, vel communis, in qua gummi Arabici dissolutum sit, quantum satis est: hæc misce, & fiat liquor aureus, ad scribendum, & pingendum. Quo cum scriptum, pictumq; fuerit, fricentur literæ, dente aliquo leuiter, quod cum alio molito auro, quo omnes ferè pictores vtuntur, fieri nequaquam potest. Cæterùm hoc secreto, veterum qui-

dam vsi sunt, vt in quibusdam veteribus libris videre licet. Verùm in poliendo, animũ adhibere oportet, vt etiam papyro superaddita, fiat: deinde etiam absq; papyro, præsertim literis non ritè lucentibus.

Ad Gummi faciendum (quam Vernicem uocant) pulcherrimum ad dictum aurum illustrandum, & omnia alia opera, coloribus infecta, & sine coloribus.

R. Belzoinum, inter duo folia papyri, contritum optimè, idq; in ampulla ponito, ac tantum aquæ vitæ super fundito, vt ad tres, aut quatuor digitos emineat, croci capillos quinq;, aut sex crassè contusos, vel integros, & relinquatur per vnum, aut duos dies. Quod cum factum fuerit coletur, quo cum opera inaurata illustrare volueris, penicillo ea illinies, & fiant lucida & pulcherrima. Hæc materia citò siccatur, atq; in multa durat secula. Quòd si argenti folia cõterere voles, facito, vt suprà dictum est, nisi quòd loco sulphuris, sal accipiendũ erit. Quæ si gummi opera illustrare voles, sumito medullæ belzoini: nempe partes illas albas in medio belzoini consistentes, quantum satis est, addendo tantum aquæ vitæ, quantum suprà dictum est: crocum autem nõ adhibebis. Hoc gummi possunt illiniri varia, siue picta, siue non, vt mensæ, capsæ, præsertim ex hebeni,

aut

aut nucum ligno: item coria, siue auro obducta, siue non: quoniam non solùm lucida efficit, verùm etiam colores conseruat. Præterea cum statim exiccetur, neque pulueres, neq; alias sordes admittit, quæ vel panno, vel cauda vulpina abstergi, atque auferri nequeat.

Modus terendi, siue molendi auri uel argenti, facilis, quo peritiores artifices utuntur.

Sumito folia auri, quæ in scutella aliqua vitrea cum iulapio rosaceo conterito, & misceto digito medio, vt optimè misceantur: deinde super lapide porphyrite, aut marmoreo positis, rursus probè conterantur, addendo aquam sensim, pòst auferatur, atq; in scutellam colligatur, lapide bene loto aqua, vt ritè colligi possit. Quibus sic se habentibus, aurum bene digito lauetur: deinde cum in fundo residuum fecerit, aqua sensim auferri debet, aliaq; superinfundi calida, ac denuò lauari, hocq; toties faciẽdum, donec iulapium, lauando probè ablatum fuerit, aquaq; dulcis amplius non apparuerit. Postea exiccatum aurum, in vase aliquo vitreo, super cinerem calidam positum, tandiu sinendum erit: donec optimè calefiat: atq; colorem suum naturalem recipiat: quo facto contemperetur aqua gummi: & fiat liquor ad vsum.

Liquor Aureus, ſine auro.

Sumito ſucci florum croci recentium, vel ſi deſit:

Croci contriti
Auri pigmenti optimi, & lucidi
ſing. part. j.

Miſceantur, & terantur cum felle caprino, vel lupi piſcis, quod melius eſt: deinde cum in vaſe aliquo, ſub fimo poſitũ, aliquandiu ſteterit, auferatur, & conſeruetur liquor ad ſcribendum & pingendum, & habebis aureum colorem pulcherrimum.

Liquor Aureus ad ſcribendum, & ferrum, lignea, uitrea uaſa, oſſa, aliaq; auro obducenda.

Ouum recens natum, alteraq; parte fractum aliquo modo, vt albumẽ auferri queat ſumito, atq; imple argento viuo & ſale ammoniaco puro, atq; contrito, ita vt duæ ſint partes argenti viui, & vna ſalis ammoniaci. Quod cum impletum, & ligno aliquo materia bene miſta fuerit, cooperiatur foramen operculo ſuo, deinde cera: deinde dimidij oui cortice ſuperadditis, ponatur ſub fimo equino per vigintiquinq; dies. Quo deinde ablato, habebis liquorem aureum elegantiſſimum, ad ſcribendũ, & pingẽdum quoduis. Quòd ſi nimis dura, ſpiſſaq; materia fuerit, aqua gummi miſceatur, & melior erit.

Alius

Alius modus ad idem facilis, & non multi pretij.

R. Cortices arantiorum flauas, & ab interioribus optimè purgatas, & contusas, sulphuris flaui, & lucidi, in puluerem redacti, quantum satis esse videatur: misceantur, conteranturq; bene simul, & ponantur in phialam aliquam vitream in loco humido, per dies octo, aut decem, quæ deinde ablata ad ignem calefiat, & fiat liquor aureus, ad pingendum & scribendum.

Aliud, ad inauranda quæuis metalla.

R. Sandarachæ liquidæ lib.j.
Terebinthinæ
Olei lini sing. ℥ j.

Misceantur omnia optimè, & seruetur ad vsum.

Atramenti conficiendi, modus optimus.

Sumito gallarum optimarum, in tres aut quatuor partes incisarum, vel leuiter contritarum, quantum volueris, quæ cum in oleo pauco, aliquautulum fuerint frixæ, ponantur in ollam vitreatã, superinfundendo vini albi tantum, vt ad quatuor, vel plures digitos emineat: deinde adde gummi Arabici contriti lib.s. vitrioli contriti ℥. viij. misceantur, & ponantur ad solem per dies aliquot, miscendo quotidie. Postea cũ aliquantulum, & ad sufficientiam cocta fuerint, co-

letur, & erit perfectū. Cæterùm fęcibus relictis recēs vinū addi potest: deinde coqui & colari, hocq; toties fieri potest, quoties vinū non amplius à fæcibus tingitur. His quidem vinis simul mistis, addantur gallæ, gummi, vitriolum, recentia, vt supra: deinde cum rursus ad solem posita, demumq; cocta fuerint, multo melius erit, quàm prius. Quo enim sæpius iterentur hæc, eò etiam melius euadit atramentum. Quòd si atramentum spissius, quàm par esset euaderet, addatur parum lixiuij, & fiet fluidum. Si verò nimium esset fluidum, addatur gummi Arabicū. Cęterùm gallas paruas, crispas, duras esse oportet, quemadmodum vitriolum coloris cœrulei: gummi præterea lucidum & friabile.

Atramenti puluis, quem quisq; proficiscens secum ferre potest, modò aqua uel uino contemperetur. Hic etiam puluis reddit atramentum perfectius.

Sumito nucleos persicorum, vel armeniacorum, vel amygdalarum, siue dulcium, siue amararum, & ponantur ad ignem, donec candescant, auferantur, & seruentur. Quo facto, sumito resinæ piceæ, quantum satis est, ponatur in vas aliquod, vel ollam ad ignem, & cum candela vel carbone, accensa fuerit, cooperiatur cooperculo aliquo, ita vt spirare non extingui, sed fumus optimè recipi

recipi pośsit: deinde cum resina omnino cõsumpta, vasáq; frigida fuerint, abstergatur fumus in operculo hærens, & seruetur. Quòd si quis tantum laboris, pro conficiendo fumo, sumere nollet, emat ab ijs, qui impressorum atramentum conficiunt. De hoc itaque fumo sumito part. j. pulueris nucleorum, accensorum part. j. vitrioli, part. j. gallarum frixarum, vt superius dictum, part. ij. gummi Arabici part. iiij. Redigantur in puluerem, cribrentur, & misceantur, fiatq; puluis in corio seruandus. Quando autem vti voles, sumito huius pulueris parum: cui adde aliquãtulum aquę, vel vini, vel aceti, & misce bene, & vtitor. Atq; sic habes atramentum repentinum, quod quisq; secum, absq; effusionis periculo ferre pośsit. Quòd si hic puluis addatur atramento non bono, perfectissimum reddetur.

Atramentum paratu facile, neq; magno pretio: præterea non solùm ad scribendum, uerùm etiam ad libros imprimendos, aptum.

R. Eius tincturæ, qua coria tinguntur, quantum volueris, fellis sepiarum, quantum satis est, misce, & fiat atramentum. Verùm si melius efficere voles, adiungito prædictũ puluerem ex illis carbonibus, vitriolo, galla & gummi. Hoc etiam atramento libri imprimi poterunt: præsertim si aliquantu-

lum vernicis, & olei lini addatur, vt liquidius & tenacius fiat. Cæterùm atramentum pro imprimendis libris, ex ſolo fumo reſinæ conficitur, vt ſuprà dictum eſt, addendo vernicis liquidæ quantum ſatis eſt, & coquendo parum, fiat atramẽtum, vel liquidius, vel ſpiſsius, vt res ipſa poſcere videbitur. Nam hyeme liquidius, æſtate firmius eſſe debet. Quòd ſi liquidius efficere voles, adde plus olei lini: ſi verò durius, minus olei, & plus fumi, meliusq; coque. Verùm durius atramentum, elegantiores efficit literas. Quòd ſi rubrum atramentum conficere cupias, loco fumi, ſumito cinnabaris, optimè cõtriti, quantum volueris: ſi verò viride, æris florem accipito: ſi cœruleum, vt paucis retro annis vtebantur, ſumito cœruleum Germanicum, vel enchauſtum vitreum, quod Venetijs habetur. Reliqua fiant, vt in cõmuni atramento dictum eſt.

Liquor ad ſcribendum tanto candore præſtans, ut papyrum uincat, in eoq; legi poßit.

Sumito ouorum cortices, optimè lotas, easq; ſuper porphyrite, vel marmore, cum aqua conterito, & in ſcutellam poſitas, ſinito, donec in fundo materia reſideat: quo facto, ſenſim auferatur aqua, materiaq; vel per ſe vel ad ſolem ſiccetur, ſerueturq;. Quando autem vti voles, accipito gummi ammoniaci,

niaci, exempta flaua cortice, quantum satis est, ponatur in aceto distillato, per noctem vnam, donec dissoluatur: deinde coletur, cui addatur aliquantulum, prædicti pulueris, & fiat liquor omnium albissimus, ad scribendum & pingendum. Hoc etiam liquore, primaria quædam fœmina Itala, ad faciem dealbandam vtitur, propterea quòd absque vlla aliqua læsione cutis, & dentium, ita faciem albam reddit, vt non illita, sed natura sic esse videatur. Verùm si ad faciē vti velis, liquorem multò rariorem & tenuiorē esse oportet, vt melius penetrare & durare queat. Cæterùm si ad hūc effectū aliquantulum talci combusti, vt sequenti libro docebitur, addideris, optimum feceris.

Puluis, abstergens Atramenti maculas, uel literas scriptas in papyro, quæ res scitu est pulcherrima, atq; commodißima.

℞. Cerussæ optimè contritæ,
Lactis ficuum sing. q. s.

Misceantur, & fiat massa, quæ cum exiccata: deinde rursus imbuta lacte, atq; sic sexies factum fuerit, fiat puluis, & seruetur. Quando autem atramentum vel literas à papyro auferri velis, sumito pannum linteum, aqua imbutum: deinde expressum, ponatur super atramentum, vel literas, tandiu, donec humecta sint. Quod cum factum fuerit, pul-

uis prædictus, superaspergatur, relinquatur sic per noctem vnam: deinde manè cum panno aliquo linteo sicco, fricetur leuiter, quo facto, papyrum candidissimam videbis, & ad scribendum aptissimam. Quòd si omnino deletum atramentum non esset, iteretur vt prius, & fieri nequit, quin auferatur. Quòd si attenuata charta nimium sit, ea frictione glutine, quo ligna ferruminantur, leuiter liquefacto, cerussæ vel farinæ, pusillo admixto, densabitur.

Modus parandi Vernicem firmissimam, ad membranas, siue papyrum leuigandam, qua utimur ad scribendum: quæ melior est, & pulchrior ea, qua uulgò utuntur: nec ut illa uulgaris male olet.

Vernix, qua scriptores vtuntur ad conficiendos libros, est gummi iuniperi in puluerem redactum. Ex hoc etiam gummi cum lini oleo cocto, liquida vernix conficitur. Vtuntur scriptores prædicta vernice contrita, vt melius atramentum suscipiat charta, nec perfluat. Verùm si meliorem, atque minore pretio parare voles, sumito ouorum cortices, mundatas, & leuiter cõtritas, easq; in olla aliqua bene cooperta, in fornace, vel figuli, vel vitrearij, tandiu sinito, donec optimè in calcem ac cinerẽ vertatur: deinde cribrentur,

brentur, & fiat puluis albiſsimus. Quum autem vti voles, ponatur aliquantulum ſuper papyrum, atq; leporino pede hinc inde ſpargatur, atq; quod reliquum eſt, abſtergatur, & ad ſcribendum reddetur optima. Verùm ſi poſteaquàm ſcriptum eſt, & exiccatum, puluerem auferri deſideres, aliquantulum cum medulla panis fricetur, & abſterget puluerem omnem.

Liquor ad formandas lineas, quæ deinde, cùm superſcriptum fuerit, auferri queunt, ita ut nullo modo amplius appareant.

Sumito tartari ad albedinem vſque vſti, tantum, donec ad auellanæ magnitudinem accedat, diſſoluetur in ſcutella, aquæ plena: deinde fiat colatura, cui adde lapidis lilij, in tenuiſsimum puluerem contriti, tantum, quantum ſatis eſſe videtur, miſce & fiat liquor ad formandas lineas, quas cum auferri velis, fricetur papyrum cum medulla panis, duri, & auferentur, ita, vt ne veſtigium quidem reliquum ſit, quod eſt arcanum, ſcitu dignum, & admodum vtile.

FINIS LIBRI QVINTI.

D. ALEXII PEDEMONTANI, de Secretis liber sextus.

Modus ſublimandi Mercurij, ſiue argenti uiui, quo utuntur aurifices, alchimiſtæ, mulieres, atq; alij.

R. Argenti viui lib.j.

Ponatur in ſcutellam ligneam, addito aceti, & ſalnitri puſillo, miſcendo bene, atque mortificando: quibus factis addatur,

Salis communis contriti, lib.s.
Salnitri in puluerem redacti ℥.iiij.
Aluminis vſti & triti, lib.j.s.

Miſceantur bene, & ponantur in cucurbitam lutatam, ad collum vſq;, & alembico ſuperaddito diſtilletur in cineribus, primò igne lento, quouſq; humiditas omnis exierit quę conſeruanda erit. Valet enim ad multa & varia, præſertim ad macerandum, & ſubigendum argentum viuum. Humiditate exempta, augeatur ignis continuè, donec argentum viuum conſpiciatur album, id eſt, donec videatur ſupra fæces manere, vt albus panis. Quòd ſi velis, vt plus aſcendat, ad collum vſq;, papyrum circum eam partem, quæ foris nuda apparet, ponito: deinde igne

igne plus aucto videbis paulatim aſcendere ad ſuperiora Mercurium ipſum, ad formam campanæ. Quibus deinde frigefactis, atque alembico ablato, eximatur cucurbita, atque mundetur forinſecus, ne fracta, aliquo modo argentum vitietur, demum frangatur cucurbita, vt argentum colligi queat, verùm ita, vt à fumo non lædatur. Cæterùm hac ratione poſſunt fieri maſſæ ducentarũ librarum, in vna cucurbita, modò debita materiarum proportio ſeruetur. Porrò materia in fundo relicta: nempe fæces terantur, & in aqua feruenti diſſoluantur, colenturq; : deinde coquantur, & ſiccentur. Remanebit enim in fundo materia, ſali ſimilis, ex ſale, alumine, ſalnitro miſta. Valet enim hoc ſal, ad ſublimandum argentum viuum recens: addito aceto, vel loco aceti, aqua per ſublimationem diſtillata. Cæterùm argentum viuũ hoc modo cum alumine ſublimatum, magis conuenire videtur mulieribus, ad faciem eorum venuſtam reddendam, quàm ſi aliter abſq; alumine eſſet ſublimatum, quorum tamen neutrum conſulo. Nam multò melius erit, vt aliqua ex ijs, quas ſuperioribus libris deſcripſimus, ad faciem vtãtur, quàm argento viuo ſublimato. Quòd ſi ad alia cõponatur, & non ad faciem, ſed pro aurificibus, alchimiſtis, & varijs medicinis, melius erit, ſi pro alumine, vitriolum crudum po-

natur, quod plurimùm mulieribus nocet. Maior nanq; pars horum artificum vitriolo vtuntur, propterea quòd minoris emitur, & ad plura conducat, quàm si cum alumine esset paratum, quod nulli rei vtile esse potest, nisi mulieribus. Sunt præterea maligni homines quàmplurimi, qui conficiunt argentum viuum sublimatum, cum arsenico crystallino, qui ob exiguum quæstum, se maximo scelere astringunt: quoniã præter quàm, quòd plurimarum mulierum, hoc vtẽtium, facies in maximum tumorem attolluntur, tympani instar, fieri interdum potest, vt vel siderentur aliqui, vel omnino interimantur: quò magis talia medicamenta sunt vitanda. Porrò supra dictum argentum viuum sublimatum cum alumine, vel vitriolo, denuo & facilè sublimari poterit, si modò pro qualibet libra sublimati argenti, addantur salis, vel aluminis vsti, vel calcis viuæ lib.s. deinde in cucurbitam ponantur ad sublimandũ, vt prius. Nam citius sublimabitur, pulchrius meliusq; euadet: quanto enim sæpius sublimatur, tantò citius pulchrius euadit. Alchimistæ præcepta Geberis, D. Thomæ, aliorumq; philosophorum, sequentes, tantum sæpè laboris in sublimando sumunt, vt id fixum reddant: suntq; qui centies, atque etiam ducenties sublimarunt: quorum omnis labor irritus tandem fuit, quod quidem certum

certum eſt euenire, quòd ſemper fæces, nempe alumen, vel ſal, vel vitriolum, vt dictum eſt, addiderint: & cum ignis natura ſit, volitantia ſiſtere, atq; conſtringere conſtat, quo ſæpius ſublimata fuerint, eò etiam duriora effici. Verùm ea pars, quæ paulatim conſtricta erat, cũ ferè fæcibus permiſceretur, nuſquam apparebat. Quare hi, cũ cauſas & modos, vt par eſt, non conſiderarent, viderent autem ſublimatum paulatim deficere, aut euolaſſe, aut igne conſumptum credebant potius, quàm fæcibus eſſe permiſtum. Itaque cùm philoſophicè quis fixando ſublimato, progredi vult, oportet, vt ter, vel quater, cũ ſale, vel alumine vſto, vel calce viua, vel talco, vt antea dictum eſt, ſublimetur. Nam ſic, non ſolùm ab omni terreſtri materia, verùm etiã à qualibet redundanti humiditate purgabitur. A materia quidem terreſtri expurgatur: quoniam remanet in fundo cucurbitæ vnà cum reliquis fæcibus, id eſt, cum ſale, alumine & vitriolo. Ab humiditate verò ſuperflua: quoniam partim per euaporationem, vnà cum aceto reſoluitur, partim per iteratam ſublimationem, ignis naturam aliquo modo aſſumit, quæ cauſæ potiſsimum ſunt, vt fixius reddatur, quæ duo fixionis præcipuæ ſunt partes, aut potius ſolæ. Neq; quicquam, in hoc propoſito, rem eſſe fixam intelligimus, quantam excoctam eſſe, tan-

tamq;, cum igne habere societatem, vt neq; fugiat amplius, neq; quouis modo igni absumatur. Quare cum ter quaterúe sublimatum fuerit, vt dictum est, sublimetur per se, absq; reliquarum additione, toties, donec in fundo fixum remaneat, neq; ignis vlla iam vi fugiat, & minuatur. Verùm si citius, faciliusq; parare voles, hac securissima, ac philosophica via procedito: nempe ter, aut quater sublimatis, vt dictum est, adiungatur quarta pars, argenti purissimi, calcinati, vt inferius docebitur: quibus deinde optimè mistis, & sublimatis, misceantur simul: nempe illud, quod sublimatum est, cum illo, quod in fundo relictum est, & conterantur: deinde rursus sublimentur, hoc quidem toties faciendum, quoties non amplius ascendat, sed in fundo maneat, etiam igne vehementiore. Atq; sic erit perfectum, album, mundum, fusile & penetrabile. Quòd si quis maiorem copiam facere velit, neq; argenti optimi, quartam partem addere posit, sumat partem aliquam, ter aut quater sublimati: cui addatur deinde quarta argenti puri pars, & sublimetur, vt iam dictum est. Quibus factis, sumatur hoc argentum sublimatum fixum, cui addantur argenti viui, prius sublimati, non fixi, partes tres, misceantur, & sublimentur, vt suprà dictum est, donec fixum remaneat. Quòd si adhuc maiorem copiam facere voles,

re voles, rursus partes tres non fixi, huic addito, atque rursus, vt prius facito, donec fixum euadat, atque sic deinceps procedendo, donec satis magnam habueris copiam. Modus autem hic melior est, quàm si semel totum sublimetur. Quoniam sæpius volatile fixum redditur, & fixum volatile, id quod philosophi commendant: nam fusibilius, penetrabilius, & maioris virtutis efficitur. Atque omne secretum consistit in hac via sublimandi, vt nunc diximus, quam primi philosophorum, & excellens ille Geber, sequuntur, nisi quod occultè admodum teneant, vtrum sublimari debeat, quanuis argentum viuum dicat, tamen aliud quidam intelligit, quod etsi similitudinem cum argento viuo habeat, tamen natura, ad perfectiorem gradum, adductum esse cõstat: quemadmodum exempli gratia, pasta ex farina constat, non prima ratione, sed ad perfectius reducta. Cæterùm hæc alta scientia, aliunde esse non potest, quàm à solo Deo, qui omnibus, quibus vult (vt omnes testantur philosophi) eam largitur, & subtrahit.

Modus parandi Cinnabaris, etiam si massas cẽtum, ducentarúmue librarum, uel plus habere uelis, similes ijs, quæ ex Germania uehuntur, omnibus Italis adhuc incognitus.

Omnes, qui secretis, & rebus metallicis

delectantur, artem conficiendi cinnabaris agnoſcunt, ſed in parua admodum copia, vt duarum aut trium librarum. In Germania verò & Gallia inueniuntur quidam, grandes facientes maſſas, quas in Italiam aduehunt. Quare cum ipſi occultum hoc teneant nos ad communem vtilitatem, in publicum edere voluimus. Sumito argenti viui, part. ix. ſulphuris citrini, part. ij. quidam ſumunt iij. alij, iiij. alij cum argento viuo ęquant pondera. Nam ad pingendum, ſulphuris copia obeſſe nihil poteſt, quin potius, cinnabaris accendit ruborem: ad alia verò, tres aut quatuor vnciæ ſulphuris, in ſingulas argenti viui libras, ſatis ſunt. Sulphur in patella, ſiue olla aliqua ampla, ad ignem ponatur, vt liqueſcat, liquatum ab igne remoueatur paululum: deinde poſito argento viuo, in panno aliquo, addatur ſulphuri ſenſim, comprimendo pannum, & continuè miſcendo, donec optimè permiſtum, frigidumq; fuerit. His optimè miſtis & frigefactis, materia eximatur, contundatur, atq; ſubtiliter conteratur: deinde cribretur, & fiat puluis, de quo ſumito tantum, quantum volueris, & ponatur in amplam cucurbitam vitream, luto ſapientiæ obductam. Verùm cucurbitam plenam eſſe non oportet, ſed ad quartam ſolùm partem. Quibus factis, ponatur cucurbita in fornace, ſuper cineribus & coquantur, primo igne

igne lento, per horas tres: deinde aucto. Verum si magnam copiam efficere voles, adde sensim puluerẽ alium, miscendo semper baculo aliquo, cucurbita continuè super igne stante. Sed vt res perfectè fiat, infundibulum in cucurbita situm esse oportet, per quod baculus, in suprema parte, circum, luto, obductus, ita vt infundibuli os, cum demittitur baculus, obturet, quo continuè materia permisceri queat. Quibus factis, ac primò puluere, ad ignem, per horas quinq; cocto, donec vel omnino, vel pars aliqua eius sublimata fuerit, addantur duo cochlearia recentis pulueris, calidi, attollendo baculum, vt inijci queat: deinde rursus demittendo. Ponitur autem baculus, vt alius puluis inijci valeat: nam nisi poneretur cucurbitæ os, ita à puluere adhærente, obstrueretur, propter sublimationem, vt alius addi non posset. Atque in hoc tota ars consistit, ad conficiendas massas, quantum vis magnas. Si enim materia simul inijceretur, tũc antequàm materia sublimaretur, cucurbita ipsa, fornaxq; liquesceret. Quare per partes ponenda erit, vt cum prima pars cocta, atq; cucurbitæ circum adhæserit, alia addatur, atque in fundo cucurbitæ coquatur, donec itidem vt prima adhæreat atque rubescat. Atq; sic continuè addendo puluerem, fiet massa cinnabaris insignis, cuius in medio foramen erit, à baculo

contractum. Quòd si foramen quoq; obturare voles, addito puluerem, baculo prius extracto: deinde ore cucurbitæ obstructo, & coquito: tandiu donec puluis in medio quoq; sublimetur, adhæreat, & obstruat foramen. Atq; hic est modus conficiendi cinnabarem optimus, atque in Italia huc vsque incognitus. Cæterùm hoc animaduertentum videtur, vt baculus aliquando moueatur, attollaturque ne puluis adhæreat, obstruatque infundibuli foramen: præterea si ignis quoque magnus atque continuus sit, nihil nocebit.

Chrysocolla, quam Boracem uocant, quomodo purganda, & multiplicanda.

Quam nunc boracem appellant, ab antiquis chrysocolla dicebatur, cuius duo genera fuêre, & naturale, & artificiale, vt ex Dioscoride, Plinio, alijsq; constat. Ea vtebantur in quibusdam medicinis, atq; ad aurum consolidandum, qua etiam hodie vtuntur. Inest enim ei, vis quædam, liquefactionem metalli, ad consolidandum accelerandi. Vtuntur etiam hac nostri, ad auri & argenti scobem liquefaciendam, atque in vnum corpus cogendam. Præterea & mulieres quædam, ad faciem dealbandam, & cutem mollem, venustamq; reddendam, propterea quòd neque dentibus, neque cuti, vllam perniciem afferat.

rat.

rat. Apud veteres reperiebatur viridis chrysocolla, quæ hodie neque inueniri neq; parari poteſt. Habetur quidem à noſtris alba, vna, altera nigra, quæ fortaſsis nonnihil, ad veterum viridem alludit. Alba, in fruſtula longa formata, & neruoſa, alumini ſimilis eſt, ita, vt vel plurimi decipiantur, vel alios decipiant. Nam ſuper ignem poſita ebullit, atque inflatur, remanet poſtea alba, ſpongioſa, & fragilis, aluminis inſtar. Cognoſcitur autem differentia à peritis, inter alumen & chryſocollam, tribus modis: quorum primus eſt, ex ſapore ſumptus: ſiquidem aluminis ſapor, quodammodo ſubacris & aſtringens eſt, cum neutrum horum chryſocollæ inſit, ſed ferè ſaporem inſipidum contineat, vt medius ſit inter oleum & lactis ſerum. Quare plurimi impoſtores, cum alios decipere volunt, ponunt aluminis fruſta, in oleo amygdalino, & lactis ſero. ſunt præterea ex ijs, qui addunt mel, vel ſaccharum, vt ſapor acris, aſtringensq; aluminis obtundatur. Reperiũtur & alij, qui ad ignem liquant res prędictas, addendo ſalnitrum, ſodam herbam, ex qua alumen catinum conficitur, vel ſal alcali, tartarum, alumen ex vini fæcibus: deinde in loco frigido formant lapillos, ſimiliter chryſocollæ, ſed aliquo modo differentes. Nam chryſocollæ lapilli ſunt longi, aluminis verò quadrati. Secundus modus, alu-

men, cum vstum ad ignem fuerit, plurimum materiæ relinquit vstæ, ita vt plus, quàm antea esse videatur, id quod in chrysocolla minimè conspicitur: minimum enim quod ab vstione relinquitur, existit. Tertius denique modus, quo alumen à chrysocolla dignoscitur, est, quod metalla alumen neque liquet, neque ita bene consolidet, vt chrysocolla. Nam quòd etiam aliquo modo liquefaciat, id accidit virtute salnitri, salis alcali, & tartari, quæ aliqua ex parte colliquationem iuuant. Cęterùm cognosci potest ex hoc, quòd salnitrum ad ignem positum, stridet, & scintillat. Quidam ex prædictis misturis in sero lactis, dissolutis, & in lapillos congelatis, componunt lapides, verùm sapore salsos, lucidos, & in liquando nimis vehementes. Quare volentes aurum consolidare, aut argentum, ipsum aurum vel argẽtum vnà dissoluunt. Quæ saccharum in se continet, auro vel argento, semper inducit maculas. Fiũt etiam compositiones quædam, quæ etiamsi vim, vt chrysocolla, consolidandi & colliquandi obtineant, tamen forma & sapore differunt, quarum aliquas paulò pòst recensebimus. Sed vt ad veram & perfectam veniamus chrysocollam, quæ nostris temporibus inuenitur, dicimus, superioribus annis consueuisse ex Alexandria aduehi doliola quædam, adipe quodam plena, in medio lapides

pides

pides paruulos continente, quod paſtam chryſocollæ nominant, quam Arabum ſcriptores quidam veteres: nitrum Alexandrinum appellant. Hiſce verò temporibus ex occidente quoq; aduehitur, neſcio qua de cauſa, an ſcilicet ibi facta ſit, vel aliunde: nempe ex India apportetur, propter quòd magnam ſuperioribus annis hîc fuiſſe penuriam, intelligerent. Eo enim tempore, vncia vna, vendebatur coronato vno, quo nunc libra haberi facilè poteſt. Modus autem parandi, ijs in locis, ſic ſe habet. In auri & argenti, atque etiam æris fodinis, aquam quandam inueniunt, quæ (quemadmodum ego ipſe nō ſolûm vidi, ſed etiam expertus ſum) per ſe ipſa eſt apta, atque perfecta ad conſolidandum, liquandum, vel aurum, vel argentum, id quod etiam in Germaniæ quadam parte ſuperiore, comperi, vbi ſimilis aqua inuenitur, omnibus adhuc incolis incognita. Sumunt hanc aquam, vnà cum fæcibus, quam coquunt ad certum ſpacium, quæ ſic calata, ſpatio temporis, in lapides paruos, ſalnitro haud abſimiles, cogitur. Quoniam autem hi lapides conſiſtere ſic nequeunt, ſed diſſoluuntur, fit, vt his lapidibus, vnà cum ſuis fæcibus, in fundo relictis, tâquam nutrimento, axungiam porcinam, vel alterius animalis pinguedinem addunt. Hoc facto, ad fodinas ſeſe conferunt, ibiq; foſſam

amplam faciunt, cuius fundum ea materia insternunt, & super hanc lapillos, quos diximus, collocant: deinde rursus adipis massam, mox iterum lapillos, atq; ita pergunt ad eam, quæ placet altitudinem, alterum super altero collocantes, sic tamen vt extremum stratū sit ex illa pingui materia: ibi per menses aliquot apertam relinquunt, quanquam pleriq;, hæc omnia domi in terra, aut in amplis vasis faciunt. Quum autem libet vendere, atq; aliò mittere dolia, vel parua vel magna, vt videtur, ea materia vnà cum lapidibus replent, & hoc pastam chrysocollæ, siue boracis appellant. Mittunt etiam ex iam dictis locis chrysocollam, aut lapillos absque iam dicta pasta, sed eo paratos modo, quo iam diximus: quoniam ab hinc triginta annos, maior copia factitij, quàm eius pinguis massæ afferebatur, propterea quòd in Italia ea vti nesciebant, nec reparare aut purgare lapillos norant: itaq; nullus erat ferè eius vsus, præterquàm in quibusdam distillationibus, ad fucos muliebres eliciendos. Verùm tandem quidam Venetus, & mulier quædam ab ipso edocta, id refingere & conficere cœperunt, atq; inde magnum quæstum facere, donec paulatim conficiendi modus & alijs cœpit innotescere: quanuis alijs magis, alijs minus, & forte pauci sunt, qui ea facilitate, & bonitate facere norint, quàm nos
hîc

hic perfectè trademus. Sumito itaque hanc massam, eam inquam, quæ plurimos in se lapillos continet, & rancida minimè est: quoniam indicat esse veterem, & lapillos esse comminutos, atq; magna ex parte consumptos: deinde in libras decem pastæ, aquę tepidæ mediam situlam misce, & pone in vase aliquo testaceo, manibus bene pinsendo, & miscendo, panis in morem. Quod cum factum fuerit, coletur optimè, lapidesq; in cribro relicti eximantur, ponanturque in catinum, superinfundendo oleum oliuarum, vt in acetarijs conficiendis fieri solet: deinde cum ad solem bene purgati, & vncti manibus fuerint, ponantur in sacco, misceanturq; probè, quomodo sacchari confectiones solent, & seruentur in ligneis vasis, tanquam optima chrysocolla. Quòd si reficere & multiplicare voles, sumito aquam illam colatam atq; ad ignem lentum coquito, ad perfectam vsque confectionem, spumando tam fæces, quàm spumam accuratè. Coctionem autem esse perfectam, tribus modis licet cognoscere, primò, si aquæ gutta super vnguem posita, non diffluit: secundò, ad modum syruporum, si in quarta hæreat, aut quod est tertium, si funiculus in ea intinctus, & inter digitos ductus, asperitate quadam digitos tentarit: si cocta fuerit, cacabus ab igne auferatur, & operculo, ad hoc aptè parato, ne quid

ſordium ingredi queat, operiatur: mox in furfuris cumulo ſepeliatur, ſuperq́; furfur, craſsioribus pannis, aut lodice, aut culcitra, præſsè admodum, contegatur: poſſes etiam fimo calenti, per octo vel decem dies condere. Quod cum factum fuerit, auferatur, & inuenies pinguedinem quandam, ſiue cruſtam, in ſuperficie, quam deſumptam, ſepones. inuenies præterea tanquam glaciei fruſtula, quę pariter exempta, inq́; alio vaſe poſita, aqua diligenter elues, & in vmbra ſiccabis. Quo facto, illos lapillos, qui in ſetaceo cribro remanſerant, cum his nouiſsimis miſceto: inde aluminis ex vini fæcibus albi, ſed non ex eo, quod pro ſpecimine proponi ſolet (nam id inutile eſt) ſed ex optimo, lib. iij. ſalnitri ℥. viij. aquæ cõmunis ſitulas tres, miſceantur & ponantur ad ignem lentum, deſpumando bene, donec perfectè vt prius cocta fuerint. Quo facto, auferatur ab igne, & reponatur, donec optimè reſideat, tum ſumito huius aquæ ſitulam vnam cum dimidia, ponatur ad ignem lentum, & cum feruere incipit, addito prædictæ pinguedini, vel cruſtæ, ſiue cutis, ſuperius exemptæ, lib. vij. s. & coquantur quantũ ſatis eſt, vt prius. Tum ab igne remouebis, ponesq́; in ligneo vaſe aliquo, ſupraq́; vas, duos baculos, decuſſatim collocato, è quatuor baculorũ angulis, ſingulos funiculos alligato, ſed vt funiculi

niculi tendantur, ad ſingula capita, plumbi fruſtum appendito, ac ſic in materiam demittito, ita tum, vt à fundo digitos quatuor abſint: hoc autem fit, vt materia ad funiculos adhæreſcat. His rebus adminiſtratis, eo modo condes, vt aliud ſupra feciſti. Hoc autem in ſacco, id eſt, in fouea non ponitur, ſed vbi eximendum erit, quod funiculis adhæſit, penna oleo imbuta linitur, reliquum verò cacabo adhęrens, oleo erit conſpergendum. Cæterùm lapilli, qui eximentur, non ſint minores auellanis, qui autem minores ſunt, relinquantur in aqua, ac rurſus coquantur, vt ſupra, atq; ſic continuando, donec omnis aqua, in chryſocollam conuertatur. Verùm hoc notandum videtur, vt primæ maſſæ in aqua tepida diſſoluendę, addatur, ciceris inſtar, coaguli leporini, quo melius reliquæ chryſocollæ partes, coagulentur.

Aqua fortis, facilis, & alijs præſtantior.

R. Aluminis & vitrioli, aut ſalnitri, aut horum trium ſimul vſtorum, ſing. part. j. redigantur in puluerem, miſceantur & ponantur in cucurbitam, luto obductam: deinde in vas recipiens, duæ vnciæ aquæ, in ſingulas libras pulueris. Quod cum factum fuerit, collocetur ita cucurbita, vt propendeat: atq; ita ſine operculo, cum vaſe recipiente ori cucurbitæ, farina, & ouorum albis copu-

letur, ne vllo modo respirare queat. Sitq; vas recipiens in aqua frigida situm, & continuè desuper linteis madefactum. Nam sic fiet, vt spiritus cum ipsorum aqua, melius copulentur, nec adhærescant recipienti. Quibus administratis, ignis accendatur, primò quidem lentus, & sub cucurbita tantùm, donec materia dissoluatur: deinde augeatur, atq; etiam supra cucurbitam ponantur carbones accensi, augeaturq; igni, vsq; ad horas quinq;, aut sex. Tunc finito, vt frigescat: post eximatur aqua, & seruetur ad vsum, in vase aliquo probè obturato. Verùm ignis ita instruendus erit, ne vas recipiens, aliquo modo, ab eo corrumpi queat. Quòd si fortiorem aquam conficere voles, addito salnitri partes duas.

Modus ueræ artis proplastices, ad Numismata, aliaq; omnis generis, mediocriter extantes formas, ex metallo quouis, aut etiam crystallo, uitro, marmore, fingendas.

Ante omnia terram, in qua formæ imprimuntur, in promptu esse oportet, quæ cum variè conficiatur, nos tantùm varia genera, eaq; omnium optima ponemus: vt si vnum haberi non posit, his quæ haberi possunt, vtamur. Illud tamen primum sciendum est, ex ijs quæ hîc ponemus, singulis per se, aut

ex aliquot miſtis, aut omnibus ſimul, nos vti poſſe. Sunt enim omnes optimæ. Caput totius artis eſt, vt materia in qua formæ imprimuntur, ſit ſubtiliſsima, & ferè impalpabilis: quoniam effigies in ea exprimuntur nitidius: deinde etiam facilius in ſe omnis generis metalla recipit abſq; corruptione, optimeq́; cum magiſtra permiſcetur, ita, vt ſiccata, durior euadat. Poteſt deniq; ad plurimas fuſiones ſufficere, ita vt non ſtatim à prima fuſione frangantur, ſitq́; alia materia paranda. Cæterùm ad plumbeas formas fingendas, quælibet terra commoda eſt, modò tenuiſsima, beneq́; cum magiſtra ſubacta ſit, vt dicetur.

Terra prima, infundendis Metallis apta.

R. Lapidis Smyris, quo omne armorum genus extergitur, quantum ſatis eſt, conteratur optimè, & igni candeat, vt inferius docebitur: deinde madefiat ad modum paſtæ, fiant typi, ad fingenda numiſmata. Poſſunt autem hi typi in multos annos incorrupti eſſe, ſi diligenter conſeruentur: qui ſi tandem frangerentur, rurſus conteri debent, atq; cum magiſtra miſceri: ea enim ratione ſubinde meliores euadunt.

Secunda.

Sumito fruſta vaſorum, ex argilla Valentina, vel Treguedana, quibus vaſis vitrearij,

vitrum liquefactum, in fornace continere solent. Erit autem melius, si quis eorum vasorum fundum, aut vas ipsum, à medio ad fundum, abiecto tamen prius vitro circum hærente; vel si hæc haberi non posint, sumantur ea, quæ possunt. Sumito igitur aurificum crucibula noua, tot, vt eorum vasorum, quæ dixi, frusta, pondere æquent. hæc omnia simul in æneo mortario conterantur: deinde super lapide porphyrite, vt colores solent, cum aqua molantur: & subinde recoquendo attenuetur puluis vt infra dicetur, seruetur in scorteis sacculis, aut ligneis arculis, probè conclusis, ne sua tenuitate in aerem euolet.

Tertia.

R. Testarum tellinarum, vel chamarum marinarum,
Corticum ouorum, sing. tantundem,

Accendantur vt igni candeant, & vt prius dictum est, de alia argilla, terantur sæpius, & eodem modo seruetur.

Quarta.

Ferri scobem, aut squamam, aut vtranq; puram & mundam, in ferrea casside, alióve firmo, ad ignem, vase, collocato, acetũ optimum superinfundito, ad ignem per horas octo habeto. Quo facto, rursus acetum infundito, igni accendito, vt incandeat, mola-

tur

tur pòst, atq; eadem iterentur, vt in alijs eſt dictum, & ſeruentur.

Quinta.

℞. Pumicis igni candentis, quaterq́; in aceto extincti, part. j. ſcobis ferri, part. ij. miſceantur, & igne candeſcant vt ſuprà: deinde trita aliquoties, recondantur vt alia.

Sexta.

Sumito oſſa veruecis, præſertim capitis, quæ meliora ſunt, combuſta: deinde trita, & cribrata, quantum ſatis eſt, ponantur in vaſe aliquo ferreo, ad ignem tandiu, donec optimè candeſcant, tum addito tantum ſeui, quantum manu comprehendi poteſt: miſce bene ferro aliquo, vt ſeuum vnà cum puluere comburatur: deinde ſic ad ignem relinquatur, per horam dimidiam. Quibus factis, auferatur ab igne, cõteratur, igne candidum fiat, humecteturq́;, quibus ſæpius iteratis, ſubtiliſsima perfectiſsimaq́; euadet.

Septima.

℞. Oſsium ſepiarum vſtorum, tritorum, & cribratorum, quantum ſatis eſt, & fiat modo quo iam dictum eſt, de veruecis oſsibus. Fit præterea argilla hæc, ex quadam terra, quæ Tripoli affertur: item ex vitium cineribus, ex charta combuſta, ex equino ſtercore arido, atq; vſto, ex lateribus, bolo armeno,

terra rubra, atq; huiusmodi alijs, quæ nunquam igne liquescunt, neq; dissiliunt, neque squamas, siue crustas faciunt, sed perpulchrè quasuis formas recipiunt.

Modus reducendi prædictas terras, ad tantam subtilitatem, ut fermè tactum ipsum non recipiant.

Sumito pulueres prædictos, siue terras, quas primò optimè conterito, & cribrato, deinde in vase aliquo firmo, ad ignem ponito, tandiu donec candescant, rursusq; conterito, vt prius cum aqua vel aceto. Quod cum sexies factum fuerit, ponatur in catino vitreato, superinfundendo tantum aquæ, vt ad quatuor digitos emineat, misceantur parum, baculo aliquo mundo, vt turbida fiat aqua: deinde pauxillum sic relicta, aqua auferatur sensim, ponaturq; in alio vase mundo. Quo facto, recens aqua super materiam, infundatur, misceaturq;, vt prius, donec turbida reddatur: deinde cum rursus aliquantulum quieuerit, sensim auferatur, prioriq; aquæ ablatæ addatur. Hoc autem tandiu faciendum, donec tenuiores pulueris partes, aqua fuerint omnes ablatæ. Quòd si quid in primo catino, crassioris pulueris fuerit relictum, conteratur rursus, vt prius, atque supradictæ aquæ depositæ iam, addatur. His omnibus factis, relinquantur aquæ tandiu, donec probè residuum fecerint: deinde

inde aqua ſenſim ablata, ſiccetur puluis, mox ſemel tantum, ſed optimè conteratur, cribroque ſetaceo, vel etiam ſerico denſiſſimo transfundatur, & habebis puluerem omnium ſubtiliſsimum, quem in vaſe aliquo optimè clauſo recondes, ne quo modo in auras euaneſcat.

Aqua, quam Magiſtram appellant, ad prædictos puluεres contemperandos.

Vt prædictę terrę formentur, & formatę, ſiccatę cohęreant, nec diſsiliant, aut reſoluantur in puluerem, talis aqua, quam magiſtram vocāt, componenda erit, quæ in hunc modum ſe habet:

R. Salis cõmunis, quantum ſatis eſt, eumq́; lineo panno, aqua imbuto, inuolutum, vel in crucibulo inter carbones, vel in olla parua, bene lutata, in loco, vbi follibus per horam ignis probè poſsit excitari, ponito: mox vbi refrixerit, teratur, tritum in olla vitreata collocetur, deſuperq́; tantum aquæ cõmunis effundatur, vt ad quatuor, vel ſex digitos emineat, miſceaturq́; tandiu ad ignem, quouſq; diſſoluatur: diſſolutũ & frigefactum coletur bis per pãnum è lana, quem feltrium vocant, optimum. Huius aquę vſus eſt, ad humectandam, tenacemq́; faciendam terram, vt inferius dicetur. Fit quoq; huiuſmodi aqua, vel magiſtra, ex ouorum albis,

ſiquidem optimè baculo aliquo, ex fici arbore, cõcutiantur, donec ſpumam reddant: deinde cum ſic per noctem vnam fuerint, coletur aqua, ſub ſpuma contenta, & ſeruetur ad pulueres, in paſtæ formam redigendos. Eſt quidem hæc aqua melior: quoniam argilla fit tenacior, & formæ expreſsiores, nitidioresq; fingentur. Vnde quidam prædictæ aquæ, ex ſale confectæ, aliquantulum huius aquæ addunt. Quidam verò aquam è gummi addunt, prout iudicio, & vſu edocti, magis expedire exiſtimant.

Luti ſapientiæ conficiendi ratio.

Sumito cretæ optimæ, qua vaſa fictilia conficiuntur, vel albæ, vel cineritiæ, partes iiij. cineris communis partem mediam, ſtercoris æquini, vel aſinini ſicci, partem j. & ſi perfectius voles, adde laterum cõtritorum, vel ſcobis ferri parum, redigantur in puluerem ſubtiliſsimum, cribrentur, & miſceantur: deinde ponantur in terra, ſuper ſpargendo ſenſim, lanę, è pannis, detonſæ, quod tomentum dicitur, part. j. aquæ cõmunis, quantum ſatis eſt, & miſceantur: deinde ponantur in terra ordinatè, ſuper ſpargendo paulatim, primò tomentum, ita vt æqualiter diſtribuantur: deinde aquam, etiam ſubigatur probè, primò baculo aliquo: deinde pala, & fiat maſſa. Quæ cum bene ſubacta fuerit, ponatur ſuper ſcamnum aliquod firmum, vel

murum, ſubigatur, & pala optimè tundatur tandiu, donec ſatis eſſe videbitur. Quò enim diutius tunditur, & ſubigitur, eò etiam melius euadit. Valet autem hoc lutum, ad lutanda vitrea vaſa, ad formas craſsiores formandas, fornaces, aliaq; cõplura facienda. Quòd ſi tantùm laboris in conficiendo luto conſumere fortè nolis, ſumito tantùm cretam, tomentum, & ſtercus cum aliquantulo cineris. Quidam abſq; ſtercore, quidam abſq; tomento conficiunt, ſuum quoddam propoſitum ſecuti. Cæterùm ad lutanda ora vitreorum vaſorum, ne reſpirare queant, valet ſupra dictum lutum, præſertim ſi addideris calcis viuę, part. ij. alba ouorum, quot eſſe ſatis videatur. Nam ſic tutius eſt, atq; vitri modo durum redditur, quò fit, vt minus etiam per id reſpirare poſsit. Porrò lutum tale, in loco aliquo humido, conſeruandum erit, ita tamen, vt nec humidum nimis, nec ſiccũ fiat. Nam ſemel induratum, nullius eſt vſus. Si enim aqua remolleſcere velis, foris parum humeſcet, intus ſuam duritiem retinebit. Quare cùm nimium fuerit durum, optimè ſiccari permittito: deinde in puluerem redigito, conficitoq;, vt prius eſt dictum.

De rebus, quæ ad fundendi artem in promptu eſſe debent.

Cum quodlibet boni artificis opus, abſq;

instrumentis suis proprijs perfici nequeat, operæpretium esse videtur, vt ea, quæ huic arti instrumenta sunt necessaria, doceamus. Itaque primò diligentiam adhibere oportet, vt carbones ex lignis recentibus, duris, siccis habeantur, quemadmodum, & crucibula absq; fractura, neque alba, neque nigra, sed cinericij coloris, esse oportet. Præterea charta aliqua crassior non desit, ad ventilationem crucibulorum, itaque vacua harundo, ad exsufflandas ex crucibulis sordes. Instrumentum quoque aduncum, ad extrahendos carbones ex crucibulis: & prælum, quo formæ ipsę, quas etiam stafetas vocant, comprimentur, vt inijci metalla fusa, commodius posśint. Ad hæc tabulæ binæ, vel plures, politę, & leues, ex nucis robore, vel buxo, vel ære, inter quę formę constringantur, vertiq; valeant. Duę aut plures plagæ laneæ, ad manus sint, quibus vacua illa spacia, in comprimendis formis, impleantur. Opus pręterea est circino, & regula ad partiendum, & ad certam mensuram exigendas formas, & canales, per quos metalla decurrunt. Ferrum insuper, ligonis forma, sed in acumen tendens, ac vtrinq; scindens, vt typorum vię, per quas metalla fusa ingrediuntur, expediantur: quòd si hoc desit, fiat cultello aliquo, magna cum diligentia. Olei quoque & terebinthinæ parum, quo charta, vel

ta, vel bombycis fila imbuta, & accēſa, vt intrinſecus ſiccati iam typi, optimè fumo afflentur, quo metalla melius fluant. Quoniam verò aliquando nimium loca caua, fumo implentur, ita, vt inæqualia reddantur, leporinus pes appoſitus erit, cùm ad alia, tum ad fuliginem detergendam. Duę quoq; ſcopę, altera filis ęneis condenſatis, altera ex ſetis, cuiuſmodi ſunt illæ, quibus ad pectines tergendos vtuntur, quibus opus, ante informationem, & poſt, tanquam pectatur, & extergatur.

Ratio Numiſmata conflandi, & exprimendi.

Primò ſumito numiſma illud, quod exprimendum eſt, atque in aceto, cui aliquantulum ſalis, paleæq; vſtæ, additum fuerit, immittito: deinde lauato, fricatoq; bene ſupradictis ſetaceis ſcopis, tum aqua abluito, & panno aliquo mundo ſiccato. Quo facto, alteram formę partem: nempe fœminam, ſuper tabulam, vel è robore vel ex ęre, vt diximus, collocato, atq; ita, vt pars media, quæ ſcilicet alteri formę coniungit, prona, deorſumq; ſpectet, numiſmata, aut quicquid fingere paras, prius purgatum, vt eſt dictum, ponito, recto tramite ad viam, per quam metallum liquefactum decurrit, pręſertim ſi vnicum fuerit numiſma. Quòd ſi duo ſint, ponantur ad latera formæ, ita, vt iter in medio,

per quod metalla fundi posſint, relinquatur. Si verò numiſmata plura duobus fuerint, ſui ſint ſingulis canales, qui ab ore, ſiue medio canaliculo, metallum, ad ſingula numiſmata deferant. Nam illud cauendum eſt, ne à numiſmate in aliud numiſma metallum tranſeat. Quibus factis, ſumito prædictę terræ, optimæ cribratę, quantum volueris, ponatur in catinum maximum, ſuperinfundendo ſenſim aquam magiſtram, donec tantùm humeſcat, vt inter manus compreſſa, minimè adhæreat, ſed ſiccę farinæ inſtar, pugno compreſſę, remaneat. Hanc in hunc modum ſubactam, ſuper numiſma, in ipſis typis ponatur, comprimendo optimè digitorũ parte carnoſa: deinde manibus, id quod melius fiet, ſi alteram quoque tabulam ſuperimponas: deinde inſtrumento aliquo ſcindente, & regula, terra circa formam adhærens, & redundans, æqualiter, diligenterq́; auferatur. Quo facto, pannus è lana ſuperponendus: deinde tabula, & ſic ſtrictè ambabus manibus typi inuertendi: deinde ablata tabula ſuperiore, ſi quid adhęſerit, pede leporino, probè & leuiter eximendum. Pòſt, altera formę pars ſumenda, atque eadem terra implenda, comprimenda optimè, vt prius, ferroq́; ad ęqualitatem reducenda. Deinde ferri acumine, ſuperior formę pars, parum attollatur, manibusq́; dextrè auferatur, ita, vt numiſma

numiſma eximi poſsit. Quòd ſi facilè auferri non poſsit, ſubtilis pennæ aculeo, circum leuiter attollatur, vel etiam cultelli acumine, decuſſatim percutiatur, quo obuerſo typo auferri queat. Si verò numiſma perfectè expreſſum non videretur, rurſus ſub prælo, inter duas tabulas, vt prius cõprimatur. Quibus omnibus factis, ferro aliquo curuo, ſcindente, circino & regula, canalibus diſpertitis, ad ignem ſiccentur, mox bombyce, oleo & terebinthina imbuto, atq; accenſo, afflentur fumo: poſtea ſi quid fumi ſuperflui relictum ſit, leporino pede tollatur. Quòd ſi metalla infundere voles, inter duas tabulas, vnà cum pannis, ſub prælo ponito, comprimendo aliquantulum: deinde metallum liquatum inijcito (ſi fuerit argentum, vel æs album, cognoſcitur ex ſuo ſplendore & claritate: ſi verò ſtannum, ſtupa vel charta iniecta, comburitur) & optimè hinc inde fluet, niſi ſtannum fuerit: tunc enim ſublimati centeſima, & antimonij, octaua pars inijcienda erit: ſic enim non ſolùm optimè fluet, ſed durius quoque metallum efficitur. Porrò frigefactis typis, numiſma dextrè eximatur, ac ſeruetur. Quòd ſi alia efficere voles, iterum formæ fumo erunt afflandę: deinde ſub prę-lo comprimendæ, vt antea iam eſt dictum: hocq; faciendum toties, quoties alia numiſmata efficere voles. Cęterùm ſi formę non-

dum videantur fatigatæ, ſed ad alia metalla infundenda aptæ, in loco aliquo ſicco conſeruari debent. Si verò fractæ, rurſus conteri, puluiſq; melior, vt ſuperius eſt dictum, fiet. Porrò numiſmata, ſiue recentia, ſiue vetera, tum coqui, tum in aqua alba, poni debent: præſertim ſi non fuerint ex ſtanno, vt infra docebitur.

Ad Numiſmata, ex creta liquida, penicillo formanda, quod multo facilius eſt, quàm typis ſuperioribus, ſed formæ ſemel tantùm utiles ſunt: nec res paulò ſubtiliores his effinguntur: quæq; penicillo denuò tangi non poſſunt.

Sumito numiſma nitidum, beneq; ablutum & ſiccatum, vt prius eſt dictum: deinde oleo illitum, ſequenti vngito miſtura, quæ ſic ſe habet.

R. Supradicti luti ſapientiæ ad ſolem, vel ad ignem ſiccati, atque in puluerem tenuiſſimum redacti, cribratiq;, quantum ſatis eſſe videatur: quo deinde aqua communi liquefacto, altera numiſmatis pars illinatur: deinde ſiccata rurſus prædicto luto, ſed ſpiſsiore, nungatur, ſicceturq;. Quod cum quater, vel ſępius fuerit factum, altera ſimiliter pars, oleo prius illita, inungatur, ita, vt totum numiſma luto obducatur, maximè ſi ad auferendum numiſma, per mediũ, formam ſcindere noles. Sin minus, antequam altera nu-

numiſmatis

misinatis pars inungatur, prius lutum numisinati adhęrens, contritis carbonibus aspergendum, quo altera pars super addita minimè adhæreſcat, sed facilè remoueri poſsit. His factis, altera quoq; numisinatis pars, supra dicto luto humectato, penicillo illinatur, & iterum ſiccata, spiſsiore luto liniatur, & ſiccetur, hocq; quater, vel vt voles, quemadmodum fecisti, quum primam formasti. Verùm antequam bene ſiccetur lutum, partes cultello aliquo, semper oportet leuiter redundantes reſecare, ne coaleſcant, eius inquã partes, quæ carbone aſperſæ fuere. Cùm autem iam probè fuerit ſiccatum, cōmiſſurę illę, cultello leuiter tractētur, attollēdo vt altera formę pars à numiſmate extrahi queat. Qua ablata, altera quoque auferatur, quod fiet, ſi lutum modicè cultello percutiatur, numiſmate deorſum tendente. Quibus omnibus factis, ſumito ambas luti partes, atque primò foramen, per quod liquefacta metalla decurrere debent, ad latera vtraque fingito: deinde filo aliquo ferreo, partes ſimul colligato probè, coquitoq; in fornace, vel ſub carbonibus accenſis, donec conſumantur carbones. Quòd ſi coquantur antequàm coniunctæ fuerint partes, non erit abſurdũ, modò poſteà filo ritè colligentur. Cum autem metalla liquefacta, infundere voles, inter duas tabulas, vel ſub prælo ponito, me-

tallumq; infundito: deinde frigidum eximito, & inuenies numiſma egregie formatum. Verùm ſi ex argento fuerit opus aliquod, erit dealbandum, vt deinceps dicetur. Si ex ſtanno, dealbare nihil opus erit: ſi verò ex auro, æris flore, & vrina, eſt colorandum, ſed neque ex argento, neque ex auro numiſmata, non in his cretaceis formis, ſed in ſupra dictis fundenda ſunt. Hoc luto ſic parato, aliter, & quidem facilius conflari numiſmata poſſunt, nēpe hoc modo: ſumatur id quod formandum eſt, atque id ex cera, & terebinthina commiſta conſtet: mox ea cera, hac creta ſiue luto contegatur, vt ante diximus: deinde foramen inducatur: deinde ad ignem ponatur, ita vt foramen in ima ſit parte, per quod cera omnis liquefacta exeat. Quo facto, metalla liquefacta infundantur. Illud ſemper tenendum eſt, vt formæ, quocunq; modo ſint, cum eſt fundendum, caleant.

Album ad Numiſmata, aliaq; opera dealbanda etiam ad argentea opera antiqua expolienda, & tanquam renouanda.

Sumito numiſmata, vel aliud quoduis opus antiquum, vel nouum, & ponito ſuper carbones accenſos, tandiu verſando, donec cineris colorem ſuſcipiant: deinde extergente ex æris filis ſcopa, cum optimè extерſum fuerit, in ſequentem ponatur aquam, quæ

quæ huiuſmodi eſt.

R. Aquę marinæ, vel communis q.ſ.eſt.
Salis albi m.j.
Tartari
Aluminis ſing.q.ſ.eſt.

Miſceantur, & coquantur in vaſe aliquo vitreato. Quòd ſi opus, ex ære, ſophiſtica ratione dealbatum fuerit, ſumito argenti, in tenuiſsimas bracteas deducti, ſiue foliorum argenti, denarium vnum,

Salis Ammoniaci ʒ.j.s.
Salnitri ʒ.ij.s.

Miſceantur, & ponantur inter carbones accenſos, in vaſe aliquo cooperto, ſed cum operculo in medio perforato, tandiu, donec vapores omnes euanuerint: deinde frigida conterantur optimè, & fiat puluis. Cum autem vti voles, huius pulueris vnciam vnam, prædictæ aquæ addito, & per octauam horę partem coquito: deinde numiſmata, vel alia opera, immittito. Quo facto, aquam, & opera ipſa in aquam claram, tepidamq; effundito, tartaroq; & alijs in fundo reſiduis, opus optimè fricato, demum aqua frigida abluito, & ſiccato.

Aqua, ad Ferrum auro obducendum.

R. Aquæ communis lib.iij.
Aluminis ℥.ij.
Vitrioli Romani ℥.j.

Floris æris denarium j.
Salis gemmæ ℥.iij.
Auripigmenti ℥.j.

Miſceantur, & coquâtur. Quando autem bullire incipiunt, addito:

Tartari è vini fæcibus.
Salis communis ſing. ℥.s.

Ferueant aliquantulum: deinde auferantur ab igne, atq; ea aqua ferrũ pingito, mox igni calfacito probè: deinde leuigetur.

Oleum ad idem.

R. Olei lini ℥.iij.
Tartari ℥.ij.
Vitelli ouorum, ad duritiem coctorũ, & contuſorum ℥.ij.
Aloes ℥.s.
Croci gr.v.
Curcumæ gr.ij.

Coquantur omnia aliquandiu in olla noua, & fiat oleum ad ferrum pingendum. Quòd ſi iam dictæ ſpecies, oleo nõ bene cooperirentur, adde vt cooperiantur, & ſcribe, vel depinge ſuper ferrum, prius diligenter leuigatum, & erit aureus color.

Aqua, ad Ferrum auro foliato obducendum, uel auro, argento uiuo reſoluto, quo aurifices ad argentum inaurandum utuntur.

R. Vitrioli Romani ℥.j.

Aluminis ℥.ij.
Salis Ammoniaci ℥.j.

Redigantur in puluerem tenuiſsimum, coquanturq́; in aqua communi, qua cum ferrum prius mundatum, leuigatumq́;: deinde intinctum fuerit, ſuperaddantur auri folia, deinde ſiccetur ad ignem, leuigeturq́; lapide hæmatite, vt mos eſt. Si verò auro, argento viuo reſoluto, argentum inaureare velis, aurificum more, adde ſupra dictæ aquæ, floris æris ʒ.j. ſublimati ℥.s. miſceantur, & cum aliquandiu efferbuerint, ferrũ in dicta quoq; aqua ferueat. Quòd ſi præ magnitudine ferrum, aqua tegi non poſſet, optimè cum dicta aqua feruente fricetur, & ſic ad aurũ, argento viuo diſſolutum, accipiendum accendetur. Hoc autem quomodo fiat, in libro præcedente, capite de auro conterendo docuimus. Cæterùm ferrum iam auro obductum, ad ignem lucerna, vel ſulphure, more aurificum, vel cera, vt in Germania fit (quod lõgè melius eſt) infumetur. Nos verò modũ meliorem, perfectioremq́;, quàm in Germania, alijsq́; in locis fit, infra docebimus.

Ad Ferrum, argentumq́;, æris colore tingendum, quod ad inaurandum multo melius eſt, diutiusq́; auri colorem retinet.

Certiſsimum eſt aurum in album ferrum, argentúmve inductũ non ita bene appare-

re, quàm in æs: propterea, quòd vbi vel tantillum ferrum detegi, siue aurum absumi incipit, illico ferri argentiúe color apparet, in rubro autem colore, non ita detegitur. Itaq; quidam periti, & iudicio præditi, lignũ aut huiusmodi materiem non rubrica, vt pleriq; omnes faciunt, sed fuluo quodam, aureóve colore, solent cõtegere. Nam tametsi aurum tempore, aliqua in parte vanescat, non ita vt in rubro, multo etiam magis in albo, facilè dignoscitur. Hoc quoq; ipsum in ferro argentóve inaurando cõmodè fieret. Verùm vt hæc nunc missa faciam, ad æris colorem ferro argentoq; inducendũ, fiat hoc modo:

R. Floris æris
Vitrioli
Salis ammoniaci, sing. q. s. est.

Redigantur in puluerem subtilissimum: deinde in aceto forti coquantur per semi horam, mox ab igne auferatur, immittaturque ferrum, vel argentum, vase optimè cooperto, tandiu, donec frigescant: atque sic habebis ferrum æri simile, aptissimum ad aurum recipiendum.

Aqua, uel tinctura Adamantibus tam ueris, quàm adulterinis, siue ex sapphiro factis, subijcienda.

R. Fumum ex candela, sub pelui contectum, & cum oleo mastichino fiat mistura,

quæ

quæ in annuli pala adamanti ſubijciatur.

Quomodo Sapphiri albi, in Adamantes commutentur.

Hoc ſecretum gemmarum, commune eſſe videtur: nam vno tantummodò ferè omnes vtuntur, qui quidem mihi non improbatur. Verùm vbi eum, quo vtuntur ipſi, poſuero, alium multo præſtantiorem, apponam. Primum omnium ſcobem ferri auriue ſumunt: maior tamen pars auri ſcobe vtitur: credunt enim ad hoc aptiorẽ eſſe, quòd maioris ſit pretij, ſed falluntur cum ferri ſcobina longè ſit aptior. Hanc ſcobem in crucibulis ad ignem ponunt, donec non liqueſcat quidem, ſed candere ruberéue incipiat. Deinde ſapphiros diluti colores, & albicãtes in ea ſepeliũt, ſinuntq; non diu, mox exemptos (ſiquidem verùm adamantis colorem nondum attraxerunt) rurſus imponunt: hocq; toties faciunt, donec verum perfectumque acquirant colorem. Quo facto, in annulis ligant, vbi prius pala eorum, prædicta miſtura, illita fuerit.

Aliud ad idem, multò perfectius.

R. Enchauſti albi, quod Smaltum vulgò vocant, ſubtiliſsimè contriti,
Scobis ferri auríue, ſing. part. j.
Miſce, deinde ſapphirum ſumito, & ſmalto puro, cum ſaliua in paſtæ formam reda-

cto, obducito, beneq; ad ignem exiccato. Hoc facto, filo ferreo tenui, & recocto, sapphirum vinciunt, vt ex igni, manu, filo capto, extrahi possit: & sic vinctum in dicta ferri scobe, enchaustoque rubenti condunt, sinuntq; ad ignem aliquandiu, vt supra est dictum: deinde eximunt, & si colorem verum nondum assumpserit, rursusq; condunt, donec perfectum ac verum acquirat colorem.

Ad Balagios subtiles densandos, pro annulis.

Balagij æquè subtiles, vt charta, in hunc modum augeri possunt: sumito crystallum optimum, colore balagij tinctum, granum mastichis vnum, & in cultelli, ligniue mucrone, ad ignem ponito, donec lacrymam, margaritæ similem reddat, qua cum balagio crystallum agglutinato. Nam ea lacryma cõglutinat sine corpore, nec colorẽ mutat. Hunc expoliendum, & illustrandum, atq; demũ in annulo figendum, tradito: & erit pulcherrimum, ac si totum balagium esset.

Modus conficiendi Gemmas duplices, cuiusmodi Mediolani fiunt.

Smaragdi duplices, hoc modo conficiuntur: sumito mastichis lacrymam, vt præcedente capite dictũ est, & cum æris flore contrito cum oleo, & pauca cera, & aqua etiam, si opus fuerit, tingito. Quòd si Rubinas, vt vocant, efficere voles, sumito:

Gummi

Gummi Arabici,
Aluminis { Zuccharini
Rupini ſing. part. j.

Miſceantur & coquantur in aqua cõmuni, addendo aliquantulum verzini, minutatim inciſi, aluminis catini, quantum ſatis eſt. (quanto enim plus ponitur, eò etiam obſcurior redditur color) & fiat color, quo maſtichis lacryma tingatur. Quod cum factũ fuerit, ſumito duo paria fruſtula cryſtalli, ad rotam expolita, qua voles forma, & magnitudine, ita tamen vt ſuperius fruſtum ſit inferiore tenuius: ſintq; non ſecus adglutinata, & ab omni parte coniuncta, quàm cum digito vnguis. Horum alterum, nempe inferius, in pala ferrea ſuper carbones ponito, donec calefiat: deinde prędicta tincta lacryma, in ſtylo poſita, & calenti, vt fluere poſsit, tingito, quantum ſatis eſſe videtur: mox alteram partem, nempe ſubtiliorem calidam, alteri ſuper imponito, & ſic agglutinabitur perfectè, abſq; dẽſitate aliqua, & erit ab omni parte perlucida. Quibus factis, gemmæ annulis ligentur, auri folio rubenti, rubinis, virenti ſmaragdis ſuppoſito. Folia autem omnis generis & coloris quomodo conficiantur, paulò inferius docebimus.

Paſta, ad Gemmas, ut ſunt ſmaragdi, rubini, ſapphiri, & ſimiles, quæ non duplices & glutine tin-

cta, sed simplices intus, forisq; coloratæ, & pulcherrimæ.

R. Plumbi vsti, ℥.iij. superinfundatur tantum aquæ, donec ad digitũ vnum, vel duos emineat, digito misceatur bene: deinde cum residuum fecerit, auferatur aqua, & seruetur. Valet enim ad humectandam ollam vitreatam, ne materia insuta, ollæ adhęrescat. Quo facto, addito supra dicto plumbo:

Minij siccati ℥.iij.
Crystalli vel calcedonij combusti ℥.j.
Aeris squamę ʒ.ij.℈.j vel ʒ.ij.℈.ij.

Redigantur in puluerẽ omnia, & misceantur: deinde ponantur in ollam aqua plumbi, prius madefactum, & optimè coopertam, in figuli fornace per dies tres, aut quatuor: tum auferatur, & habebis massam pulcherrimã, quam artifici elaborandam, quacunq; forma voles, trades. Nam paruo Venetijs tornantur & expoliuntur. Posset etiam aliter, vel in formam cretæ, cum figuris, vel alijs rebus. Porrò si fuluas gemmas conficere voles, sumito ferri scobem, aut squamam: si verò rubras, cinnabarim. Quòd ad colores attinet, eam rationem sequere, quam in alijs subiectis modis, docebimus.

Smaragdi, alijq; lapides pretiosi, quomodo conficiendi.

R. Salis alcali, quantum satis est, dissoluatur in

tur in aqua: deinde coletur per pannum, è lana confectum, & siccetur, & postea rursus, prius in aqua dissoluatur, ac siccetur. Quod cum tertiò factum fuerit, fiat puluis, cui addatur crystalli in pollinem redacti, & à pharmacopolis cribrati, ℥.ij.s. salis alcali ℥.ij. floris æris, in aceto infusi, & colati ℥.j. ponantur in vas aliquod vitreatum, nouum, optimè luto obductũ, clausumq́;, ne quouis modo respiret: deinde cum in fornace figuli vel vitrearij, per horas vigintiquatuor fuerint, auferantur, fiantq́; gemmæ secundum arté, pretiosis similis. Quòd si rubinos conficere cupias, addito loco æruginis, cinnabarim: si verò sapphiros, lapidem lazuli: si hyacinthos, corallos.

Ad comburendum Crystallum & calcedonium, ad dictam pretiosorum lapidum compositionem.

R. Tartari combusti, ℥.j. dissoluatur in scutella aquæ plena: deinde fiat colatura, in qua frusta crystalli, vel calcedonij candentia septies extinguantur. Quod cum factum sit, redigantur in pollinem tenuissimum, & seruetur pro supra dicta gẽmarum pasta. Verùm hoc notandum videtur, vt materia ad smaragdos efficiendos, teratur in mortario æneo: ad rubinos verò, in ferreo, cupreo minato omnibus modis.

Aqua, ad prædictas Gemmas indurandas.

Cum gemmas arte confectas, quæ admodum fragiles sunt, insecabiles reddere voles, hac vti aqua conueniet.

Sumito calamitæ frusta, eo modo combusta, quo de crystallo iam dictum est, terãtur, ponanturq; in loco humido, donec in aqua mutẽtur, cui addito vitrioli, quantũ satis esse videatur, fiatq; massa liquida, ad modũ pulueris crassioris: deinde distilletur, quousq; aqua quæuis exierit. Huic deniq; aquæ, addito farinæ hordei q.s. & fiat massa. Quum autem gemmas durescere voles, prædicta massa obducantur: deinde cum in fornace cum pane, & cocto pane, & ipse auferantur: abijciatur pasta, & habebis gemmas, duritie, veris, & naturalibus similes. Quòd si nõdum satis duræ viderentur, denuò pasta obducantur, fiatq; vt iam dictum est, & erunt perfectæ, nihilq; erit, quod desideres.

Argenti puri, urendi modus.

Cum superius de vrendi modo mentio facta fuerit, operæpretium esse videtur, vt modum quoq; vrendi argenti, & talci doceamus. Sunt autem modi plurimi, quorũ tres tantùm, melioresq; ponemus. Primus sic se habet: sumito argentum purum, subtiliter contusum, & in partes non magnas, vt voles, incisum, ponatur in crucibulũ, vel aliud

vas,

vas, in cuius fundo aliquantulum ſalis communis, non pręparati, inſperſum ſit, & ſuper ſalem argenti fruſta collocato, atq; ita ordine, argentumq;, quantum fuerit, ponatur, vt ſemper ſupra, ſubterq; argentũ ſal ſit, argentiq; poſtremus ordo, ſale tegatur multo. His omnibus factis, papyro crucibulum cooperiatur, lutoq; bene obducatur, ita vt in medio paruum aliquod foramen relinquatur: deinde exiccatum, ponatur inter carbones accenſos plurimos, per horas ſaltẽ quatuor, ſuper crucibula ſatis etiã carbonibus. Deinde vbi refrixerit, aperiatur, argentiq; laminæ ſiue bracteæ eximantur, quæ ſi digitis frangantur cruſtæ panis ritu, tunc ſatis vſta eſſe apparet: ſi verò fragilia non ſint, rurſus in crucibulo cum ſale, vt iam eſt dictum, cremantur: verùm melius erit, ſi ter ſæpiúſue vrantur. Quod cum factum fuerit, argenti laminę optimè conterendę: deinde in aqua calida puluis lauandus erit, qui cum reſiduum fecerit, aqua ſenſim auferenda, mox alia ſuperinfundenda, atq; toties lauandus, donec aqua prorſus inſipida ſalſedinisque expers fuerit. Atq; ſic habebis argentum cõtritum, minore quidem pondere, ſed purius, fixius & durius, vt propè auri naturam habeat, quod ad plurima valet, modò eo quis rectè vti queat. Cæterùm comburitur etiam cum talco, loco ſalis, niſi quòd tum minimè aqua

calida lauandum ſit. Sunt præterea quidam, qui argentum cum ſale, vel talco, duodecies, vel quindecies vrunt, vt perfectius & durius euadat, tincturamq́; facilius recipiat. Porrò vritur quoq;, ſiquidem in crucibulo argentum liquefiat, addaturq́; in ſingulas argenti vncias, libra vna ſulphuris contriti. Nam hoc modo melius conſumitur argentum, atque perfectius euadit, quàm ſale & talco: præſertim ſi ſulphure prius fuerit cōtritum, aut ſmegmatis lixiuio purgatum. Atque hic eſt primus modus.

Secundus urendi Argenti modus.

R. Aquæ fortis, ſuperius præparatæ, ex ſalnitro, & alumine, part. iij. ſcobis, vel foliorum, vel laminarum argenti, part. j. ponatur aqua in phialam aliquam oblongi colli: deinde argentum, & ſubitò feruere videbis: præſertim ſi bona fuerit aqua, relinquanturq́; tandiu, donec feruere deſinat. Quòd ſi aqua fuerit debilis, neq; ferueat, ad ignem admouenda erit aliquantulum, manuq́; tenenda erit phiala, & ſuper cineres ponenda calidos, vel ad fornacem tandiu, donec ſatis ebullierit, totumq́; argentum erit abſumptum, quod erit, ſi aqua tota viridis fuerit, & argenti nihil in fundo reſederit. Quòd ſi aqua nō probè vſta ſit, in fundo calcem candidiſsimam cernere licebit, vel ſi in argento aliquid

aliquid auri ſit, tunc fundum petet aurum, arenę inſtar. Quibus ſic ſe habentibus, ſumito phialam magnam, aquæ ſemiplenam, in aqua ſalis m.j. diſſoluta: deinde cum bis vel ter colata fuerit, aquam fortem cum argento diſſoluto, addito, perq; horas quatuor, vel ſex relinquito, & in fundo videbis argentum cum ſale. Quo facto, aqua per pannum è lana colanda, argentumq; in fundo relictum, in crucibulum coopertum, inter carbones accenſos plurimos, per horas tres, vel plures ponendum eſt: atque vbi deferbuerit, auferendum, mox aqua calida ſuperinfundenda, & digito miſcenda. Hoc facto quieſcere, & ſubſidere pauliſper ſinito: mox ſenſim aquam illam auferto, aliam infundito: ſicq; toties facito, donec aqua non ſalſa, ſed inſipida prorſus ſentiatur. Tum argentū ſiccetur, atq; ad vſum ſeruetur: puriſsimum enim erit.

Tertius urendi Argenti modus.

Argenti folia, argento viuo diſſoluta, vt præcedente libro in capite de Auro molendo eſt dictum, cum ſale communi teratur: deinde ponantur ad ignem tandiu, donec argentum viuum euaneſcat in fumos, poſtea lauetur aqua calida, donec ſalis ſaporem amiſerit, & erit factum. Poſsis etiam rurſus cum ſale, abſq; argento viuo terere: deinde

in crucibulum ad ignem, vt prius per horas tres ponere, demum aqua calida, vt ante est dictũ, abluere, & rem confectam habebis.

Talci urendi modus.

Talcum cum ad varia, plurimaq; conducat, varij eius vrendi modi inuenti sunt, tamen communiter solent talcum, cum duabus salnitri partibus, vel salis, vel tartari, in figuli fornace præparare: deinde salem vel tartarum, aqua calida abluere. Quidam super carbones accendunt: deinde in vrina extinguunt, atque hoc sæpius iterant. Quidam verò inuoluunt id in panno è lana albo: deinde ponunt ad ignem maximum, atque ita crematum inueniunt, leue, spongiosum, ab alumine vsto non multum differẽs. Verùm cum omnes hi modi, boni non sint, propterea, quòd aut nõ perfectè vratur, aut tartarum sua natura priuetur, ita vt fermè calcis viuæ naturam vel aluminis induat. Quare his ita se habentibus, operæ pretium esse videtur, vt alium, eumq; perfectum doceamus modum. Est autem huiusmodi: sumito talcum optimè contusum, vel contritum, ponatur in crucibulum, inter carbones accensos, tandiu, donec optimè igne candescat: deinde aceto distillato, in quo tartarum vstum dissolutum, tertiaq; pars aquæ vitæ addita fuerit, aspergatur toties, donec

in sing

in singulas talci libras ℥.iij. aceti superinfusæ fuerint. Quo facto, auferatur ab igne, & aquâ calida, vt dictum, lauetur, & ad vsum seruetur. Cæterùm, comburitur etiam, si in minuta redigatur folia, siue bracteas, atque inter argenti bracteas, in crucibulum luto obductum ponatur ordine, alio super alio collocato, in fornace figuli, vel vitrearij, per dies tres, quatuor, vel sex: similiter etiam fieri potest, cum stanni bracteis. Porrò fit etiã, si in cuprum, igne liquefactum inijciatur, & sic citò comburetur, sed cupro mirum in modum nocebit: quare à tali modo abstinendum censeo.

Modus Ferri, æris, argenti inaurandi melior, faciliorq́;, quàm quo Germani uel Galli utuntur. Quod autem hac ratione inauratur, purum aurum esse uidetur.

Primùm omnium, cum ferrum vel argentum, auro obducere voles, id prius æris colore, vt superius est dictum, tingito: deinde auri folia cum argento viuo, de quo supra etiam mentio facta est, dissoluito: mox in scutellam ponito, superinfundendo tantum succi cucumeris asinini, donec ad digitum vnum emineat, & relinquatur sic coopertum ad solem, aliquandiu, vel alio in loco. Quanto enim diutius sic relinquitur, tanto etiam melius euadit. Quare non incõmodè facies,

ſi domi copiam eius præparatam habeas. Quando autem vti voles, ferrum, æsúe, aut argentum prius optimè præparatum, purgatum, mundatumq́;, ſupra dicto auro præparato, tingito, fricando probè, vt adhæreſcat. Vel ſi mauis, aurificum more, metallum auro obducito, quod fiet, ſi id aqua forti prius præparatum fuerit. His factis, argentum viuum, lucerna, ex oleo lini, & ſulphure, vt mos eſt in Italia, totum abſumitur, quæ ita inaurant, ac ſi croco, opus eſſet tinctum. Verùm potius ſequenti modo, qui optimus eſt, vtendum. Nam partim ex aurificibus vltramontanis ſumptus eſt, partim noſtro Marte melior eſt factus.

Ratio conſumendi Argenti uiui, ab inducto auro, auriq́; perfectè colorandi, ſic ut auri ſolidi maſſa eſſe uideatur.

R. Æris ſquamæ.
Scobis ferri, ſing. part. j.

Ponantur in ollam, ſuperinfundendo tantum aceti, non diſtillati, donec ad duos vel tres digitos emineat: deinde cum ad ignem per horam vnam ebullierint, auferatur acetum: mox aliud ſuperinfundatur, coquaturq́; vt prius. Quod cum quater vel ſexies factum fuerit, acetum omne ſimul ſumito, & euaporari ſiue exiccari facito, quod quidem etiam diſtillatione facere poteris, vt

acetum

acetum ad plurima vtile colligatur. Sumito deinde puluerem in fundo relictum, cui addito octauam partem vitrioli Germanici, quartam ferretti Hiſpanici, ſalis Ammoniaci dimidiam octauam, ſulphuris parum, miſce & cum cera liquata, & oleo, fiat miſtura ad modum vnguenti. Hac miſtura, ferrum, auro obductum, inungatur: deinde ſuper carbones accenſos tandiu, donec tota cera igne fuerit conſumpta, ſinatur: mox ſcopis ex æreis filis, & aqua frigida extergatur, & leuigetur, & videbis opus ita inauratum, vt ex ſolido auro conſtare videatur.

LIBRI SEXTI FINIS.

D. ALEXII PEDEMONTANI, DE Secretis liber septimus modò additus.

Aqua, ex Nucibus immaturis, humano corpori utilißima.

In Maio, nuces virides immaturas sumito, easq; in mortario lapideo aliquantulum contundito, quæ cum in cucurbita vitrea, lento igne distillatæ fuerint, fiat aqua, & seruetur in phyala aliqua vitrea, optimè obturata, addita prius in singulas phyalas aquæ sacchari albissimi ℥.j. Hæc autẽ aqua, quamuis incurabilem & inueteratam hydropem persanat, modò per mensem vnum, quotidie, semel, vel bis (mane scilicet & vesperi, cum itur dormitum) ad digitos duos, cum pauco vino albo, & tartari contriti ℈.ij. vel iij. bibantur. Recentem verò, quę tamen vehemens non est, quindecim diebus curat. Quòd si absq; tartaro, sed cum pauco vino, vt dictum est, singulis diebus manè potetur, epilepsiam, hemicrania, vertiginem, oculos præhumidos sanat: lac mulieribus restituit: genitale semen auget, fœcundum hominem reddit. Cæterùm si hac caput lauetur: deinde paulò post lixiuio abluatur, demum

rurſus aqua lotum, panno aliquo ſiccetur, ad omnem capitis tineam remedium erit optimum. Plagas, omnis generis vlcera, ad ſanitatem perducit, ſi ea abluantur. Corpus ab omni humorum putredine, affectionibusq; incurabilibus præſeruat, modò cum vino albo pauco, ea quotidie quis vtatur. Ad dentes gingiuarumq; inflãmationes, optimum remedium eſt. Porrò ſi quis peſte correptus, vel ſaltem de peſte ſuſpectus, poculum huius aquę dimidium, ieiuno ſtomacho exhauriat: deinde poſt duas vel tres horas, rurſus tantundem, abſq; dubio à peſte (volente Deo) liberabitur: præſertim ſi regimen ſupra dictum, capite de Curatione peſtilentis bubonis & carbunculi, obſeruauerit.

Ad Virium imbecillitatem ex nimio Veneris uſu, remedium ſingulare.

R. Mellis optimi
Vini Cretici vel Græci, vel optimi, ſing. part. j.
Succi betonicæ
Lactis mulieris, vel caprini, in ſingulas libras mellis poculũ dimidiũ.
Pinguedinis, ſiue adipis caponis, vel gallinæ ℥. ij. vel iij.
Olei pineorum, vel amygdalarũ dulcium ℥. j.

Ponãtur omnia in ollam aliquam ad ignẽ,

donec optimè misceantur, fiat potio, de qua patiens, singulis diebus manè, poculum vnum ebibat. Quòd si cinnamomum contritum, & saccharũ addita fuerint, melius erit. Hæc etiam potio, valet ad corpora ex macie in bonam habitudinem restituenda.

Ad Lepram, faciei intumefactionem, pustulasq; hepatis, & uentriculi affecti.

R. Ligni fraxini recentis, & in frustula incisi, quantum satis esse videatur, ponatur in ollam multis foraminibus in fundo pertusam: deinde aliam ollam, absq; foraminibus paulò maiorem, ita vt alteram cum lignis incisis, in eam non tota ingredi valeat, sumito: hancq; sub terra, vel arena sepelito accuratè, ne quid pulueris intrò cadat: deinde alteram cum lignis operculi instar, qua parte fundum est, super imponito, obturando cõmissuras probè pannis, in farinę glutine imbutis. Verùm ita superponenda erit, vt emineat, quo ignis circum accendi queat. Quibus factis, superior olla, operculo aliquo, ex argilla, vel ferreo, vel luto sapientiæ, cooperiatur optimè, ne quouis modo respirare possit: deinde cum siccatum fuerit, carbones accensi, circum & super ponantur, per duas vel tres horas, secundum ligni copiam, augendo ignẽ in fine, quo omnis ligni substantia pertranseat: deinde superiorem ollam

lam, frigidam diligenter, ne quid pulueris introeat, auferto, oleumq; & aquam ex inferiore olla colligito, atq; in vitreo vase obturato, probè seruato. Quando autem ad supra dictum affectum vti voles: sumito huius olei part. iiij.

Aquæ violarum part. j.
misce & faciem inunge.

Ad Pedes, siue longa inambulatione, siue humoribus ad eos delatis, siue alijs de causis, tumefactos.

R. Stercoris bubuli, vel vaccini recentis quantum volueris, coquatur cum vino optimo, donec spissum euadat: deinde calidũ super affectam partem ponatur, & sanabitur, ita, vt ei alio remedio opus non sit. Quòd si dolor in aliam partem incubuerit, eodem vtere emplastro, & breue sanitati restituetur.

Ad eos, qui Morbo aliquo, uel melancholia imbecilles, laßiq;, ita ut uix incedere queant.

R. Iuæ moschatæ
Consolidæ minoris
Verbasci sing. q. s. est,
coquantur in aqua, & fiat lauacrum, quo sæpius vtatur. Cæterùm in iusculis prædictæ quoq; duæ herbæ: nempe iua & consolida incoquendæ, & pro cibo sumendæ, & sic breui tempore æger sanabitur.

Ad Ebrietatem, eosq́;, qui caput imbecillum habent, variaq́; uina, ut in conuiuijs solet, potare coguntur.

Ne quis inebrietur, etiam ſi per integrum diem, vinum purum bibere cogatur: oportet, vt prius antequàm accumbat, quartam horis partem, duo aut tria perſicorum ſemina, vel amygdalarum amararum edat: deinde dimidium poculum, minúſve, olei cõmunis, vel amygdalarum dulciũ ſuperhauriat. Quo facto, bibat, quantũ volet, vt nunquàm inebriabitur. Quòd ſi deniq; caput, vẽtriculusq́; grauetur, parũ ſucci braſsicæ, vel cum ſaccharo, vel abſq; eo capiat, & ſanabitur.

Ad Membra contuſa non fracta, facile.

Contuſum membrum melle crudo, frigido inungito: deinde lintea faſciola ligato.

Ad Gonorrhœam, ſiue genitalis ſeminis profluuium.

R. Seminum melonum mundatorum, vel non mundatorum, quantum volueris, contũdantur in mortario lapideo optimè, cum aqua fontana: deinde coletur, & fiat potio lactea, de qua ſumat æger per dies quatuor quotidie in aurora, poculum dimidium vel plus, cum pauco ſaccharo tepidum. Interim tamẽ renes, vnguẽto roſaceo vngendi ſunt, & breui ſanus euadet.

Liquor

Liquor optimus, ſanans Vulnera duobus diebus, carnemq́; ,ut naturale balſamum conſeruans.

Ex vlmi folliculis ſuccum, argento viuo ſimilem ſumito & colato: deinde in ampulla vitrea, vel olla vitreata ad ignem lentum coquito, donec ſpiſſus, terebinthinę modo euadat & ad vſum, vt rem pretioſiſsimã ſeruato.

Ad Oſſa carioſa, corrupta, fiſtulas, affectus propè incurabiles, optimum & probatiſsimum.

℞. Sulphuris citrini q.ſ. eſt, ponatur in olla aliqua ad ignem lentum, donec liqueſcat: cui deinde addatur tartari vſti, & cõtriti lib. s. miſcendo bene, donec frigidum euadat. Quo facto, in puluerem redigatur: deinde in mortario lapideo, vel ſuper lapide plano, in loco aliquo humido ponatur, donec in oleũ vel aquam conuertatur. Hoc oleum, oſſa carioſa atq; putrida, quauis de cauſa mundificat, atq; mirabiliter perſanat, ſi quidem eo inunguntur. Præterea carnem fiſtularum, putridam exedit, vbi prius vino & aqua roſacea lota, demum chelidonia cõtuſa, ſuper poſita fuerit: & eſt ſecretum valde pretioſum.

Ad Piſces capiendos, & lumen in tenebris faciendum.

Cicindelas, id eſt muſcas, noctu lucentes, in cucurbita vitrea, igne lento deſtillato, do-

nec aqua omnis exierit: deinde aqua extracta, vnà cum argenti viui vncijs quatuor in phialam, vel aliud vas vitreum rotundum, & optimè obturatũ, ne aqua ingredi queat, ponatur. Quo facto, vas in rete aliquo collocetur diligenter, ne frangatur: deinde cum in aquis demersum fuerit, ita splendebit, vt pisces lumine allecti, tumulatim eò concurrant. Cæterùm hoc vas in tenebris quoque lucet, si circumferatur, vel in cubiculo aliquo contineatur.

Ad Oris malum odorem, ex uentriculi consensu.

R. Saluiæ ℥.j.
Florum rosonarum ℥.iij.
Caryophyllorum ℥.s.
Cinnamomi electi ʒ.ij.
Nucis moschatæ n°.ij.
Moschi gr.ij.

redigantur in puluerem tenuissimum, misceantur, & cum melle colato quantum satis est fiat conditum, quod seruetur in vase ligneo ad solem, per dies quatuor vel sex. Hoc autem medicamentum facit, ne cibus in ventriculo corrumpatur, & per consequens oris anhelitum fœtentem emendat.

Ad Ventriculi imbecillitatem.

R. Abrotani
Rutæ

Pulegij

Pulegij
Menthæ ſing.m.j.
Vini albi optimi, menſuras duas.
Mellis albi lib.s.

miſceantur & coquantur, quantum ſatis eſt, addendo cinnamomi, caryophyllorum contritorum, ſing.℥.s. deinde coletur, & in vaſe vitreo ad vſum ſeruetur. Huiuſmodi enim potio ventriculum roborat, ſiquidem manè, tepidam, tres digiti ſumantur. Verùm à nimio eius vſu abſtinendum eſt.

Ad Ventriculi imbecillitatem, ſi cibum retinere non poßit.

Sumito mala cotonea optimè mundata, atq; in aceto optimo cocta: deinde contuſa, quibus addito ſinapis contriti, & miſceto. Quum autem vti voles, ſuper linteum ponito: deinde caryophyllorum tritorũ aliquantulum ſuper aſpergito, & ſtomacho ſemel vel bis, calidum applicato, & ſanabitur.

Ad Callos & uerrucas.

R. Ceræ nouæ
Floris æris
Ceruſſæ ſing.℥.j.
Sublimati ℥.s.
Aluminis vſti ʒ.ij.
Olei roſacei ℥.ij.

Terantur, deinde miſceãtur, & fiat vnguen-

tum ad ignem lentum. Vt autem calli tollantur, prius in aqua vel lixiuio mollescant: deinde benè radantur, mox vnguentum super addatur. Quod cum sæpius iteratum fuerit, euanescent.

Aliud.

R. Farinæ ex lini semine
Anethi, sing. q. s. est,

misceantur, & fiat pasta aliquantulum dura, quæ sæpius super callum posita, breui tempore eum expellet.

Aliud.

Pannus liniatur cera viridi: deinde callo sæpius applicetur. Verùm callos prius euellitos: deinde rasos, seu leuiter incisos esse oportet.

Aliud, ad Verrucas & callos.

Sumito semperuiuæ maioris, ab exteriori pellicula mundatæ, q. s. est, quæ si callos manè & vesperi, sexies vel decies superponatur, breui tempore euellentur. Si verò calli, seu verrucæ veteres duræq; fuerint, prius mollescant, & radantur: deinde ex dicta herba succus, cum pauco alumine vsto, superligetur, & in decem vel duodecim diebus ad summum absq; dolore sanabitur.

Aliud.

R. Foliorum brioniæ, siue cucurbitæ syluestris.

Verbasci

Verbaſci ſing. q.ſ.eſt,
contundantur: deinde ſuccus exprimatur, cui deniq; addito, brioniæ ramulos in cinerem combuſtos, & fiat vnguentum quo verrucæ inungantur.

Aliud probatum.

R. Florum verbaſci q.ſ.eſt, diſtillentur in cucurbita vitrea, & fiat aqua, quę cum verrucæ ſepius lotę: deinde eius flores contuſi, & ſuper poſiti fuerint, adimentur.

Aliud rarum.

R. Salnitri
Vitrioli Romani
Floris æris ſing. ℥.ij.
Aluminis zuccharini ℥.j.
Calcis viuæ ℥.s.

redigantur in pollinem, miſceantur: deinde in cucurbita vitrea diſtillentur. Verùm prima exiens aqua, ad hunc effectum apta non eſt, verùm ſecunda optima eſt: ſiquidem verrucæ ea ſæpius lauētur. Valet etiam euphorbium contritum, atq; cum oleo tartari & lixiuio miſtũ: verùm antequàm apponat medicamentum, verrucas prius molleſcere, incidiq; oportet. Item, aqua vitium, non ſolùm eas tollit, ſi frequenter ea lauentur, ſed etiam maculas cutis nigras é medio aufert. Cæterùm valet quoq; cantharidum puluis: ſiquidem cũ reſina & pice ſuperligetur. Ad idem-

optimum remedium erit, ſi emplaſtrum ex nitro contrito & loto, cum mulieris lacte, & pauco fermento, ſuper verrucas prius abraſas, aliquoties apponatur.

Ad Muſcas, araneas, ſcorpiones, aliarumq; ſimilia, ædibus expellenda, probatum.

Pennas vpupæ, quot volueris in cubiculo accendito, ita vt fumum ſentiant. Quæcunq; enim fumum percipient, effugient, & nunquam redibunt.

Ad Culices.

Cuminum manſum probè in ore, ſuccum gignit: quò ſi facies, manus totumq; corpus, ſiquidem fieri poteſt, inunctum fuerit, minimè tibi moleſtæ erũt. Nam huiuſmodi odor, eis valde aduerſus eſt. Cæterùm, ſi vino, in quod cuminum contritum iniectum ſit, feneſtræ, vel cubiculorum portæ, atque etiam parietes, aſperſi fuerint, cubicula minimè introibunt, odorem, vt antea dictum vitantes. Quòd ſi muſcas quoq; è domo depellere voles, ſumito ſatureiæ, foliorum ſambuci, cumini, ſing. quantum ſatis eſt: miſceantur, & coquantur in aqua, qua cum domus vel cubicula aliquãtulum madefacta fuerint, muſcæ omnes euolabunt. Verùm nihil cibi eis permittendum, ne eo allectæ odorem contemnant.

Ad

Ad Rosas uel caryophyllos albos, uario colore breui tempore tingendos, probatum.

Sumito terræ pinguiſsimæ quantum volueris, ſiccetur ad ſolem probè, donec in puluerem tenuiſsimum redigi queat: deinde cum in vas aliquod poſita fuerit, germen aliquod florum alborũ, implantetur. Verùm cauendum, ne terra alia aqua quàm ſequentibus madefiat. Itaq; ſi ex albis floribus, rubros efficere voles, ſumito ligni braſilij, minutatim inciſi, q.ſ. & coquatur in aqua, vſq; ad conſumptionem tertiæ, vel quartæ partis, & fiat aqua rubra, qua terra, bis die, manè ſcilicet & veſperi, paulatim humectetur frigida. Hoc autem tandiu faciendum, donec creſcere incipiat plantula: nempe per quindecim aut viginti dies. Quòd ſi virides cupis, ſumito loco braſilij, liguſtri acinos maturos, ſi flauos liguſtri acinos immaturos: ſi nigros, gallas & vitriolum, & coquantur in aqua, qua terra, vt iam antea eſt dictum, madefiat. Cauendum autem ne ſub dio noctu relinquatur, propter rorem, quem facilè imbibit, verùm vndequaq; flores non tinguntur, ſed partim naturali, partim eo quòd inficiuntur, ita, vt duobus coloribus immerſi videantur. Quòd ſi tribus coloribus eos tingi voles, manè altera pars terræ, aqua, colore aliquo infecta humectetur, veſperi altera ea-

dem aqua,ſequēti vero die, mane, rurſus altera aqua,alio quodam colore tincta madefiat:deinde altera veſperi, eadem iterum ſic vt manè & veſperi duobus coloribus madefiat, ſed ita,vt latera varientur,quod fiet,ſi aquam tinctam,& manè poſitam in eodem latere veſperi non ponas,ſed aliam, & ſic planta hæc, vnà cum proprio ſuo, tres acquiret colores: de qua deinde plurimæ aliæ poſſunt propagari.

Ad omnis generis Arbores,ut fructus, multò maiores ſolito ferant.

Sumito bracteam antiquam & æruginoſam,hancq; in cornu bouis effigiem conformato, ita vt qua parte in acutū deſinit, paruum foramen habeat: quæ cum intrinſecus muria lota fuerit,vel mali,vel pyri, vel perſici,vel alterius fructus,ſemen immittito, ſed ita,vt ea pars ſeminis,qua germinare incipit ad foramen tendat:deinde in fundo alia bractea, optimè claudito,ne alia ex parte,quàm foramine exhalare queat. Quibus factis, forinſecus quoq; eadem muria irrigetur: deinde Septembri vel Octobri plantetur, vt terra interim aliquo modo ferrum exedere poſsit: cum enim ſemina incluſa humiditatem percipere incipiunt, ac deinde ſatis humecta fuerint,foras emittunt germina & radices, hinc inde per bracteam, repentes ac flecten-

flectentes tandiu, donec ipſam permeent. Quoniam radices natura durę & acutę, hinc inde repentes, pungunt, donec (adiuuante etiam terra, quæ exedendo perforat, attenuatq́;) foramina aliquot, per quæ radices erumpunt, effecerint. Germen aũt creſcendo, & circũ oberrando ſaporem muriæ, tum etiam colorem ferri in ſe recipit. Cæterùm cùm germina egredi cogantur, ſimul in vnũ coeant, & agglutinentur, neceſſe eſt, vt ex pluribus, vnum germen efficiatur maximũ, & per conſequens fructus ſuos multò maiores ſolitis, proferat, quod viſu pulcherrimum erit.

Lixiuium horis octo, Oliuas dulces reddens.

R. Cineris quercini vehementiſsimi, ſextarium j.

Calcis viuę recentis, tertiam ſextarij partem, miſceantur benè, addendo aliquantulum aquę, vt humectentur nõnihil, coeantq́; in vnum: deinde cum ſic per horas duas relictum fuerit, in vas aliquod ligneum cum foramine in fundo ponatur, ſubigendo benè, & ſuperinfundendo ſitulas tres vel quatuor aquæ, & per foramen coletur lixiuiũ. Quòd ſi ad duas ſitulas non peruenerit lixiuium, alias duas aquæ ſuperinfundito, vt duas lixiuij colligere queas. Quibus ſic ſe habentibus, oliuas virides recentes, & incorruptas

ſumito: deinde cum in lixiuio tandiu, donee fundum petant, vel dentibus caro ab oſſibus flauis ſecernatur, fuerint, in aquam frigidam inijcito, mutando aquam ter quaterue. Cauendum omnino ne abſque aqua remaneant: quoniá ſubitò nigreſcunt, coloremq́; illum ſuum natiuum cum ſapore amittunt. Pręter naturam enim videtur, atque idcirco iucũdiſsimum eſt videre, vt tam folia quàm fructus, naturalem colorem conſeruent. Cęterùm per tres aut quatuor dies in aqua recenti ſinendæ ſunt. Quòd ſi autem aqua quotidie quater aut quinquies mutetur, biduo dulces euadent, ita vt cum ſale & aceto edi queant. His peractis, muria erit ſuperfundenda, & ſic quoq; bidui ſpacio eſui erunt aptæ. Verùm hoc notandum, oliuas, quæ aquam nõ tetigerint, pelliculam tenuiorem obtinere, eſuiq́; iucundiores eſſe: ſi verò tetigerint diutius erunt macerandæ, nec tamen vnquam adeò erũt delicatæ, propterea quòd pelliculam ſiue corticẽ habebunt aſperiorem, etiamſi virides pulchræq́; exiſtant. Porrò aliter etiam oliuæ parari poſſunt. Oliuæ ſiccæ, aquam nunquam ingreſſæ, in muriam per menſem vnum, ponantur: deinde in aliá per dies quindecim vel viginti: poſtea rurſus in aliam efficaciorem & erunt dulces: Sed modus huiuſmodi rarus eſt.

Ad Tineam.

R. Radicum cyclamini contusarũ, q.s.est,
Olei rosacei ℥.vj.
misceantur ad ignem: deinde cum bullire incipient, addantur
Lithargyrij ℥.vj.
Præcipitati præparati ʒ.j.
relinquantur ad ignem non diu, miscendo continuè, donec frigidum euadat, & fiat vnguentum, quo caput inungatur. Caput inunctum lupinorum & fabarum polline aspergendum: deinde rica aliqua tegendum erit: hocq; per triduũ semel quotidie faciendum. Porrò si capilli spontè non decidant, paulatim eradicentur, & in duodecim vel tredecim diebus sanabitur æger.

Aliud.

R. Saluiæ
Rosmarini
Baccarum lauri
Chamæmillæ
Cyclamini, minutatim incisi, sin.m.j.
misceantur, & in decem mensuris vini, coquantur optimè, deinde coletur, exprimaturq; vinum, quo caput lauetur, quod cum siccatum: deinde caro bubulina salita, atque in puluerem redacta, super aspersa fuerit, mitra tegatur. Hoc quidem semel quotidie faciendum, donec optimè caput fuerit mun-

datum. Interim tamen quotidie aliquot capilli eradicandi sunt: quoniam paulatim ad maturitatem peruenietes, facilè euellentur.

Aliud facile probatum.

R. Lardi porci masculi, antiqui lib.iij.ponatur in aceto fortissimo per dies duos: deinde extractum, & duobus vel tribus folijs chartę,& totidem brassicę obuolutũ,sub cineribus calidis,per horas duas, plus minúsve ponatur,donec coquatur. Quo facto mũdetur,& pręlo exprimatur adeps, coleturq;: cui deniq; addantur flos æris probè contriti ℥.ij.plus minúsve,secundum morbi vehementiam,miscendo continuè per horam vnam,donec frigescat, ærisq; flos fundũ iam petere nequeat,& fiat vnguentum, quod seruetur pro re optima, quáto enim antiquius, tanto etiam melius. Quando autem vti voles,caput alternis diebus vesperi inungito, terq; in hebdomade lixiuio, in quo furfuris m.j. coctus sit, lauato: deinde siccatũ iungito,mitramq; tegito. Quũ autem ter vel quater inunctum fuerit,fieri nequit, quin tineæ radices maturescant,ita, vt aliquas inter lauandum,facilè & absq; dolore euellere possis. Quòd si vi eradicari nequeant,non idcirco timendum: quoniam signũ est, morbum ad eum locum non peruenisse. Qua de causa relinquẽdi sunt capilli: quoniam si ibi morbus

bus consisteret, facilè euellerentur, maximè vnguento ad maturitatẽ eos perducẽte. Cęterùm capite nudato pilis, nihil timendum: quoniã multò pulchriores renascẽtur quàm primi. Hoc autẽ remedium sępius experientia cognitum fuit, & semper verum ac certum fuisse cognouimus. Quoniam cùm quatuor tineæ species sint, mirum non est, si varia quoq; remedia componantur. Plurimi enim remedia adhibent, morbo nequaquam cognito, porrò tineam malignam indicat, circulus niger circum vngues, qui quanto maior constiterit, tanto morbus peior erit. His de causis supra dictis remedijs vtendũ erit: verùm à carne porcina, salsis & acribus cibis omnibus abstinendum, quòd si vnã vel alteram viridem lacertam, viuam, in oleo communi immerseris, & ad resolutionẽ vsq; coquas, deinde sæpius caput eo inũgas, plurimi, longissimiq; capilli, renascentur.

Aliud ad Tineam simplicem.

℞. Axungiæ masculi suis, q.s. est,
Aceti fortissimi part. iij.
Salnitri ℥.iij.

coquantur igne lento, vsque ad consumptionem aceti, deinde cum ab igne remotum fuerit, sequens addatur puluis, qui huiusmodi est,

℞. Floris æris

Aluminis vſti ſing.ʒ.ij.
Sulphuris
Fuliginis ſing.ʒ.j.
Stercoris columbini, parum

miſceantur, & ſupra dictis addantur, fiatq; vnguentum, quo caput quotidie inungatur, terq; hebdomade lixiuio, in quo rumicis radices coctę fuerint, lauetur: deinde ſiccatum inungatur: porrò tinearum alia vocatur, fabina, alia ſquamoſa, alia viſcoſa, alia lupinoſa, ſic dicta, quod lupinorum ſimilitudinem referat, alia ſicca, alia humida, alia vlceroſa, alia abſq; vlcere. Itaq; pro morbi natura medicamentum adhibendum, fortius aliud, mitius aliud. Cauſa autem huius morbi, eſt humor craſſus, viſcoſus, corruptus, quandoq; ab vtero matris, quandoque mala victus ratione prouenìens. Humida ſemper vlceroſa, ſicca verò ſquamoſa exiſtit.

Aqua ad Scabiem probata.

In phyalam aliquam vitream, aquæ fontanæ plenam, inijcito argenti ſublimati ℥.j. ſalis ammoniaci ℥.s. deinde ad ignem ſuper aſſerculum, ne bulliendo phiala frangatur, ponito, tandiu, donec aqua colli phyalæ conſumpta fuerit. Quo facto, ab igne auferatur, & cum frigida euaſerit, addantur ouorũ alba, optimè contuſa n°.iij. ſucci limoniorũ n°.iiij. aurantiorum n°.ij. & miſceãtur optimè:

mè: deinde cum ad ſolem, per duos aut tres dies fuerint, ſeruetur ad vſum. Quum autẽ vti voles, veſperi, ſpongia aliqua, in aqua intincta: deinde expreſſa leuiter circa iuncturas inungito, idq; ter tantùm alternis diebus: etenim cruſtæ ipſæ minimè inungendę erunt, ſed partes vicinæ ipſius: quoniam dolorem inducit.

Alia, ſine periculo probata.

R. Aluminis ℥.ij.
Argenti ſublimati
Salis ſing. ℥.j.

terantur, & in phialam aliquam, aquę plenã, ponantur: deinde cum ad ignem, tandiu, vt prius cocta fuerint, coletur, & fiat aqua ad ſcabiem, qua vtitor, vt ſuprà, & ſanaberis. Scabies enim omnis iuxta iuncturas exiccata, cutim nitidam relinquet.

Ad omnem Vſtionem probatum.

Sumito calcis viuæ, in oleo communi extinctæ q.ſ. eſt, ponatur in oleum roſaceum, & fiat vnguentum, quo cum affecta pars inuncta fuerit, dolor remittetur, atq; in ſeptẽ vel octo diebus ſanabitur.

Aliud.

Sumito lithargyrij ℥.j. coquatur in vino albo & pauco aceto: deinde eximatur, & fiat puluis, cui addatur olei roſacei, butyri, quater vel ſexies aqua loti, ſing. ℥.j.

Vitelli ouorum n°.j.
Sacchari albi
Aquæ rosarum, sing. parum
misceantur & fiat vnguentum.

Aliud.

R. Aceti albi fortis, q.s.
Album ouorum n°.j.

Succi corticis sambuci q.s. misce, quo linteus pannus madefactus: deinde super affectam partem positus, ita, vt vnus super alterum collocetur, sanabitur. Quòd si vstæ parti, cutem inducere voles, sumito succi sambuci secundæ corticis,

Olibani contriti
Olei rosacei,
Ceræ nouæ, sing. parum
misceantur & fiat vnguentum, quo cum linteo vtitor, breui sanaberis.

Aliud ad idem.

R. Olei rosacei ℥.x.
Ceræ nouæ ℥.ij. ponantur ad ignem, donec liquescant: deinde addantur,
Minij contriti ℥.ij.
Lithargyrij in puluerē redacti ℥.iiij.
& fiet vnguentum,

Aliud.

R. Lardi porcini antiqui & probè contusi q.s. est, coquatur in aceto albo optimo, per horas duas; deinde cum frigidum fuerit,

rit, pinguedinem ſuper natantem colligito, comprimendo bene, quouſq; acetum omne exierit, & ſeruetur ad vſum: nam quo vetuſtius, eo etiam melius redditur. Quum autem vti voles, pars affecta manè inungatur, priore vnguento cum puluere relicto, mox eodem puluere rurſus aſpergatur. Quod cũ per ſex vel octo dies factũ fuerit, æger abſq; vllo ſigno relicto ſanabitur, quòd ſi ſtatim à principio fiat, dolor remittetur, & refrigerato feruore, æger conquieſcet. Porrò ſi ſtatim ſuper partem vſtam, lardum porcinum, maſculinum, cultro abraſum, ter aut quater in hora, ſuperpoſitum fuerit, maximũ inde iuuamentum capiet æger, & hoc quidem bonum & probatum eſt, minimeq; cõtemnendum remedium, quantũuis vtile habeatur.

Pilulæ, ex Terebinthina rarum.

℞. Terebinthinæ optimæ, ac decies aqua boraginis, vel alia cordiali lotæ ℥.j.
Sacchari albiſsimi & contriti ℥.iij.

miſceantur ſimul paulatim, donec ſaccharũ ferè omne imbiberit, fiat paſta, quæ non ſolùm omni tempore bona eſt, verùm etiam quá diutiſsimè incorrupta manet, ita enim parata terebinthinæ omnis viſcoſitas abijcitur, vt neq; manibus, neq; palato adhęreſcat. Quando autẽ hac vti voles, pilulæ cum ſaccharo & cinnamomo, formentur & deglutiantur. Omni enim tempore & omnibus,

tam ventriculum pituitoſum, quàm cholericum habentibus, conducunt. Sanant præterea infirmitates quàm plurimas intrinſecas, ventriculum confirmant, vrinam odoratam violarum more, reddunt.

Iulapium ſolutiuum, ex liguſtri acinis, ad Podagram.

℞. In Septembri, ſumito liguſtri acinos maturos, quos pruina prius tetigerit, quot volueris, contundantur parum: deinde cum in vas aliquod vitreatum, in loco calido per dies decem fuerint, prelo ſuccus exprimatur, cui in ſingulas libras ſucci, mellis colati libra addatur, & ad ignem lentum, donec ſyrupi modo conſiſtat, coquatur. Quo facto, addito cinnamomi contriti ℥.j. gingiberis in puluerem redacti ℥.ij. miſcendo bene, & ſeruetur in vaſe ligneo, optimè obturato: quanto autem plus inueteraſcit, tanto etiam perfectius euadit. Quum verò eo vti voles, manè ſtomacho ieiuno, & veſperi ante cœnam cochleare vnum ſumito, eo ſumpto domi te contineto. Valet hic ſyrupus ad podagram potius, quàm aliam aliquam affectionem: quoniam dolores mitigat, corpusq; prauis humoribus purgat.

Oleum contra Venena, optimum & probatum.

℞. Olei communis antiqui lib.j.
Foliorum hyperici m.iij.

miſce

misce & pone ad solem per dies octo: deinde in balneo Mariæ per horas duodecim coque: postea exprime bene & cola, aspergendo super aliquantulum vini Cretici: mox addito foliorum hyperici m.iij.olei communis antiqui lib.j.& rursus ad solem per dies octo relinquito: deinde in balneo Mariæ, vt suprà dictum est, per horas duodecim coquito, & fiat expressio fortis. His factis, expressioni addantur, sem.hyperici m.iij.olei communis antiqui, lib.j.misceantur denuò, & vt supra dictum, ad solem relinquantur: deinde in balneo Mariæ bulliant, fiatq; expressio, cui addantur:

Gentianæ
Hormini siue scarlegiæ
Zedoariæ
Aristolochiæ longæ & rotundæ
Tormentillæ
Dictamni albi
Sandalorum omnium
Boli armeni præparati sing. ℥.ij.

misceantur atq; ad solem per dies decem ponantur: deinde in balneo Mariæ per horas quatuordecim coquátur. Quibus omnibus factis, fiat colatura, cui adiungantur:

Croci
Aloes
Spicæ nardi
Rhabarbari electi, sing. ℥.vj.

& misceatur, rursusq; ad solem per dies sex: deinde in balneo Mariæ per horas viginti quatuor coquátur, postea cum colatur, scorpionesq; centum & viginti, additi fuerint: denuo ad solem per horas viginti ponátur, mox in balneo Marię per horas viginti quatuor coquantur, & fiat expressio, cui deniq; addatur Mithridati optimi ℥. s. misceantur & seruetur ad vsum. Valet hoc oleum proprietate quadam occulta, contra venena per os sumpta, pestem, vermes: siquidem pulsus prius omnes, & cor eo inungantur: deinde in lecto, pannis calidis optimè æger coopertus, sudet: atq; sic omne venenum per sudorem resoluetur.

Ad Vrinæ ardorem perfectum.

R. Sem. portulacæ
Lactucæ
Endiuiæ
Papaueris albi ℥.ij.
Iusquiami ʒ.s.
Sebesten ℥.ij.
Croci ʒ.j.
Glycyrrhizæ ʒ.v.
Pinearum ʒ x.
Aquæ fontanæ lib.vj.

misceantur & coquantur vsque ad consumptionem tertiæ partis: deinde coletur, & fiat potio, de qua sumat patiens, manè in aurora ℥.j.

℥.j. cum iulapij violacei vncia vna, & videbit die quarto effectum, admiratione dignũ.

Ad Maculas omnis generis, ex uestibus pannisq; delendas.

℞. Salis communis optimè contriti
Saponis nigri, ſing. q. ſ. eſt,
quibus optimè miſtis, maculæ inungantur: deinde cum ſiccatæ fuerint primò lixiuio, deinde aqua tepida lauentur, & euaneſcent.

Ad purgandum Smegma commune, durum, à fœtore.

Hoc eſt, ad extrahendum oleum ex ſapone, vt ſuaue, & aptum ad quamlibet commiſtionem reddatur. Ex eo enim pilæ odoratæ confici poſſunt, vel vnguentum cum liquore aliquo, in vaſis ligneis ſeruandum ad manuum lotionem, quo in Syria vtuntur: quod apud nos ſmegma Damaſcenũ ſimplex vocatur: propterea quòd cõpoſitum, vt ſuprà dictum ex odoramentis factum ſit:

℞. Smegmatis duri, inciſi, vel raſi, quantũ volueris: ponatur in caldariũ & caldarium in tripode ferreo ſubiectis carbonibus collocetur, vt paulatim liquefiat, abſitq; fumus tandiu, donec totum liquefiat. Quibus factis, magna copia aquæ fontanæ, ſenſim infundatur, & cùm aliquantulum cocta: deinde frigida fuerit, ſaponem, ſiue ſmegma ſu-

pernatans, cochleare aliquo colligatur, & fiat ſmegma album purgatum: ſimile optimo Damaſceno ſimplici, quo pilę, vel alia huiuſmodi formentur. Quòd ſi odoratum cupis, maioranæ, baſilici, caryophyllorum, roſarum aliarumque herbarum odoratarum, quantum ſatis eſſe videbitur, inijcito & coquito: verùm herbæ in aqua, non cum ſmegmate coquendæ, ne ei permiſceantur: deinde aqua colata, ſmegmati addenda eſt. Cæterùm ſi aquæ colatæ, caphurę cum oleo aliquo in mortario contritę ℥.j. in ſingulas centum libras addideris, tātò magis odoratum erit. Verùm lixiuio mortarium abluendum: deinde colatæ aquæ addendum lixiuium, quòd ſi etiam aquam roſarum, vel ex floribus mal. aurant. vel aliarum huiuſmodi rerum adiunxeris, optimè ſanè feceris. Cauendum tamen ne odoramenta, in nimia imponātur copia, vt notabilis alicuius odor percipiatur: ſed ita contemperentur, vt nullus certi alicuius odoris genus innoteſcat: oportet enim ſmegma Damaſcenum, nullo potiſsimum odore excellere, non aliter ac panis, qui guſtui nullum notabilem ſaporē infert.

Ad maculas Pannorum ſericorum, & aliorum delendas.

Veruecis pedes anteriores in cinerem redigito, vt fiat puluis, quo pāni prius aqua madefacti

defacti aſpergátur, pôſtea cum ad ſolem ſiccati fuerint, iterum aqua humectêtur, puluereque, vt prius aſpergantur. Quibus ſæpius iteratis, puluis optimè àqua abluatur, & ſic abſq; dubio maculæ euaneſcent.

Compoſitio ex ambra nigra, ad Orbiculos conficiendos.

℞. Tragacanthi ℥.iiij.
Gummi Arabici ℥.ij.
Thymiamatis ℥.vj.
Styracis non liquidi ℥.ij.
Belzoini ℥.j.s.
Ireos ℥.j.
Nucis moſchatæ n°.iiij.
Gypſi ℥.vj.
Terræ nigræ lib.j.
Caphuræ ℈.viij.

Tragacanthum & gummi in oleo ſpicæ, vel aqua aliqua odorata per dies tres vel quatuor macerentur, vt liquefiant, reliqua verò ſingulatim, in tenuiſsimum puluerem redigantur. Quo facto, tragacanthũ & gummi in mortario contundantur, donec optimè liqueſcant, addendo primò puluerem odoratum: deinde gypſum, mox terram nigram, & fiat compoſitio duræ, vt manibus non adhæreſcat: deinde in loco aliquo frigido ſeruetur, fiantq; orbiculi odorati, magni vel parui, prout videbitur, poſtea in vmbra

ſiccentur. Hi enim mirum in modum cerebrum recreant.

Oleum Nucis moſchatæ:

Nucis moſchatæ lib.j.vel plures incidantur minutatim,contundantur bene,& in vaſe aliquo ad ignem calefiant,miſcendo continuè: deinde cum in panno linteo forti, ſub prelo oleũ expreſſum,cultelloq; aliquo abraſum fuerit, ſeruetur in vaſe aliquo vitreo, probè obturato,non ad ſolem, & ſic in quindecim diebus lucidum, clarumque euadet, quod antea mannæ ſpeciem referebat. Hoc quidem oleũ triplo maioris venditur, quàm ipſe nuces, virtutes obtinet maximas in calefaciendo. Ad ſuffocationem matricis efficax eſt,ſiquidẽ vẽter eo inungatur, ad iſchiadam quoq; remedium optimum eſt.

Oleum Spicæ, perfectum.

℞. Flores ſpicę,quot volueris,contundantur optimè,& in linteo fortiſsimo, ſub prelo diligenter exprimatur oleum,donec exierit. Quo facto in vaſe aliquo vitreo, loco minimè calido ponatur, & breui lucidum optimumq; fiet.Hac etiam ratione oleum ex lauendula confici poteſt: equidem ad plurima valet hoc oleum,quòd calidiſsimum, maximeq; penetrabile ſit, ventriculum corroborat. Quòd ſi in aqua gutta vna vel altera ponatur

natur, odorata valde reddetur lauandis manibus. Optimum præterea eſt, ad pilas ſaponarias conficiendas, aliaq; quàmplurima.

Oleum Styracis, odoratum.

R. Olei amygdalarum dulcium, lib. j.
Styracis craſsè contriti ℥. iiij.

miſceantur & ponâtur in phialam vitream, craſſam, optimè obturatam, ſub cineribus calidis, donec ſtyrax diſſoluatur, quod auferatur ab igne, addaturq; maſtichis in puluerẽ redacti ℥. s. deinde frigidum coletur diligenter, exprimendo. quòd ſi magis odoratũ voles: addito belzoini, caryophyllorum ſing. ℥. ij. & erit perfectum.

Oleum Beniouinum, odoratum.

R. Beniouini optimi contriti, lib. j.
Aquæ roſarum lib. ij.

miſceantur & ponantur in cucurbitam vitream lutatã, amplam vt manus inijci queat, ſed breuem, vt melius aſcendat oleum, optimeq; obturatam, ne vllo modo expiret, ſed diſtilletur, primò igne lento, donec aqua omnis effluxerit: deinde paulatim aucto, quouſq; oleum aſcendere incipiat, tunc vas recipiens mutetur, ignis maximè augeatur, donec ad ℥. iij. s. olei exierit, ſerueturq; in vaſe aliquo vitreo optimè obturato, atque ad ſolem, per dies octo ſumito, & erit perfectum. Similiter fit etiam oleum ex ſtyrace. quòd ſi

ſtyracis liquidi ℥.iiij. addideris, tanto melius erit.

Oleum Ladani optimum.

R. Ladani optimi, minutatim inciſi lib.j.
Aquæ roſarum ℥.vj.
Olei amygdalarum dulcium ℥.iiij.
miſceantur, & in vaſe aliquo cuprino ad ignem lentum per horas duas coquantur: deinde coletur toties, donec clarũ lucidumq; oleum euadat, & erit perfectum, quòd ſi ladanũ non fuerit mundum, hoc modo mundetur. Ladanum minutatim inciſum, ponatur in aqua roſarum ad ignem, & bulliat: deinde cum ab igne ablatum, perq; duas horas ſic relictum fuerit, leuiter cochleare aliquo colligatur ladanum: deinde in roſarum aquam inijciatur, vt optimè frigeſcat. Quibus ſic ſe habentibus fiat oleum, vt ſupra dictum eſt.

Oleum ex Citri alijsq; odoratis floribus.

R. Florum mal. aurant.
Olei amygdalarum dulcium ſing. lib.j.
Aluminis vſti, parum
Ambræ gr.iij.
Moſchi gr.vj.
Caphuræ ℈.vj.
redigantur in puluerem ſingula, vt mos eſt, primò moſchus: deinde ambra cũ pauco ſaccharo, in aqua roſacea diſſoluto, demum ca-

phura

phura vel per ſe, vel etiam cum ſaccharo, ſed poſtremò & ſenſim, & in parua copia ponatur: quoniã grauiter olet. His factis, in phialam aliquam vitream ad ſolem, per dies decem & octo, vel viginti, vel per menſem vnũ (ſic enim melius euadit, floresq; probius coquuntur) deinde coletur, exprimatur bene, & fiat oleum, quod in phiala vitrea ad ſolem per dies duos vel tres relinquatur, donec reſiduum fecerit, & ſic habebis oleum ſuauiſſimi odoris, quòd ſi flores ſatis eſſe non viderentur, alij addantur, quo odoratius fiat. Hac etiam via, oleum ex alijs floribus odoratis confici poteſt.

Suffimentum facile pro ægrotis.

R. Nucis moſchatæ ℈.ij.
Caryophyllorum ℈..ij.
Cinnamomi electi ℈.iiij.
Styracis calamitæ
Aquę roſaceę vel ſpicæ nardi, vel alterius, ſing. q.ſ.

coquantur in olla aliqua parua: deinde in cubiculo, ſuper cineres calidos ponantur, & reddet fumum iucundiſsimum, & cordi maximè amicum.

Suffimenta longa rotundáue pro Cubiculis.

R. Thymiamatis ℥.vj.
Ladani ℥.ij.
Styracis non liquidi ℥.iij.

Olibani ℥.v.
Belzoini ℥.j.
Carbonum lib.j.
Tragacanthi ℥.viij.

redigantur in puluerem tenuiſsimum. Tragacanthum & carbones, in aqua roſarũ, vel alia aqua odorata ſeparatim macerentur per dies tres: deinde contundantur tragachantum in mortario bene, addendo pulueres prædictos, & miſcendo. Poſtremò addantur carbones continuè cõtundendo, fiatq; maſſa dura, qua cum ſuffimenta longa, vel rotunda, vel vt videbitur, formata fuerint, in vmbra ſiccentur. Quòd ſi minore pretio parare voles ſumito, quod in aquarũ odoratarum fundo reſederit, & fiat puluis: cui thymiamatis parum, odoris conciliandi gratia, addatur. Cæterùm ſi aliquid caphuræ adiungas, in igne ſtridebunt.

Puluis Cyprius, odoris præſtantiſsimi.

R. Cardamomi ℥.iiij.
Styracis non liquidi ℥.ij.
Olibani ℥.ij.
Roſarum rubrarum, ſiccarum ℥.iij.
Sandali citrini ℥.j.
Belzoini ℥.iij.
Caryophyllorum ℥.ij.
Corticum ouorum, mundatorũ lib.j.ß.
Moſchi gr.viij.
Caphuræ ℈.vj.

redigantur in pollinem ſubtiliſsimum, ſingula per ſe, prȩſertim ouorum cortices, quibus deinde caphura diſſoluta: deinde moſchus cum ſaccharo pauco contritus, addantur, miſceantur optimè, cribrentur: fiatq; puluis ſubtiliſsimus, qui ſeruetur in vaſe vitreo, ab aere remoto, ne quid odoris euaneſcat. Aliter etiam confici poteſt puluis æquè bonus, ſed alio colore tinctus. in Maio ſumito ſtercoris bubuli rubri, q.ſ. eſt, ſiccetur probè: deinde in puluerem redigatur, cribreturq;, & fiat puluis odoratus: quoniam eo tempore herbæ odoratæ ſunt, ita, vt ignorantes puluerem ex mille herbis confectum eſſe putēt. Nihilominus tamē pulueres ſupra dicti addi poterunt, præſertim moſchus, ambra, caphura, quantum ſatis eſſe videbitur.

Molendæ Ambræ, ad orbiculos conficiendos modus.

R. Ambræ gr.j.

Olei amygdalarum dulcium, vel iaſmini, vel de ben (quo ſuffitores cōmuniter vtuntur: propterea quòd nullum alienum præ ſe ferat odorem, diutiſsimeq; incorruptū maneat) guttam j. Quòd ſi nullum horum adſit, amygdalas duas contundito, oleumque vel ſuccum exprimito, quo ambram deniq; conterito. Si melius efficere voles, ambra in dicto oleo, per noctem vnam molleſcat: de-

inde diligenter cōteratur: quanto enim plus teritur, eo etiam melius. Quo facto, ambra supra dictis, nempe moſcho, alijsq; rebus odoratis, addatur. Si autem orbiculos odoratos efficere volueris: ſumito tragachāti ℥.v. diſſoluatur per dies tres, in tanta roſarū aqua, donec ad quatuor digitos emineat: deinde cū ſuper marmore cōtritum fuerit, addatur:

Ladani
Nucis moſchatæ, ſing. ℥.ij.
Styracis non liquidi
Cinnamomi electi, ſing. ℥.j.s.
Spicæ nardi ℥.s.

redigantur in puluerem ſubtiliſsimum, cribrentur: deinde cum tragacantho contemperētur, adiungendo moſchi optimi cum ſupra dicto oleo contriti, gr.viij. ambræ ſimiliter tritæ gr.vj. zibetti, eodem modo parati, gr.iij. caphuræ, vt ſuprà contritæ ℈.ij. Quòd ſi maſſa ad formandos orbiculos, apta ſatisq; dura non fuerit, relinquatur per diem vnum, donec apta reddatur, & fiant orbiculi perforati roſis argenteis ad orbiculorum foramina additis, ne odor tactu expiret: deinde in vmbra ſiccentur. Qui cum manibus attrectati, vel inter veſtes poſiti, iucundiſsimū eis odorem conciliant.

Muſcatina Dulciaria præſtātiſſima alba, & rubra.

R. Tragacanthi albi, in qua roſarū per dies duos

duos madefacti, quantum volueris contundatur in mortario: deinde addantur sequentia, nempe

Amyli vel hordei farinæ q.s.
Sacchari albi, parum
Mastichis contritæ ℈.s.
Moschi triti, parum

misceâtur bene manibus, & fiat massa, quòd si dulciaria alba, melioraq; efficere voles, addatur ireos, sandali albi, sing. parum: si verò rubra, sandali rubri, vel sanguinis draconis parũ, quo facto in partes minutissimas scindantur: deinde in vmbra siccentur, fiatq; dulciaria.

Modus conficiendæ Caphuræ factitiæ.

R. Vernicis albæ ℥.iiij.
Mastichis
Olibani albi, sing. ℥.j.
Caphuræ ʒ.ij.

quibus in tenuissimum puluerem redactis, addantur ouorum alba, cum aquæ vitæ pusillo contusa, n°.iiij. misceantur bene, fiantq; massulæ, siue panes ad solem feruentissimũ per dies quindecim vel viginti siccentur. Ac nõ minus perfecta erit caphura, ea, quę Constantinopoli arte conficitur.

Seuum, quod Pomatam uocant, odoratum & pretiosum.

R. Poma appiana, vel alia odorata n°.xx.

vel xxx.eaq́; in partes secato, inter quæ cinnamomum & caryophyllos, vt odorem recipiant, ponito: deinde in aqua rosarum, cui additæ fuerint nuces moschatæ nº.vj.macis ʒ.ij.per dies sex relinquito. Quo facto, sumito adipis porcinę, à superiori pellicula mundatæ atq; incisę lib.iij.ponatur prius in aqua fontana per dies tres, vel quatuor: deinde in aqua rosarum, vel alia quapiam odorata, vt optimè purificetur, odoratiorq́; reddatur: deinde in olla ad ignem lentum per horam vnam ponatur, addendo poma supra dicta olei aurantiorum mal. ℥.j.aquæ namphę tantum, donec omnia cooperiantur, coquanturq́;, quoad poma probè fuerint cocta. His factis, spatula aliqua lignea poma cõtundantur: deinde per cribrum, primò quidem rarum: deinde densum colentur calida, addendo ceræ albæ incisæ ℥.iij.s.sandali albi, contriti ℥.ij.& misceantur bene, donec frigidum euadat: mox in rosarum aqua lauetur, tandiu quousq; album reddatur. His factis, addantur moschi contriti gr.viij.ambræ in pollinem redactæ gr. iiij. misceantur, & sub dio per quatuor vel sex noctes relinquatur, fiatq́; seuum perfectum & odoratum. quòd si minori pretio voles, minus moschi & ambræ addito. Verùm nos sæpius hoc modo confecimus, & semper perfectissimum inuenimus.

Aliud

Aliud, in forma unguenti, ad Oris, manuum, narium, & pedum rimas, atq; ad quamuis inflammationem.

R. Seui veruecini ℥.ij.
Hircini ℥.j.
incidantur, & ad ignem liquefcant: deinde per cribrum colentur, addendo ceræ nouæ ℥.iij. olei amygdalarum dulcium ℥.ij. & continenter ad ignem mifceantur. Quo facto, ab igne auferatur, addáturq; caphuræ ℈.iiij. permifceantur tandiu, donec frigidum euadat, & fiat feuum.

Aliud melius probatumq;.

R. Ceræ nouæ, incifæ
Seui hircini
Medullæ bubulæ fing. ℥.j.s.
Olei hyperici
Rofacei fing. ℥.j.
Salis optimè contriti, parum
feuum & medulla incidantur, deinde liquefcant, & colentur, mox ad ignem lentum, vt calefiant tantùm, ponatur, addendo ceram, oleum, & fal, & contemperentur bene. quod cum factum fuerit, ab igne auferantur, addanturq; caphuræ tritæ ℈. vj. & mifceantur tandiu, donec frigefcant, fiatq; feuum, in vafis ligneis feruandum: quanto enim plus inueterafcit, eo etiam magis perficitur. Valet

hoc ad omnem ægritudinem calidam, oris, narium & manuum rimas. Item ad calcaneorum inflammationes, aliosq; tumores: quos sæpius inunctos repercutit, & commitigat dolorem.

Smegmata diuersa Odorata, quibus tonsores utuntur.

Primò sciendum, smegma duobus purgari modis: nam smegma Venetum in minutas partes inciditur, deinde in ollam cum rosarum aqua, vel alia odorata ponitur. Fit etiam hoc modo: R. Aquam communem siue fontanam, in quam aliquantum cupreßi inijcito: deinde coquito aliquandiu, mox colato, atq; sic aqua valde odorata reddetur. Possunt etiam flores odorati inijci, vt myrti, aurantiorum, citriorum, rosarum, spicæ, lauendulę, agni casti, stœchados, violarum genistarum, rosmarini, saluiæ alijq́; huiusmodi. Quòd si flores desint, folia citriorum, lauri, baccharis, menthæ, maioranæ, thymi, aliaq́; odorata ponátur, vt odorata fiat aqua: quæ cum aliquantum cocta fuerit, smegma in superficie natans tollatur, atq; super laterem nouum siccetur, & sic ipsum quidem purum, aqua verò nigra reddetur, propterea quòd omnem immunditiem & fœtorē extraxerit, ita, vt singulis diebus vnciam vnam purgatio detrahit, aut paulo plus.

Aliter.

Aliter.

℞. Smegmatis rasi, ad solem vel in fornace siccati, atq; in puluerem redacti, cribratiq́;, quantum volueris, madefiat rosarum aqua, vel spicæ, rursus in vmbra siccetur, vel si ocius efficere voles, smegmati inciso & contuso, addito ireos contriti, styracis, sing. q. s. est, caphuræ parum, & fiant pilæ, quæ quidem haud magni erunt pretij.

Ad odorem Smegmati conciliandum, quo tonsores utuntur.

℞. Supradicti smegmatis lib. vj. contundatur bene in mortario, cui deinde addantur.

Ladani ℥.ij.
Machaleb ℥.iiij.
Anisi ℥.j.
Nucis moschatæ n°.iij.
Maioranæ
Rosarum siccarum
Pulueris Cyprici sing. ℥.s.
Caryophyllorum ℥.iij.
Ireos ℥.vj.
Amyli ℥.viij.
Styracis liquidi ℈.s.
Moschi gr.iij. vel iiij.
Caphuræ ℈.vj.
Sacchari albissimi, parum

redigantur in puluerẽ omnia, ac supra dicti

ſmegmati addâtur, & fiat maſſa dura, ex quã pilę formentur: deinde in vmbra ſiccentur, & erunt perfectæ.

Aliter.

R. Supradicti ſmegmatis contuſi, lib.ij.
Succi machaleb ℥.ij.
Caryophyllorum ℥.ij.
Ireos ℥.iij.
Ladani ℥.j.s.
Styracis ℥.j.

terenda conterantur & miſceantur, fiatque maſſa dura, qua pilæ formentur & in vmbra ſiccentur. Verum machaleb, frumenti granis ſimile eſt in colore & quantitate, ſed aliquanto rotundius & maius. Succus autem exprimitur, ſi prius in aqua roſarum, vel alia odorata macerentur, deinde contundantur, & ſub pręlo ſuccus, totum odorem in ſe continens, exprimatur. Cæterùm materia in ſucco ſub pręlo relicta exiccari, deinde in puluerem redigi poteſt: quoniam eandem cum ſucco vim obtinet, odoremq; violarũ ſpirat.

Aliud album.

R. Supradicti ſmegmatis lib.s.
Ireos ℥.iiij.
Sandali albi ℥.ij.
Amyli ℥.iij.
Styracis ℥.j.

redigantur in pollinem omnia: deinde aqua roſarum,

roſarum, vel moſchata humectetur aliquantum puluis, & fiat maſſa alba, ex qua globi confici aliæq́; figuræ poſſunt.

Aliud ſimplex & bonum.

℞. Supradicti ſmegmatis albi lib.iiij.
Ireos ℥.s.
Caryophyllorum ℥.ij.
Machaleb ℥.iij.

terantur omnia in mortario, & cum aqua tuberorum vel ſpicæ, fiat maſſa dura ad pilas effingendas.

Aqua facilis, Cutem leuem, tenſam, ſplendidamq́; reddens.

℞. Aquæ fontanæ diſtillatæ, quantum voles, mirrhæ in ſing. huius aquæ phialas ℥.j. corticum ouorũ non coctorum n°.iiij. gummi iuniperi, cochleare dimidium, medullæ panis, in lacte caprino molliti m.j. miſceantur & diſtillentur, quovſq; omnis aqua exierit, quo facto, ſumito ſeuum, quod Pomatam vocant ſi haberi poteſt: ſin minus, adipem caprinam, vel gallinaceam, vel agniná, vel vitulinam, quæ tamen ſemel bíſve in pura aqua ſunt percolanda: mox in ollam ad lentum ignem ponenda, vt liquefiant, addendo ſenſim ſupradictæ aquæ deſtillatæ tantum, vt frigefactum olei vnguentíve ſpeciem referat: verùm cùm aqua adipi permiſceri non poſſit, ſed potius olei modo ſupernatet adeps,

aliquantulum tartari vſti, ſed non multum, vel ſalis alcali, vel boracis in aqua diſſolui oportet, quo exactè permiſceri queat. Quod cum factum fuerit, vnguentum in vaſis vitreis ſeruetur. Quum verò odoratum efficere voles, addito caphuræ, beniouini albi, moſchi, vel ambræ, quę in aqua roſarum diſſolutę & percolatę ſint, ſiue oleum iaſmini, quod idem erit.

Ad Faciei maculas, omnes lentigines, etiam & cutem attenuandam, pulchramq́; conſeruandam.

R. Myrrhę contritę q. ſ. eſt,
Ouorum alba n°. j.
Aquę vitę parum,

miſceantur & contundantur optimè: deinde diſtillentur, donec aqua omnis emanarit, cui deinde tantum lactis virginei addatur, quantum dicta aqua appenderit, & ſeruetur in vaſe vitreo. Lac autem virgineũ fit, quando lithargyrium in aceto coquitur, & colatur: deinde aliquid olei tartari additur, & erit aqua lacti ſimilis. Quando autem vti voles, faciem prius aqua, in qua furfur aliquandiu fuerit, abluito cum linteo vel panno rubro, quod melius eſt, fricando bene: deinde cùm linteo albo mundo, facies exiccata fuerit, ſupra dicto vnguento faciem vngito, manè & veſperi, & per ſe ſiccari permittito, atq; hinc rem admiratione dignã videre licebit.

Aqua, ad Faciem & manus pulcherrimas reddendas.

℞. Florum liliorum alborum, quot volueris, diſtillentur in cucurbita vitrea, vel plumbea, igne admodũ lento, cui aliquantũ ſandali albi, loti inijciatur, donec optimè molleſcat. Quo facto, in ſingulas iam dictæ aquę vncias, addantur maſtichis lotæ, deinde ſiccatæ & tritę ℥.iij.vel ℥.iiij. & miſceantur omnia: deinde diſtillentur, ponendo ad fundũ roſtri, aliquid moſchi, vt odorata fiat, & erit aqua pretioſa, quæ in hanc vſq; diem, paucis admodum cognita eſt.

Ad Maculas, uel cicatrices delendas morbo Gallico, uel alia affectione contractas.

℞. Butyri
Axungiæ porcinæ ſing. q. ſ. eſt,
liqueſcant ad ignem, addendo terebinthinæ parum, & fiat miſtura, quę cum nouies aqua lota fuerit, addatur in ſingulas tres vncias, vitellum oui vnum, aluminis vſti parum, miſceantur omnia bene, fiatq; vnguentũ. Quod cum ſuper linteum extenſum, deinde parti affectæ applicatum fuerit, breui ſanabitur. Porrò ſi deinceps quoq; ſupra dicta aqua ex myrrha, & lacte virgineo partẽ inungas affectam, nihil quod deſideras, deerit.

Pannus Violaceus, ad pingendum & ſcribendum.

℞. Granorum ebuli, maturorum & con-

tuſorum, quantum ſatis eſt, relinquantur in loco aliquo calido, donec putreſcant: deinde aliquantum contundantur, ſuccusq; ſub prælo exprimatur: deinde ſumito calcis viuæ, ſcutellam dimidiam, ponatur in catinū aliquod, ſuperinfundendo tantum aquę, donec ad duas vel tres ſcutellas aquę emineat: deinde ſenſim aqua çolata, panni lintei mundi, ſubtiles & veteres ea humectentur, atque in vmbra ſiccentur. Quo facto, aluminis aliquantum in aqua communi coquatur, poſt pannos ſupradictos inijcito & bulliant aliquādiu: deinde cum in vmbra ſiccati fuerint in ſuccum prædictum, bis terve immergantur, & in vmbra ſiccentur, collocando ſuper rete aliquod æqualiter, ne color vſquam diffluat: & ſic erunt pittacia ſiue pecciolę coloratæ in loco aliquo, à puluere, aereq; remoto ſeruāda. Atq; hic eſt verus modus tingendi pittacia, quolibet colore, tam ad miniandum quàm ad ſcribendum, quem inſignis miniator nomine Euágeliſta ſemper tenuit, & probauit.

Aliud ad idem.

R. Granorum myrthi, maturorum q. ſ. eſt, contundantur, & ſub prelo ſuccus exprimatur, quo cum ſupra dicti panniculi tincti: deinde in vmbra ſiccati fuerint, perfecti erunt.

Ad

Ad uiridem Colorem.

℞. Floris æris probè contriti, q.ſ.eſt,
Croci, capillos quatuor.

ponantur in aceto fortiſsimo, addendo ſucci rutæ tantundem: deinde cum panni in vrina prius imbuti, móxque in vmbra exiccati fuerint, bis vel ter in ſucco tingantur, deinde in vmbra ſiccentur, & erunt perfecti.

Aliter.

℞. Auripigmenti quartam dimidiam,
Lixiuij fortis ℥.ij.
Orichalci veteris, parum
Floris æris ℥.ſ.
Granorum iuniperi ℥.j.

terantur & contundantur, deinde miſceantur & coquantur ad conſumptionem quartæ partis. Quo facto, panniculi intingantur: deinde in vmbra ſiccentur, vt dictum eſt.

Aliter.

℞. Succi liliorum cœruleorum quantum volueris,
Aluminis contriti, parum,

miſceantur, & fiat tinctura, qua panniculi tingantur: deinde vt ſupra dictum eſt, in vmbra ſiccentur. Quòd ſi rubro colore eos tingere velis, fiat ſuccus ex cocci granis: ſi verò colore cœruleo, lini vel liliorum cœruleorũ flores capito, atq; vt ſupra rem adminiſtrato. Quum autem his ad ſcribendum,

miniandúmve (vt dicitur) vti voles, panniculos aqua gummata humectato, mox sue cum exprimito, quo scribito & pingito.

Ad Barbam & capillos gignendos, qui postea non defluant, probatum.

R. Apes in cinerem combustas, quot volueris,
Sem. lini vsti, & triti, tantundem,
Olei lacertarum viridium (fit autem hoc, si lacertæ virides viuę, in phialam aliquam vitream, olei communis plenam, ad ignem, vsq; ad resolutioně ponantur: deinde ad solem per quindecim, vel viginti dies sinantur) quátum satis est, misceantur, & fiat vnguentũ, quo partes pilis nudæ, manè & vesperi inungantur, & sic breui renascuntur capilli & nõ decident. Verùm caput sequenti lixiuio prius lauandum erit:

R. Lixiuij ex vitium cineribus q.s.est,
Capillorum Veneris
Agrimoniæ
Hederæ arboreæ sing. M.v.

misceantur & coquantur: deinde coletur & seruetur ad vsum coopertum, quo cum caput bis vel ter in septimana lotum, deinde siccatum, mox leuiter prędicto vnguento illitum fuerit, fieri nequit, quin plurimi longissimique capilli generentur, firmiterque hæreant.

Ad

Ad Pilos, ex quacunq; corporis parte depellendos.

R. Calcis viuæ recentis ℥.iiij.
Auripigmenti contriti ℥.j.
Lixiuij fortiſsimi, menſuras ij.

miſceantur & in olla coquantur, donec inſpiſſentur, vel anatis penna immiſſa ardeat, miſcendo continuè: deinde in vaſe aliquo vitreo, vitreatóve ſeruetur. Quando autem vti voles, primo partes, oleo amygdalarum dulcium (quo minus calor ſentiatur) deinde vnguento leuiter inungãtur. Verùm, ſi quis cutem ſubtiliorem habeat, ita, vt ardorem aliquandiu ferre non poſsit, aqua ſequẽti partem illiniat, & ſtatim ardor ceſſabit,

R. Aquæ roſarum ℥.ij.
Plantaginis ℥.j.
Sacchari albiſsimi ℥.s.

miſceãtur & fiat aqua. Poteris autem hac vti alternis tantùm diebus, prout videbitur. quòd ſi à tali vnguento abhorrueris, ſequenti vtitor:

R. Salis ammoniaci
Fellis hircini ſing. q. ſatis eſt,

miſceantur bene, & fiat vnguẽtum, quo partes hirſutæ inungantur.

Aliud.

R. Succi radicum chelidonię
Auripigmenti
Hederæ ſing. q. ſ. eſt,

Quorum formicarum
Aceti ſing. part. j.
miſceantur optimè, fiatq; vnguentum, quo ſi partes piloſæ ſæpius inunctę fuerint, abſq; dubio capilli decident. quòd ſi dolor poſtea ſucceſſerit, ſupradicta aqua loca affecta illini debent.

Ad Capillos canos, nigro colore tingendos.

R. Lixiuij menſuras v.
Lithargyrij ℥. vj.
Saluiæ
Foliorum fici nigræ ſing. M. j.
miſceantur & coquantur vſque ad conſumptionem quartæ partis, & fiat lixiuium, quo cum caput bis in hebdomade lotum, deinde ſiccatum fuerit, ſequenti vnguẽto vtitor.
R. Succi ſaluiæ q. ſ. eſt,
Tartari nigri ℥. j.
Lithargyrij ℥. s.
miſceantur, & fiat vnguẽtum, quo plumbeo pectine ſæpius inuncto, capilli pectantur, & ſtatim nigri reddentur.

Aliud, quo matrona quædam Veneta eſt uſa.

R. Olei Tartari calidi, q. ſ.
inungatur ſpongia vel pecten, quo capilli pectantur ad ſolem, capite prius loto, vt ſuprà dictum eſt. Quòd ſi cum ter quotidie factum fuerit, fieri nequit, quin ſeptẽ diebus capilli nigri reddantur. Cęterùm ſi odoratos eos facere

facere voles, poſtremo capillos, oleo benio-uino inungito: quoniam capillos nō ſolùm odoratos, ſed etiā nigros reddit, & eſt rarū.

Aliud.

R. Mellis albi quantum volueris, diſtilletur in cucurbita vitrea igne maximo, & fiat aqua, qua barba vel capilli lauentur, capite prius loto & ſiccato, vt iam dictum eſt.

Aliud.

R. Olei papaueris q.ſ.
Vini albi, parum,
miſceantur & fiat vnguentum, quo cum caput inunctum fuerit, capilli venuſti erunt.

Aliud.

R. Croci optimi
Vitelli ouorum coctorum ſing. q.ſ.
Mellis parum,
miſce & fiat vnguentum, quo manè & veſperi caput liniatur. Quòd ſi per menſem vnum continuaueris, lauando ſæpius caput, capilli aureo colore tingētur. Verùm pecten prius oleo amygdalarum amararum inungēdus, hocq; eo tempore faciendum, quo quis ad ſolem manet, & erunt pulcherrimi.

Aliud.

R. Lixiuij
Rad. endiuiæ
Glycyrrhizæ
Cumini ſing. q.ſ. eſt,

misceantur & coquantur, fiatq; lixiuiũ, quo cum caput bis in hebdomade lotum, deinde siccatum, sulphure viuo suffiantur capilli, & aureo colore tingentur.

Aliud ad idem.

R. Saponis nigri,
Calcis viuæ
Lithargyrij sing. q. s.

misceantur, & fiat vnguentum, quo sæpius capilli inungantur, & nigri reddentur.

Aliud, rubros efficiens Capillos, si cani fuerint.

R. Foliorum nucis M. j.

destillentur in cucurbita vitrea, qua solũ capilli canescentes lauẽtur diebus quindecim & rubri fient: durabitq; tinctura mensem vnum. Faciem autem ea aqua ne tãgito: nam nigra fieret.

Aliud Nigros efficiens.

R. Lumbricorum terrestrium, vstorum, vel foliorum ficus nigræ in puluerem redactæ,
Olei amygdalarũ dulcium sin. q. s. est,

misceantur fiatq; vnguentum ad capillos.

Aliud, breui tempore Capillos generans.

R. Oua gallinarũ, quot volueris, coquantur in aqua aliquandiu, dein vitella eorum extracta, in sartagine frigantur, donec humor aliquis exeat. Quo facto, sub prælo exprimatur succus, cui addatur cineris cornu bubuli,

bubuli,& ſtercoris caprini vſti, ſing. q. ſ. eſt, miſceantur & fiat vnguentum, quo cum partes glabræ inunctæ fuerint ſæpius, ſtatim naſcentur pili.

Ad candorem argenteum Capillis abſq; ſole conciliandum probatum.

R. Aquæ fluuialis lib.xxv.
Rad.& fol.centaureæ ℥.iij.

coquantur ſimul vſq; ad conſumptioné tertiæ partis, deinde cũ ad ſolem per dies quindecim fuerint, addantur

Gummi Arabicæ
Tragacanthi
Aluminis ſing.℥.ij.
Smegmatis ſiue ſaponis Veneti
Aluminis, ex vini fœcibus, albi
ſing. lib.j.

miſceantur, & coquantur aliquandiu, fiatq; aqua, quæ Italorum vulgò, Bionda, hoc eſt, flaua Veneta appellatur. Quando autem vti voles, manè capillos tingito bene, eoſque in panno linteo inuoluito: deinde veſperi caput lixiuio, in quo herba vitriola appellata, cocta fuerit, lauato, atq; ad ſolem vel ignem ſiccato. Quod cum bis terũe in hebdomade factum fuerit, capilli, albi, ſplendidi, & argento ſimiles, reddentur.

Maſſa dura, odorata, Pomatæ ſimilis ad lauandas

manus, & oris, narium, manuumq; rimas consolidandas.

℞. Amygdalarum dulcium mund. ℥.vj.
Pinearum albarum mundatarum
Sem. cucurbitæ, vel melonum mund.
sing. ℥.iiij.

misceantur & contundantur optimè, deinde addatur, mellis lib.j. & spatula lignea optimè misceantur, postea adiungatur smegmatis Veneti incisi, lib.j. atq; cum iterum mista & contusa benè fuerint, addantur aquę bryoniæ lib. ij. s. rursusque optimè misceantur. Quibus omnibus factis in ollam nouam coopertam, per diem naturalem relinquantur: deinde super carbones accensos, ad horæ quadrantem bulliant, spatula continenter miscendo, ne adhærescant, fœtoremq; assumant. Quod cum factum fuerit, in catino aliquo ponantur, addendo amyli ℥. vj. farinæ fabarum ℥.iiij. misceantur bene, deinde addantur caryophyllorum contritorũ styracis non liquidi triti, sing. ℥. iij. aluminis ex vini fæcibus ℥. vj. quæ cum rursus commista bene fuerint, relinquantur in vase optimè cooperto, per dies decem. His omnibus sic se habentibus addantur Machaleb in puluerem redacti ℥.iij. moschi, zibetti cõtriti, sing. ℈.j. ouorum alba contusa n°. x. salis albi cõtriti ℥.ij. misceantur, & fiat massa odoratã,

odorata, quam vnguentum imperiale appellare solent, propterea quòd valde pretiosa existat. Hac massa omni tempore vti licebit: quoniam memoriam confortat, faciẽ & manus odoratas reddit, siquidem ea lauentur: oris, narium, manuumq; rimas consolidat, si manè & vesperi ea inungantur.

Vt Cutis candore præstet.

R. Aceti distillati lib.j.
Spumæ argenti ℥.j.

misce & in phialam aliquam vitream, super laterem ad ignem, per horam vnam, deinde ad solem per dies octo ponátur & seruetur. Dein sumito:

Aquæ cucurbitæ lib.j.
Salis gemmæ ℥.j.

misceantur, & in phialam aliam similiter ad ignem, per horam vnam ponantur vt suprà, & seruetur. Quando autem vti voles, sumito huius aquę cum sale supradicti aceti cum argenti spuma, sing. part.j. commisceantur, & fiat aqua, lacti similis, qua cum cutis, vel facies spongia fuerit subtiliter lota, alba, mollis & leuis reddetur. Quòd si rubram, splendidamq; cutem, efficere volueris:

R. Aceti bis distillati lib.j.
Sandali rubri in puluerem redacti ℥.j.
Aluminis parum,

Ex his fiat mistio, & in phialam aliquam

vitream, ad ignem per horam dimidiam locentur: & adde moschi vel zibetti gr.ij. præsertim si odoratum habere cupias, fiatq; aqua, qua lauetur facies vt supra. Quòd si nimis rubra esset aqua, adde parum aluminis, atq; sic faciem splendidam, rubicundam, odoratamq; reddet.

Oleum, Cutem pulchram, splendidamq; reddens.

R. Tartari albi lib.j.
Talci
Salis sing. lib.s.

misceantur & in fornace laterario vel calcario ponantur, donec comburantur. Quo facto super marmore teratur materia, deinde in sacculo aliquo, in conum sine acumẽ desinente, in loco humido, aereq; remoto, per quindecim vel viginti dies ponatur, supponendo vas aliquod, vt oleum distillans recipiat, & seruetur tanquam res pretiosa. Quũ autem vti voles, cutis prius lixiuio lauanda, atq; siccanda: deinde oleo prædicto, cũ panno aliquo linteo, inungenda & fricanda leuiter erit: quoniam omnis generis maculas delet, cutem mollem nitidamq; efficit.

Aqua reddens Cutem candidam & mollem, qua hodie Venetijs utuntur.

R. Cucurbitas longas, albas n°.ij.
Faseolorũ exẽptis ocellis, scutellas iij.
Medullæ panis in lacte, per noctem vnam,

vnam, maceratæ n°.iij.
Sem. melonum scutellam j.
Mal. Persicorũ mundat. scutella. sem.
Pinearum mundat. lib.j.
Pipiones viuos, vnà cum pennis, integros, sed euisceratos n°.ij.
contundenda contundantur in mortario: deinde in cucurbita vitrea destillentur, donec aqua extrahatur, qua cutis vel facies lauetur.

Ad Faciem detergendam, maculasq; omnis generis, delendas.

R. Terebinthinæ Venetæ lib.ij.
Ouorum recentium alba n°.xij.
misceantur & in cucurbita vitrea bis destillentur, & fiat aqua, cui addátur caphuræ contritæ ℈.x. & dissoluatur bene, serueturque. Quum autem vti voles, sumito huius aquæ ℥.j. aquæ testudinum ℥.j. misce sæpiusq; faciem laua.

Aqua, ad Faciei serpigines, næuos, aliasq; huiusmodi maculas.

R. Salnitri
Tartari albi sing. lib.j.
terantur per se singula, deinde permisceantur, cribrentur, & fiat puluis subtilissimus. Quo facto, in catinum aliquod collocetur puluis, ex quo massa formetur, sacchari modo alta, deinde carbo accensus super acu-

men eius ponatur,& ſic per ſe comburetur. Quoniam cum ſalnitrum tenuium, humidarumq́; ſit partium, tartarum verò craſſarum, per ſe comburi, atq; in maſſam quandam mutari neceſſe eſt. His ſic ſe habentibus in ſcutellam aliquam, maſſa vel placēta illa immittatur, ſuper infundendo aquam calidam, digitisq́; frangatur, quouſq; optimè diſſoluatur, deinde cum per feltrum colatum, & in ollam nouam, ad ignem, vt vix ferueat, poſita fuerit, donec ſiccetur, puluis (in quo vis omnis continetur) in fundo relictus, ſeruetur. Quo facto ſumito ampullam, cui indantur, aceti diſtillati ℥.iiij. aquę vitæ ter diſtillatæ ℥.j. mox puluis ſupradictus infundatur, permiſceatur, atq; ad ſolem per dies tres collocetur, vaſe optimè cooperto, & ſeruetur. Quum verò vti voles, manè & veſperi, ſerpigines, aliasq́; huiuſmodi maculas, lauato, & paucis admodum diebus integrè ſanabuntur, cutisq́; candida venuſtaq́; reddetur.

Aliud, ad eaſdem Maculas, rarum.

R. Fæces vini albi easq́; ſiccabis & ſiccas in vaſe ferreo in cinerem rediges. Quo facto in ſacculo, in loco humido, per dies viginti vel triginta maneant, ſuppoſito vaſe aliquo vitreo, donec in oleum omnis cõmutetur, & ſeruetur in vitreo vaſe. Quo cũ maculæ vel ſerpigines inunctæ fuerint, citò euaneſcent, cutisq́;

cutisq; mollicula euadet. Quòd si odoratū cupias, addito caryophyllos n°.xx.

Ad lentigines Faciei.

R. Fel bubuli n°.v.vel vj.
Aluminis lib.ij.
Sacchari albi ℥.vj.
Malorum limoniorū, minutatim incisorum n°.viij.

misceantur, & in cucurbita vitrea distillentur, fiatq; aqua cui addatur, sublimati in puluerem redacti ℥.j. & relinquatur ad solem per dies decem, vase optimè cooperto: deinde seruetur, qua cum lentigines spongia inunctæ fuerint, & diligenter confricatæ, subitò tollentur, cutisq; alba remanebit.

Aliud.

R. Granorum frumenti, scutellam j. imponantur batillo ferreo ferueti, donec aliquantum siccescant: mox sic calida contundito, succumque exprimito, quo lentigines perfricentur.

Ad omnis generis pustulas Faciei, ex hepatis calore uenientes.

R. Axungię porcinæ mundatæ
Sulphuris vini sing. part. j.
Aquæ persici & filicis distillatæ sing. q.s.est,

misceantur ad ignem lentum, & fiat vnguentum, quo pustulæ inunctæ sanabun-

tur. Verùm à vino cæterisque rebus calidis abstinendum.

Ad Serpiginem.

R. Chelidoniç quantũ volueris, bene manu cõtundatur inter duo saxa optimè: deinde super serpigines, vel alias huiusmodi maculas nigras, sæpius ponatur, & euanescent.

Smegma, ad omnis generis maculas, ex Pannis delendas.

R. Fel bubuli, dimidium
Ouorum alba n°. j. vel ij.
misceantur benè, addendo
Aluminis vsti lib. j.
Pulueris ireos ℥. vj.
Salis contriti, parum & misce.

Quo facto, addatur tantum saponis albi, incisi vel rasi, quantum ad globos effingendos satis esse videatur, & siccentur in vmbra: quoniam sol ijs aduersatur. Quæ si vendere volueris, æquali pondere eas cõficito. Cum autem maculas delere voles, pannum prius aqua frigida humectato, fricando optimè, iam dicto sapone, deinde aqua frigida abluatur. Quòd si adhuc comparuerint maculæ, siccetur pannus: deinde rursus, vt prius lauetur, & prorsus abstergentur.

Aliud.

R. Smegmatis albi Veneti, lib. j.
Vitelli ouorum n°. vj.

Salis

Salis triti, cochleare dimidium,
Succi betæ, q.s.est,
misceantur, & fiat massa ad globos conformandos, qui in vmbra siccentur. Quando autem vti voles, pannum aqua prius abluito, deinde dicto sapone fricato, mox aqua abluito, & adimentur.

Aliud.

R. Smegmatis albi, rasi lib.j.
Fellis hircini, vel bubuli
Aluminis catini, sing.℥.j.
Vitelli ouorum n°.ij.
Cineris parum,
misceantur in mortario bene, fiantq; pilæ, quibus, vt iam dictum est, vtitor.

Aliud.

R. Fel veteris bouis q.s.est,
Fœnigræci, in pollinem redacti lib.j.
Smegmatis albi, lib.j.s.
Lixiuij fortis, mens.iij.
misceantur & coquantur ad ignem, vsq; ad consumptionem medij, & seruetur ad maculas delendas.

Aliud, ad maculas Vnctuosas.

R. Aluminis rochæ
Calcis viuæ sing.lib.j.
Aluminis ex vini fæcibus ℥.vj.
Smegmatis albi rasi, lib.iij.
Aquæ fontanæ lib.iiij.

misceantur & aliquandiu ad ignem coquantur, deinde percoletur, & ad vsum seruetur. Quando autem vti voles, maculas vnctuosas ex vtroq; latere calido, bene confricato, mox aqua pura abluito. Quo facto, bis aut ter, sapone & aqua abluãtur maculæ, & absq; dubio adimentur.

Aliud, ad easdem Maculas.

R. Aquæ fluuialis mens.ij.
Fellis bubuli n°.j.
Aluminis vsti ℥.iiij.
Aluminis ex vini fæcibus arsi ℥.iij.
Caphuræ ℈.ij.

misceantur & coquantur vsq; ad consumptionem medietatis, deinde coletur quo maculæ lotæ bis, terve delebuntur.

Ad Maculas ex panno purpureo, siue è lana sit, siue serico, sine coloris detrimento delendas.

R. Succi saponariæ quantum volueris, & super maculas ponito, ac sic per horas duas, vel tres sinito: deinde aqua calida diligenter eluito. Quòd si nedum macula prorsus deleta sit, iterato. quòd si pannus grano tinctus non fuerit, dicto succo aliquantum saponis adiungito, & permisceto diligenter, atq; iterum eluito, & macula euanescet omnino.

Ad Maculas delendas ex pannis sericis albis, & cremesinis.

Aqua vitæ ter destillata, maculę prius hu-
mectentur,

mectentur, deinde oui album superaddatur, & siccetur ad solem, aquaq; frigida abluantur probè. Quod cum bis factum fuerit, maculæ extinguentur.

Aliud.

R. Aquæ aluminis q.s. qua maculas eluito bene, confricando pannum, deinde aqua frigida abluito, & delebuntur, maximè si secundò factum fuerit.

Aliud.

R. Lixiuij q.s. est, ponatur in ollam aliquã mundam ad ignem, donec ferè bullire incipiant, deinde addantur:

Aluminis contriti
Tartari in puluerem redacti
Smegmatis albi, rasi sing. ℥.iij.
Fellis bubuli n°.ij.

cõmisceantur & coquantur ad consumptionem tertię vel quartę partis, & fiat aqua, qua cum maculæ bis, aut ter lotæ, deinde siccatæ, denique aqua frigida ablutæ fuerint, euanescent.

Ad delendas Maculas atramenti, uel uini, ex pannis linteis, uel è lana confectis.

R. Succi mal. limoniorum, vel aurantiorum, vel citriorum q.s. quo maculæ humectentur, & siccentur sæpius, deinde aqua frigida abluantur, & delebuntur. Quòd si ex

atramento fuerint maculæ, ſapone albo & aceto lauentur.

Ad Colorem delendis maculis imminutum pannis reſtituendum.

R. Tartari in cinerem vſti ℥.j.
Aceti albi, fortis, menſ.j.

miſceantur & ad ignem ponantur tandiu, donec bullire incipiat, deinde ab igne auferatur, & fiat aqua, qua panni ſenſim & ſępius humectati, priſtinum colorem recipient.

Aqua ad Maculas delendas, ex pannis quouis colore tinctis.

R. Fel bubuli n°.ij.
Aluminis
Aluminis ex vini fæcibus ſing. ℈.ij.
Tartari albi ℥.iiij.
Caphuræ ℈.j.
Aquæ communis menſ.ij.

conterenda conterantur, miſceantur, & coquantur, donec ſpumare deſinant, deinde addantur aquę vitę ter diſtillatæ ℥.iiij. & ſeruetur ad vſum. Quòd ſi pannus fuerit purpureus, ſumito panni fruſtum aliquod, eidem panno ſimile, in prædicta aqua madefactū, quo maculę bis vel ter fricentur optimè, deinde aqua communi abluantur. Si verò alterius coloris fuerit pannus, eiuſdem quoq; coloris fruſtum aliquod ſumito, fiatque vt iam dictum eſt.

Ad

Ad Oleum aliúdue pingue ex pannis sine lotione, tollenda.

R. . Ossa recta pedum veruecis, quot volueris, in figulina vel lateraria fornace combúratur optimè, fiatq; puluis subtilissimus, qui prius calfactus super maculas ponatur ad solem donec nigrescat, quod vbi fieri videris, illico abijcito, nonnunquam imponito: idq; toties facito, quoad videris puluerē non iam nigrescere, atq; sic maculæ absque coloris detrimento, delebuntur.

Ad Pilos, sub axillis, sudoremq; extergendum, rarum.

R. Lithargyrij in puluerem redacti, q.s. est, ponatur sub axillis, vel sub alijs huiusmodi partibus, quæ sudare, maleq; olere solent, affricando bene, & citò sudorem exiccabit, pilos breui tempore absterget & explicabit: bonumq; odorē cōciliabit. Quòd si quis hoc puluere diu vtatur, sudorem illum suppresserit: neq; vlla in parte læserit, neq; cutim, neq; subuculam maculis infecerit: atq; hoc medicamentum eo admirabilius, quòd nemo existimaret in simplici puluere tantam esse virtutem.

Aqua, ad Dentes dealbandos.

R. Salis communis contriti lib.j.
Aluminis in pollinem redacti ℥.viij.

Salnitri triti ℥.s.
Saluiæ incisæ
Lentisci incisi sing. M.j.
Rubrorum è rubis, in sepibus nascentibus scutellam dimidiam,

misceantur, & in cucurbita vitrea distillentur, quousq; omnis aqua emanarit. Aqua autem extracta, vas recipiens mutetur, ignisq; augeatur, donec pars subtilior validiorque exierit. Quòd si hanc priori addas, minus fortis reddetur: seruetur in vase vitreo, firmo. Quando autem vti voles, dentes prius cultelli mucrone, à fæcibus, lapillisq; circumhęrentibus mundentur: deinde prędicta aqua cum lentisci stylo, vel alio aliquo fricentur benè, & subito eboris instar absq; aliqua læsione albi reddentur: ipsæq; gingiuę corroborabuntur.

Aliud festiuum.

Sumito castaneę ericium, maturũ, eumq; siccato & in puluerẽ redigito: seminis item vrticæ tantundem, pariter in tenuissimum puluerem redactum misce. Hoc puluere si quis dentes perfricuerit, tantum sentiet in gingiuis ardorem, tantumq; humoris in ore redundabit, vt vix os possit claudere. Nihil tamen nocebit: ac modica rosarum aqua & candido saccharo, si os abluerit, ardor omnis cessabit.

Color

Color Viridis, smaragdo similis.

℞. Olei communis, vel lini, vel clari, lib. j.
Aluminis contriti lib. s.

misceantur, & in olla ponantur ad ignem, donec alumen resoluatur, deinde addatur floris æris in leuissimum puluerem contriti tantum, vt à prædicto oleo in olla tegatur: mox operculo superposito, auferatur ab igne, relinquaturq; sic per octo vel decē dies. Quo facto, rursus teratur optimè, addendo aliquantulum aquæ resinæ si fieri possit, & erit color pulcherrimus, ita, vt naturali smaragdo persimilis existat.

Ad Marmora, & alabastrum, cœruleo, uel uiolaceo colore inficienda.

℞. Succi pastinacæ rubræ, liliorum cœruleorū, aceti albi, sing. q. satis est. Quòd si prędicti succi in promptu non sint, eo tempore parentur, quo flores & radices haberi queāt, & seruentur ad vsum: vel si alterum desit, altero tantùm vtatur, misceantur, & coquātur aliquandiu, addendo in singulas libras succorum & aceti, aluminis cōtriti ℥. j. Quibus factis, marmora, vel alabastrum in prædicto succo ponantur, coquanturq; tandiu, donec probè fuerint infecta. Quòd si marmora præ magnitudine imponi nequeant, calefiāt tantùm optimè eo in loco quo sita sunt, deinde succo feruēti tingantur, & erūt pulcherrima.

Rosæ uel flores Caryophyllorum, quomodo insigniantur.

℞. Salis ammoniaci quantum ſatis eſſe videatur, teratur ſuper marmore, cum aceto, & pauco ſaccharo, quod cãdidum vocatur: & ad vſum ſeruetur. Quando autem vti voles, ſumito roſas, vel violas, quarum folia, ita cera applicato, vt prorſus plana conſpiciantur: deinde ſuper ea pingito quæcunque voles, prædicto liquore, & relinquantur ſic per horam vnam, vt ſicceſcant. Quo facto, auri vel argenti folia ſuperaddito, & bombyce leuiter cõprimito, ſic quod affixum non erit, abſtergetur, & quæ picta volueris, expreſſa bellè cernentur.

Ad Picturas illuſtrandas.

℞. Reſinæ craſſæ & albæ lib.j.
Gummi ℥.ij.
Terebinthinę Venetę ℥.j.
Olei lini ℥.ij.

Reſina primò ad ignem liqueſcat, & coletur, deinde gummi in oleo communi ſinatur, donec molleſcat, quod cum fuerit percolatum, miſceantur omnia ſimul, & coquantur igne perlento, miſcendo continuè, quouſq; ritè omnia fuerint permiſta, & ſeruetur ad vſum. Hac miſtura, ſi pictura aliqua munda, illinita fuerit, pulcherrima ſplendidaque euadet.

Alia

Alia quæ citò ſicceſcit.

R. Olibani maſculi
Gummi iuniperi ſin. quantū ſatis eſt, miſce, & fiat puluis tenuiſsimus, cui addatur, terebinthinæ Venetę, quantum ſatis eſſe videatur, & miſceantur ad ignem bene, deinde coletur, & ſeruetur. Quum autem vti voles, prius calefiat miſtura, deinde pictura leuiter illiniatur, & citò ſiccabitur, nitidaque euadet.

Alia.

R. Olei lini quantum volueris, diſtilletur in cucurbita vitrea, de quo omne exierit oleū, de quo ſumito ℥. j. vernicis ambræ ℥. iij. miſceantur ad ignem lentū probè, & fiat miſtura, qua calida vtere ad omnis generis picturas, ſiue in ligno, ſiue in tela fuerint. Verū induſtria ac dexteritate opus eſt in vtendo.

Aqua ad tingenda quæuis Oſſa, & ligna probatum.

R. Aceti albi, fortiſsimi, ponatur in vaſe vitreo, cui addatur:
Limaturæ æris
Vitrioli Romani
Aluminis
Floris æris, ſing. quantum ſatis eſt, miſceantur & relinquantur ſic per dies ſeptem, deinde ad ignem bulliant in vaſe recipiente oſſa, vel ligna, vel alia huiuſmodi, ad-

dendo parum aluminis, & quo volueris colore tingentur.

Ad Maculas nigras pellibus albis inducēdas, ut leopardi uel pantheræ referant pelles, ualet etiam ad capillos & barbam canam infuſcandam.

R. Lithargyrij argenti ℥.j.
Calcis viuæ ℥.ij.
Aquæ menſuras tres,

miſceantur, & ponantur ad ignem lentū, donec calefiant tantùm, & non efferueſcāt, deinde ab igne auferantur, & miſceantur, & fiat tinctura, qua pelles penicillo, ſetis ſuillis confecto, maculę inſpergantur. Quo facto, ſiccentur ad ſolem, deinde virga aliqua percutiantur, & erit factum. Quòd ſi maculę nō probè conſpiciantur, rurſus eædem maculæ tingantur, vt prius, & voti compos fies. Hic color perſtat, ac pelles odoratas reddit. quòd ſi & capilli vel barba tingantur, venuſti reddantur.

Lapides conficiendi ratio, qui ſputo madefactus, flammam edat.

R. Calcis viuæ
Salnitri puriſsimi
Tutię Alexandrinę, non pręparatę,
Calamitę, ſing. partem j.
Sulphuris viui,
Caphuræ ſing. part. ij.

redigantur in puluerem tenuiſsimū omnia, cribrenturq;

cribreturq;, deinde puluis in pãno linteo nouo, probè constringatur, atque in crucibulo ponatur, mox aliud crucibulum superaddatur, atq; filis ferreis, & luto sapientię, optimè concludatur, ne vllo modo respirare posſit, & ad solem siccetur. Quibus factis ponantur crucibula in fornace lateraria vel figulina, donec comburatur materia: quibus deinde ablatis, inuenies materiam lateritio colore, & perfectam. Quę cum gutta aquę, vel sputo madefacta erit, statim sulphure adhibito, flammam edit, quę flatu deinde extinguitur.

Liquor Aureus ad inauranda coria, argentum, & uitrum.

R. Olei lini lib.iij.℥.iiij.

coquatur in olla vitrea ad ignem lentum, donec satis esse videatur, id quod iniecta galline penna illicoq; exempta, facilè deprehendi poterit. Nam si extracta, nudatur, satis coctum, si verò non, amplius coquendum erit. Verùm vt tutius & absq; vllo periculo coquatur, fornacula conficienda erit, ita, vt olla superposita, flammam concipere nequeat, atq; ipsum oleum accendere. Cocto itaque, quantum satis est, oleo,

R. Resinæ piceæ
Sandarachæ, quam vernicem appellant scriptores sing.℥.viij.

Aloes hepaticæ ℥.iiij.
redigantur in puluerem omnia, & prędicto oleo addantur, & continenter baculo misceantur, maximè igne iam aucto, & coquantur ad iulapij vsq; consistentiam. Quòd si liquor videretur clarior splendidiorq; quàm par est, addito aloes citrini ℥.j.s. vel ℥.ij. addendo minus sandarachæ, & sic paulo obscurior erit liquor, auroq; similior. Cum autem fuerit coctus, illico ab igne auferatur, ne flā̃mam concipiat (omnem enim cõsumeret) deinde sacculos binos acutos, quorum alterius acumen altero contineatur, habeto: in hoc subito liquorem infundito, vt ante quàm frigefiat, subtiliter percoletur: & sic omnis inutilis materia in fundo hærebit. Hęc perdiu conseruatur, & quo vetustior, eò melior. Scito autem ab aloe aureum illum colorem prouenire. Cætera corpus efficiũt & inspissant. Quòd si densiorem voles, cum oleum ad certam mensuram inditum, coctũ fuerit quantũ voles, eximito: deinde pręscriptũ ordinẽ sequere, quę vbi perfecta fuerit, tres quatuorúe libras nõ excedet: quoniam minore pondere parari nequit. Artifices verò quadraginta vel sexaginta libras conficiunt simul & seruant à puluere immunem. Quòd si vitrum vel stannum inaurare voles, penicillo tingito, & sic vasa auro puro obducta videbuntur.

Materia

Materia ad Lapides formandos, quos Cameinos uocant.

R. Cochlearum marinarum albarum optimè tritarum, quantum volueris, ponantur in ſucco malorum limoniorum, quinquies vel ſexies, per pannum è lana, quem filtrum vocãt, colato, vt ad digitos tres vel quatuor emineat, & relinquatur ſic per dies decem, in vaſe probè cooperto. Quo facto, ſuccus ſenſim effundatur, & reſiduum in fundo, aqua fontana lauetur, deinde ſuper lapide porphyrite conteratur optimè, cum ouorũ albis, prius diligenter cõtuſis. Quum autem materia vt voles, liquida fuerit, vt ad formas recipiendas apta eſſe videatur, ſumito typos concauos, eosq; dulcium amygdalarũ oleo inungito, atq; in eos typos materiam efformato, haud ſecus, ac ſi cera eſſet. Verùm antequàm ex typis eximatur, typi ſunt diligenter componendi, illa præſertim parte, in qua imaguncula in plano collocatur: cultelli igitur acumine poſtquàm erit efformata, erit eximenda, inq; papyro ad ſolem ponenda, donec ſicca fuerit. Quum verò cryſtallo nigro, ſiue corneolæ alióve lapillo affigere voles, granum maſtichis ſumito, cultello aut ligneo ſtylo granum affigito, ad ignem admoueto: vbi vero lacrymam ſtillare videbis, ea ſic feruente imagunculam lapillo adglu-

tinabis. Verùm tum imagunculam tum lapillum ea parte, qua adglutinantur, calefacta esse oportet: nam frigida non rectè adglutinari possent. Quòd si dictam materiam aliquo colore tinctam esse volueris, pòstquàm è succo limoniorum exemeris, quéuis cum oui albo colorem, simul terendo admiscere poteris, sed colores oportet esse tenuissimos: alioqui materia neq; solida esset, neque ad formas effingeudas apta. Qui autē in hac materia, se exercere probè nouerit, res pulcherrimas conficiet, non modo in Cameinis alijsúe annulorum lapillis, verumetiam in omni alio imagunculàrum genere, tam eminentium quam concauarum.

Modus conficiendi Margaritas, naturalibus similes.

R. Cretæ mundæ eius, qua vasa confici solent, formentur orbiculi perforati, magni vel parui, vt tibi videbitur, deinde siccentur ad solem, vel quod melius erit in fornace aliqua: quoniam sic duriores efficiuntur. Quo facto bolo Armeno, ex oui albo, leniter admodum tingantur, deinde argenti folijs obducantur, vbi prius aqua maduerint, siccatæ autem, dente leuigentur, & splendorem assument. Hoc facto sumito frustula membranæ candidæ, eaq; aqua tepenti lauato, donec aliquantulum aqua spissetur, deinde subtiliter

ter percolato: qua cum vti voles, tepida sit oportet. His peractis singulos vniones acu, siue alio stylo tenuissimo per suum foramen figito, sic tamen, ne foramen obturetur: mox in illa aqua, in qua membrana dissoluta est, immergito, atq; illicò extrahito, atq; in omnes partes versato, vt glutinosus ille liquor æqualiter circa vnionem diffundatur. Quòd si non satis magnus videatur, immersionem iterato, sic candor ille argenteus, per huius liuorem tenuissimum, melius pellucebit, ita vt naturalis prorsus margarita esse videatur. Quòd si etiam cum naturali conferantur, semper pulchriores conspicientur: quoniam nitidiores rotundioresq; sunt.

Oleum Talci, eiusq; uires.

R. Talci mundi minutatim concisi lib. vj. quo cum olla noua, cruda, & non vitreata impleta fuerit, operculo & luto sapientiæ cooperiatur, vinciaturq; bene ferreis filis: deinde sicca in figuli vel laterarij fornace ponatur, sinaturq;, donec cõburatur. Postea eximatur, & subitò materia (ne diutius aerem contingat) super marmore conteratur in puluerem tenuissimum, mox in sacculum in mucronem turbinatum immittito, suppo sito aliquo vase vitreo, quo oleum recipiatur. Quibus factis, in puteo per dies vigintiquinq; saccus pendeat, ita vt neq; aquam,

neque murum attingat, deinde cum oleum ſtillare inceperit, è puteo auferatur, atque in cellario alioúe humido loco, ab aere, vento, alijsq́; impedimentis remoto, donec omnis inde liquor emanarit. Cæterùm hic liquor in cucurbita vitrea diſtillandus erit, primò quidem igne perlento, deinde paulatim aucto, donec omne oleum diſtillauerit. Hoc oleum ab Alchimiſtis ignis Talcius, alter, nempe primus, terra appellatur. Sciendum eſt, illum primum totum eſſe medicinale, hoc verò ſecundum, Alchimiſtarum eſſe theſaurum. Equidem ſcio multos Alchimiæ peritos hunc conficiendi modum inquiſiſſe, verùm nunquam huiuſmodi modum humectãdi inuenire potuiſſe. Cum enim materia huiuſmodi ſicca admodum aridaque ſit, magna humiditate opus habet. Itaq; habitis his duobus, duo quoq; elementa ſeparatim habentur. His omnibus ſic ſe habentibus, vltimas fæces ſumito, atque in mortario conterito: deinde in aqua fontana coquito aliquandiu, poſt, aquam percolato: qua ſi lotus fueris, cutis corporis tui non ſolùm candidiſsima reddetur, verùm etiam omnis crurũ tumor perſanabitur. Præterea manus pulcherrimas molliſsimasq́; facit, ſi ea quotidie lauentur, atq; hic eſt verus modus cõficiendi olei ex talco, quod plurimas virtutes obtinet. Hoc oleo Caroli Sabaudię principis

principis vxor ad cutẽ albam, & odoratam reddendam vtebatur. Valet etiam ad omnis generis pustulas, serpiginem, varices, cicatrices, aliasq; maculas, ita, vt breui tẽpore adimantur. Dentes albissimos reddit: rugas faciei aufert, eamq; iuuenilem facit. Quòd si tres vel quatuor guttę cum vino vel iusculo aliquo bibantur, oris halitũ emendat, siquidem ventriculi ratione eueniat. Appetitum excitat, ventriculum, & matricem corroborat. Cæterùm hoc oleum ab Alchimistis sæpius expetitur ad cõgelandum mercurium, fixumq; reddendum. Nam si mercurius repurgatus in hoc oleo immergatur, illicò congelascit, fixaturq; ita, vt ad obrusam, quam copellam vocant, consistat.

Ad æris Metalla, colore argenteo tingenda.

R. Aquæ fortis ℥.j. in ea denarium optimi argenti, prius malleo attenuatum, deinde in partes minutas concisum inijcito, & ad ignẽ in vasculo idoneo, donec in aquam resoluatur argentum. Quo facto, auferatur ab igne, addaturq; tartari albi, contriti tantum, vt totam aquã imbibere queat, & fiat massa, qua cum opus aliquod æreum confricatũ fuerit, album, & argento simile reddetur.

Modus efformandi omnis generis Frondes uirides, ut naturalibus similes habeantur.

Sumito frondes virides, quarũ in præpo-

ſtera parte, maiores venas, ligno aliquo cō-tundito, mox ſequenti colore tingito, qui huiuſmodi eſt:

R. Olei cōmunis, vel lini, vel alterius rei, quæ fumum creat, quantum ſatis eſſe videatur, accēdatur in lucerna olla ſuperpoſita, vt totum fumum recipiat. Quod cum factū fuerit, adhærens fumus diligenter colligatur atque oleo, vel ſandaracha contemperetur, fiatq; tinctura, qua contuſa pars frondis tingatur, cum panno linteo, vel bombyce, mox ſuper chartam duplicem locetur pars tincta, comprimendo leniter manu, vel panno aliquo, quo charta tingi queat. Fronde mox dextrè ſublata, chartam egregiè tinctam inuenies, ad minimam vſq; uenulam, ita, vt prorſus naturali reſpondeat. Quòd ſi hanc viridi colore tingere voles:

R. Aceti acerrimi
Floris æris
Paſtæ veſicæ

coquantur, fiatq; color viridis, vt ſupra ſuo loco dictum eſt, qua charta formata tingatur, atq; hoc modo poteris efficere varia pulcherrima, quibus cubicula intrinſecus obduci poſsint.

FINIS.

INDEX CAPITVM
Libri primi.

Ad omnis

aliud

Z 5

INDEX CAPITVM libri secundi.

Aqua

INDEX CAPITVM libri tertij.

INDEX CAPITVM libri quarti.

Aqua

A

INDEX CAPITUM libri quinti.

Ad uir

INDEX CAPITVM libri sexti.

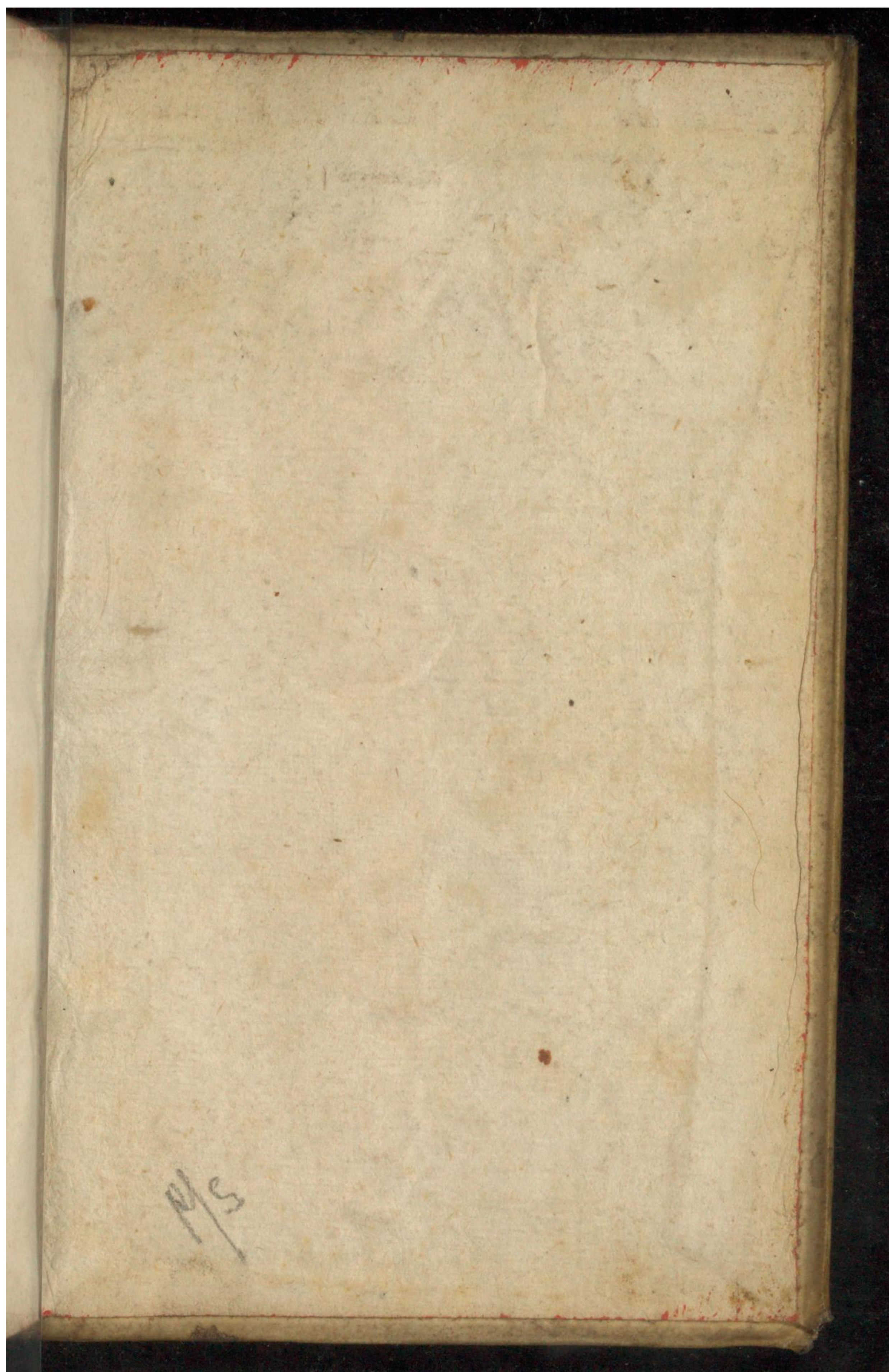
secunda

INDEX

INDEX CAPITVM libri septimi.

Oleum

FINIS.

M/S